

princ / exp + 6 / VIII / w

4-740.

CDOIO

R2888

S-5

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
Research Library, The Getty Research Institute

<http://archive.org/details/elogiaverisclaro00giov>

ELOGIA VERIS CLA.
RORVM VIRORVM IMAGINIBVS
APPOSITA.

QVÆ IN MVSÆO IOVIANO
COMI SPECTANTVR.

ADDITA IN CALCE OPERIS
ADRIANI PONT. VITA.

Ne turbata uolent rapidis oracula uentis

Nunc folio uates commodiore sonat.

Cum Priuilegio summi Pontificis, Caroli V. Imperat. Regis Franciæ.
Illustrissimi Senatus Veneti, nec non Excellentissimorum
Florentiæ, & Mantuæ Ducum.

EXHIBIT A. V. 112. C. 11.

FOR THE RECORDS OF THE

APPROPRIATE

THE RECORDS OF THE

GOVERNMENT

OF THE

RECORDS OF THE

GOVERNMENT

THE RECORDS OF THE

GOVERNMENT

THE RECORDS OF THE
GOVERNMENT
OF THE

Motu proprio &c. Cum sicut dilectus filius noster Michael Tramezinus bibliopola Venetus nobis nuper exponi fecerit ad communem omnium studiosorum utilitatem sua propria impensa diuersa opera Latina, & Italica: ipsa Italica tam ex Latino, & Hispano ac Gallico idiomate translata, quam Italice facere minimeq; translata; hætenus non impressa, imprimi facere intendat; dubitéq; , ne huiusmodi opera postmodum ab aliis sine eius licentia imprimantur, quod in maximum suum præiudicium tenderet. nos propterea eius indemnitati consulere uolentes; motu simili, & certa scientia eidem Michaeli, ne prædicta opera hætenus nõ impressa, & per ipsum imprimenda, per decem annos post eorundem operum uel cuiuslibet ipsorum impressionem a quocunque sine ipsius licentia imprimi aut uendi, seu uenalia teneri possint, concedimus & indulgemus; inhibentes omnibus, & singulis Christi fidelibus, tam in Italia, quam extra Italiam existentibus, præsertim bibliopolis, & librorum impressoribus, sub excommunicationis latæ sententiæ; in terris uerò S. R. E. mediate uel immediate subiectis etiam ducentorum ducatorum auri cameræ Apostolicæ applicandorum; & insuper amissionis librorum pœna toties ipso facto, & absque alia declaratione incurrenda, quoties contrauentum fuerit ne intra decennium ab impressione dictorum operum, uel cuiuslibet ipsorum, respectiue computandum, dicta opera tam Latina, quam Italica hætenus non impressa, & per ipsum Michaellem imprimenda sine eiusdem Michaelis expressa licentia dicto decennio durante imprimere, uendere seu uenalia habere uel proponere audeant; mandantes uniuersis uenerabilibus fratribus nostris archiepiscopis, episcopis, eorumq; uicariis in spiritualibus generalibus, & in statu temporali. S. R. E. etiam legatis, & uicelegatis sedis Apostolicæ, ac ipsius status gubernatoribus, ut quoties pro ipsius Michaelis parte fuerint requisiti, uel eorum aliquis fuerit requisitus, eidem Michaeli efficacis defensionis præsidio assistentes præmissa ad omnem dicti Michaelis requisitionem, contra inobedientes, & rebelles per censuras ecclesiasticas etiam sæpius aggrauando, & per alia iuris remedia autoritate Apostolica exequantur: inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis; non obstantibus constitutionibus, & ordination. Apostolicis, cæterisq; contrariis quibuscunque: et insuper quia difficile admodum esset præsentem motum proprium ad quælibet loca deferri; uolumus, & Apostolica autoritate decernimus, ipsius transumptis uel exemplis, etiam in ipsis operibus impressis, plenam, & eadem prorsus fidem ubique tam in iudicio quam extra haberi, quæ præsentis originali haberetur: & quod præsentis motus proprii sola signatura sufficiat, & ubique fidem faciat in iudicio, & extra; regula nostra in contrarium acta non obstante.

Placet A .

FRANCOYS Par la grace de dieu Roy
de France Aux preuost de Paris Seneschal de Lyon ou leurs lieutenans & autres noz iusticiers & officiers quil appartiendra. Salut & dilection. Scauoir faisons que nous inclinâs ala requeste quelambassadeur de nostre saint pere le Pape residât aupres de nous, Nous a faicte en faueur de nostre cher & bon amy mes sire Paoul Iouuo euesque de Nocere & desirans luy satisfaire & gratiffier en cest endroict Pour ces causes & autres ace nous mouuans Auons inhibe & deffendu inhibons & deffendons a tous libraires & Imprimeurs de cestuy nostre Royaulme quelz qui soient que iusques au temps & terme de dix ans prochainement uenans commençans au Iour & dacte de celsdictes presentes Ilz nayent a Imprimer ou faire imprimer les oeuvres composez par le dict euesque de Nocere intituléz les eloges la uie Dadrian Sexte & les histoires que Iceuluy euesque a faict Imprimer par Michel Tramezin libraire & Imprimeur demourant a Venize & ce sur peine de confiscation de tous lesdicti liures & demande arbitraire Si uoullons & uous mandons & a chun de uous si comme a luy appartiendra que noz susdictes inhibicions & defences uous faictes entretenir garder & obseruer crier & publier & si aucuns apres la publication dicelles se treuuent faizans le contraire procedez a lencontre deulx, par les peines susdictes & ainsi que de raison : car tel est nostre plaisir & auidict ambassadeur lauons ainsi octroye & octroyons & dece faire uous auons & a ung chun de uous donne & donnons ylain pouoir puissance aucte commision & mandement special Mandons & commandons a tous noz iusticiers officiers & subgectz que a uous en ce faisant soit obey Donne a Ligny le xxi. Iour d'Octobre lan de grace milcinq cens quarante six & de nostre regne le trenredeuxiesme.

Par le Roy.

De laubespine.

M D XLVI, die XXVIIII. Augusti in Rogatis.

Che per auttorita di questo consiglio sia concesso al fidel nostro Michiel Tramezzino, che alcun' altro che lui, per anni dieci prossimi, senza sua permissione non possa stampar, ne far stampar in questa nostra citta, ne in alcun luoco del dominio nostro, ne altro: ue stampati in quelli uender li elogi del uestouo Giouio clarorum uirorum, sotto le pene, & li modi nella sua supplicatione contenuti; essendo obligato di offeruar tutto quello, che per le lezze nostre è disposto in materia di stampe.

M. Ant. nouello
Duc. Not.

COSMVS MEDICES, II. FLORENTIÆ
dux: Vniuersis & singulis; ad quos præsentibus aduenerint, sal.
&c. Exponi nobis fecit Michael Tramezinus Venetus librorum
impressor se nonnulla opera reuerendi Pauli Iouii episcopi Nuce-
rini elogiorum, & uitæ Hadriani Ponti. Maxi. necnon & histo-
riarum impressurum: uereri tamen, ne aliorum librariorum astutiâ,
& cupiditate alienum lucrum sibi aucupantium denuo impriman-
tur, & ab aliis impressa uendantur; ac proinde suppliciter petiit in-
demnitati suæ (quantum ad nostram ducalem ditionem attinet)
de oportuno remedio prouideri. nos igitur, qui doctis atque eru-
ditis uiris pro uirili nostra semper fauimus, & Paulum Iouium præ-
dictum præcipua semper dilectione, ob raras & egregias uirtutes
prosecuti sumus, eius cum intuitu, tum uero & precibus moti, om-
nibus omnino impressoribus, librariis, uenditoribus, & cæteris no-
stræ ducalis ditionis hominibus districtius interdiciamus, ne quis
eorum aliqua ex operibus prædictis absq; Michaelis ipsius uolun-
tate proximo decennio imprimere, aut ab aliis impressa uenum da-
re audeat. quicumque uero interdicto huic nostro contrafecerit, &
impressorum, & uenui expositorum librorum amissione, & confisca-

tionē, necnon & quinquagenorum aureorum in singula uolumina se poena ipso facto mulctandum sciat; quæ Ducali fisco nostro, & ipsi Michaeli æqualiter applicabitur. in quorum quidem omnium fidem has nostras fieri, solitiq; nostri plumbei sigilli iussimus appensione muniri Dat. Florentiæ ex nostro ducali palatio die xxiii. Septembris M D XLVI.

Cof. Med. Florentiæ dux.

Io. Fr. Lottininus.

Lælius Taurellus.

Her. car. Marg. duchessa tut. del S. duca di Mantoua, &c. Facendo monsignor el uescouo Iouio stampare in Vinegia per Michel Tramezzino alcuni elogi, historie, & altri libri, & opre sue, in uirtu di queste nostre prohibimo, che niuno tanto suddito, quanto che no, possi per dieci anni continui prossimi a uenire stamparne, o farne stampare, uenderne, o farne uendere cosi in questa citta, come in tutto el dominio Mantouano, saluo che esso Tramezzino, o suoi, che da luine haranno la licentia, sotto pena a chi contrafara, di perdere e libri, & un scudo d'oro per ciascadun libro, & questo tante uolte, quante sara ritrouato contrauenire, di che la metà habbia da essere del fisco, & l'altra dell'inuentore. Dat. in Mantoua sotto la fede del maggior ducal sigillo lo primo di Decembre. M D XLVI.

Fran. Tosabetius cancell. ad man.
dominorum ex rel.^{ne} mag. domini
Sabini Calandræ duc. secr.

Sabinus.

Errata in libro corrigantur, ut infra.

- Pag.7 iuris, ruris
 Pag.9 principium, principum
 fiat, fuit
 descriptus, descriptos
 dicebat, decebat
 Pag.11. antiquitas, antiquitus
 Pag.12. odorans, adorans
 Pag.14. nomenq;, nomenq;
 literari, literarij
 Pag.16. domestipatus, domi stipatus
 Pag.18. efficeret, efficerent
 Pag.19. ingenij, ingenijs
 Pag.20. mutis, multis
 Florentia, Florentina
 gallo, galli
 Pag.28. condito, condicto
 Pag.29. cæteris, ætheris
 Pag.32. consideretur, consuleretur
 perfidia, perfidiæ
 sui metu, suo metu
 Pag.33. acciivilis, hac ciivilis
 Pag.41. docenti, decenti
 Pag.42. delibutos, delibutus
 Pag.46. dignam, dignum
 Iuuenis, Iunonis
 Pag.48. Chiromantis, Chiromantes
 Pag.50. septringinta, septuaginta
 Pag.52. quo eum de, quo cum de
 aductus, adauctus
 Pag.53. offendit penè, offendit ut penè.
 Ægidius, Ægidij
 Pag.54. audienter, audientes
 Pag.55. quem intellecta, quum intellecta
 Pag.56. fugitiua, fugitiui
 Pag.63. uirtute, uirtutis
 Pag.64. absoletæ, obsoletæ
 Pag.74. honestissimo, honestissimos
 Pag.81. more, mores
 Pag.82. ornatis, armatis
 Pag.85. iactatis, iactatus
 Pag.87. Didacum, Inachum.
 detractione, detrectatione
 Pag.90. uota, uoto
 reuocarei, renouaret
 Pag.92. tenuatur, renuatur
 Pag.94. alendam, alendum
 Pag.95. miscebatur, miscebatur
 Pag.97. Barbaros, Barbarus

HONORATI Fastelii.

Næ debent IOV IO uiri elegantes ,
Bonis artibus omnibus politi ,
Næ debent IOV IO elegantiarum
Parenti , artibus omnibus polito ,
Quantum uix animus capeſſat ullus :
Nec uiui modo , qui uident , amantq̃s
Vrbani ſenis & ſalem , & lepores :
Sed quos lumine adempto auarus Orcus
Quis ſcit , quo cohibet loco miſellos ?
Nam facit IOV IVS ſuis tabellis
Excultis lepido ſuo labore
Lethi funera non timere uiuos ;
Vitam uiuere mortuos perennem .

PAVLI IOVII NOVOCOMENSIS

EPISCOPI NVCKERINI

IMAGINES

CLARORVM VIRORVM,

AD OCTAVIVM FARNESIVM

VRBIS PRÆFECTVM.

ERILLVSTRI quidem exemplo, & uere
more maiorum facis OCTAVI FARNESI
p Princeps iuuentutis, qui socero CÆSARI sin-
gularis diligentia, inuicta q̃ uirtutis Imperatori ar-
matus comes uel in tanto castrorum fremitu, incer-
ta dubii ocii momenta Musis impertis: hac enim imitatione perno-
bili non modo. C. Cæsaris qui unus summi iudicii, summa q̃ uir-
tutis fastigium tenuit; sed Antonii, Bruti, Catonis, Octauii me-
moriam recolitur. Quando hi, quod legimus, tui sanguinis uere q̃ Ro-
mani Heroes, uel paludati & canente clasico nunquam literarum
studia remiserint. Quo fit, ut hanc excelsi, generosi q̃ ingenii in-
dolem, quam non adulanter admirari licet, tibi magnoperè gratu-
lemur: quum è Belgis iucundiore quadam epistola, quæ non in ca-
stris cum peracri gallo hoste collatis, sed in præpingui ocio per-
scripta uideri possit, ultimam historiarum mearum partem efflagi-
tes; repetas q̃ item uehementer tanquam promissam, & gerendo bel-
lo gallico ualde opportunam Argentoni uiri grauisssimi historiam,
quam mihi nuper expetenti, Nicolaus Rentius uetus, ac humanis-
simus amicus meus è Gallica lingua in Italicam, casta fide tradu-
xit. Ante omnia uero, tanquam eruditæ iucunditatis munus desi-
deres Clarorum uirorum imagines, quæ in MVSÆO nostro ad
Larium spectantur, & eas quidem per Elogia, quod nisi longo, dif-
ficili q̃ labore paruis in tabellis assemilanter expingi nequeant, scili-
cet ut tantorum ingeniorum dotes admirabili uarietate stylo descri-
ptæ elegantioris oblectamenti nomine ad animi iudicium transmit-
tantur, multo enim grauius, pulchrius q̃ uidetur ingentium ani-
morum uirtutes propriis annotatas Elogiis ad admirationem intue-
ri, quam ductas ex uero diligenter effigies, inani quanquam iucun-
da oculis uoluptate spectauisse. Verum & obiter quoq̃ requiris,
A quod

quod nequaquam, saluo pudore, & integra fide præstari posse uide-
tur, ut Musæum iucundè graphicèq; describam, postquàm id tibi
secus, ac maximè cupiebas, properante Cæsare, adire, spectareq;
non licuit. Parebo itaq; lubenter honesta petenti, sed egregia fide
debitum professo, aliquid mihi benignè condonandum existimo, sci-
licet ut per partes huius æris àlieni graue onus commodissimè dissol-
uatur. Tu uerò singulari humanitate iuuenis facilè hoc dederis iam
planè senì ægròq; pedibus, ac his præsertim intempestiuis caloribus
circumuento, quos nobis longè maximos ab æstuoso Buxeto, dum
Cæsar belli, quàm pacis auidior, ad Algidas Germaniæ Alpès pro-
peraret, in multo & puluerulento itinere subeundos reliquistis. Mit-
to igitur ante omnia libellum, dulci breuitate periucundum, quo
Elogia tabulis pictis supposita continentur. E' singulis enim imagi-
nibus, singulæ exemptiles tabellæ dependent in membrana, uitæ atq;
operum summam præferentes. Argentonus autem, qui Veneto præ-
lo excuditur, totius Italiæ ciuitate donatus, ad te, ac ideo libenter,
quòd ad Belgas suos redit, post paucos dies perueniet. Quod ue-
rò ad historias meas pertinet, eas nequaquam tuto, Tabellariis com-
mitti posse putauerim, ne interceptæ quorundam animos offendant,
nunquàm enim uel æquisissimus rerum gestarum scriptor, uictis pa-
riter, atque uictoribus satisfecit, quo minus utrinq; gratiam suam
extenuet, uel odium quærât, quòd eum facile sit factiosa, superbaq;
iudicia subire, qui inter uiuos libero ore locutus, tanquàm poste-
ris gratum factururus, non procul ab inuidia fortunæ ludos, perscri-
bit. Vale.

MVSÆI IOVIANI DESCRIPTIO.

PUBLICATIS, ac in MVSÆO tanquàm augu-
sto uirtutis templo dedicatis Clarorum uirorum tabulis, il-
læ ipsæ uelut spirantes imagines, æquisσιμο iure depo-
scunt, ut Musæum quoq; sua sacrata sedes, eodem conditoris stylo
describatur; sed id uetat ingenuus pudor, qui tamen eruditis sub-
rusticus uidetur; Quis enim uanitate ingenii non præclare stultus
& ineptus est, qui quum sua miretur, ea demum pluris æstimet, quàm
aliena? At is herclè multò stolidior euaserit, qui seuerè, parcèq; nar-
rando, consilii atq; operis sui dignitatem eleuet, ut modestiæ laudem
ferat, ille porro insanus poterit uideri, qui dum sibi tenerius blan-
diendum existimat, certos ueritatis fines, ambitiosis excessibus per-
turbet.

turbet . Sed ego , si Musis hospitibus placet , aureæ mediocritatis modum tenebo , ut has suburbani , literatiq; ocii delitias ita exprimam , ut inuidiam eorum iudicio qui hæc uiderint , facile deuitem : indeq; mihi securior , ac uberior uoluptas obueniat . Quando & hæc omnia Donius Ethruscus Vates miscellaneo opere edito , ac ob id incolumi pudore meo disertissime decantarit . Neq; enim , quum nihil maius , & supra fortunam meam luculentius exprimi uelim , uel adulantibus , adeo uerecunde subirascor , ut dispudeat lata fronte confiteri id esse Musæum , quod elegantes , clariq; hospites sæpius inuisunt , perpetuo ciues frequentant , ipseq; ante alios Alfonsus Daualus utranq; Lauream meritis , & præclarus inchoati , absolutiq; operis adiutor , omnibus æstiuis secessibus anteponit . Villa est in conspectu urbis peninsulæ modo in subiectum circumfusi Larii pelagus exporrecta , nam ad septentrionem , quadrata fronte , directisq; lateribus in altum excurrit , arenoso , puroq; in littore , ob idq; maxime salubri , in ipsis Plinianæ Villæ uestigiis excitata . hoc enim præclaro , religiosæ uetustatis testimonio , plurimum augetur ædificii decus , ac plena gloriæ , ac admirationis authoritas paratur . Iuuic herclè , longo obrutam situ , & penitus iacentem in patria clarissimi ciuis memoriam , non ignobili studio , & digna pietate suscitasse ; manet adhuc stabili naturæ munere latissima loci facies , ac æterna præcellentis structuræ fundamenta extant , quanquam absolutis operibus , & tempus edax , & Larius ipse , uel subitis incrementis admirabilis , potiusquam sæuus , dum perpetuo allidit , & fluctibus pulsatur , uehementer inuiderint . Visuntur in profundo uado , quum lacus molli , & uitreo aquore stratus , & liquidus conquiescit , quadrata marmora , ingentes columnarum trunci , deuorataq; pyramides , quibus antè portum lunatæ molis fauces ornabantur . Ab Oriente enim totius ædificii obiectu , & producta in cubitum lapidea mole aduersus Aquilones , tranquillius portus efficitur ; duplici quidem , & decenti podio coronatus . alterum è cauedii porta effusos , spectantesq; marmoreis sedilibus excipit , quum applicantes ab urbe , amicorum nauiculæ salutantur . alterum oblongam areæ marginem , quæ portui imminet , pectore tenus exornat , in hoc siquidem lata area desinit , binis inclusa uiridariis , murisq; pinnatis , quæ hippodromi speciem præbet . Ad dextram medio lacu insula exurgit , firmissimo pariete circumsepta , iucundaq; eminentibus pomiferis arboribus : hæc Austri flatus arcet , & portum , obducto latere protegit , à cōtinente dirimitur Euripo , quem Plinius uiridem & gemmeum ,

nihil adulatione mentitus appellabat . hunc præalto ponte , ut nauis-
gia , inclinatis malis permeent , iungere cogitamus , si parta pace mi-
seriarum finis ostendatur , ut , si lubet , uel inuito Neptuno , ad in-
stitutam piscinam transire liceat . Ibi enim ab alto lasciue` prouecti
piscēs , ac in insulam per oblata , & cœcis anfractibus insidiosa fora-
mina penetrantes , crepto reditu , tanquàm latis carceribus asseruan-
tur , ut duris tempestatibus exclusa piscatio , nihil expetitur dubiis
mensis cripiat . Ab ipso quoq; insulæ aduerso latere , illa immortalis
uirgo abdita intus , quæ Dorica uocatur Echo excitantibus , quum
lato clamore salutatur , celeri , liberali q; obsequio semper respondet ,
nam duplicatas reddit uoces , ac hisdem accentibus recantat , & tum
quidem ex hoc inani , sed dulci ioco , blandissima capitur uoluptas ,
quum circumuehimur Cymbis , natantes q; pueros ad certamen ad-
hortamur argenteolos q; nummos audaciæ præmia urinantibus in
alto dispergimus . Altera porro ad occasum area , minor quidem ,
sed liberiore cœli facie , & multa oculis occurrentium montium ua-
rietate iucundior , quàm nominis uestri merito` FARNESIAM
uocamus , matutinis opaca umbris , ita patescit , ut sub podio tutam
ab Euris stationem relinquat , sinuosos q; Larii recessus , ac oppida
apricis promontoriis imposita , innumerabiles item uillas , & ueli-
feras comitantium classes longissime` prospectet . At hi à leua , de-
extra q; diuersi portus , quod opportunè , decenter q; euenit , toto in-
teriacentis Isthmi spacio coniunguntur . Sic ut non absurda Bimar-
ris Corinthi similitudine , dum iocamur , hunc tanquàm ab Ægea
Cenchraeum , illum ab Ionio Lechaum uocitemus , Nam quæ terre-
stris aditus ad Villam patet , Isthmus binis ingentibus munitus por-
tis , oblongo tractu totius ædificii frontem æquatè complet , & exor-
nat , dignum q; prorsus primaria Ianua , & perpiçto atrio uestibu-
lum præbet . hinc aliæ , atq; aliæ ex opposito aperiuntur ualua , quæ
rectissimo transitu , & ualdè grata intro spectantibus serie per con-
cameratas topiario opere Iulianas uites , ad hortos , & ad syluosos
montes ducunt ; ab his per fictiles tubulos salientis aquæ perene-
nem , & limpidissimum fontem duximus in Doricam porticum ,
magno quidem labore , & reluctantè sæpe Nympha , quod ea tan-
quàm ex ore adibus egregiè syluestris , opaci & silentis ocii cupida ,
hæc tecta frequentia , occursum q; hominum , timidissime` deuitaret ,
nunc effecta blandior , sponte ascendit in statuam Dæ naturæ cre-
ctam , & per papillas erumpit , ut in marmoreum labrum effunda-
tur . Hoc uno pulcherrimo fonte mirè gaudet Musæum , inde enim
ad

ad summum apicem florentis elegantiae peruenit, nam interiora con-
 clauia porticus, diatras, aestiua, hiberna^q cubicula instaurasse mul-
 to luculentius, eximiis^q picturis nobilius exornasse, quicuius alius
 opibus, ingenio^q ualidior facile potuit, nos autem loci genium se-
 cuti, ardenti quidem studio, sed dubia spe absoluendi operis, ita
 per partes aedificauimus, ut saepe sera poenitentia de fortunae libera-
 litate desperasse uideamur. Sed qui uillas à beatioribus, & Regu-
 lis, ac ideo supra ciuilem fortunae censum, magnifice aedificatas non
 uiderunt, aut benigniore iudicio, non insulsi operis elegantiam,
 parum eruditis sumptibus anteponunt, facile mirantur primam por-
 ticum ab hilari atrio statim occurrentem, quam à picturae argumen-
 to Personatam uocamus, quod prisco more hiantes comædorū per-
 sonas per intercolumnia uolitantibus suspensas strophis, dum oculos
 moratur, & detinet, intrantibus ostendat, nam inauratae per-
 sonae, elegantioris uitae praecepta, Laconicae breuitatis effundere ui-
 dentur. hanc hyeme tepor eximius commendat, nam totam colle-
 ctis radiis plurimus sol implet. quum ad meridiem pertendens aesti-
 uam (quam Doricam diximus) adeo celeriter relinquat, ut pran-
 dere simul, ac canare propter fontem, spumoso strepitu sonantem
 opacissimo loco possis, Nisi te Apollo Vates, nouem^q sorores in
 illud spaciosum, perillustre^q conclaue, à quo tota uilla Musæi no-
 men accepit, blandientes alliciant. hoc enim pluribus undiq; fene-
 stris, ac Ianuis circumuectum solem, exortas^q eodem cursu peren-
 nes auras, aut admittit, aut quum lubet, obductis ualuis exclu-
 dit. In medio enim omnibus horis æquatae spirant auræ, adeo mo-
 derato, & salubri spiritu, ut syrium in cælo ardere non sentias, ob
 id^q damnatos menses, tanquam uerna temperie mitigatos, non-
 dum uenisse, aut certe silenter effluxisse, quum nec aestues nec pla-
 nè sitias, prorsus existimes. tota enim Villa ante meridiem, quum
 ex alto sol urget, obortis Etesis blandissime uentilatur. In fronte
 quoq; podium ab insigni proiectione clatris ferreis circumseptum in
 subiectas undas prominet, quo nihil ad prospectum iucundius ex-
 cogitari potest. Inde enim ad proiectam escam allectos pisces ha-
 mata linea extrahere iuuat, & cum singulari uoluptate innumeras
 natantium acies intueri, nam Larius ipse argenteo nitore translu-
 cidus, dum colores & species piscium ad oculos transmittit, spectan-
 tibus arridet. Introrsus autem Apollo Citharædus, & Musæ suis
 instructæ organis, cœnantibus applaudunt. Inuitat exinde loci
 mutatione gaudentes in proximum cubiculum suum Minerua ubi

Præcorum ciuium simulachra uisuntur utriusq; ante alios Plinii , antiquiorisq; Cæcili, & Rufi Caninii poetarum , Attilii item grammatici & Fabati , Neronis odio insignis ; Mineruæ autem iuncta est bibliotheca , parua quidem , sed lectissimis referta libris, à depicta imagine , Mercurio dicata . Ab hoc demum itur ad Sirenas; id est cubiculum aliquantò retractius , tanquàm honestæ tributum uoluptati ; ac inde ad armamentarium , quod iuxta atrium , iure ipso, Inuicti Cæsaris Caroli Augusta insignia tuentur . Cæterum maximo conclau adiuncta est nobilis illa cœnatio , tribus gratiis meritò consecrata , quæ florido laqueari , minoribusq; septem Doricis columnis , & facetissimo picturæ genere mirabiliter adornatur, quū peritus optices pictor peristylī fugientis recessus , ex obliquo deceptis oculis exprefferit . hinc quoq; urbs ipsa penè tota conspiciatur , & Larius peramœnis mæandris ad Germaniam reflexus , frequentiq; olea, & Lauro uirentia littora, uitiferi colles , & nemorosa , aut læta pascuis nascentium Alpium iuga , nec plaustis quidem ardua despectantur , quocunq; te uerteris noua atq; hilaris loci facies occurret , quæ oculos reficiat , nec unquàm exsatiat . Sed tum optima , pleniorq; uoluptas ostenditur , quum ad piscantes , extremaq; trahentes retia nauiculis aduolamus , ac incertæ sortis iactum mercari lubet , & capturæ piscium , intentis manibus , & oculis interesse percupimus . Quid dicam de superioribus cœnaculis , in quibus de nomine uirtutis, ac honoris argumenta lepidissimis inscriptionibus ostenduntur ? his hyeme nihil aprius , luminosius , atq; tepidius experiri , uidereq; contigit , quum toto ferè ambitu per uarias fenestras uitreis specularibus admittant soles , & sine fece diem , & Larius ipse , ut pote qui nusquàm gelascit , Maritimi littoris naturam æmulatus , mirum teporem præbet , duriciemq; hyemis suauiter frangit . Interior autem uilla , quod magnoperè Musis expetitur , strepitu uacua , & alti plena silentii , nitidaq; munditiis ad secretiora studia , uel festiuis lusibus occupatum , comiter inuitant , nam (ut diximus) dirimente Isthmo , tanquàm in aliam minorem domum , & equilia hippodromo coniuncta & penuarias cellas , & culinæ totiusq; familiæ tumultum penitus excludit , aureæ profectò quietis beata sedes, ac exoptatæ potiusquàm concessæ libertatis tranquillus, & salubris portus , ita , ut hæc nobis Alexander frater tuus idem maximus Cardinalis , & gratissimus Meccenas , in æstuosa Roma , publicis muneribus occupatus , inuidere possit .

ORDINES IMAGINVM.

IMAGINES ueros Clarorum uirorum uultus in tabulis pictis exprimentes, quas pertinaci multorum annorum studio sumptuosâq; , ac ob id propè insana curiositate , toto ferè terrarum orbe perquisitas in Musæo dedicauimus , quatuor omnino clasibus distinguuntur .

PRIMA eorum est qui fato functi ; quum ingenii fecunditate floruerint , feliciū operum monumenta posteris reliquerunt . Horum Elogia , Primus hic Liber , Octaui Farnesi , nomini tuo dicatus continet , eo quidem ordine diligenter seruato , ut ad exactam temporis rationem , qui primo uita excefferint , subsequentes antecedant ; Nulla enim alia ordinis nobilitas quæretur , nisi , quæ fatali uitæ exitu præscribetur , hac enim saluberrima lege totam litem , quæ de loco , dignitateq; ambitiosè , & turbulenter excitari possit , pacatis omnibus sustulimus .

SECUNDA Classis horum erit qui hodie uiuunt ; & publicatis ingenii dotibus , illustri fama , tanquàm certissimo uigiliarū fructu perfruuntur , Sed horum Elogia , accuratiore demum studio proferremus , quum mollioris ocii locus parato & cupienti benigna sæculi sorte concedetur . Religiosa enim grauioris censuræ trutina uiuentium laus expendenda uidetur , ne amicitia , quæ mihi cum literatis integerrima semper fuit , & hic ipse , quo semper latissime uiximus perspicuæ uoluntatis candor recti iudicii elidat neruos , laudandiq; pariter , & notandi libertatem eripiat . Quis enim summæ felicitatis ingenia satis laudauerit , aut non insulse notauerit , quum iam prouisa nominis æternitate , omnem inuidiam superarint ? & quod non dispudeat , ad eliminandum æquisimus locus diligentia relinquatur . In his recitandis , ab ætatis honore series ducetur , quum iuniores æquisimo iure natu maioribus honestissimum locum cedant .

TERCIA porro classis præcellentium operum artifices excipiet , hæc periucundo libello explicabitur , quum præter picturæ , celaturæq; decus , ex certis nobilium artificum monumentis demonstratum , facetissimorum etiam hominum , qui dictis , aut scriptis , excitato risu ægrorum animorum curas alleuarint , memoria renouetur .

QUARTA erit Maximorum Pontificum , Regum , & Ducum , qui pace , & bello gloriam consecuti , præclara ingentium facinorum

norum exempla imitanda , aut uitanda posteris tradiderunt ; harum
imaginum populus stupenda uarietate mirabilis tum maxime incre-
dibilem spectantibus offeret uoluptatem , quum per Elogia sigilla-
tim arguta breuitate describetur.

PRIMI LIBRI IMAGINES

INCIPIUNT.

ALBERTVS MAGNVS.

IT HOC tibi, quanquàm breue, Elogiorum omnium merito luculentissimum ALBERTE SVE
 s VE Artobrigensium sanctissime Antistes, postquàm docendo scribendoq; Theologiæ Philosophiæq; totius locos omnes, miris celsissimi ingenii tui luminibus illustrasti, ut illud in literis nemini adhuc concessum, & quod uiuo rara felicitate contigit, MAGNI cognomen assequerere. Vixisti quippe cæteris aliquantò beatius, hoc est alterum & octogesimum ætatis annum scilicet, ut immortalitati tuæ iusta gloria plenus interesses, accumulatoq; fœcundissimi ingenii merito clarioris tituli munere, dignus censerere. Deferebat enim MAXIMI cognomentum, Gymnasiorum omnium consensus, nisi publico uoto, christiana uerecundia restitisses, Sed quid tibi maius Dii immortales dare potuerunt? quàm ut diu in terris uiuus, & incolumis inusitata nec unquàm, nisi post fata obuenientis gloriæ fructum perciperes?

FERDINANDI BALAMII.

MAGNA parens, altrixq; uirum Germania, alumni
 Incedit meritò laude superba sui,
 Naturæ, ac rerum uires, causasq; latentes,
 Hoc nemo nobis doctius explicuit.
 Magnus ob egregias fœcundi pectoris artes,
 Dictus es, at Iouii nunc ope maior eris.

LNIUITALIS.

NATURA has uiolas, Ratio hæc tibi lilia passim
 Ad tumulum spargunt, Theutone Magne tuum
 Purpureis quarum tribulos auellis ab hortis
 Et pulchris uiolis lilia mista seris,
 Quiaq; abstrusæ pandis penetralia causæ
 Verè igitur Magni nomine dignus eras.

SANCTVS THOMAS.

DIVI THOMÆ AQVINATIS hæc erat facies, quum in primis studiorum honoribus, decore iuuentutis hylaris uersaretur. Nondum enim, uti postea in flexu ætatis euenit, illa subtristis ac omni alia ferè durior parcissimæ mentis disciplina, iugesq; demum lucubrationum uigiliæ, nobile, ac ideo tenerum corpus afflixerant. Hic enim planè adolescens, abdicata antiquæ stirpis præclara nobilitate, ad quam hodie Alfonsus Daualus inter Cæsaris Duces longè clarissimus, Maternum genus refert, & spreto demum omni patrimonio neq; familiæ dignitati, neq; ualetudini unquam pepercit, ut post ædita diuini ingenii monumenta in cælum, undè uenerat, uitæ integer euolaret. idcirco defunctum in Volscis ad Amasenum amnem, quum supra naturæ potestatem, multa miracula operum ab eo ædita renunciarentur, Ioannes Romanus Pontifex ex Senatusconsulto non dubitauit, quin eum solenni cerimonia inter diuos referret. Obiit non planè senex, quum eum humanæ gloriæ, quæ ei ex studiis maxima obuenerat, sacietas cepisset, scilicet ut alteram, quam absoluta pictate promerebat, cælum suspiciens certiore uoto sequeretur.

INCERTI.

Hic Thomæ cineres positi: cui fata dedere

Ingenium terris uiuere, cælo animam.

IOANNES SCOTVS.

NEMO EORVM QVI non infano Christianæ pietatis amore flagrant, ultro se se cœnobiis in seruitutem addixerint IOANNE SCOTO in grauisissimis studiis, aut acrior, aut subtilior fuit, quum admirandis commentationum uoluminibus æditis, nouam de nomine suo sectam conderet, & in Aquinatis scripta non dissimulanter inueheretur. Natus est in ultima Britannia, ad Calydoniam Syluam, ut minus mirum sit, Anacharsim summæ sapientiæ philosophum apud uecordissimos Scythas crasso, atq; ingeniis excolendis importuno cælo patriam habuisse. Verum hic proteruo, captiosoq; differendi genere Christianis dogmatibus illusisse uidetur, quum passim inducta quæstione dubitabundus, sacrarum

crarum rerum fidem , nequaquam tenui figmentorum caligine confudisset . Seuit enim ideo lites immortales , quando eius placita,uel grauius ab aduersæ sectæ professoribus oppugnata ex aduerso ab eius discipulis acerrimè defendantur ; Sed qui aliquot præclara eius ordinis ingenia , ad optimam frugem nata distorto scilicet ad ueritatem itinere suspendisse , perdidisseq; uidetur , manifesti aut certè occulti alicuius criminis apoplexia correptus , pœnas perfoluit, ita quidem , ut nimis festinato funere pro mortuo tumulatus , quum redeunte uita , sero morbi impetum natura discuteret , frustra ad petendam opem miserabili mugitu adito , pulsatoq; diu sepulchri lapide , eliso tandem capite perierit , & de alio quoque Ioanne Scoto quod ex Gallicis Annalibus Crinitus recitat , uerum esse crediderim , eum à coniuratis discipulis Diui Cassiani exemplo , graphiis confossum , inultâ mortè concidisse .

IANI VITALIS.

Quod nulli unquam hominum accidit , uiator ,

Hic Scotus iaceo semel sepultus

Et bis mortuus , omnibus sophistis

Argutus magis atque captiosus .

DANTHES.

PRIMVS ITALORVM DANTHES Aldigerius non instituto uetustatis ordine tantum ; Sed præcellenti grauis ingenii fecunditate primum locum inter imagines meritis, optimo iure conspicitur , hunc Florentia , factiosa eo sæculo ciuitas protulit, ab altâq; mentis indole cognitum Octouirali supremæ potestatis Magistratu insignem fecit ; ut mox fatali conuersa turbine , & summum ciuem , & Ethruscæ linguæ conditorem , tanquam sæua , & ingrata patria prosciberet . Sed exilium , uel toto Ethruriæ principatu ei maius, & gloriosius fuit , quum illam sub amara cogitatione excitatam occulti , diuinique ingenii uim exacerit , & inflammaret . Enata si quidem est in exilio comœdia triplex Platonica eruditionis lumine perillustris , ut abdicata patria totius Italiæ ciuitate donaretur . Plenus ideo gloria perenni , quum eam quæ piis mortalibus expetitur , cœlestis auræ felicitatem tanto ore, tantoq; spiritu decan-

tatam contemplaretur, Nulla adhuc oborta canitie Rauennæ morbo interit, adeo mentis compos, ut sex uersus sepulchro incidendos componeret; Nec Rauennates in apparatu funeris publico totius Italiæ ciui defuerunt; quum enim sepulchrum e' marmore condidissent, non obscuræ exprobrata Ethruscis acerbitate, nouam sibi claritatem, gloriosa pietatē uēdicarunt.

IPSIUS DANTHIS.

*IVRA Monarchiæ, superos, Phlegethonta, Lacusq;
Lustrando cecini, uoluerunt fata quousque
Sed quia pars cessit melioribus hospita castris,
Actoremq; suum petiit felicior astris,
Hic claudor Danthes patrius extorris ab oris,
Quem genuit parui Florentia mater amoris.*

*SED Tumulum uetustate collabentem, Bernardus Bembus,
Petri Bembi Cardinalis Pater, in ea urbe Prætor opere cælato, &
concamerato additoq; hoc epigrammate luculenter exornauit.
Exigua Tumuli Danthes hic sorte iacebas
Squallenti nulli cog nite penè situ.
At nunc marmoreo subnixus conderis arcu,
Omnibus & cultu splendidiore nites.
Nimirum Bembus Musis incensus ethruscis
Hoc tibi, quem imprimis hæ colucre, dedit.*

FRANCISCVS PETRARCA.

FRANCISCVS PETRARCA eodem ciue Magistroq; suo Danthe, Ethruscæ linguæ facultatem constitutam planè, & certis adornatam numeris flagranter excepit, tanta ingenii solertia, duriora molliendo; & singulari suauitate, uariis modis flectendo numeros, ut enatam dudum, & uixdum flores ostendentem eloquentiam, ingenti cultura, ad absolutæ maturitatis fructum; summumq; ideo exactæ elegantix fastigium perduxerit, eamq; laudem sit consecutus, ut in eo poësis genere, amatorioq; præsertim castitate, candore, dulcedine nobilium poëtarum, & primus, & ultimus sanis à scribendo deterritis existimetur. Sed tanti uiri iudicium illudens fortuna grauiter fefellit, quum hæc æternæ felicitatis spiritum habitura, tanquam temporaria despiceret, ut ex latina Africa,

ca, unde ei in capitolio insignis laurea præmium fuit; certiolem, & nobiliorem gloriam adsequeretur. Sed debeamus plurimum, ingenio sudore semper æstuanti, dum literas à multo æuo misere sepultas è Gothicis sepulchris excitaret, modo eum tanquam Italica lingua conditorè, & Principem, ab incomparabili Diuini ingenii uirtute ueneremur. Concescit naturæ planè senex ad Arquatum Patauini agri uicū ubi Tumulus carmine ab se cōposito nobilis conspicitur.

Frigida Francisci lapis hic tegit ossa Petrarce

Suscipe Virgo parens animam, sate uirginè parce;

Fessaque iam terris cœli requiescat in arce;

BOCCACIUS.

BOCCACIUS, eodem felici sæculo quo renata litera latine existimantur, Certaldo oppido editus, alteram in patria lingua pedestris eloquentiæ partem, primus inchoauit, & absoluit. Neglexerat eam Danthes in altitudinem Heroicæ Comediæ diuino furore carminum abreptus. Petrarcha uerò latina oratione delectatus, tanquam ignobilem reliquerat, ut discipulo qui amore ei frater fuit, quota sua pars, tanquam ex patrimonio nouæ laudis, legitimo nomine hæreditatis obueniret, Non defuere tamen qui censerent, neq; Boccacium uerū, neq; Petrarcham soluta oratione ualuisse tantorum ingeniorum sortes alternante fortuna, ideoq; ambos acri iudicio in id munus intendisse neruos, ad quod pronior, atq; liquidior styli uena perflueret. Sed non dispari fato, & hic ipse in studiis opinione deceptus est, quum præcipuo, ingentiq; labore, ut certum sibi decus pararet, penè frustra desudarit. obsolescunt enim & ægrè quidem uitæ spiritum retinent Libri de Genealogia Deorum, Varietateq; fortunæ, & de fontibus accuratè potius quàm feliciter elaborati quando iam illæ decem dierum fabulæ Milesiarum imitatione in gratiam oblectandi oculi, admirabili iucunditate compositæ in omnium nationum linguas adoptentur, & sine ulla suspitione interitus applaudente populo cunctorum operum gratiā antecedant. Excescit e uita sexagesimo secundo ætatis anno; Sepulchrū eius cū marmorea effigie insculptis his carminibus in tēplo maximo Certaldi cōspicitur.

Hac sub mole iacent cineres, ac ossa Ioannis

Mens sedet ante Deum, meritis ornata laborum;

Mortalis uitæ genitor Boccacius illi;

Patria Certaldum, studium fuit alma poësis

MYRTEI.

*Si quæram cineres tuos Bocaci ,
Hic iacent , si animam , petiuit astra :
Si qua gloria sit tuis libellis
Maior , non ego , Lydius' uè linguæ .
Cultor patriæ , & æmulus latinæ :
Sed iudex erit , aut iocis Cupido ,
Aut gaudens facili Venus loquela :
Aut , quem dicere malo , totus orbis ,
Cui uiuunt Veneres , cupidinesq̃ :
Quibus cultior est tuus Libellus
Elegantior omnibus Libellis .*

BARTHOLVS.

BARTHOLVS Sentini in Vmbria natus magno acumi-
ne perspicacis ingenii Ius ciuile professus , in omnibus Italiæ gym-
nasiis exactæ doctrinæ documenta reliquit. eum aduersus studio-
rum labores indomitum extitisse ferunt , consueuisseq̃ uti in pertea-
nui mensa , certis cibi , potusq̃ mensuris ad tuendam ualeitudinem.
Ut quum sapè memoria laberetur , obliuionis incommoda , assidua
commentatione resarciret , Ob id uoluptates omnes adeo seuerè re-
iecerat , ut ne horula quidem extra naturæ necessitatem studiis sub-
traheretur : Sed eandem quoq̃ seueritatem supra æquum in torquen-
dis , necandisq̃ noxiis exercuisse uisus est ; quum rerum capitalium
iudiciis præset , adeo , ut reum furti , nec ritè confessum , & inson-
tem , præcipiti sententia , supplicio affecerit . Ex ea acerbitate , quum
inuidiam populari uoce conflata subisset , conspectum hominum
pudore uitabundus in arcanum iuris ocium euoluendis Libris se ab-
didit . è qua demum studiorum intentione audacter egressus , aqua-
les suos , doctrinæ firmitate , & mira iudicii constantia superauit .
Donatus est , uirtutis causa a Carolo Quarto Imperatore , gentili-
tiis Bohemiæ Regum insignibus , quibus purpurei Leonis forma
aurato in campo , cum bicipiti cauda salientis exprimitur . Perusiæ
autem supremam in gymnasio claritatem consecutus fortunas suas
collocauit ; duxitq̃ uxorem ; sed irrita spe masculæ prolis . Verum in
finitos propè discipulos , amore filiis pares , præcellentis doctrinæ re-
liquit

liquit hæredes. Defuit ei latinæ eloquentiæ facultas, ne summæ gloriæ fastigium teneret, & tamen est quod maxime miremur, illum in perpetuo docendi munere occupatum, tot, & tanta uolumina perscribere potuisse, quum quadragesimosexto ætatis anno, fato ereptus, iustum de inchoatis, summa felicitate, nec dum perfectis operibus desiderium posteris reliquerit. Sepultus est ad Aram Maximam in templo diui Francisci.

MYRTEI.

*HIC est Bartholus ille, iuris ingens
Lux, & commodus explicator, hic est,
Quem mors ante diem abstulit maligna,
Heu mors inuida, & æuo iniqua nostro,
Quæ leges iterum iacere cogis.*

BALDVS.

BALDVS honesta Vbaldorum gente, Perusiæ natus, Bartholum præceptorem subtilitate ingenii & uarietate doctrinæ superauit; Nam à Patre Medico celebri, prius quam ius ciuile attingeret Dialecticæ, atq; Philosophiæ præceptis, haud mediocriter imbutus fuerat. Præcoci enim ingenio penè puer, non ad optimam modo frugem, sed rarissimo etiam naturæ dono, ad longam senectutem peruenit. Verum præalto ingenio multa conuoluenti, inuertiq; stabilis scientiæ constantia deerat, quoniam subtilissimè disputando, atq; enarrando, non humani modo, sed diuini quoq; Iuris intelligentia summus; refrigerato demum iudicio, post altercationes à Bartholo doctrinæ robore uinceretur. Eum eximia laude florentem, Ioannes Galeatius Vicēcomes, potentia, & gloria Maximis Regibus æquatus, quum Ticini gymnasium conderet, magnis præmiis euocauit. Ibi nunquam; senescente nominis fama, nunquam in publico munere defessis uiribus ad septuagesimum sextum peruenit annum: Fatoq; functus est paulò antequam ille Princeps, externarum gentium uictor, properante fato moreretur. Ferunt Baldum Diui Francisci habitum, quum expiraret, induisse. Tumulus in eius Diui æde, cum hac rudi inscriptione conspicitur.

Conditur

*Conditur hic Baldus, & Francisci tegmine fultus,
Doctorum Princeps, Perusina conditus arce.*

LEONARDVS ARETINVS. IX.

PRIMVS in Italia Leonardus Areti natus græcarum literarum decus à multis sæculis Barbarorum immani tyrannide proculcatum erexit, atq; restituit. Eius enim incomparabili beneficio morales Aristotelis Libros optima fide traductos legimus. Historiæ quoq; ab eo eleganter conscriptæ in manibus habentur. hac ingenii fecunditate florentem, Innocentius septimus quanquam planè iuuenem grauissimo muneri parem, epistolarum Magistrum fecit, Ita demum eruditè, atq; integrè officio functus, ut succedentibus quatuor Pontificibus amplificata dignitate operam præstiterit. Senescenti opes creuerunt cum aliena liberalitate, tum sua tristi parsimonia cumulata, adeo, ut Arlottus mordaci sale perurbanus, in fabellis, eius genium relicto corpore in fuga sitientem ridenter expresserit; mortuus, quod ei nullo pudori fuit, furti damnatus est, quod Gothicam historiam suppresso Procopii nomine publicasset, accusante Christophoro Persona, qui aliud exemplar nactus, & Gothicam, & Persicam simul atq; Vandalicam, Græci authoris titulum ingenuè profitendo transtulerit. Nouissimè reuocatus in Ethruriam populi Florentini res gestas perscripsit, nec multo post senex diuitiis, & gloria plenus Florentiæ uita functus est, dignus utiq; hoc sepulchri titulo ac marmoris ornamento, quod in æde sanctæ crucis spectatur.

CAROLI ARETINI.

*Postquàm Leonardus è uita migravit
Historia luget, eloquentia muta est.
Ferturq; Musas tum græcas, tum
Latinas, lachrymas tenere non potuisse.*

POGIVS.

POGIVS è Terra noua Florentinæ ditionis oppido in hac luce Romani cœli, optimis literis ingenium ita expoliuit, ut Pontificiis

tificiis scriniis sub Eugenio & Nicolao præficeretur, æquatus scilicet honore summis uiris, qui in eo munere fidelis, eruditique ingenii operam præstitissent. In his fuere Leonardus, Mapheus Vegius, & Ioannes Aurispa. Erat consilio grauis, & quum luberet facetiarum sale perurbanus, ita ut mira, & sæpe subita uarietate ad ciendum risum modo prætextatis uerbis uteretur, modo grauibus & malignis scommatibus alienæ famæ nomen perstringeret. Sed amarulento Libello in Vallam importunè inuectus, ab eodem pessimè audiendo cumulas maladicentiæ suæ pœnas luit, quum Val la suo felle turgidus, & Facium, & Panhormitam, & Raudensem probrosis uoluminibus iugulasset. Erat quoque Pogius adeo intemperans obiurgator, ut quum in theatro Pompei, loco, & die celebri, ubi bullatorum diplomatum censura habebatur, Georgio Trapezuntio malediceret, ab eo acriter duplici colapho caderetur. Transtulit demum e græco Diodorum Siculum: sed nobiles aliquot Libellos de infelicitate Principum, Varietateque fortunæ, & de Auaritiæ peste; Orationesque item plures composuit, tanta ingenii fecunditate, ut facetias etiam ad excitandum hylaritatem ægris animis expetendas conscriberet. Sed quod gratum, & utile posteris fiat Ciceronis libros de finibus, & de Legibus à se in germania, descriptus in Italiam primus attulit: ita ut & ei quoque Quintilianum in salsamentarii taberna repertum debere fateamur. Nouissime ex multa peregrinatione, Romanaque aula exactæ ætatis senex Florentiam reuersus, consumato oratore, ac optimo ciuicæ dignam patriæ operam præstitit, conscripta latine historia populi Florentini, quæ à Iacobo demum filio in Ethruscum sermonem uersa legitur hic iam defuncto patre, ex Pactiano scelere, strangulatus in pratorii fenestra, cum cæteris pependit.

MYRTEI.

Olim Pierides, olim Florentia mater

Viuentem risit Pogio.

Nunc tumultum hunc adit, & donum pro carmine flores

Fert, proque risu lachrymas,

Quæ nisi pro uera sat sint pietate, rogabit

Arnus ministret ut suas.

AMBROSIVS MONACHVS.

AMBROSIVS MONACHVS ex ordine Camaldulensium, qui supra Florentiam in opacis Apennini iugis dicatam cenobio uitam seuerè ducunt, Doctrinæ grauitate, ac ingenii præstantia æquales suos antecessit. Gracè enim, atque Latine doctissimus, complectente Cosmo, & mox Eugenio, & Nicolao admirantibus, summum eius ordinis honorem, qui generalis præfecturæ hodie dicitur, ita adeptus est, ut eum constanti iudicio patres puræ destinarent Dionysium enim Areopagitam de Cœlesti Hierarchia, diuino spiritu proloquentem, singulari eloquentiæ puritate latinis expresserat, atq; item Diogenem Laërtium; Verum non eadem cura, limaq; perpolitum. Sed & sacris operibus, bibliothecam, quæ ad Angelos spectatur, cumulatè referfit, quibus existimari potest, nequaquam ei uires & facultates, sed animum omnino defuisse, ut ad Romanæ facundiæ fastigium perueniret: abstractus enim in altitudinem christianæ contemplationis, uti pium, sacratumq; Virum dicebat, totius uitæ ocium in diuinis literis consumpsit. Fuit hic uir; quod raro euenit, sine oris tristitia sanctus, semper utiq; suauis, atq; serenus, ita præcul à liuore, contentioneq; ut quum Vallæ Pogium reconciliare conaretur, eos neq; plane literator, neq; item christianos uideri diceret, qui inducta simultate sacrosanctum literarum decus probrosis Libellis importunè defœdarent. Excessit è uita planè senex, Tumulatusq; est ad Angelos, ubi hoc carnem pius Vates affixit.

SPINELLI.

Attica mella sapis, redoles quoque nectar ubique

Tu qui diuino numine, nomen habes:

Quod nisi dulce canis referens mysteria diuum,

Dulcius hoc certè est nectare, & Ambrosia.

MYRTEI.

Viximus Ambrosia, sed enim concessimus orco,

Nunc iterum cœlo redditur Ambrosia.

ANTONIVS PANHORMITA.

ANTONIVS PANHORMITA SICVLVS
 Bononia Equeſtri familia natus, qui à Pontano alumno elegantiarum pater appellatur, elatè genus ſuum ab ultimis Britannis, Becadellaq; familia Bononiæ celebri repetebat, præclaro genti inſignium argumento, quod iſdem militari in ſcutò, depictis alatis uiperis uteretur. Sed maiorem profectò ſibi, ex laude optimorum ſtudioſorum nobilitatem comparafſe uideri poteſt. Moribus enim ac literis præſtantibus exornatus, quum Philippo Mediolanenſium Principi, fertilis ingenii induſtriam obtuliſſet, tanta liberalitate ſuſceptus eſt, ut Principem, noſcendæ hiſtoriæ cupidum familiariter doceret, & publicè octingentis annuis aureis elegantiores literas profiteretur. Hic eſt ille Philippus, qui ſummum clementiæ fructum generoſis exoptatum Regibus glorioſiſſimè decerpiſit, quum Alphonſum Regem nauali prælio captum, non emiſerit modo, ſed auctum copiis, ac opibus in Regnum reſtituerit. Verum, eo grauiſſimis bellis occupato, Panhormita Alphonſo adheſit, ſecretioris ſcrinii Magiſter, & ſtudioſorum, expeditionumq; omnium, terra, mariq; perpetuus comes. Scripſit Epistoſas candidiore ſtylo, ſed maxime iucundo, uiſtoris Regis triumphum, & de factis, dictisq; optimi eius Regis aureum Libellum, quem Pius Pontifex, exemplis paribus intertextis, nobiliorem reddidiſſe uidetur. Sed cum Valla demum ad exercendum maledicentiæ dentem naturæ acerbitate paratiſſimo ſimultatem concepit, eo quidem euentu, ut mutuis ueluti confixi telis, fœde ad modum inimicis riſum excitarent. Senex Vxorem duxit Arcellam ſibi magnoperè dilectam, Liberoſq; ſuſcepit, quorum honeſta ſoboles Neapoli uiſitur. Poſtremo æger uitæq; diffidens, in ſupremo morbo, hoc carmen compoſuit, quod Tumulo inſcriberetur.

I P S I V S.

*Quærite Pierides alium qui ploret amores,
 Quærite qui Regum fortia facta canat.
 Me pater ille ingens hominum ſator, atque redemptor
 Euocat, & ſedes donat adire pias.*

ELISII CALENTII.

*Qui molles Elegos, & Regum gesta canebat
Sacra Panhormitæ contegit ossa Lapis*

IANI VITALIS.

*Has tibi dat uiolas, immortalesq; Amarantbos
Ingeniorum altrix, & Martis alumna Panhormos,
Non quia torpentis Musas excire ueterno,
Aut Regum immensas potuisti assumere curas.
Verum quod Crassos inter, ditescq; Lucullos,
Integer Antoni uoluisti uiuere Codrus.*

LAVRENTIVS VALLA.

LAVRENTIVS VALLA Romanus à Gothicis temporibus usq; ad Patrum nostrorum memoriam præalto sepultus somno, ciues suos ad nobilium literarum studium excitauit. Indignatus enim tamdiu corrumpi sæculum leguleorum, & sophistarum immani conspiratione, optimasq; artes inculta sermonis barbarie defœdari, elegantiarum Libros edidit, traditis Romanæ elocutionis præceptis, ex accurata ueterum scriptorum obseruatione, quibus iuuentus æmulandi studio ad detergendas corruptarum literarum sordes accenderetur; eam quoq; illustrati patrii sermonis laudem græcæ literæ cumularunt, quum Thucidides, & Herodotus Historiæ parentes ipsius liberali labore è Græcia in latium transierint. Fuit Valla ingenio maxime libero, ob idq; mordaci, contentiosoq; , ut potè qui aliena satyrico dente facile perstringeret, & lites in literis, quasi id opus esset, aduersus ignorantes acerrimas sereret. Extant enim inuectiuarum, & recriminationum aliquot Libri crudite salseq; perscripti, quibus dum læsi nominis famam tueretur, Facium Lygurem, Panhormitam, Pogium, & Raudensem iugulasse uideri potest. Flagellatis quoq; Regionum ludi Magistris, uti multum redundans, quod nihil in aula Pontificis sibi placeret, Neapolim ad Alphonsum Regem se contulit, apud quem de Auitis bellis in Hispania, atq; Sicilia gestis historia perscripta est. Sed eo styli caractere, ut eius minime uideri possit, qui cæteris elegantiarum præcepta

præcepta tradiderit . Edidit etiam opus de falsa donatione Constantini , pio , & sacerdotis nomen professio criminofum , atq; nefariū , ut Pontificii Imperii authoritatem græcorum scriptorum adftipulatione confirmatam conuellere niteretur . Sed mox eadem inconstantia Regem deseruit , uel improbante Philelpho , ut nec planè senex in patria moreretur . Sepulchrum calato ex marmore cum effigie , ac Elogio , Catharina mater pientissimo Filio posuit , quod in Laterano (eius enim templi flamen erat) introëuntibus ad dexteram spectatur . Obiit anno Christianæ salutis . M. CCCC. LVII. Calendis Augusti.

FRANCHINI COSENTINI

LAVRENS V alla iacet Romana gloria lingue ,
Primus enim docuit qua decet arte loqui .

FLAVIVS BLONDVS.

E FORO LIVII Viæ Æmilix nota urbe FLAVIVS BLONDVS prodiit , rudi adhuc ueteris elegantix sæculo . Is magno ausu , singulariq; industria , nec infelici euentu , multorum annorum intermorientes res gestas è tenebris excitare orsus Decadas conscripsit , quibus ab inclinante Romano Imperio , funesta tempora , ac ideo ueritatis lumine orbata , in lucem proferuntur . De uetustate quoq; collapsæ urbis , ac eius demum resurgentis dignitate erudito , operosoq; uolumine publicato , quantam nec ambitiosè quasitam exoptarit , in literis auctoritatem adeptus est . Vnde ei honestæ opes fauore Pontificum accessere . Liberis operam dare , quàm sacris initiari maluit , Suscepitq; Gasparem filium , quem uxor Margania Romani sanguinis nobilitasse uisa est . Sed posterius , quam adauctis fortunis , conditori familiæ minimè responderunt . Fato functus est septuagenarius , Tumulatusq; in Capitolio , extralimen templi Deiparæ Virginis (id enim Iouis tonantis olim fuisse putamus) quod non secus ac antiquitas , authore Tacito , cœntum gradibus adeatur .

IANI VITALIS.

ERVIS è tenebris Romam dum, Blonde, sepultam,
Es nouus ingenio Romulus, atque Remus:
Illi Urbem struxere rudem, celeberrima surgit
Hæc eadem studiis ingeniose tuis:
Barbarus illam hostis ruituram euerit, at isti
Nulla unquam poterunt tempora obesse tuæ.
Iure triumphalis tibi facta est Roma sepulchrum,
Illi ut tu uiuas, uiuat ut illa tibi.

PETRVS CANDIDVS DECEMBER.

CANDIDVS DECEMBER è Viglebano urbe, quæ est inter Padum, & Ticinum, Laurentii Vallæ testimonio exactissimæ censuræ grammaticus, Mediolani Græcè, Latineq; docuit, præstanti eruditionis, ac eloquentiæ fama. Eius extat Appianus Alexandrinus è græco in latinum uersus, id expetente Alphonso Rege, qui studiosissimum quemq; eius ætatis, ut ad locupletandam latinam linguam, occultos Græciæ thesauros proferrent, liberaliter inuitarat. Sed manci, passimq; corrupti exemplaris græci uicio, uellaboriosus interpres in eo opere se se candidum præstare nō potuit, quum alia multo felicius perscripserit. In uita enim Philippi Vicecomitis, quæ circumfertur, Suetonium lepide admodum æmulatus, ita quod proposuerat expressit, ut aliquantò inuerecundius, quàm scriptorem odio uacuum deceret, stylum exercuisse iudicetur, quum uitia hominis occulta, nec ulli magis, quàm ipsius pudori nocentia, ob idq; uelanda prorsus, cupide nimis, maligneq; detexerit, in eo præsertim Principe, in quo singularis illa, diuinæq; simillima clementiæ laus, cum probro multorum Regum gloriose refulsit, Fato functus est octogenarius senex Mediolani, non mediocris Fortunis à Francisco Sfortia decenter honestatus, meruitq; marmoreum sepulchrum cum effigie è suggestu iuuentutem docentis, quod in uestibulo Ambrosianæ Basilicæ ad leuam introeuntibus occurrit, Hoc rudi carmine inscripto, quod respondente Rythmo, non minus Ineptè, quàm ridiculè clauditur.

SCANDERE Sydereas uirtus si nouit ad oras ,
 CANDIDVS Astra tenet in templo numen odorans :
 Pontifici Summo , Regi , Populoq; , Duciq;
 Hic Ligurum secreta dedit laudatus ubique :
 Miles eloquio clarus , grauisq; camoenis
 Instructus , Latium studiis ornauit amoenis .
 Mundanis fessus curis , & in Aethere pulchro
 Elatus gelido , Linqvit sua membra sepulchro .

DONATVS ACCIAIOLVS.

DONATVS ACCIAIOLVS Antiquæ stirpis Florentinus , quum exortis florentibus ingeniis de doctrinæ laude certaretur . In utrâq; lingua generosè admodum se se exercuit , ut ex Moralibus Aristotelis luculenter apparet , quibus erudita , & pereleganti commentatione magnum lumen attulisse iudicatur , explosis scilicet sophistarum interpretum ineptiis , quum Eustratii Græci placita secutus , certiore utiq; uestigio niteretur . Vertit etiam in Latinum è Plutarcho Clarorum Heroum aliquot uitas longè omnium elegantissimè . Verum aliquantò nobilior euasit , quum Carolum cognomento Magnum , tanquàm alterum Florentiæ patriæ conditorem latino libro celebrasset . Sed Vir consilio grauis , ac ob id obeundis Reipublicæ muneribus occupatus , neq; satis ocii ad studia literarum furari , neq; atatem , quòd tenuissima ualetudine uteretur , longissime proferre potuit . Fato enim functus est Mediolani , quum Legatus , in Galliam ulteriorem iter haberet ; ut inde , implorata ope , ciuitatem Pontificiis armis uexatam , periculo liberaret , Nihil enim remisso odio , Xystus , post uindicatum Pactianæ coniurationis facinus , Laurentium Medicem , ex ea iniuria firmiore dominatu potitum , uehementissimè persequabatur . Donati ossa , ad uetustum gentis Sepulchrum Florentiam relata id Carthusiano in templo , hoc Epigrammate inscripto legentibus indicatur .

Donatus nomen , patria est Florentia , gens mi

Acciaiola domus , Clarus eram eloquio .

Francorum ad Regem , patriæ dum orator abirem ,

In Ducis Anguigeri mœnibus occubui ,

Sic

*Sic uitam impendi patriæ, quæ me inde relatum
Inter maiorum nunc cineres sepelit.*

PHILELPHVS.

TOLENTINATES in publica Decurionum domo FRANCISCI PHILELPHI Cuius effigiem, cum equestris ordinis balthæo, laureatam, peregrinis hospitibus ostendunt, adseruantq; etiam Regii, diplomatis membranam ad collatæ dignitatis argumentum. Is græarum literarum amore flagranter incensus, ut de Caballino fonte potaret, Parnasum montem petiuit, in Athenarumq; ruinis immortalium philosophorum uestigia pedibus caleauit. Porro inde Byzantium profectus Emanuelis Chrysoloræ filiam, uxorem duxit, quæ græcæ eloutionis magistra, quotidiano usu Atticorum accentuum, inepto, sed docili coniugis oriduledinem instillaret. Reuersum inde, & græcè pariter, ac latine passim orantem Italiæ Princeps admiranter exceperunt. Suscepto enim legationis munere, Palæologi Imperatoris Constantinopolitani, Turearum infesta arma ægrè sustinentis preces afferens opem implorabat. Fauere ei ante alios Eugenius Pontifex, Rex Alphonsus, & qui singularem iustitiæ, & belliæ uirtutis coronam eo sæculo promeruit, Franciscus Sfortia, ab eo Heroico poemate celebratus. Ingenio enim in studiis æstuante, uario, ambizioso, quum ne minem sibi exæquari literaria laude pateretur; Plura quàm quisquã alius in omni dicendi genere uolumina publicauit, profitendóq; singulis in urbibus eruditæ iuuentutis academias excitauit, nullam spem nobilioris gloriæ Latinis æmulis de Romana facundia, nullam deniq; de græca, uel ipsis græcis relieturus, nisi tantus eloquentiæ fluuius, uti nullis moderati iudicii ripis castigatus, nimis latè exundans, & mutato sæpè aluè, turbulentus & incertus, dum se se diducit, & abseedit in paludes, perspieui, pro fluentis dignitate amisisset. Inter græca opera latinirate donata, Xenophontis Pædia Cyri, & ex Plutarcho aliquot heroum uitæ, & demum Hippocrates, non ita probantur à græcis, quàm à Latinis perleguntur. Vixit ad exactam ætatem nonagenario proximus, periitq; Bononiæ adeo dissipatis rei domesticæ copiis, ut ad efferendum funus, & cubiculi & coquinæ instrumenta uenierint. Et Marius filius egregiè doctus, paternæ potius uirtutis, quàm multæ substantiæ hæ-

res relinqueretur. Sed in familia eruditæ uictoriæ trophæum permansit, nobili exceptum risu, quum Timothæo græculo, de ui syllabæ contendenti, uictoq; , barbam, ex pactione inexorabili superbia derasisset, uti lepide Myrteus his carminibus exprescit.

MYRTEI.

NON QUID Sat tibi non fuit Philelphe

Linguae gloria nobilis latinæ?

Ni græcas quoque peruagatus urbes

Dignus coniuge, nuptiisque græcis

Ferres Timothæi nouum triumphum?

Cui, dum una super ille dictione

Tecum pignore certat, atque Barbam

Ab radi sibi ferre pollicetur

Victus; aut positam pecuniam abs te

Victor auferat. Abnegasti eadem

Barbam posse pecunia obtinere

Victor: atque nouacula expedita

Barbamillius habere maluisti:

Iam nunc non Italæ Philelphe sed ysis

Græcæ gloria nobilis Palestræ,

NICOLAUS PEROTTVS.

SENTINVM Umbriæ oppidum, cui hodie Saxoferrato nomen est, Bartholo Iureconsulto nobile, secundam à *NICOLA PEROTTO* Claritatem accepit. Huic, quum deessent opes, corporis Vires munici pali frugalitate, atq; duricia constitutæ, perpetuis lucubrationum uigiliis minimè defuerunt. Iuuenis in ludo pueros honestos docuit tanto concursu, Vt mox Latinæ linguæ rudimenta, utili compendio ad normam digesta, ob idq; facile pueris perdiscenda publicarit; Exinde Romæ græcas literas pertinaci studio consecratus, fretusq; Bessarione generoso Meccenate, adeo exacte, feliciterq; profecit, ut ab eo Polybius grauisissimus historiarum scriptor, latinitati donaretur. Non defuere tamen ex æmulis, qui eius auctoris traductionem antiquissimam fuisse, fur-

D toq;

toq; surreptam existimarint, quòd Thucydidem, Diodorum, Plu-
 tarchum, & Appianum, clarissimo ingeniorum certamine conuer-
 sos, Vnus Polybius egregia fide latinus, æquabili, & prædulci Ro-
 mani sermonis puritate prorsus antecedit. Composuit quoq; uolu-
 men commentarii nomine in Martialem, Cornucopiæ, usurpato
 uetere græco lemmate, nuncupatum, perutile quidem, ac ob id for-
 tasse sempiternum; Sed austero pudore suppressit editionem, quod
 humili, & parum pudico opere, quasita laus dignitati minimè re-
 sponderet, partis enim opibus, Archiepiscopatum Sipontinum ad-
 secutus, seipso maior Perusiam, Umbriamq; regebat. Excesit è
 uita senex apud Sentinum in Villa, Viridariis, & Fontibus per-
 amœna, quàm à pingui ocio Fugicuram appellauit.

MYRTEI.

In Villa Fugicura obit Perottus.

O Villam nimis, & nimis beatam,

Quæ uiuentis heri leuare curas

Possêt, nunc cineres tenet sepulti.

O Villam domino beatiorem,

Cui curas moriens reliquit omnes.

PLATINA.

SACRA TI præsertim ordinis, boniq; mortales plurimum
 Platinae manibus debent, quando eius ingenio labore, ad exopta-
 tam obscuri sæculi, nec ideo perituram lucem, Pontificii principa-
 tus actionum incorrupta ueritas nunciatur: quæ procul eloquentiæ
 illecebris, uti pura, & incompta fidem præfert: & cæteris elabora-
 tis operibus auget dignitatem. Neq; enim uel dialogi de uero bono,
 ueraq; nobilitate, & de optimo ciue grauitè conscripti: uel hone-
 stæ uoluptatis documenta scitè tradita diu superessent nisi uiuacis hi-
 storix lateribus adfixa felici societate succederent, & communi (quan-
 quàm impari) perennis uitæ spiritu fruerentur. Is planè egens,
 & obscurus, unoq; tantum ingenio nobilis, Cremona Calixto
 Pontifice in urbem uenit; Cognitum Pius, atq; Bessarion, erudi-
 to iudicio sacerdotiis minoribus exornarunt. Paulus uero Ponti-
 fex

fex periniquè , maligneq; delatum immaniter torfit : Xystus de-
 mum , conditæ ab se in Vaticano Bibliothecæ præfecit , quum eo
 munere longè dignissimus haberetur . In ea nobili custodia iam se
 nex Fato functus est ; Quirinalem domum cum Laureto ad coro-
 nandos poetas Pomponio relinquens , funus in Exquilias ad Ma-
 riæ maioris templum usq; perductum est , flebili carmine celebra-
 tibus poëtis ; Sepulchro autem quod à leua ad tertiam columnam
 conspicitur , hoc Epitaphium ab alumno Demetrio inscribi iussit ;
 quum & hæc quoq; carmina amici lugentes affixissent.

*Quisquis es (si pius) Platinam
 Et suos ne uexes , angustè
 Iacent , & soli uolunt esse .*

PROSPERI SPIRITEI.

*Qui res Pontificum sacras , & gesta piorum .
 Quiq; Ducum uitas nobile fecit opus :
 Vixit adhuc Platina : & quanquàm concesserit orco :
 Nil tamen in Vatem parca seuera potest .*

IACOBVS CARDINALIS PAPIEN.

FVIT hic uir inter sacrați ordinis senatores pari uirtutis, atq;
 Fortunæ munere lectissimus . Erat enim cum optimarum literarum
 studio , & uigilantis ingenii fertilitate , tum animi iudicio styloq;
 & perspicuis moribus Pio secundo persimilis , à quo adoptatus in
 familiæ nomen, & ad purpuræ decus euectus est. Extant Commen-
 tarii grauisimarum actionum, atq; epistola; quibus senatoriæ pru-
 dentia potius, & Christianæ seueritatis, nomenq; perfectæ orationis
 laudem petisse uideri potest : Quod in cursu honorum maximis
 obeundis muneribus occupatus splendidum illud antea conceptum
 illustris eloquentiæ lumen festinato , & pene præcipiti , uti neces-
 sitas ferebat , scribendi genere, uehementer infuscarit . Verum ea ru-
 dis adhuc sæculi ingenia facile summa, ac admiranda censebantur ,
 quæ hodie tâquàm expergefactis Cenforibus , uiu in infimis literari

Theatri gradibus sedem inueniunt. Sed fortasse populari commendatione contentus, eam absolute scribendi gloriam uti leuem, & a doctissimis tantum ideoq; paucissimis intellectam spreuit, ut ingenio ad sacrarum literarum studia reuocato, illam quam Dii superi dederant personæ dignitatem religiose tueretur. His enim moribus sibi iter sternebat ad ipsum rerum fastigium, sed illudente Fortuna in summo fere, deceptus hæsit, quum fata potioem ei uiam ad cælum permunirent. Periiit enim non adhuc senex in secessu ad cryptas laurentianas Vulsiniensis lacus, à circumforaneo medico miserabiliter enecatus, quum uir in omni negotio præterquam in tuenda sanitatis ratione prudentissimus, ut quartanæ febris tedium discuteret, immite ueratrum stulta propinatum manu, fato coactus ebibisset. Scripserat antea ingenuæ piæq; liberalitatis Testamentum, sed id Xystus Pontifex irritum fecit, quod pecunia satis grandis apud mensarios occultè deposita tanquam frugi, atq; opes cõtennētis censu, amplior æstimatione publica uideretur. Epigramma tamen ex eodem Testamento in fiscum non uenit, hæredibus utiq; relictum, ut hoc modo marmoreæ sepulchri tabu-

IP S I V S.

Luca ortu, Sena lege fuit mihi Patria, nomen

Dum uixi Iacobus, mens bona pro genere.

Papa Pius sedem Papiensem detulit, idem

Cardineo ornauit munere, gente, domo:

Quem colui uiuens non linquo mortuus, hic sum

Et propè sancta patris filius ossa cubo.

Viuite qui legitis, cœlestia quærite, nostra hæc

In cineres tandem gloria tota redit.

DOMITIVS CALDERINVS.

CALDERIA VERONENSIS Agri oppidum calidis aquis nobile DOMITIVM protulit; Eum acri, flagrantiq; ingenio ad gloriam anhelantem Bessarion Cardinalis excepit, & extulit. Exinde, quum Romæ profiteretur, & obscurasensa duriorum poetarum admirabili reconditæ lectionis testimonio dilucidasset, literarii splendoris assertor, ac omnis obscuritatis illustra-

tor

tor acclamatus est . Verum editis interpretationum commentariis, peracerbas , sed iuuentuti maximè utiles , cum æmulis simultates exercuit . Ambitioso quidem , & nimis aculeato dicendi genere, ex aliena inscitia (dum intemperanter perstringit , atq; remordet) nomen quærens eo modo , ætate, laudèq; florentem , sed imbecilli stomachi temperaturam nimis lucubrationibus exterentem ; quum digna multis sæculis opera conciperet, rapida febris eripuit . Celebrante funus Academia , nobilis iuuentus cum lachrymis uestem mutauit ; mortem uero , uel æmuli , & principatum affectantis , Politianus his carminibus prosecutus est .

POLITIANI.

*Hunc Domiti siccis tumulum qui transit ocellis ,
Vel Phœbi ignarus , uel malè gratus homo est .
Intulit hic uatum cœcis pia lumina chartis ,
Obstrusum ad Masas hic patefecit iter .
Hunc Verona tulit , docti patria illa Catulli :
Huic lætum , atque urnam Roma dedit iuueni .*

EIVSDEM SCÆZON.

*Asta uiator , puluerem uides sacrum ,
Quem uerticosi turbat unda Benaci ,
Hoc mutat ipsum sæpè Musa Libethron ,
Fontemq; Sisyphi , ac Vireta Permesfi ;
Quippè hoc Domitius uagiūt solo primum ,
Ille , ille doctus , ille quem probè nosti
Dictata dantem Romulæ iuuentuti ,
Mira eruentem sensa de penu uatum .
Abi uiator , sat oculis tuis debes .*

ANTONIUS CAMPANVS.

QVIS IN PRÆPINGVIS Simiæ rictu tantam excelsi, atq; habilis ingenii indolem ? Quis in sordida stirpe tantam fortunam non miretur ? **ANTONIVM** enim **CAMPANVS**
D iii **NVM**

N V M. Rustica Mulier in agro fessa opere , sub Lauro peperit,
 & aluit puerum argutè loquacem adituo sacerdoti in famulatum ,
 & disciplinam tradidit . Ita scilicet perceptis literarum rudimentis,
 Neapoli mox pædagogus erudiendo nobili puero mercede quæsi-
 tus est . Tantos autem in studiis latinis quinquennio processus fe-
 cit , ut inde Perusiam transierit , scilicet ut in præclara frequentis
 gymnasii luce profitendo illustri famæ limen aperiret : nec multo
 post à Perusinis ciuitate donatus , Pii Secundi Pontificis gratiam
 studiorum similitudine promeruit , à quo uirtutis honore Interamna-
 tium Præsul est creatus , & à Paulo successore locupletatus: Sed po-
 stremo cum Xystus immodicè Tiphernatium Tyrannis fauentem,
 quum multis urbibus integra nominis auctoritate præfuisset, in exi-
 lium egit . Fato functus est apud Senas à Pii memoria sibi grati-
 simas , Inuidens non planè seni longiorem uitam comitali morbo
 inter multa orationum , & multiplicis styli opera , quæ extant , auis-
 disimè Bracii incliti Ducis uita perlegitur , digna posteritate , nisi
 rerum gestarum fidem adulatione poetica corrupisset .

PLATINÆ.

CAMPANVS Iacet hic humili contactus in urna ,

Qui uaga , dum uixit , sydera transiit .

Historicus scripsit : dixit : cecinitq; nec alter

Philosophus toto clarior in Latio .

Nil maius natura tulit : miracula cœli

Huius in ingenio cuncta steterè *Viri* .

Deserto lugent Parnasi fonte sorores ,

Et tumulus refugas lucis hic unus habet .

Vos quibus ingenium est : en quo contendimus omnes :

Virtutis sola est gloria : quæ superest .

POLITANI.

Ille ego *Laurigeros* , cui cinxit , & infusa crines

Campanus *Romæ* delitium hic iaceo :

Mitoca dictarunt charites nigro sale *Momus* :

Mercurius niueo tinxit , utroque *Venus* .

*Mi ioca, mi risus, placuit mihi uterque Cupido,
Si me fles, procul hinc quæso Viator abi.*

EMANVEL CHRYSOLORAS.

EMANVELIS CHRYSOLORÆ Qui primus græcas literas uariis Barbarorum irruptionibus expulſas poſt ſez-
ptingentos annos in Italiam reportauit, tanta fuit in docendo libe-
ralis ingenii humanitas, ut eius præclara facies, primâ inter græ-
corum imagines illuſtri merito collocanda uideatur, quanquàm nul-
la extent, præter artis gramma-
ticæ Regulas grauioris doctrinæ mo-
numenta. In docendo enim nunquàm feſſus, facilè in ſcribendo,
deſidioſus uideri poterat, quum altera pars laudis exoptata noſtris
utili profeſſione peteretur. Is Byzantio emiſſus à Ioanne Impera-
tore, ut totius Europæ Reges adeundo pereunti Græciæ maturam
opem imploraret, Officiũ quidem laborioſa peregrinatione ita
impleuit, ut in Italia ſuſſisteret, Græcia Scilicet præſenti metu li-
berata, quum Tamberlanes terror Orientis Baiazetem Othoman-
num à terribili celeritate fulguris cognomen adeptum, ad ſtellam
montem uiuum cepiſſet. Itaq; Chryſoloras diro Græciæ hoſte ſub-
lato lætus, Venetiis primum, & mox Florentiæ, Romæq; ac de-
um Ticini euocante ingentibus præmiis Ioanne Galeatio Princi-
pe, græcarum literarum ſtudium excitauit, tanta felicitate uti ex eius
ſchola ſummæ, nec ideo interituræ laudis ingenia prodierint; In
quæis fuere Leonardus Aretinus, Franciſcus Barbarus, Philolphus,
Guarinus, & Pogius. Poſtremo, quum ad tollendam pseudo Pon-
tificum controuerſiam, indiſta ſynodus tanti ſpectaculi cupidum
exciuiſſet, exauctorato Balthaſare Coſſa; Conſtantia interiit: cu-
ius Tumulum, Pogius his carminibus exornauit.

<i>Hic eſt Emanuel ſitus</i>	<i>Atticæ ante recondita.</i>
<i>Sermonis decus Attici,</i>	<i>Res bellè cecidit tuis</i>
<i>Qui, dum quærere opem patriæ</i>	<i>Votis Emanuel ſolo</i>
<i>Affectæ ſtudet: huc iit.</i>	<i>Conſecutus in Italo</i>
<i>Res bellè cecidit tuis</i>	<i>Æternum decus eſ tibi</i>
<i>Votis Italia, hic tibi</i>	<i>Quale Græcia non dedit.</i>
<i>Linguae reſtituit decus</i>	<i>Bello perdita Græcia.</i>

BESSARION.

IN CELEBERRIMO gentium omnium concilio , quo Florentiæ disceptantibus græcis, & Latinis , præsidenteq; Eugenio, christiani dogmatis fides, publici consensus autoritate firmata est, BESSARIONIS Niceni mirifica uirtus Senatorii ordinis ornamenta promeruit . Datum est enim honori totius Græciæ ab antiqua pertinacia discedenti, ut duo eius nominis Isidorus scilicet, atq; Bessarion in sacra purpura conspicerentur , sed in Bessarione uirtutes omnes usq; adeo præcellenti temperamento, concentuq; ad admirationem responderunt, ut nemo eo christiana probitate spectatior , nemo admirabilior doctrina , & nemo denique generosis moribus ornator, atq; splendidior , hoc ipso à morte eius sexaginta annorum curriculo in Senatu conspectus sit. Senatoriam enim grauitatem, ore probo , atq; blandissimo condiebat , ac ipsam Viri optimi famam domi, & foris nitida, ac hospitali disciplina , & liberalis animi beneficentia tuebatur , quum subactæ Turcharum armis, & ideo concidentis græciæ ingenia diu iactata Mari, & terris apud eum certissimum salutis portum inuenirent, & qui in Academia nomen darent , eodem Patrono atq; hospite uterentur. Habitabat sub Quirinali, ad Sanctos Apostolos, deducebatur autem mane in Vaticanum , non exulto quidem & numerofo, sed uno uirtutis nomine maxime decore comitatu , quandoquidem præclara græcæ, Latineq; linguæ Lumina peregrinorum requisita oculis , circa eum in triuiis ciuium digito monstrarentur. In his enim sæpè conspecti sunt Trapezuntius , Gaza , Argyropylus , Plethon, Philephus, Blondus , Leonardus , Poggius , Valla , Sipontinus , Campanus , Platina , Domitius ; nullo Æuo perituri , quibus Viris domestipatus usq; adeo extrà inuidiam gloriosa sui fama fruebatur , ut Eugenius, Nicolaus , & Pius cum sibi successorem , si fas esset, adoptare percuperent , neq; optimè de Republica merito , Senatorum studia deerant, Sed Paulo morte sublato, in Comitibus fatalis casus tantæ spei fortunam auerit . Ferunt enim tres summæ auctoritatis Cardinales , quum eo decreto , ut Pontificem salutarerent , abditum in cella conclauis adissent , nec admitterentur à Nicolao Perotto Ianitore, quod tum Vir ineptus Lucubranti parcendum diceret , usq; adeo stomachatos, ut se se indignanter auertentes responderent. Ergo nec prænsanti , nec roganti quidem , summa dignitas erit inculcanda , ut quum è cælo suffragia expectet , superbis demum ac stolidis

lidis Ianitoribus pareamus? statimq; suffragia Xysto detulisse, quo repente renunciato, adoratoq; , Bessarion dixisse fertur. Hac tua, Nicolae, Intempestiua sedulitas, & Tiaram mihi, & tibi galerum eripuit. Nec multo post cum honore Legationis in Galliam est ablegatus, quod Xystus noua licentia Pontificatum nomine principatus gerendum ratus, libere, & grauius, religioseq; sententias dicentis uultum non perferret. Sed Bessarion, dum e Gallia rediens concepto morbo Rauennae substitisset, septuagesimo septimo ætatis anno moritur. Funus autem Romæ celebratum in templo Apostolorum, ubi marmoreum Tumulum, uiuens sibi cum hac græca inscriptione extruxerat: hanc sic uertit Maioranus Salentinus.

Bessarion feci hunc Tumulum, qui conderet ossa:

Venerat, unde olim spiritus astra petet.

MAIORANI.

Viuens adhuc feci hoc sepulchrum corpori

Bessarion ad Deum remittens spiritum.

Me docta genuit Græcia, at honores dedit.

Vrbs Roma, quæ mihi perpetuo est patria.

IANI VITALIS.

Non tibi sit laudi sanctum celebrasse Platonem,

Castasq; Socraticæ Frena pudicitiae:

Non quod uirtutum exemplum, quod lumen honoris,

Quod sol extinctæ religionis eras:

Verum quod per te migravit Græcia Romam;

Et didicit latios Attica Musa sonos.

Per te hinc Romanas miratur Tybris Athenas.

Argolicam, & Romam Græcia, Bessarion.

GEORGIUS TRAPEZVNTIVS.

GEORGIUS TRAPEZVNTIVS In Creta natus, quod paternam originem e Pontica celebri urbe duceret ues-

E

tustæ

tustæ patriæ nomen asciscere , quàm natale solum fateri maluit . Is
 Græcorum fere primus Romæ eo tum sæculo renascentibus literis,
 qui græcâ feliciorē stylo in Latinum uerterit existimatus est ; uti li-
 quidissimè constat ex Aristotelis, sacrisq; Eusebii Cæsariensis operi-
 bus , & ex Rhætoricis præceptis Hermogenis . Erat enim ingenio
 ad lucubrandum maxime ualido , uehementiq; . Sed uti mox appa-
 ruit , tetrici liuoris pleno, nam quum se Peripateticum profiteretur,
 Vnumq; Aristotelem extollendo celebraret, usq; adeo superba au-
 re fuit , ut nec diuini quidem Platonis ingenium laudari pateretur,
 cuius etiam dogmata, & mores peracerbe, ac insolenter edito famos-
 so uolumine laceraret . Sed Bessarione , generosa eruditione , illu-
 striq; facundia Platonem defendente, Georgius uim tanti fluminis
 sustinere non potuit, quum publica inuidia deflagraret, quod sum-
 mæ authoritatis Philosophum , Magistrumq; sanctioris uitæ , ac
 ideo Christianæ disciplinæ proximum , impio ac incesto ore proscri-
 disse . Habitauit iuxta Mineruam , honesta domo sibi, & posteris
 extructa , ad Diui Mauri minores obeliscos , ducta uxore , susce-
 ptoq; filio , sed non eadem felicitate in literis educato . Is enim no-
 mine Andreas, paternas lites excipiens Theodoro Gazæ, tanquam
 Georgii patris laudi decus malignè subtrahenti rescripserat . Sed
 Theodorus eam recriminandi libidinem , rabiemq; facile contem-
 psit . Porro Georgius ad exactam senectutem peruenisse fertur, ita,
 ut repuerascenti, & propemodum deliro memoria tantarum rerum
 elaberetur , & circuiret urbem solus obtrito in pallio pileatus , &
 nodoso scipione uacillantis gradum sustinente . Andree filia hæres
 Fausto Madalenæ Romano poëtæ lepido collocata est , hic multa
 de Georgii prosoceri doctrina , & litium acerbitate narrare sole-
 bat, quum Leoni ab amœnitate ingenii gratissimus in Academia
 floreret, sed is ante diem clade urbis interiit .

INCERTI.

HAC Vrna Trapezuntii quiescunt

Georgii Ossæ, parum deis amici,

Quod acris, & nimium procace lingua

Platonem superis parem petiuit.

THEO.

THEODORVS GAZA.

THEODORVS GAZA Thessalonica honesto loco natus, Amurathe Græciam omnem uictoricibus armis quatiente in Italiam uenit, acumine, fertilitateq; ingenii nemini secundus, quum Græcos omnes linguæ peritia, eruditoq; iudicio superaret. Victorino autem Feltrense Magistro usus usq; adeo copiosè, & diligenter Latinas literas didicit, ut longè omnium Latinissimè scriberet, nec planè dignosci posset an exactius, & certius ab eo latina græcè, an ipsa græca latine uerterentur. Historias enim Aristotelis de Animalibus, & Theophrasti, de Plantis ita latinas fecit, ut Romanæ linguæ facultatem, quum noua uocabula solerter effingeret, audaci, sed generosa translatione locupletarit. Tanta porro felicitate Librum Marci Tullii de senectute Græcum reddiderit, ut peritissimi præter adequatos sensus, ipsam quoq; Ciceronis eloquentiæ Maiestatem scire, & grauius repræsentatam admirentur; Transtulit etiam Problemata Aristotelis, & Hippocratis Aphorismos, ut præstantissimis authoribus ad perspicuam fidem, nec obscure ad salutem humani generis sua dignitas redderetur. His uigiliis sacerdotium in Magna Græcia, commendante Bessarione promeruit, quod certè satis esset moderato, frugiq; homini, & aduersus omnis luxuriæ uoluptates inuicto, nisi neglecta ratione totius redditus rapacibus Græculis, & Brutiis rei familiaris curam demandasset. Nouissimè quum nobilissimas lucubrationes in membranis accurate perscriptas Xysto Pontifici detulisset; nec pecuniâ; uel ipsius Librarii premio digna redderetur, indignatus subagreste iudicium, effugere hinc lubet, inquit; postquam optimæ segetes in olfactu præpinguibus asinis sordescunt. Atq; ita in Brutios ad sacerdotii sacram sedem contendit. Nec multo post planè senex Fato functus est, nec iniqua quidem sorte, quum in Græcia natus, & educatus in Italia, tanquam de utraq; lingua benemeritus in Magna Græcia tumularetur.

PONTANI.

SUME Lyram, dic Musa modos, dum condimus umbram.

Et puer, & coluit numina uestra senex.

Indignus tellure, Deos Theodore petisti,

Sera quidem , tamen est longa parata quies .
Virtute , ingeniūq; bonis hoc ipse parasti ,
Ut Cœli aspiceres aurea tecta senex .
Nos artus terra tegimus , tu caste Sacerdos
Da requiem , Aeternum iam Theodore Vale ,

POLITIANI.

HEU Sacrum caput occubuit Theodorus , & hora
Vna obiere omnes reliquiae generis .
Nec tamen hoc querimur , nimis est potuisse uideri ,
Non erat hic nostro tempore dignus honos .
Hoc dolet heu , quod neutra patri est nunc lingua superstes ,
Quae mittat iustas manibus inferias ,

EIVSDEM.

CVM Terram hinc nosset Theodorus , & aera , & undas .
Iam restant , inquit , sydera , terra Vale .

ARGYROPYLVS.

IOANNES ARGYROPYLVS Byzantius eodem
Turcharum impetu Græcia eiectus , apud Cosmum Medicem glo-
riosa liberalitate literis fauentem in honore fuit , tanta nominis exi-
stimatione , ut Petro filio , nepotiq; Laurentio præceptor datus , lo-
co parentis haberetur . Publicè uero Florentinae iuuentuti Græcos
authores enarraret . Grati idcirco animi erga Mediceæ gentis pro-
ceres uigiliarum præclara extant monumenta , consecrata in ea do-
mo altrice ueræ uirtutis . Aristotelis enim naturalia , atq; moralia
generosè transfudit : ita applaudente Gaza uetere sodali , qui diuer-
sas Aristotelis partes uertendo desumpserat , ut quædam ab se pari-
ter translata combureret , ne amicissimi hominis crescenti famæ offi-
ceret , si ad æmulationem odiosa comparatione certaretur . Latina
enim

enim ubertate facundior , & græcorum modestissimus , hoc facile dabat elatè ambizioso , & amplioris fortunæ percupido , quòd ipse omnis semper lucri , & præsentis tanquàm euanidæ laudis contemptor extitisset . Argyropyli autem , sermones cum fastidiosi , tum graues eruditis auribus essent , & tum maxime , quum Ciceronem græcas ignorasse literas illoto ore prædicaret . Pestilentia demum Ethruriam euasante , Romam uenit , Profitendoq; græcè Aristotelem , ita opimis stipendiis uitam traduxit , ut tota substantia quotidianis sumptibus æquaretur , & in extremo uitæ actu iocatus , ditiores amicos , æris alieni , condito testamento hæredes relinqueret . Vini , & cibi , æquè auidus & capax , & multo abdomine uentricosus , immodico Melopeponum æsu , autumnalem accersiuit febrem , atq; ita septuagesimo ætatis anno , ereptus est . Ioannes autem Lascares eundem ciuem , & Magistrum , hoc græco carmine laudauit , quod Maioranus Lascaris discipulus sic uertit .

*Hoc Argyropylus , patria procul , alta sophiæ
Dogmata qui coluit , conditur in Tumulo :
Dat patria huic nomen , sacrum dat Roma sepulchrum ,
Nescio quæ potior huic fuerit patria :
Illa genus , nomenq; dedit , uerum inclyta Roma
Nutriuit , coluit , perpetuoq; tenet .*

MARVLLVS TARCHANIOTA.

MARVLLVS TARCHANIOTA GRÆCVS
Inter Alarios Equites descriptus , Nicolao Ralla Spartano Duce in Italia militauit , ita labore , ac studio duri Martis cum tenerrimis Musis per Interualla feliciter adæquato , ut non græco tantum , sed latino carmine admirandus euaderet ; Nam Theodori , ac , Argyropyli decora uestigia subsecutus nihil iam græcè doctum esse satis ad laudem putabat , nisi tota patrii sermonis facultas Romanæ facundiæ iungeretur ; propterea Florentiæ Alexandram eruditi ingenii puellam uxorem duxit , Bartholomæi Scalæ Vexilliferatus honore conspicui filiam . hic est qui paulò ante Græcorum nomini fauens cum Politiano , eius gentis ingenii infesto maledicentissimis Epistolis li-

E iii tes

tes extenderat. Verum Marullus inquieto ingenio nullibi sedem stabilem nactus in cursu studiorum, ac itinerum semper fuit; transferendiq; minus tanta contentione, fama;q; ab aliis susceptum semper contempsit, quasi minimè par, aut certè nobilis gloria periculo suo opere peteretur grauiora idcirco meditantem, post editos Epigrammatum Libellos, quibus Apollo pereleganter arriserat, in Volaterrano, Cecina amnis solito inflator, fallente equum cæco uado, uiolenter abripuit; eo die quo Ludouicus Sfortia ab Heluetiis proditus, ut Ferrato in carcere miser expiraret, in ulteriorem galliam est perductus. Luxere eum pari mœstitia Græci, Latiniq;.

PONTANI.

*Hoc uacuum tibi Pierides statuere sepulchrum
Et Graia, & Latia clare Marulle lyra.
Ipse etenim Aonia in sylua, atque Heliconis in antris
Latus agens, illic otia grata teris.
Illic formosæ ludunt ad plectra puellæ,
Et tecum ad Choreas carmina lecta canunt.
Et tibi responsant syluæ, Peneiaq; antra,
Plaudit, & Ogygio roscida ripa lacu.
Nil præter nomen tumulo, per opaca uagaris
Culta per Elysium docte Marulle nemus:
Hinc tibi se ad cantum adiungit formosa Corymba,
Cantat, & ad calamos Delia culta tuos:
Illic compositos exercet Cynthia saltus,
Exercet raros Lesbia blanda Choros.
Nec Parca eripuit, Musæ rapuere Marullum,
Arnidine fieret grata rapina Deæ.
Sis felix igitur Musis comes, & tua Musæ
Ambrosio foueant membra adamata sinu.*

TIBALDEI.

*HIS Situs est celebris cithara, gladioq; Marullus,
Qui Thusco (heu facinus) liquit in anne animam.*

Neptune

Neptune inimitis: meruit si mergier ille;
Mergier Aonio flumine debuerat.

DEMETRIVS CHALCONDYLES.

DEMETRIVS CHALCONDYLES Diligens Grammaticus, & supra Græcorum mores, quum nihil in eo fallaciarum, aut fuci notaretur: Vir utiq; lenis, & probus scholam Florentiæ instaurauit, desertam ab Argyropylo, & a Politiano deficientibus Græcis occupatam; sed ambitioso, peracriq; æmulo, multis bonis, malisq; artibus suggestus locum, & nomē defendenti Demetrius cedit; Latina præsertim facundia inferior, & ob id rarelsciente auditorio à Iuuentute destitutus, quandoquidem uel apprimè doctus, facile Ieiunus, & hebes; lasciuus, & delicatis auribus uideri poterat: quibus Politiani decantantis, & uarios spargentis flores, iucunda, argutaq; uox, & falsa comitas, mira dulcedine placuisset. Sed mansit Demetrio honestus gratiæ locus apud Laurentium, uel infesto, & oblique semper incessente Politiano, qui quum neminem è Latinis sibi parem pateretur, Græcis ipsis eruditior existimari uolebat. Diuisit idcirco munera Laurentius, ut æmulationis lites dirimeret. & Filii præceptorum contentione ad discendum accenderentur. Sed eo Principe uirtutis eximiæ; morte sublato, Demetrius Mediolanum à Ludouico Sfortia accitus est, adducta secum uxore Florentia, è qua iam liberos susceperat; Nec multo post proficundo, perscriptoq; utili uolumine, Rudimenta grammaticæ publicauit, quod Theodori, quanquam insignis Liber de arte eadem, uti prouectis, & doctis scriptus, durior uideretur. Vxor uirili industria familiam regebat, ipso sene, & literarum studiis occupato, sed ea libertas in mire fecunda uxore, dubiam pudiciæ famam fecit, quanquam tres filii ipsam ueri patris effigiem, ore græco penitus referrent: Theophilus natu maximus iuuenis turbulentus, quum Ticini Homerum profiteretur, nocturno, & petulanti certamine confossus interiit: & Basilius mira ingenii indole, euocante Leone, ut in Gymnasio Romano Iuuentutem doceret, paucis mensibus, ex lenta febre contabuit: Seleucus uero natu minimus ad pubertatem non accesit, ceterum Demetrius octogenario maior, non planè miser, quod nihil de obitu Theophili, occultante matre didicisset, Mediolani Fato functus est; Paulo ante quam

quàm Gallo Iulii Pontificis, & Venetorum armis Italia pel-
lerentur.

INCERTI.

VIVENS Corona nobilis Iuuentutis
Circundabaris undequaque *Demetri*,
Dum ostenderes iter per *Atticos* campos.
Certe *Beatus*, si obtigisset morienti.
Doctam uidere tibi *superstitem* prolem:
Oculumq; claudi languidum à tuis natis,
Aut hoc sepulchrum lachryma illorum spargi.

MARCUS MVSVRVS.

MARCUS MVSVRVS genere Cretensis, exactæ
diligentiæ grammaticus, & raræ felicitatis poeta, in gymnasio Pata-
uino aliquandiu græcos authores interpretatus, secunda perspicua
ingenii fama ad integram doctrinæ maturitatem peruenit, Sed
fæua coniuratione externarum gentium, afflictis bello Venetis in-
de exturbatus, ita tranquillum otium quæsiuit, ut græco carmine
Diui Platonis laudes decantaret; extat id poemâ, & in limine ope-
rum Platonis legitur, commendatione publica cum antiquis ele-
gantia comparandum. Leone autem ingenii illustribus præclara
præmia proponente, Romam uenit: nec multo post Manilio Ral-
la eruditi iudicii Viro græco, morte sublato, Archiepiscopus Epi-
daurensis effectus est. Eam autem secundæ fortunæ celeritatē, quasi
ab occultis fati maiora præmia monstrarentur: Immoderato ani-
mo tulit, sic ut insana, uehementiq; ambitione percitus, nouum
illud sacratæ mitræ honorem nequaquam ingenii merito parem du-
ceret, nulloq; pudore præproperus ad purpuram aspiraret, quum
sæpe quereretur, græci generis neminem quasi probro gentis le-
ctum fuisse, quando Princeps in donanda purpura maxime libe-
ralis, uno comitali die, supra triginta nationum omnium delecta
capita, galero purpureo perornasset. Ab hac intempestiua siti con-
tabuit corpus adeo celeriter, ut obrepente morbo Intercute, uix
ostentatis Mitræ Insignibus expirarit; In templo pacis tumultus
est.

est . Amiterninus autem Antonius , sepulchro hoc distichon inscripsit .

*MVSURE Mansure parum , properata tulisti
Præmia ; nanque cito tradita , rapta cito .*

IOANNES LASCARES .

IOANNES LASCARES Græcorum fere omnium, qui Othomanicis armis patria pulsi in Italiam confugerint, nobilissimus, atq; doctissimus fuit. Stirpem enim sanguinis Incorrupti ad Imperatoris Constantinopolitani decus generosis moribus referebat, ut potè qui ab ingenua educatione, optimas literas imbibisset . Naufragum excepit Laurentius Medices, cui nihil antiquius unquam fuit, quàm ingenia liberali beneficio deuinxisse . Is, tum absoluendæ Bibliothecæ studio tenebatur. Ob id Lascarem, ad conquirenda uolumina Byzantium cum legatione ad Baiazetem bis misit : nec defuit honesta petenti, nusquam Barbarus Imperator, quipè qui erat totius philosophiæ studiosus, Auerroisq; sectator eximius, & de Laurentio priuatim tanquam de Illustri cultore uirtutis, optime sentiret : quum paulò ante Bandinum percussorem fratris, fuga in Asiam elapsum in cathenis ad supplicium tradidisset; singulari quidem religionis, atq; iustitiæ exemplo ; quòd ille immane scelus in templo ausus, merita pœna plectendus censeretur. Itaq; Lascares, tuto abdita Græciæ perscrutatus, quum patriæ opes uictoribus cessissent, nobiliora diuitiis antiquæ dignitatis uolumina collegit, ut in Italia seruarentur . Transiuit demum in Galliam, Legatumq; Ludouici Regis apud Venetos egit : nec multò post Leone ueteris amicitia nomine liberaliter attollente, nobiles è Græcia pueros adduxit, instituto ludo in Quirinali, ne græca lingua scitè loquentium soboles interiret . Valebat Latina facundia, ita, ut uersus, qui extant, perscriberet ; Sed adeo contumaci sterilitate desidiosus erat, ut in uertendo græca uix Polybii castrametationem efflagitantibus amicis expresserit, quòd id studium, recto an maligno iudicio incertum, penitus damnaret . Verum egregia cum laude præstitit, ut Latini haberent emendatiora, quæ minore ipsorum labore uerterentur . Honestæ facultates non certo nixæ reddi

F tu,

tu , sed aliena liberalitate quæsitæ , uel in rem negligenti , & sumptuosè uiuenti nunquàm defuerunt , ut nonagenarius fere senex articulari morbo deformatus Romæ moreretur . Sepultus est in Æde Gothica Diuæ Agathæ supra Suburram : Fecitq; sibi græcum Epitaphium , quod Maioranus sic uertit .

*LASCARIS in terra est aliena terra sepultus ,
Nec nimis externam quòd quæreretur erat .
Quam placidam , ò hospes reperit , sed deflet Achæis
Libera quòd nec adhuc patria fundat humum .*

TIBALDEI.

*LASCARIS hic graium specimen : ne crede cadauér
Illius esse sub hoc marmore , sed statuam .
Altera quippè fuit Niobe , dolor impius illam
Natorum : hunc podagræ transtulit in lapidem .*

RODVLPHVVS AGRICOLA.

QVIS NON TE RODVLPHE AGRICOLA Inusitato , & planè portentoso conspirantium syderum concursu natum esse fateretur : Si uim cœlestis tam uariè radiosi luminis , non secus ac in astris cursum ; certior disciplina deprehenderet : Hausisti enim hebraicas , græcasq; literas , usq; adeo stupenda celeritate , ut nequaquàm Gruningiæ in ultima Frixia ; Sed hierosolymis , Athenisq; natus , ac educatus à doctissimis credere . Latinas porro tanta felicitate didicisti , docuistiq; ; ut exacta puritas , ac illa nobilis ubertas Romanæ eloquentiæ , nostro cum pudore in squallenti , asperoq; Oceani littore quærenda uideatur . Viuent profectò in admirantium manibus tua illa , quæ auidè leguntur in Dialecticis , Rhetoricisq; præcepta , & diuini ingenii carmina , quibus uel Illustribus poëtis numeros excusisti . Nos uerò in magno uitæ tuæ desiderio , aut numinum , aut certè syderum incessantiam

constantiam indignanter usquequaque mirabimur , quæ tantis cum
mulatum muneribus , terris tantum ostenderint , grauiore quidem
Iniuria humani generis, quum ille Cœlesti aura fortasse dignior,
in secundissimo fœcunditatis cursu raperetur. Defunctum Hingol-
stadio Germaniæ Vrbe gymnasio clara , Decuriones sepulchri ho-
nore perornarunt . Hermolaus autem Barbarus, apud Cæsarem Le-
gatus ,inscripto Epigrammate, supremum amicitiae munus exoluit.

HERMOLAI BARBARI.

INVIDA Clauserunt hoc marmore fata Rodolphum
Agricolam , Frixi spemq; , decusq; soli .
Scilicet hoc uno meruit Germania , quicquid
Laudis habet Latium , Græcia quicquid habet .

LEO BAPTISTA ALBERTVS.

LEONI BAPTISTÆ EX ALBERTORVM
Familia Florentiæ clara , Politianus , audita eius morte,nobile En-
comium cecinit , nos autem eius ingenii acumen , & styli felicitatē
in confragosa materia plurimum admiramur . Nouum enim opus
ædificatoriæ facultatis , & propter linguæ inopiam ualdē impeditū,
nec satis eloquentiæ capax aggressus est , tanta facundia , ut impe-
ritos obscuro , rudiq; eius sæculo , & certa disciplinæ luce carentes
architectos in semitam rectissimæ rationis deduxerit,quum Vitru-
uii præcepta densissimis obfessa tenebris illustraret, ac inspectis an-
tiquorum ædificiorum reliquiis , atq; indè accurata dimetiendi ra-
tione initiorum,& finium ordinem depræhendisset; Ita , ut inopem
& corruptis artibus incultam ætatem nostram admirabili abditarū
rerum copia locupletasse existimetur . Scripsit etiam in pictura de
Recessibus,& Vmbris , Lineisq; ex optices disciplina , quibus re-
rum imagines , in eodem sitas plano , tanquam remotas , & extan-
tes , erudita manus exprimere consuevit . Ex speculo quoq; , reflex-
is radiis suam ipsius effigiem arguto penicillo, pereleganter est asse-
cutus , quam apud Pallantem Oricellarium in hortis uidimus. Ex-
tat etiam Apologorum Urbanæ grauitatis Libellus , quo , uel Eso-
pum Inuentionis amœnitate superasse iudicatur : & Momus, sum-

mae gratiae Dialogus, ac ideo cum antiquis operibus multorum sententia comparandus.

IANI VITALIS.

ALBERTVS Iacet hic Leo, Leonem

Quem Florentia iure nuncupauit,

Quod Princeps fuit eruditionum,

Princeps, ut Leo solus est ferarum.

LAVRENTIVS MEDICES.

SALVE HEROS OPTIME MAXIME Ingeniorum liberalis educator, artiumque omnium, & elegantiarum Pater, ac unicus uerae uirtutis aestimator; Salue iterum Immortale preconium merite: quum te uigilanter excubante, non Ethruria modo tua, sed omnis quoque Italia, opulenta pace floruerit, scilicet, ut mox orbata te custode, & Vindice Intestina, fatalique infania, & externa immanitate uastata concideret. Sed salue itidem, qui lucus lenter, & fouisti Musas, & feliciter exercuisti. Praeclarus utique Vatum hospes, & aemulus, Ideoque caelesti munere, nomini tuo debita, uiuenti Laurea dignissime: nisi haec fortuna tua putetur inferior; quando Cosmum Auum eruditi saeculi decus gloria superasse summe arduum uideri poterit, nisi Leonem Decimum, ad ornandam uirtutem caelo datum felici prole genuissis.

IANI VITALIS.

NIL Mortale unquam uita tibi contigit omni

O Patriae Pater, & decus Immortale tuorum,

Laurenti, nisi cum te mors inimitis ademit.

Illa quidem non te uitali lumine cassum

Extinxit, uerum quicquid sanctique, bonique

Orbis habet, tecum simul abstulit: aurea quando

Saecula foedauit scabra rubigine ferri,

Non tamen ulla unquam uiderunt tempora dignum

Te magis, & titulis, & maiestate decoro,

Cui

*Cui Magnus Cosmus Auus, & cui filius altum
Maximus ille Leo Princeps Romanus, honorum,
Atque æternarum laudum erexere Theatrum.*

MYRTEI.

*O CCIDIT Vt fato Medices Laurentius, ora
Conuertens in sollicitas Florentia Musas
Dixit, abite, aliud uobis nunc quærite tectum.
Cui Musæ. Nos hospitium sanè perdimus usquàm
Quærendum. Sed tu Medice Florentia raptò
Amissum inuenies nusquàm: Quin desinis ipsa
Esse illud decus, & Latij Florentia lumen.
Nos erimus Musæ; tum si quid nostra parente
Ab Ioue dat pietas sperare, uidebimus ullo
Tempore post heroa Deorum in sede suprema
Immortalem alti nutu Iouis astra regentem.*

PETRVS LEONIVS.

PETRVS LEONIVS Spoleti natus multo acumine
perspicacis ingenii, eruditaq; facundia, Inter Medicos primus fere
prolato Galeno, uerum medicinæ limen aperuit, quum in Claris-
simis Italiæ gymnasiis profitendo, exercendoq; artem summa nomi-
nis autoritate, non ex fœculentis Arabum Lacunis: Sed ex pu-
rissimis græcorum fontibus haurienda præcepta artis, atq; remedia
docuisset. Is erat ualidis disciplinarum omnium prædiis instru-
ctus, ita ut Astrologiæ, & ueteris item Magiæ peritissimus habe-
retur. quòd de euentu grauisimarum rerum diuina prædictione
iudicare consueuisset. Constat enim eum amicis sæpè dixisse, sibi
subitæ mortis periculum in aqua portendi: Vnde flumina, crebrasq;
nauigationes formidaret, quam ob causam, quum alia omnia ad
quæstum, & decus secunda retinerent, è Patauio, Venetiisq; in Um-
briam, & Spoletum emigrarit, ut mutata sede, nauigationum occa-
siones effugeret. Sed fata ubiq; uiam inueniunt. Inde enim Lauren-
tio Medice suprema ualeitudine tentato, Florentiam accitus, adeo
inani, aut certè fatali spe concepta, de salute decumbentis, occul-

tans atrocis morbi impetum contempsit, ut oblata ab aliis ex arte remedia reiiceret, & insurgentis naturæ uiribus nihil uerendam morbi uim, facile cessuram polliceretur. Verum non diu post ab ea cunctatione, detecta malignitate pituitæ, ægroq; sensim deficienti, superuenit Lazarus Placentinus Illustris Medicus à Ludouico Sfortia Ticino missus, sera quidem afferens remedia, sed oblique Leonium iam toti familiæ inuisum perstringens, quod neglectis morbi initiis, facillimæ curationis occasiones, temerè contemnendis imprudentia deperissent. Per hunc modum, expirante Laurentio, Leonius ex Infamiæ dolore, commota mente, exitialem insaniam, lugentiumq; familiarium lætale odium contraxit; Ita, ut in proximæ Caregio Villæ puteum, sponte an illata ui incertum præceps datus mergeretur. Fuere qui Petri Medicis feruida ira mortem patris more barbaro uindicantis, id scelus admissum crederent, uti Actius Syncerus Ethrusco carmine deplorauit: Sed nullum omnino præclarius patratae necis argumentum exortam inde suspicionem fouet, quàm ipsius authoris, par sceleri ad iustam pœnam interitus, quum ille à clade Gallorum ad Lyrim aufugiens in Ostio, fluctibus nauē obruta, fœde perierit.

IANI VITALIS.

*DVM timet Astrologus, sua fata, Leonius, undas,
Et fugit è ripis magne Timaue tuis;
Illa eadem frustra fugientem aduersa sequuntur,
Qua rapitur tacita nobilis Arnus aqua:
Hic tu florentem medicis Florentia curis
Præruptum, o facinus, corripis in puteum:
Astra repræsentant sic funera, dum fugit ille,
Tutius hunc poterant, quàm latuisse poli.*

HERMOLAUS BARBARVS.

NULLA HERCLE CVIVSQ VAM Defuncti insignis effigies, maiore merito, quàm tua in Musæo spectatur HERMOLAE Eruditorum omnium, omnibus numeris longè doctissime. Nouocomensibus enim C. Plinium Secundum Ciuem suum, ab Imperitis Inuidiosè surreptum, erudita, præclaraq;

ra'q; sententia reddidisti ; Eum'q; eductum tenebris, & multo squalentem situ, Immenso radiantis ingenii tui lumine penitus illustrasti, scilicet, ut recepta antiqua dignitate sibi persimilis in lucem prodiret, ac ea omnino quæ in Foro à Comensibus erecta est, dignus marmorea statua spectaretur. Sed tibi publico nomine debemus omnes, quod Themistium, tenebrosis Aristotelis operibus uiuido splendore lucem afferentem, Latino sermone donaueris, ut quantus esses in Physicis, Dialecticis, atq; Rhetoricis tot nobiles exuberantis ingenii foeturæ testarentur; nec satis fuerit impeditissimā illam Geographiæ Syluam inaccessam multis, nulli'q; penitus exploratam, glorioso labore penetrasse: nisi ex ipso telluris, & naturæ germinantis gremio singulas salutare, & noxias herbas, traducto, ac explorato Dioscoride agris mortalibus demonstrasses. Sed qui linguarum, & disciplinarum omnium difficultates euasisse uideris longè maximo etiam Inuicti animi præconio, infestam uirtutis tuæ inuidiam generosè superasti, quum te speciosis honoribus perfunctum, & tum supremam idcirco'q; grauissimam legationem, Romæ agentem, Innocentius Octauus, admiratione uirtutis, Aquileiensem Patriarcham renuntiasset, uel non probante Senatu Veneto, qui nihil, uel inusitatae uirtuti, extrà leges tribuendum censuerat, tulisti quippè æquo animo suffragiorum seueritatem, quum ex eo tamen, pari merito tibi purpura pararetur. Sed mors ante diem irrepsit, & pestilenti quidem morbo properata, adeo, ut quod à Pico, Politiano'q; Florentia laboranti per dispositos equos mittebatur miræ potestatis antidotum, Veneni celeritate præuerterit, scilicet, ut nimis seuera patria optimi ciuis ossa non haberet, quæ sub colle hortorum ad Flumentanam portam sepulchro condita è Campo Martio, ab erudita Romana Iuuentute saluantur.

*BARBARIE M, Hermoleos latio qui depulit omnem
Barbarus hic situs est, utraque Lingua gemit.
Vrbs Venetum uitam, mortem dedit Inclita Roma,
Non potuit nasci, nobilius'ue mori.*

GEORGIVS MERVLA.

IN GEORGIO MERVLA Ab aquis statiellis Alexandrino ingenium subagreste, atq; ideo ad Lucubrationum labores maxime

ualidum ; nullisq; obiter uoluptatum illecebris lacescitum emicuit , passim florentibus græcarum literarum studiis , quarum felici societate antiqui decoris ornamenta Latinæ facultati tradebantur. Ob id uariæ eruditionis laude celebratus quadraginta amplius annos, cum Venetiis , tum Mediolani Iuuentutem docuit ; In alienos sæpè Libros acerbius censuram exercens , quum sæpè Calderini , Galeotti , & Politiani errata, uel certè prætermiſſa notare contenderet, publicatis annotationum Libellis, quibus latè nomini fama apud stupentes grammaticos quæreretur. Edidit etiam translationē Dionis de Traiani gestis : Sed petenti Ludouico Sfortiæ historiam perscripsit, Vicecomitum Principum origines, & Bella continentem , sobrio quidem stylo , ac ex omni parte Latino , sed in quo Lectores minus austeri peramœna diuerticula passim requirant : Ceterū postremi eius historiæ Libri meo iudicio iucundiores , æternum dormituri, denegata luce in abditis scriniis iacent , quum nemo è generosa stirpe Vicecomitum omnino prodeat, qui sepultum familiæ , patriæq; decus in lucem asserere uelit ; quandoquidem nemo ferè sit ex ea gente , qui non spreto ueræ uirtutis nomine , ab incondito luxu decoxisse uideatur . Perit exactæ ætatis senex , consillis fauces occupantibus , Politiano obiter uehementi metu liberato , quum in Miscellaneam eius centuriam ; cohortes , & alas , quæ impetu obruerent , emissurus esse diceretur . Ludouicus Princeps optimè de literis merito , Iustum funeris honorem persoluit , elatusq; est ad Ædem Eustorgia nam : & hoc Carmen sepulchro Lancinus inscripsit .

LANCINI CVRTII.

*VIXI Aliis inter spinas , Mundiq; procellas ,
Nunc hospes Cœli Merula , Viuo mihi .*

POLITIANVS.

POLITIANVS à prima statim Iuuenta admirabilis ingenii nomen adeptus est ; quum nouo, illustriq; poëmate Iuliani Medicis Equestres Ludos celebrasset , Luca Pulcio nobili poëta , omnium confessione superato , qui Laurentii Fratris ludicrum Equestris pugnæ spectaculum , iisdem modis , & numeris decantarat. In
id enim

id enim è Græcis , atq; Latinis delectos flores populo stupendos contulisse censebatur : Nec multò post Iuliano à Pacciis in templo immaniter interfecto , eius uindictæ coniurationis historiam , Latine , ornatissimèq; perscripsit ; Professusq; demum in Gymnasio græcas pariter , latinasq; literas , tantos de se excitauit clamores , fauente Iuuentute , ut Demetrius Calchondyles Vir græcus , præstantiq; doctrina , uti aridus , atq; Ieiunus à discipulis desereretur . Exindè Herodianum Romanè loquentem publicauit , cunctis haud dubiè , crepta laudè , qui id generis munus ante susceperint , quanquàm æmuli eam translationem , uti nos à Leone Pontifice accepimus , Gregorii Tifernatis fuisse dicerent ; quod passim , inducto fuco , & falsis neuorum coloribus interlita alieni styli habitum mentiretur . Sed eadem præcellenti studiorum omnium ubertate florentem , post editam Miscellaneorum Centuriam ; publicataq; latina poemata , Imatura mors opprescit . Erat , distortis sæpè moribus , uti facie nequaquàm ingenua , & liberali ab enormi præsertim naso , subluscoq; oculo perabsurda , Ingenio autem astuto , aculeato , occulteq; liuido , quum aliena semper irrideret , nec sua , uel non iniquo iudicio expungi pateretur . Ferunt eum ingenui adolescentis insano amore percitum , facile in lætalem morbum incidisse . Correpta enim Cithara , quum eo incendio , & rapida febre torreretur , supremi furoris carmina decantauit , ita , ut mox delirantem , uox ipsa , & digitorum nerui , & uitalis deniq; spiritus , inuerecunda urgente morte , desererent ; quum maturando Iudicio integræ , stataq; ætatis anni , non sine graui Musarum iniuria , doloreq; seculi , festinante Fausto eriperentur . Vix enim quadragesimum quartum ætatis annum attigerat : Sed eo præpropere uitæ exitu , profectò felix fuit , quod imminentem conuulsæ Medicæ domus ruinam effugerit . Tumulo autem hoc carmen Crinitus discipulus affixit .

CRINITI.

HIC hic Viator paululum gradum siste .

Vatem potentis spiritus uides clarum :

Qui mente promptus acri , & arduum spirans ,

Ac summa quæque , & alta consequi suetus :

Is ille ego Angelus Politianus sum .

Fouit benigno me sinu flora, & illic
In fata, cessi, Parthenopeos Reges
Cum gallica arma irruerent minabunda.
Tu uale, & hoc sis meriti memor nostri.

POLITIANI TUMULVS
A BEMBO COMPOSITVS.

DVCERET extincto cum mors Laurente triumphum,
Lætâq; pullatis inueheretur equis;
Respicit insano ferientem pollice chordas
Viscera singultu concutiente uirum.
Mirata est; tenuitq; iugum: furit ipse; pioq;
Laurentem cunctos flagitat ore Deos.
Miscébat precibus lachrymas, lachrymisq; dolorem:
Verba ministrabat liberiora dolor.
Risit; & antiquæ non immemor illa querelæ,
Orphi tartaræ cum patuere uiæ,
Hic etiam infernas tentat rescindere leges;
Fertq; suas, dixit; in mea iura manus.
Protinus & flentem percussit dura poëtam;
Rupit & in medio pectora docta sono.
Heu sic tu raptus: sic te mala fata tulerunt,
Arbiter Ausoniæ Politianæ Lyre,

INCE RTI.

POLITIANVS in hoc Tumulo iacet Angelus, unum
Qui caput, & linguas, res noua, tres habuit.

MIRANDVLA.

IOANNES PICVS MIRANDVLA Merito' co-
gnomine Phœnix appellatus est, quòd in eum, Dii superi supra
familia

familiæ claritatem , omnis corporis, ac animi uel rarissima dona contulerint ; Mira enim altitudine subtilis ingenii , decora facie, le-ctissimisq; moribus , & incomparabili , quum disputaret , aut scriberet , facundia , omnes eius sæculi sapientes in admirationem sui facile conuertit : Grauisimo autem opere , nec dum absoluto , tanta eruditione , atq; uehementia Astrologos totius diuinationis uanitate confutata persecutus est, ut subtilium disciplinarum professores à scribendo deterruisse uideatur . In Eptaplo autem, dum sacram literarum mysteria , diuino ore nobis recludit, & In Apologetico grauisimis disciplinarum omnium rationibus proposita ad disputandum , ingenii sui decreta defendit , se ipsum doctrinæ, atque memoriæ felicitate supergressus esse uidetur . Excessit è uita dignus Cælo , trium & triginta annorum Iuuenis, eo die tam celebri, quàm postea Italiæ maximè funesto, quo Carolus Galliæ Rex Octauus Florentiam est ingressus ; scilicet , ut tanti funeris luctus , quum sub signis ornatus in pompam externæ gentis exercitus urbem intraret , uel eo inusitato spectaculo , & in tanta receptæ libertatis lætitia minimè uinceretur .

TIBALDEI.

*IOANNES Iacet hic Mirandula , cætera norunt ,
Et Tagus , & Ganges , forsân & Antipodes .*

POMPONIVS LÆTVS.

IVLIUM POMPONIVM LÆTVM Sanseuerina Illustri familia in Picentinis natum ferunt , adq; insigni cura educatum , ut ex adultera Matre alioqui pudica , illudente ei Salernitano Principe genitus putaretur . Sed uigente demum bello , & labante fortuna principalis domus, animum ad literarum studia conuertit , tâta antiqui moris æmulatione, & naturæ temperantia optimas literas complexus , ut Romæ Inter præclara eius sæcula ingenia conspicuus monstraretur ; Nam Vallæ præceptoris æquata eruditionis opinione , locum exceperat ; Sed cum mox Pauli Secundi Iniuria percelebrem fecit , quum literatos quosdam , & in his Platinam, atq; Callimachum , tanquàm Impios, atq; maleficos tormentis excruciasset ; Nam è Venetiis Romam pertractus ad dicendam
G ii causam,

causam , perpetua uitæ Innocentia tutus nihil terreri potuit ; ut Integro , constantiq; animo indigna fateretur : Veterum enim ingeniorum illustria nomina sibi ipsis indiderant , quum in cœtu sodalium Laureati Musas colerent ; Ea nominum nouitate , Pontifex elegantiae literarum imperitus , suspiciosusq; uehementer offensus batur , quasi id esset occulta coniurantium tessera ad obeundum in signe facinus . Xysto demum , Innocentioq; fauentibus in gymnasio docuit incredibili nominis authoritate , auditorumq; frequentia ; adeo ut ante auroram profitentem , Romana Iuuentus à media statim nocte præoccupandis subselliis præueniret . Descendebat è Quirinali sæpè solus , Diogenis more præferens Laternam , quum opes contemneret , & lucunda frugalitate uenerabilis haberetur . Simplici nanq; , & penè subagresti conuictu usq; adeo gaudebat , ut quum frequenti semper limine coleretur , Improuisi nobiles conuiuæ , non sufficiente eius puero per iocum admoniti coquinæ manus admouerent . Vnde perurbani sales , multaq; facetiæ sererentur . Scripsit grammaticæ Compendium , adultis pueris utile , & grauiore demum stylo seriatim Romanos Cæsares , gratisimoq; Libello in antiquæ Urbis ruinis , uera loca , atq; uocabula demonstrauit : Sed in suggestu summam laudem promeruit ; quod eo magis mirum uidetur , quum in familiari sermone hæsitante lingua balbutire esset solitus , nec orantem demum , aut clara uoce lectitantem , ulla omnino oris titubantia deformaret . Septuagenarius excessit è uita , quum gelidissimo Vini potu uentriculi calorem oppressisset ; Elatus est auditorum Insignium piis humeris , honestante funus . Familia purpurata Alexandri Pontificis , & Laudante Marso Oratore : quum uariis autem Elegiis tumulus ornaretur , Epigramma Pontani , consensu publico , locum obtinuit .

PONTANI.

POMPONI Tibi pro tumulo sit Laureæ Sylua ,
 Ossa , Maris rores , Myrteaq; umbra tegant :
 Teq; tegant , artusq; tuos uiolæq; , rosæq;
 Ver habeat , Zephyros spiret , & ipse cinis .
 Stillet & ipse cinis , quas & Parnasus , & Antra
 Thespia , & ipsa suas Ascra ministrat aquas .

CALLIMACHVS.

CALLIMACHVS Antiquo nomine PHILIPPVS Geminiano Ethruriæ Oppido editus Ingeniū lectissimis literis Romæ excoluit ; nec multo post Indignam in fonte animo subiit calamitatem , quum Paulus Secundus Illustres academix sodales odio temerè concepto, tanquàm malignè conspirantes persequeretur; Ita, ut ipse ante alios desumpti græci nominis reus tormentis, & carcere pœnas daret; Ab ea autem Iniuria indignabundus in ultimas terras profectus Cassimiro Sarmatiæ Regi Ingenii operam obtulit. Is uirtute, fortunaq; Clarissimus; Sed Pontificii nominis hostis, quatuor Regum pater fuit; In honore tum erant optimæ literæ apud externos Reges uno præceteris Matthia Coruino studiis ac artibus eximiis liberaliter fauente. Itaq; Callimachus Alberto filio præceptor datur ; à quo demum , post Cassimiri patris interitum ad summum familiaritatis , atq; potentiæ locum euectus est , tanta Polonorum consternatione, odioq; ut eum tanquàm Impium , & Moldauicæ cladis authorem , Tyrannidemq; impotenti Imperio exercendam Regi suaderet aula extruserint . Maligno enim Iudicio nobilitatem quod Imperatæ pecuniæ , & suscepto bello auersa esset , sæuo hosti obiectandam esse censuerat , ut nemo demum superesset , qui libertatis per manum traditæ Iura tueretur . Sed Callimachus , uel Alberto absentis desiderium uix ferente , quod Inuidiam minimè sustineret , semi exul in uilla Sarmatica apud ueterem amicū occultatus Fato cecidit , Ita , ut morte calata sine funere arefactus tepore Clybani in armario seruaretur . Id rescituit Albertus, & pietatis ergo , Cracouiæ in æde Trinitatis æreo sepulchro honestandum curauit. Præcipuum eius ingenii monumentum , extat historia exactissimè conscripta de Rebus gestis Ladislai Sarmatiæ , atq; Pannoniæ Regis , qui ad Euxinum Varnensi acie , ab Amurathe superatus interiit ; adeo enim eleganter eius grauisissimi muneris leges impleuisse existimatur ; ut omnes , qui à Cornelio Tacito , per tot secula id scribendi genus attigerint , meo iudicio superarit .

IANI VITALIS.

ÆNEA, Callimachi , quæ circumplectitur ossa ,
Depositi meritis nobilis urna sui ,

*Aenea sit quamuis , multo est pretiosior auro ,
 Etrusci felix hospita Callimachi ;
 Ipsi etiam , Italia ; tantum decus , auspice , adepti ,
 Ad sacra conueniunt busta Boristhenides :
 Exultantq; mero , & choreis , referuntq; uicissim ,
 Dedicat hæc Crispo Sarmatis ora suo .*

HIERONYMVS SAVONAROLA.

MEDICEIS GALLORVM Aduentu Florentia pul-
 sis **HIERONYMVS SAVONAROLA** Ferrariensis
 ex ordine Diui Dominici cucullatus usq; adeo austera uitæ discipli-
 na , ac erudito subiliq; ingenio , & in sacris concionibus , admira-
 bili facundia ualuit , ut populum instaurandis religionibus dedi-
 tum , & tum nouo receptæ libertatis gaudio gestientem , quo uellet
 facile Impelleret , priuatisq; familiarum , ac ipsis quoq; summi Ma-
 gistratus consiliis misceretur . Futura enim prædicere , ueluti diuino
 adflatum numine credebant , quando nihil ualidius esset ad persua-
 dendum specie ipsa pietatis , In qua etiam tuendæ libertatis studium
 emineret ; Sed nonnulli optimates , astutis ingeniis aduendo , con-
 sulendoq; eius auctoritatem in immensum adaugebant , tanta qui-
 dem insania , quo illam sibi astruerent , ut ad Carolum Regem , Pi-
 sas Legatus mitteretur , & integros quattuor annos Florentinorum
 animis , ac opibus imperaret . Verum in eo christianis herclè mo-
 ribus , ac optimis literis ornatisimo , Ingenium ab occulta ambitio-
 ne , & nimio , exitiali q; proferendæ ueritatis studio inflammatum ,
 adeo æstuanter efferbuit , ut capitale iudicium de suspectis nobilis-
 simis septem ciuibus sæua sententia præcipitarit , moresq; Alexan-
 dri Summi Pontificis Vesana declamandi libertate , quum acerbè
 sugillaret , sacrosanctam potestatem in dubium deuocarit ; quamob-
 rem reus Maiestatis , deposcente Pontifice , concedenteq; Senatu ,
 & concrematis quidem templi foribus , nec incruenta irruptione
 comprehenditur ; Nam inimicæ factionis Ciues , damnatorumq; pro-
 pinqui arma ceperant : In eoq; tumultu trucidatus est Franciscus
 Valorius partium Princeps , qui maturandæ Reorum necis author
 extiterat , Cæterum de Sauonarola tormentis excruciato , confessoq;
 Latronum more , in medio foro , miserabile supplicium est desum-
 ptum , ita , ut strangulati corpus , extemplo cremaretur , diuerso qui-
 dem

lem animorum habitu , quum alii ardentes odio, Iure execratum, atq; punitum succlamarent, alii uerò lugentes , tanquàm indigna morte perempti è rogo cineres religioſè colligerent. Eius autem Ingenii operum, præcipua cum laude legitur glorioſus Crucis Triumphus aduerſus eius ſæculi ſapientes , garruloſq; Sophiſtas , Latine perſcriptus . Vtramq; autem Pii, atq; impii nominis famam cumulate promeruit; Si duobus contrariis cœnotaphiis credendum eſſe cenſeremus . Sed alterum quod Liuidus effudit , honeſtus ſupprimet pudor , ne ſupra miſerabilis ſupplicii dolorem , inſontis fortaſſe uiri manes hac etiã æterni carminis inurente nota crucientur.

MARCI ANTONII FLAMINII.

*DM Fera flamma tuos Hieronyme paſcitur artus ,
Religio ſanctas dilaniata comas
Fleuit ; & o dixit , crudeles parcite flammæ ,
Parcite , ſunt iſto uiſcera noſtra rogo.*

MARSILIVS FICINVS.

Q VVM Clariffimi Græcorum Theodorus , Argyropylyus, & Trapezuntius , ueluti ex condito. inter ſe diſtributis operibus in traducendo Ariſtotele ad non obſcuram æmulationem uerſarentur. Vnus Latinorum MARSILIVS FICINVS Diuinæ Philoſophiæ amore Incenſus , transferendî Platonis negotium ſuſcepit , atq; perfecit ; uſq; adeo feſtinata feliciſ ingenii fœcunditate, ut pleriq; in puſillo eius corpore, quod uix ſemihominem æquaret, tantam uim inuſitati ſpiritus, & tantas utriuſq; linguæ facultates uigere mirarentur : Nam eundem quoq; Inſatiabilis ſtudii tenorem ſecutus Plotinum , Iamblichum , Syneſium , & Pſellum Platoniciæ Sectæ nobiles authores Latinos effecerat . Hortante quidem Coſmo Medice , & mox tradita per manus ſummæ uirtutis hæreditate , Petro filio , & Laurentio nepote ſuffragantibus . Ex ea ſiquidẽ ornatiſſimæ domus liberali diſciplina Ficinus honeſtis ædibus, peramœna Villa , ſacerdotiõ , annuiſq; ſtipendiis , atq; muneribus ſe ſe adauctum , & cumulate perornatum ſenſit: Contemnebat enim maiores opes Vir minimè ambitioſus , & nitidæ , lucundæq; uitæ ad bonam frugem percupidus , quum unam ſtudiorum laudẽ ſpectaret,

ret, nec ullis unquam contentionibus misceretur, quod rerum omnium, præterquam uini subdulcis uoluptates abdicasset, nulla quidem animi tristitia, quum esset omnino latissimus, sed exactissima ratione ad tuendam ualitudinem, sicuti deprehendere licet, ex Libris de Triplici Vita editis. Adeo enim morose sibi ad spem uitæ blandiebatur, ut sæpè eadem die, quum aër incallescere, aut aliquo spiritu moueretur, capitis tegumenta permutaret. Sed quum sodalium suorum acerba funera luxisset Laurentii, Hermolai, Politiani, Mirandulæ, qui uno anno perierunt, Landiniq; item, & Sauonarolæ in Caregiana ipsius uilla, septuagenario prouector, febricula interiit, diro quidem omine, quum eodem die, punctoq; temporis, duò clarissima Italiæ lumina Ficinum ipsum, & Paulum Vitellium summæ, Inuictæq; uirtutis Florentinorum Imperatorem aliquantò certiore inimicorum rabie, quam nōxa capitali supplicio damnatum uis ipsa fatalis extinxerit; & tunc esset in alpibus Ludouicus Rex Gallorum, armatus irrumpens, ut singulas illustres domos, & ad unum ferè omnes Italiæ principatus euerteret.

INCERTI

Mores, ingenium, Musæ, Sophiæq; sepulta est

Laus hic cum magni corpore Marsilii.

INCERTI.

En hospes hic est Marsilius Sophiæ pater,

Platonicum qui dogma, culpa temporum

Situ obrutum, illustrans & Atticum decus

Seruans Latio dedit: Fores primus sacras

Diuinæ aperiens mentis actus numine

Vixit beatus, antè Cosmæ munere,

Lauriq; Medicis, nunc reuixit publico.

GALEOTTVS MARTIVS.

GALEOTTVM MARTIVM Narnia genuit, robusto ingenio disciplinas omnes complectentem, Is Matthiæ Corui

no Pannoniæ Regi præceptor , Epistolarumq; Magister , & in castris Miles ; & in Palestra multarum palmarum Athleta fortissimus operam præstitit , adeo feliciter , ut omnium horarum amicus , & comes haberetur . Scripsit Librum de homine , uaria eruditione , potiusquàm eloquentia mirabilem, in quem nō multo post inuectus est Georgius Merula grammaticorum exactissimus ; Sed ea uehementia Galeottus se se defendit, uti Apologeticus priore Libro uarietate eruditionis multo uberior censeretur : Scripsit etiam, & malo quidem Infortunio , quædam in sacra , moraliq; Philosophia, nā ex ea lectione , quum omnibus gentibus integrè , & puriter ueluti ex iusta naturæ lege uiuentibus æternos cœlestis auræ fructus paratos diceret , à cucullatis sacerdotibus accusatus , damnatusq; est ; Sed eum periculo celeriter exemit Xystus Pontifex , qui in minori fortuna eius fuerat Auditor , non sine graui tamen contumelia ; Nam in Foro Veneto ad geminas columnas ad Tribunal perductus est , ut impetrata uenia se falsa scripsisse fateretur . Sed accidit , ut id iudiciū exortus in turba risus euerteret falso , ac repentino Galeotti dictorio excitatus : Nam quum forte non ignobilis Venetus , è turba proximus strigosa proceritate, & impudicæ uxoris probro insignis traductum ludibrio præpinguem porcum appellasset : extemplo Galeottus, renidentiꝑ ore pinguis , ait , porcus , quàm macer hircus esse malo . Erat enim Galeottus usq; adeo tumenti abdomine , ut quum sub uasto obesi corporis pondere , uel pragrandia iumenta fatiscerent , rheda curuli ueheretur: ac demum senex ad Montem Annianum circa Ateste , aruina suffocatus interiret .

IANI VITALIS.

*HANC galeam hunc posuit Galeottus Martius ensem
Mars tibi, & hanc citharam docto cum pectine Musis,
Militia functus, decantataq; poësi.*

ELISIVS CALENTIVS.

HVIVS ex Amphracta oppido semiappuli Musa, regnantibus Aragoniis Neapoli insignis fuit, uel illustrium Poëtarum æmulatione proposita . Tum enim Pontanus , Altilius . Graulina , &
H Actius,

Actius , immortali ingenio præditi uates , diuina carmina factitabant . Sed Calentio amatoriae uanitatis incendiis iuueniliter uftulato , æquo torrentior uena uti subitis impulsa casibus , nequaquam liquidissimè profluebat ; in uarios alioqui carminum modos repentina largitate mirabilis . Adamauit eum unicè à puero contubernalem Pontanus , suspexit Altilius , Actius uero Syncerus meritis laudibus exornauit . Extant eius Elegiæ teneris affectibus peramœnæ , & Ranarum cum Muribus prælia homerico spiritu latine decantata . Dicauit eas uigilias Angelo Colotio ab eruditi ingenii candore uiro lectissimo , quem hodie uiuido ingenio senem , & sacra infula clarum salubris eloquentiæ præcepta in hortis ingenuè tradentem , Romana iuuentus colit . Moriens Calentius Lucium filium reliquit ad quem legitur epistola Pontani , ad paternos mores , studiaq; eadem , adolescentem accendentis . Porro Calentius ipse quum amore perditus , oblitusq; rei , elegis inanibus diu hæsisset , Fortunam sibi ad parandas opes defuisse serò sensit , ut hoc suo carmine fatetur .

*Talia post cineres de me toto orbe legantur ,
Scriptaq; sint tumulto carmina digna meo .
Ingenium natura dedit , Fortuna Poëtæ
Defuit , atque inopem uiuere fecit amor .*

Moriens autem hoc carmen inscribendum Lucio filio mandauit .

IP S I V S .

*Si tibi sit felix , & faustum iter ,
Qui sim discito paucis sodes
Hic ego uates iaceo Calentius
Somno sapiens graui ,
Donec me Tubicen cætheris excitet
Vocans ad pias superum sedes .
Legistin ? amabo dic abiens uale .*

PANDVLPHVS COLLENCIUS .

PANDVLPHVS COLLENCIUS Pifaurensis ingenio peracri , & studiorum , rerumq; omnium erudita notitia perornato,

perornato , Nobilissimarum Italiae Urbium Præturas gessit ; Functusq; grauisissimis Legationum muneribus Illustri facundia, & gestu pernobili latini Oratoris nomen impleuit : Caterum tanto ingenio temperantia deerat , ut nulla in arte summum laudis fastigium teneret : Infaciabili etenim cupiditate semper uagus in omnes disciplinas ferebatur , cum esset ex professo iureconsultus : ut facile reliquarum facultatum Principes disputatione , scriptisq; lacefferet : quod nihil , nisi ualde excellens probare esset solitus, & quæq; mediocria fastidiret . Indignatione siquidem superba , & ostentatione præcipiti Plinium aduersus calumniatorem Leonicenum disertissime defendit. Scripsit & Libellum de Viperæ ac Item Facetissimum capitis & pilei Dialogum ; Postremo etiam Neapolitanorum Regum res gestas Ethruscæ quidem sermone in gratiam Herculis Atestini , qui Latinas minimè didicerat . Multa autem lectu iucunda , eleganter inchoata absoluerè nequiuit, quum apud Ioannem Sfortiam Pisauensem Tyrannum , quem deprehensis literis offenderat , supra ueterum officiorum memoriam, dissimulata recentis odii libido ualuisset : Vir enim incautè Tyranno fidens , ea nece indignus , in carcere strangulatus interiit .

FERDINANDI BALSAMII SICVLII.

Ignoscit Colenuccio Tyrannus

Mox illum necat : o scelus nephandum

Vincens sæuitiam Neronianam .

IOVIANVS PONTANVS.

IOVIANVS PONTANVS Vir ad omne genus eloquentiæ natus Cereto Umbriæ oppido metu profugiens , quod ibi pater à factiosis ciuibus esset interfectus, Neapolim planè iuuenis, & inops contendit: Ibi enim liberali Alphonsi Regis studio, condita celebri bibliotheca literas in honore esse didicerat . Nec defuit honestus uirtuti locus Antonio Panhormita , eruditi ingenii uim admirante , is tum erat excellentis doctrinæ nomine Regii Scrinii Magister . Aspirauit demum his cœptis Fortuna , usq; adeo benignè ; ut Ferdinandi Regis castra secutus , in demortui Panhormitæ locum sufficeretur . Vnde illi mox honestæ opes sed obsequi

H ii fide,

fide , ac merito , uti scripsit , inferiores nisi ad opimi muneris pro-
uentum Ariadnæ uxoris dotalis hæreditas accessisset . Hac parta
dignitate , liberiore ueluti studio , Musas per omnes numeros exer-
cuit ; tanta habilis ingenii fœcunditate , ut neq; poëtis , neq; Orato-
ribus , qui tum maximè flourerent , dignum secundæ famæ locum
relinqueret . Erat austero supercilio , & toto oris habitu subagrestis ;
sed stylo , & sermone perurbanus , quum sapiissimè uel in seriis mul-
to cum sale iocaretur . Habitus tamen est in omni censura quanquam
absolutè pius supra æquum mordax , uel eo quòd non homines mo-
do sibi notos ; sed gentium , & urbium quoq; omnium mores acer-
ba scribendi libertate perstringeret , sicuti ex uariis dialogis , Cha-
ronte'q; præsertim intemperanter ostendit . Sed in pangendo carmi-
ne , quàm texenda prosa cultior , atq; sublimior multis uidetur , quã
do quidem in historia non semper integra grauisissimi incessus digni-
tate ab eius muneris disciplina deflexisse existimari possit , quum po-
stea ab Hesperidum hortis Citriorum suauissimis odores spirans ,
atq; inde diuino carmine in altum euectus , ad illa ipsa excello ore de-
cantata sydera propius accesserit . Vixit annos septuaginta septem .
Fato autem functus eodem mense , quo Alexander Sextus Pontis-
fex uita excefferat . Tumulatus est in Sacello ab se sepulchri cau-
sa extructo è Regione Daualorum domus , ubi Elogium ab se com-
positum in marmorea tabula spectatur .

*Viuis domum hanc mihi parauit
In qua quiescerem mortuus .
Noli obsecro iniuriam mortuo facere ,
Viuens quàm fecerim nemini .
Sum etenim Iouianus Pontanus ;
Quem amauerunt bonæ Musæ ,
Suspexerunt Viri probi ,
Honestauerunt Reges Domini .
Scis iam qui sim , uel qui potius fuerim .
Ego uerò te , hospes , in tenebris noscere nequeo ;
Sed te ipsum ut noscas rogo , Vale .*

MYRTEI.

QV I uos sydera clara , citriosq;

Flores

*Flores hesperidum hortulis uirentes
 Versibus cecinit laboriosis ,
 Pontano date sydera alma lymphas
 Vos horti date ferta , quæ sepulchrum
 Ornent perpetuo cadente flore ,
 Spargant perpetuo cadente rore .*

MARCI ANTONII FLAMMINII.

*Quæ cecinit claro fulgentia lumina cœlo
 Pontani doctis uersibus Vrania ,
 Phœbe tuis magnam lucem addidit ignibus , utq;
 Nunc melius nitcant sydera cuncta , facit .*

MARCVS ANTONIVS COCCIUS
 SABELLICVS.

MARCVS ANTONIVS COCCIUS Sabellius ad Vicum Varronis in uia Valeria , iuxta Anienem Fabro Ferrario patre genitus ingentem , & propè ferream uim ingenii ad perdiscendas literas attulit , tanto prouentu , ut planè imberbis apud Tyburtes ludum aperiret . Indè uero , collecta mercede , & togula cœrulea excultus nobilioris doctrinæ cupiditate in Urbem ad Pomponium se contulit , à quo uberrimi ingenii merito in collegium sodalium solennî cerimonia cooptatus , Sabellici cognomen tulit ; Mutabat enim nomen , qui in Quirinali sacra lauro coronabatur . In ea schola , quod censura literarum acerrimis iudicum ingeniis ageretur , multum sibi de incondita , & subagresti Latinæ Orationis exuberantia detraxisse fertur . Nec multo post , Roma excedens Utino in oppido non procul ab Aquileia , nobiles Regionis adolescentes docuit : Parta demum insigni nominis fama , quum Regionem uetustatis authoritate percelebrem lepidè descripsisset ; decantato etiam uersibus carnico incendio , & deplorata clade Sonciaca ; idcirco eum Vicentini celebritate nominis exciti , ambiciosè , duplicato stipendio conduxerunt ; nec ibi diu mansit , euocante Senatu Veneto , ea conditione , ut ciuitatis res gestas à fine Iustiniani conscriberet , & trecentis aureis in gymnasio profiteretur , in hoc munere perutilem iuuentuti operam præstitit , quum in altero adulatione parum sobria

rerum ueritatem adumbrasse uideretur: Sed in Enneadibus omnium temporum, ab orbe condito memoriam complexus, uti necesse fuit, ingenti operis instituto festinanter indulgenti, res Illustres præclara cognitione dignissimas perobscura breuitate adeo uehementer offuscavit, ut excitatam uberrimo titulo legentium cupiditatem passim eluserit, quum omnia in acervum angustissime coarctata, nequaquam certa effigie; sed exiguis tantum punctis, & lineis annotata designentur. Id susceptum munus nauiter secutus scribendo ad septuagesimum ferè annum peruenit, gallica tæbe, ex uaga Venere quasita non obscure consumptus. De sepulchro autem, Viuens, & incolumis, tempestiue sibi cauit; scilicet degeneri filio diffusus, quem ex concubina susceperat, compositumque ab se carmen lapidi insculpsit, insigne quidem, & meritum Elogium, sed certè honestius, si alieni ingenii pietas inscripsisset.

*Quem non res hominum, non omnis ceperat ætas,
Scribentem capit hæc Coccion urna breuis.*

LAVRENTIVS LAVRENTIANVS.

LAVRENTIVS LAVRENTIANVS Aliquantum diu Florentiæ, & Pisis Philosophiam, Medicinamque Professus, ingenium elegantibus literis deditum ad traducendum Hippocratem conuertit, quod Theodorus Gaza alioqui diligentissimus interpres circumscripti Authoris Laconismis minimè serio respondere uideretur. Extant & eius eruditæ lucubrationes in Galenum, Medicinæ Principis arcana perobscurè interpretantem. Sed in commentationum cursu planè miser atra bile correptus est. Empturus enim domum ea pactione tertiam prætii partem numerarat, ut, nisi intra sextum mensem totius summæ pecuniam repræsentaret, Arrabonis pecunia lucro uenditoris amitteretur. Aduentante uero die, quum multa ei aduersa spem fefellissent, diffusus amicorum liberalitati, & iacturæ dolore perculsus, animum despondit, In profundumque puteum se coniecit. Sub id tempus quo Petrus Soderinus erecto populari dominatu, tanquam Dictator perpetuus, summa cum moderatione, Florentinæ Reipublicæ præsidebat.

MYRTEI.

*SP E destitutus commodum sibi domum
 Parandi; & angustè magis, quàm patria
 Florentia natum ædibus mirabili
 Decbat, infelicem agens uitam miser
 Laurentianus se puteo in præceps dedit
 Angustiori; ne sepulchrum largius
 Esset cadenti, quàm fuerat uiuo domus:
 Quæ nunc parata literis illi patet
 Talis polo, qualem nequeat orbis dare.*

ANTIOCHVS TIBERTVS.

ANTIOCHVS TIBERTVS Cæsenàs ingenuus
 puer, à milite in ulteriorem galliam perductus, amore literarum
 Lutetiæ confedit, non abnuente hero, ut docilis ingenii adolescens
 optimis literis imbueretur; Post aliquot autem annos inde rediens
 in Italiam, profiteri cœpit diuinatorias artes Magiæ proximas. Ele-
 ganti enim Libro de Chiromantia edito tantum nouæ famæ pro-
 meruit, ut insigni concursu, à curiosis, & anxiiis de toto uitæ for-
 tunæq; euentu consideretur; nam ad corroborandam eius discipli-
 næ auctoritatem, opportuna bonarum artium præsidia contulerat,
 usq; adeo solerter, atq; felleciter, ut Viri doctissimi planè consci de
 uanitate incertæ artis, id asseuerarent, quod uulgi testimonio cre-
 deretur. Primus enim post Petrum Aponensem Magiæ peritiæ ce-
 lebrem, duobus sæculis iacentem, & à cucullatis explosam artem
 excitarat, tribus etiam Libris de Physiognomia, & Pyromantia cō-
 positis, ea tamen opinione ut nequaquàm ex arcano artis auidissi-
 mo cuiq; futura prænoscenti rerum abditarum euentus prædiceret,
 sed ex miræ prudentiæ coniectura, tanquàm illustri ratione demon-
 strare putaretur. Prædixerat Guidoni Balneo, cui in togata Gal-
 lia propter inusitatum militaris animi uigorem, guerræ cognomen
 tum fuit, atq; item Pandulpho Malatestæ Ariminensium Tyran-
 no, ex uolæ manus lineis, futurum esse, ut hic pelleretur patria,
 & dominatu; exulq; in extrema egestatis miseria periret; Ille uero
 ab insigni amico, perfidia suspicione necaretur. Memorabili herclè
 non omnino incertæ artis argumento, nisi Antiochus imminentem
 uitæ

uitæ suæ exitum ignorasset , de quo tamen , sed fatali deceptus hora minime dubitarat . Interfecit enim Pandulphus sui metu , uel Bentiuoli soceri iussu nimium sauius à suspecta uirtute uirum fortem quamuis amicum , & partium ducem , ac ipsum Tibertum custodiæ tradidit , ut ex euentu , supplicio seruarietur : sed quum occultam , exitio fata uiam aperirent captiuus , & compedibus nexus custodis arcis filiam mollis animi puellam ita orando , & blandiendo ad misericordiam , amoremq; pellexit , ut ab ea restem impetraret , & in fossam demitteretur ; Sed compedum sonitu prodita fuga miser retractus , & pari sorte cum puella , securi percussus interiit : Nec in Pandulpho prædicentis fidem eadem fata fefellerunt , quando omnium egentissimus in hospitali diuersorio desertus à liberis , sauitia infamis , ac egestate , senex miser perierit .

FLORIDI SABINI.

*Exilium domino quòd uaticinare potenti ,
Dira morte insons perderis Antioche .
O Miseras artes , quæ non docuere salutis ,
Cum tibi monstrarint hæc quoque mortis iter .*

PHILIPPVS BEROALDVS.

BEROALDVM Inter nobiles grammaticæ professores summi nominis celebritate , & incredibili auditorum frequentia Bononiæ docentem externa præsertim iuuentus effuse mirabatur , quum ex multa lectione , feliciq; memoria , abstrusæ doctrinæ opes uenusto oris gestu proferret , & interpretando intacta ab aliis auidè sectaretur . Cupiebat enim obscuris authoribus lucem dare , & rancidæ uetustatis uocabula iam planè repudiata à sanis scriptoribus in usum Romanæ Linguae reuocare , uti apparuit ex commentariis in Asinum Aureum Apulei : cuius familiaritate , horridum eloquentiæ genus , peruersa quadam libidine induerat , ita ut honestæ aures illud asperum impuræ nouitatis mirari primo , & mox admittere cogerentur : Sed ingenio maxime liberali , & perhumano , hæc obsoleta , & ridenda doctioribus opportunè condiebat , ea fama , ut qui omnia didicisse , & sedulo docuisse uideri potuit , in delectu pinguis , & supinus euaserit . Obiit non planè senex , paulo post id tempus ,

pus, quo Bononia terremotu concussa est, & Tyranni Bentiuoli domum mirabili subsecutæ calamitatis præfagio, dira fulmina percusserunt. Excepit doctrinæ hæreditatem, eiusdem nominis fratris filius. Is nitidiore ingenio, quum ad poëticam se contulisset, dignas æternitate Odas conscripsit, Indeque à Leone Pontifice in intimam familiaritatem est receptus, Collata ei Vaticanæ Bibliothecæ præfectura; sed paratis honoribus, immatura mors celeriter inuadit.

MYRTEI.

*Sæpè nouos linguæ mirata Bononia flores
Non alios legit, quàm Beroalde tuos.
Te nunc amisso languent cum floribus horti,
Et flet delitias ad Tumulum illa suas.*

HERCVLES STROZZA.

HERCVLES STROZZA Ferrariensis. Tito poëta genitus patrem longo interuallo carminum nobilitate superauit. Illustri enim quædam lepore generosi, & solertis ingenii in aula Principis adeo clarus eminebat, ut præter grauioris consilii munera, in quibus egregiè prudens, & paratus erat, Theatralium etiam ludorum, ac omnis elegantiae arbiter censeretur; nec quicquam de cultu corporis, sumptuosisque munditiis, & splendore uitæ Atestinis iuuenibus concederet. Sed eum, ac ciuilis Magnificentiae laude florentem, amatorisque uanitatibus intemperanter deditum, ille impotens Deorum, ac hominum dominator, ut Fabulæ ferunt, Cupido sæuus in præcipitem locum arripuit; Concepti si quidem amoris insaniam, adeo perditis sensibus alebat, ut multa, ac erudita largitione, tenerimisque carminibus summi nominis matronam colere aliquantò procacius quàm liceret minimè uereretur, quæ improbitate, si non molestus palàm, grauis tamen quibusdam in arcano esse coeperat; quum tot illecebræ una illa morum eleganti libertate malè tegerentur, ob idque ab odiosa obtrectatione timeri inciperet, quanquam luxato olim poplite claudus, nec alioqui planè formosus

sus esset, aut iuuenis, præualida scilicet apud Zelotypos suspitione, quum ille inter iocos cum sceminis ad eleuandam cruris deformitatem, lepidò exemplo diceret, non insulsam esse Venerem, quæ Vulcanum probè Virum, quanquàm loripedem libenter admitteret. Sed demum Taurellam illustrem forma, & natalibus uiduam, usq; adeo, diris auspiciis adamauit, nt quum Riualet habere impotentem Tyrannum cum ea fatales nuptias faceret, ut pudore coniugii repulsus Riualis arceretur; Sed id non tulit Vir atrox, & superbus breuiq; Hercules, dum à Cœnadomum noctu mula reueheretur interfectus est, neq; cadis quisquam authorem, silente Prætoze nominauit.

B E M B I.

*Te ripa natum Eridani Permessus alebat;
Fecerat & uatem Marsq; Venusq; suum.
Inicere manus iuueni, & fatalia duris
Stamina pollicibus persecuere Deæ.
Vxor honorata manes dum conderet urna;
Talia cum multis uerba dedit lachrymis;
Non potui tecum dulcem consumere uitam;
At iam adero amplexans te cinerem ipsa cinis.*

T I B A L D E I.

*HERCVLIS hic Strozze tumulus, quem condidit uxor
Taurellæ mœrens Barbara gentis, honos
Plus dederit quamuis, non hæc Mausole, meretur
Plus tua fortuna, hæc non pietate minor.*

B A R T H O L O M E V S C O C L E S.

BARTHOLOMEVS COCLES humili genere Bononiæ natus, ingenio, nec mediocribus quidem literis imbuto, sed à cœlesti quodam munere diuino, ac admirabili uaticinandi artes curiosè,

curiosè , atq; feliciter excepit erectas nuper, ac illustratas ab Antiocho : se enim Metoposcopum , & Chiromantem profitebatur magno herclè Astrologorum pudore , qui laboriosis genituræ supputationibus sapissimè fallerentur . Publicarat enim ingenti fama codicem cum effigie linearum, characteres, & notas artis continentem, ut & hac quoq; liberalitate tanquàm promulgato totius doctrinæ mysterio , ignaras uitæ euentus curiosorum mentes circunduceret , ualido herclè accedente patrocinio Achillini summi Philosophi, qui luculento prohemio aduersus artis calumniatores , Coclitis scripta, tanquàm insigni galea munierat , usq; adeo studiosè , ac appositè, ut intertextis passim ex physica ratione quibusdam neruis , probè constituta , uallatâq; , uel inanis facultas una iam nec ignobilis liberalium artium , acclamatione publica censeretur ; & eo quidem clariore authoris existimatione, quod ipsius Antiochi, & Corui Mirandulæ placita grauib; argumentis , tanquàm incerta conuellerentur , Ita pronis ad credendum auribus, ut multi stabilis alioqui prudentiæ , ab hoc adumbratæ rationis præstigio circumducti , penderent ab ore Coclitis, & de priuatis rebus statuerent, quandoquidem quotidianis prædictionibus , futura tanquàm præsentia sentirentur. Extat de his præclaræ , ac admirabilis fidei catalogus ipsius Coclitis manu perscriptus, de iis , quibus uaria uiolentæ mortis pericula denunciauit , exactissimo post eius interitum fortunæ obsequentis euentu comprobatus. Quo fit , ut me quoq; inueteratæ exercitationis in hac luce Romana non facile credulum senem , in sententiam adducat ipse exactæ ætatis, & integri iudicii Lucas Gauricus, quum ingenuè fateatur se à Coclite seuerè , amicèq; admonitum , ut uiolenti cruciatus causas effugeret , quum id ipse, sui natalis, negligentia patris , ignarus, ex syderum scientia anteuertisse nequiuisset , à Ioanne enim Bentiuolo arreptus, & ex præalta troclea suspensus fuisse quinquies quassatus , ideo pœnas dederat , quòd excessurum patria , & dominatu in eius anni prognostico pronunciaisset. Sed aliquantò acerbior non irritæ diuinationis pœnam Cocles promeruit ; quum inuitus , & planè coactus Hermeti Tyranni filio, dixerit Futurum esse , ut exul in acie caderetur . Non tulit sanguinarius Hermes fatali metu percussus , uel prouocatam oris libertatem , iussitq; Copono , ut Cocles tanquàm futuris inferiis suis expiando dolori uictima , mactaretur . Præuiderat necis discrimen Cocles : ideoq; secreta galea caput munierat , Ingenti gladio, quem peritisimè ambabus manibus regebat , semper armatus sed fatales

insidias uitare non potuit , quum à personato baiuli habitu Copo-
no , dum seræ ostii , calculo iniecto præpeditæ clauem infercret , ad-
acta in occipitium securi sterneretur , non aliam quoq; patrati faci-
noris causam afferente Copono , quàm quòd ipsi Cocles , breui , &
scelste homicidam futurum edixisset .

GV IDONIS POSTHUMI. COPO-
NVS LOQVITVR.

QV IS melior Vates ? Quis Coclite uerior augur ?

Falsa canit , atque hæc cogit habere fidem .

Grande mihi nuper scelus , ac graue crimen inusit ,

Quale uel ipsius pectus habere neges .

Puriter exegi tamen , ac sine crimine uitam

Hactenus , ille autem dicere uera solet .

Quid nam hoc Phœbe igitur ? Certè illum haud multa fefellit

Linea , quam heu nostras damnat habere , manus :

Nanque ubi ob hoc nostra cecidit malus ille securi

Cœpi ego , ne falsum diceret , esse nocens .

IOANNES COTTA.

IOANNES COTTA apud Alieniæ pontem , id est
oppidum supra Athesim , humili genere ortus , præaltum in literis
ingenium ostendit , in agresti enim ore , generosi spiritus indoles ,
ita latitabat , ut in sermone , scriptoq; mira felicitas eminceret : hauserat enim pertinaci studio , euolutis utriusq; linguæ optimis authori-
bus , tantas eruditionis opes , ut à stupenda memoria clarus habere-
tur , & antiquæ dignitatis carmina perscriberet . Aperuerat Ludum ,
Laudi Pompeiæ , quòd ibi nupta erat eius Matertera . Sed demum
indè Neapolim ad Pontanum se contulit , secutusq; aliquandiu San-
seuerinum , & Cabanilium proceres , transiit ad Liuium Vene-
torum Ducem , qui Musarum liberalis hospes Academiam in agro
Taruisinò ad Portum Naonem instituerat , euocatis in contuber-
nium præcellentibus poëtis , in quibus longè demum clarissimi (præ-
ter Cottam) Fragaſtorius , Naugerius , & Hieronymus Borgius
euaſcrunt . Ad Abduam autem , ex ipsa Gallorum uictoria , Liuias

no fuso , captoq; Cotta , insigni pietate , se totius calamitatis, & carceris comitem obtulit , Sed Galli inhumana acerbitate , non misero tantum comitem : Sed Libros , & calamus , ac omnia denique tenebrosi otii solatia denegarunt . Impleuit alterum officii munus Cotta : susceptisq; à Liuiano mandatis , quum ad Iulium Pontificem Viterbium peruenisset , paucos post dies , oborta pestilenti febre , octo & uiginti annorum iuuenis interiit . Epigrammata , ac Orationes eius extant ; Sed Chorographiæ opus nobile uersibus inchoatum , & in Plinium , erudita scholia perierunt .

ACTII SYNCERI.

S P E R A B A S tibi docta nouum *Verona Catullum* :

Experta es duros bis uiuata deos .

Nulla animum posthac res erigat : optima quando

Prima rapit celeri parca inimica manu .

Quæ tamen , ut uidit morientis frigida Cottæ

Ora : suum fassa est crimen , & erubuit .

MARCI ANTONII FLAMINII.

Si fas cuique sui sensus expromere cordis ,

Hoc equidem dicam pace Catulle tua .

Est tua Musa quidem duleisima , Musa uidetur

Ipsa tamen Cottæ dulcior esse mihi .

PETRVS CRINITVS.

PETRVS CRINITVS iucundo , eruditoq; ingenio iuuenis , quum à crispa patris coma , Ethrusco nomine Riccius uocaretur , idq; nomen fastidiret , Crinitus appellari maluit . Is non iniquo iudicio habitus est inter Politiani discipulos disertissimus . Extant enim , præter non illepida poemata Libri de honesta disciplina , supra uiginti peramcena , & copiosa uarietate delectabi-

les : ac item quinq; de poëtis Latinis , laboriose eruditeq; perscripti . Mortuo Politiano , patritiorum iuuenum , qui ingenia literis excolebant ; uel genere , & censu impar promeruit , ut apud eos , & sodalis , & magistri munus adimpleret . Nobiles enim adolescentes more Socratis adamandos , pariter ac erudiendos , corporis , ac animi pulchritudine ductus prædicabat . Sed tanta familiaritas nequaquam certis grauitatis , atq; modestiæ finibus descripta , contumeliæ , ac item exitio locum aperuit . In Scandicianæ enim Petri Martelli Villa , post hylarem cœnam , quum petulantis conuiuæ manu inter iocosam rixam frigida cantharo perfusus obriguisset , insolentis iniuriæ dolore saucius paucis diebus interiit , eo quidem sodalium grauiore pœnitentia , acerbiorēq; iactura , quod nondum quadragesimum ætatis annum attigisset .

MYRTEI.

*Priscos poëtas uiuere
Crinite dum doces , obis .
Ergo tibi superstites
Debent poëtæ non minus :
Ipse amplius nihil uolens
Debere , dono carmine
Hoc , te sepulchro conditum .*

HIERONYMVS DONATVS.

ENIT VIT IN HIERONYMO DONATO
Patritio Veneto supra oris , atq; staturæ dignitatem , senatoria prudentia singularis , præcellenti doctrinæ præsidio , & multo rerum usu constituta . Attulisse siquidem uidetur in omnem actionem , mores longe lectissimos , & præclaris disciplinarum omnium luminibus illustres , quibus postea Iulium Secundum Veneto nomini grauius iratum , & conspirantibus externis Regibus , sauo bello Maiestatis iniuriam uindictantem , non leniuerit modo , sed impetrata pace , ictoq; fœdere conuerterit . Quo felicitis ingenii supremo opere , iam penè conuulsam radicibus eius Reipublicæ statum , septennio

ptennio restitutum uidimus; Sed industriæ suæ fructum sentire non potuit, paulo ante Romæ morbo extinctus, quàm Gallus grauis hostis Italia pelleretur. Verum, ex ea Legatione, eximia laus totius Italiæ iudicio parta, perpetuis annalibus ad posteros transmittitur, nec erit ingrata patria, quin meritum decus optimo ciui, in-
 staurata nominis memoria perfoluat. Monumenta eius ingenii digna luce, quod publicis occupationibus absolui nequiuertant, Filii suppresserunt, edito Libro aduersus Græcos, uanisimè de sacrorum principatu cum Romano Pontifice contendentes. Legitur etiam Libellus Alexandri Aphrodisei, de intellectu è Græco in Latinum puriter, ac appositè traductus. Extant etiam aliquot Epistolæ, multa styli grauitate conscriptæ, ex his ea præsertim, qua gallici Fœderis compedes Maximiliano Cæsari exuendas persuadet, altera qua concussæ ingenti terremotu Cretæ insulæ, quum ipse præsideret, clades, terroresq; describit.

MYRTEI.

Donate diuom munere

Fudisti ut orbi nectaris,

Quantumq; manat gratiæ

Diuino ab ore cœlitum,

Seruaſti, & exil patriam;

Dûs reſtitutus denuo

Orbi querenti deſeris

Nil præter oſſa, & Lachrymas.

ALEXANDER ACHILLINVS.

ALEXANDER ACHILLINVS Bononiensis accuratus Auerrois interpres, quum Patauii Philosophiam profiteretur, solidæ, constantisq; doctrinæ famam obtinuit, uel ipso Pompeonatio acri æmulo insidiosa ambitione, scholam eius depopulante. Erat enim à summa ingenii simplicitate ambiendi, adulandiq; prorsus imperitus, usq; adeo, ut falsæ, petulantiq; iuuentuti, quam doctrinæ nomine in honore esset, ridendus uideretur; & tum maxime, quum deambulare undulatis passibus, coccina in toga exoleti moris, astrictas scilicet habente manicas, & nullis à tergo defluentibus

defluentibus rugis Lutrina pelle fimbriatas . Renidentiꝫ semper fronte , & sermone pingui , uel inepti , uel contemplantis ingenii uitia fateretur : sed æmulum in corona , ueteratorie disputantem , & risum falsa dicacitate sæpius excitantem , ipso inuicto doctrinæ robore superabat ; Ediderat enim iam pridem experipatetico dogmate singulos Libros , de Elementis , de intelligentiis , & de orbibus , secutus opiniones Auerrois , quibus totius ingenii sui fama nitebatur . Concidente autem Patauino gymnasio , inter exorti belli strepitum , Bononiam reuersus , excessit è uita , quum nondum quinquagesimum expleuisset annum . Tumulus eius cum hoc carmine in æde Diui Martini conspicitur .

IANIUITALIS.

*Hospes Achillinum Tumulo qui quæris in isto
Falleris , ille suo iunctus Aristoteli
Elysium colit , & quas rerum hic discere causas
Vix potuit , plenis nunc uidet ille oculis :
Tu modo , per campos dum nobilis umbra beatos
Errat , dic longum , perpetuumꝫ uale .*

BERNARDINVS CORIVS.

NON EST CVR BERNARDINVM CORIVM MEDIOLANENSEM quisquam eruditus contemnat , & irrideat ; quod immensum rerum gestarum uolumen , incondito , ac inepto sermone perscripserit . Honesto enim loco natus , & gloriolæ cupidus , quum pro ingenii captu Vernacula , idiotisꝫ familiari lingua uteretur , optimam ciuibus suis attulit uoluntatem , idꝫ unum scribendo respexit , quod curiosis , aut nobiliore facundia , scripturis maxime prodesset . Atꝫ inde nominis , ac industriæ Laus ad posteros proferretur . Nam si Cæcilij Plinii testimonio historia quouismodo scripta delectat ; quod lux temporum ; Nuncia ueritatis , & Magistra uitæ censeatur ; huic ciui suo plurimum profectò insubres debebunt ; qui ingenuo labore intercisam , & plane sepultam grauisimarum rerum memoriam diligenter inquirendo , consuendoꝫ ad singularem utilitatem posteris representauit . Fuit enim uir amantiſſimus Patriæ , & nusquam factioſus , minutiarum adeo

adeo diligens indagator , ut quum historiæ , studiosis perutilem , & iucundam afferat uoluptatem , nihil morosis , & delicatis officiat . Nam in enarrandis rebus , quibus ipse interfuit fide , & diligentia mirus agnoscitur ; quando eum in aula splendide uersantem , & ex secretioris Archiuii copia , opportunè adiutum nusquam arcana fefellerint . Perijt Gallis Mediolano potitis , ante sexagesimum ætatis annum , Ludouici Principis , & Ascanii Cardinalis calamitate perturbatus . Publicauit historiæ uolumen uiuus , priuato sumptu , ac ob id graui Rei familiaris damno , quoniam dum spectare gloriam uideri uellet , resarciendi sumptus , nouiq; lucri inanem spem , astuta chalcographorum persuasione concepisset . In Sepulchro eius , tale inscriptum carmen legitur .

INCERTI.

*BERNARDINE tibi insubres debere fatentur ,
Non minus ac Magno Roma superba TIT O .*

MARCVS ANTONIVS TVRRIANVS VERONEN.

Q V A M uides Marci Antonii Turriani Veronensis effigiem nullis idcirco interlitam picturæ coloribus , sed carbone tantum , atq; unis umbrarum finibus diliniatam , hoc loco dicauius quod ille diuino præditus ingenio , dum exactæ ætatis , inueteratæq; auctoritatis medicinæ professores interpretationum subtilitate superaret ; prius immiti fato Gymnasiis est ereptus , quàm admirandæ utilitatis , exquisitæq; doctrinæ inchoata opera absoluerentur . Elaborabat is profitendo simul , atq; secando damnatorum cadauera , Anatome uolumen ex placitis Galeni , quo Mundinum rudis sæculi scriptorem , & Zerbum in eodem negotio delyrantem iugularat . Hic est Zerbus , qui ambitioso , auaroq; ingenio , quum accitus grandi pecunia penetrasset ad Triballos , ut Schenderbassam recenti , & luctuosa in Euganeos irruptione clarissimum intercute morbo liberaret ; nec demum quod inflatè promiserat morienti præstaret , à barbaris seruis , ut domini manibus ea scilicet uictima parentarent , trucidatus interiit , ita ut lepide Turrianus in eum iocaretur quum libri eius errata dispungeret , quasi iure concisus esset ; quod magna

K discentium

discentium iniuria perperam secando cadauera , ipse uiuus meritam talionis pœnam subisset . Natus est Turrianus ex ea perillustri familia quæ ante ducentos annos Insubribus imperarat , patre peracuto , excellentiq; medicinæ professore , ita ut non mirum sit ab ineunte ætate in eadem educatum disciplina multò maturius quàm quisq; alius ad primos suggestus honores Patauii , & Ticini peruenisse . Præferbat os maximè uenustum serena quadam comitate occurrentium animos alliciens ; uerum docendo , & disputando mirus , prolatis Græcis authoribus , pudendos errores , & uitæ quidem exitiales ostendebat , in quos medici ex herbariæ facultatis , ac Anatomes inscitia cecidissent . Hoc eximio præceptore in Gymnasio Ticinensi studiorum nostrorum uigilias pro concione laudante de liberalibus disciplinis , atq; arte medica lauream , & annulum comprobatae dignitatis ornamenta accepimus . Nec multos post menses quum ad ripam Benaci lacus secessisset pestifera febre Trigintatrium annorum iuuenis ereptus est , quum Iulius Pontifex in pseudo Cardinales fauentesq; eis Gallos uictricia arma in luctuosum utrisq; Rauennatis pugnae euentum expediret . Luxere Turrianum cuncta Gymnasia , & diuturnis quidem lachrymis . Nemo enim eo in literis absolutæ uirtutis illustrius specimen , nemo certiolem consumatæ gloriæ spem dederat . Ad meritos autem titulos Veronæ nobili tumulto inscriptos , Nicolaus Archius hoc lepidum carmen apposuit .

NICOLAI COMITIS ARCHII.

*Ante annos sciuisse nocet , nam maxima uirtus
Persuasit morti , ut crederet esse senem .*

LANCINVS CVRTIVS.

LANCINVS CVRTIVS Mediolani honesta ortus familia , inter Merulæ sectatores græcè , & latine doctissimus euasit ; sed quadam uolucris , nec planè sana ingenii libertate , per omnes scientias euagatus , nusquam ad integrum decus constitisse uidetur , utpotè qui pasim utroq; stylo , & scaber , & obscurus dissipato uariæ doctrinæ lumine , euoluissè cuncta uolumina uideri mallet , quàm puri , & circūscripti Poëtæ nomen appetisse . Eius enim syluæ , quæ iam pridem in publicum exiuerunt , quanquam densa illa,

illa, & peragresti arborum luxuriæ, uti maxime frondosæ, alteq;
surgentes quibusdam placere possint; præpedientibus tamen uepri-
bus horridæ, inaccessibleq; existimantur, adeo ut Urbanus lector re-
formidata situs nouitate, in limine hæreat. In libris porro Epigram-
matum uidere est in multa duritie nonnunquam molles facetias, quæ
risum falsè permoueant. Sed hoc multo iucundius, atque lepidius
consecutus uidetur, quum præpingui insubrum lingua scitè nume-
ros iocanter effunderet. Anguineos etiam, quos uocant, uersus mi-
ris modis & numeris conformabat, ita ut recto, & conuerso quoq;
ordine quadrati Epigrammatis introrsus exempta uerba aliud car-
men efficrent, quod priori sententiæ per costas, & diametros ex
obliqua serie mirabiliter arriderent: inani hercle, & planè ridenda
cum laude, quum tanto sudore delirantis ingenii ab inepta, & re-
ctis literarum studiis exitiali uoluptate, fama quæreretur. Cæterum
contentus paruo, sibiq; soli (uti sæpè dicebat) & genio suo uiuens,
& cœlebs, & liber sine labe nominis ad senectutem peruenit, nihil
obiter immutato uetere cultu, quum cæteri ciues non obscura con-
fessione seruitutis aduentu Gallorum, peregrinam induti uestem, &
capillum adaurem subtondentes, eum pristino more togatum, pro-
lixèq; comatum petulanter irriderent. Moriens de sepulchro sibi ca-
uit, quod in templo Diui Marci extra Beatricem portam cum uera
effigie, & hoc carmine spectatur.

STEPHANI DULCINI CRE-
MONENSIS.

*EN uirtutem mortis insciam,
Viuat Lancinus Curtius
Sæcula per omnia,
Tantum possunt Camœnæ.*

BAPTISTA MANTVANVS CARMELITA.

BAPTISTA Carmelitani ordinis Princeps, Mantuæ ex
Hispaniola gente honesta, uerum ex damnato coitu natus, naturam
ad carmen attulit, uerum insatiabili hebraicorum studiorum cupidi-
tate ita occupatam, ut quum magnus & admirabilis in omnibus
uideri contenderet, in excolendis Musis curam, ac diligentiam re-

mittere cogeretur ; quibus unis non dubius ad æternitatem gradus parabatur, si certa laude contentus, in reliquis inane nomen tempestiue contempsisset, Sed incidit in ea tempora, quibus nullus mediocribus poëtis locus erat, reperit tamen sibi amulum incondito furore Consalui Magni res gestas decantantem cuius explosione claresceret. Is erat Cantalicius pro bono Poëta ab optimo Duce mediocris etiam uirtutis amantissimo liberaliter ditatus. Verum & hunc, & ipsum quoque Carmelitam desumpto eodem argumento, Grauius malæ partæ laudis loco strenue deturbauit, quum incohatum Poëma nobile, Pontano, atque Actio censoribus recitasset. Caterum Carmelitæ satis ad laudem fuit, quod per quindecim sæcula neglectos à ciuibus Andinos fontes salubriter ebiberit, scilicet ut fatali monitu limpidioris eius aquæ Siphones Lælio, ac Hippolyto Capilupis fratribus monstrarentur. Octogenario maior Mantuæ decessit non planè felix, quum in extremo uitæ actu defensionem contra Criticos scribere cogeretur, qui eius Poëmata Obeliscis non inanibus misere confodisset. Sacratio Poëtæ mortuo cucullati eius ordinis sacerdotes, prolixè parentarunt: Federicus autem Princeps marmoream effigiem cum laurea Posuit, quæ in arcu lapideo, iuxta Virgilii Maronis simulachrum. Pia hercle si non ridenda comparatione conspicitur.

MYRTËI.

*Alter hic iacet à Marone Vates
Natus Mantuæ, & is quidem Poëta
Dignior titulo, nisi incidisset
In Fluctus uarios scientiarum
Quo Musas Coluit minore cura
Primus hic tamen à Marone natus
Mantuæ coluit Poëta Musas,
Andinosque bibit sacro ore fontes.*

FRANCISCUS MARIUS GRAPALDVS.

QVVM PARMENSES Post exactos Gallos ad Iulii Pontificis authoritatem se contulissent MARIUS GRAPALDVS à præstanti facundia, & insigni corporis proceritate Legationis

gationis Princeps: Luculentam de laudibus inuicti, optimiq; Pontificis habuit orationem, ediditq; item pari argumento carmina eximia grauitatis. quo demum officio appositè, ac eleganter patriæ præstito, honoris causa Lauream à Pontifice de manu, erudito capiti impositam solemnî cerimonia, in Vaticano consecutus est. Exindè tanto honore, alacer, Musas, tanquàm non obscure propitias uehementius lacesiuit, ut ex publicatis poëmatibus ostenditur. Sed multò uberius, & latius ingenii famam propagauit, edito Libro de partibus ædium, quo per optimas disciplinas perornatum diligenti cultura ingenium demonstraui. Fato functus est in patria post quinquagesimum ætatis annum, quum interiores meatus, emittendo lotio globosior calculus obstruxisset.

GEORGII ANSELMII.

*E' meritam hic laurum Anides, plectrumq; Lyramq;
Grata tibi ex merito turba Grapalde dicat.
Ut tumuli misera erexit leue nomen inanis,
Soluît, & ad uacuos, ut sua iusta rogos.
Nam te, nec fas est humili cobibere sepulchro
Tam rara insignem qui struis arte domum.
Redditæ ubi doctis uoces, uulgoq; receptæ,
Haud dubiam faciunt non obuisse fidem.*

IANI VITALIS.

*Tu Grapalde tibi magna pro mole sepulchri
Erigis ingentem, perpetuamq; domum
Occupat illa suis immensum finibus orbem
Altaq; sublimis sydera tangit apex
Et meritò, neque enim tumulo tua gloria claudi,
Cum uolitet mundi claustra perampla, potest.*

THOMAS LINACRVS.

THOMAS LINACRVS ex insula Britannia ad perdiscendas græcas literas in Italiam profectus, Florentiæ Demetrium

& Politianum audiuit, eaq; enituit morum suauitate, atq; modestia, ut à Magno Laurentio liberis suis, familiari studiorum consuetudine quanquam ætate maior socius adderetur. Indè uerò multis uariæ doctrinæ ornamentis adauctus, quum Romana quoq; ingenia certius agnoscenda, ac opulentiores bibliothecas inspiciendas existimaret ad urbem contendit. In primo autem appulsu forte accidit, ut Hermolao Barbaro amicitia iungeretur. Nam ingresso Vaticanam bibliothecam, & græcos codices euoluenti superuenit Hermolaus, ad pluteumq; humaniter accedens, non tu herclè inquit studiose hospes, uti ego planè sum, Barbarus esse potes, quod lectissimum Platonis Librum (is erat Phædrus) diligenter euoluas; ad id Linacrus læto ore respondit, Nec tu sacrate heros, alius esse iam potes, quàm ille, fama, notus Patriarcha Italorum Latinissimus: Ab hac amicitia (utì casu euenit, feliciter conflata) egregiis demum uoluminibus ditatus in Britanniam rediit: datusq; est præceptor Arcturo Regis filio: cui dicatam Procli sphaeram legimus. Transtulit demum, ex felici uigilia Galeni Librum de tuenda ualitudine, quum in arte medica æquè doctus, & fortunatus spectaretur. Verum, ab eo munere, ueluti quaestuofo, potiusquàm ad parandam perennem gloriam nobili, refugit ad antiqua optimarum literarum studia reuocatus societate Latomeri, atq; Gracini, qui constituto Triumuiratu, ad immortalem laudem, uertendum Aristotelem communicato labore susceperant; Sed Gracinius, ad oblatum sibi sacerdotium à decreto, fidèq; discessit, & Latomerus consilio, excussus est; ita, ut Linacro egregiæ uoluntatis decus maneret apud Henricum Octauum. Sexagesimo autem, & quarto ætatis anno, ex dolore disruptæ herniæ, uita excedens, honestam domum, Londini Medicorum collegio dedicauit.

IANI VITALIS.

*Dum Linacrus adit Morinos patriosq; Britannos
 Artibus egregiis diues ab Italia,
 Ingentem molem saxorum in rupibus altis
 Congerit ad fauces alte Gebenna tuas,
 Floribus hinc uiridiq; struem, dum fronde coronat,
 Et sacer assyrias pascitur ignis opes;
 Hoc tibi ait mater studiorum, ô sancta meorum*

Templum

*Templum Linacrus dedicat, Italia;
Tu modo cui docta assurgunt cum Pallade Athenæ
Hoc de me pretium sedulitatis habe.*

ANTONIVS NEBRISSENSIS.

HISPANIA per mille amplius annos, uandalicis, puni-
cisq; armis occupantibus Latinarum literarum splendore caruit,
alioqui non obscura telluris, cœliq; temperie maximorum ingenio-
rum ferax, si Lucani, Senecarum, Silii, Martialisq; memoria re-
colatur: ut hic Auerroem in Arabica lingua, sapientiæ lumine cla-
rissimum omittamus: Hispaniæ enim proceres, totaq; nobilitas
peruersam opinionem de literis induerant; sic, ut earum studia, quæ
pro libertate aduersus externas gentes dimicarent, publica conspi-
ratione damnarentur, quasi aliena, importunaq; uirtuti bellicæ, qua
una salus, & libertas omnium certiore laude pararetur: Sed post
punicum nomen, uirtute Ferdinandi Regis Hispania pulsum An-
tonii Nebrissensis ingenium emicuit par antiquis grammaticis si
par fortuna sæculi anhelanti ad ueterem laudem opportunè respon-
disset. Hic Nebrissæ, quæ olim Veneria fuit, ad Bethim natus,
scribendo & docendo iuuentutem, admonitis, castigatisq; natu-
maioribus, ad antiquum decus literarum uehementer erexit. Con-
stat enim eum, literarum amore spontè exulantem, ferè totius Ita-
liæ gymnasia collustrasse; collegisseq; dignos nobili uoto, græcæ,
latinæq; linguæ thesauros: quibus terra, patria ditaretur. Dicebat
enim proceribus ad arma natis, sero exactæ artis, & disciplinæ
exempla, uel longo usu percepturos, si literarum lumine carerent;
quo uno stolidè sublato, tota bellica laus celeriter euanescit, & in-
tercidit. Paucis itaq; annis, effectum est, ut nemo, qui literarum
studium reformidaret, satis nobilis haberetur. Ipseq; Antonius,
non secus de restitutis, postliminio literis, quàm Ferdinandus, Gra-
nata capta, Maurisq; pulsus, gloriosè triumpharet. Scripsit ingen-
ti cursu orsus à grammaticæ præceptis omnes ferè liberales discipli-
nas, & sacras literas peruagatus, multa uolumina, quæ extant.
Expectatur autem summæ utilitatis Dictionarium, quo Latine,
græcè, ac hebraicè linguæ documenta continentur, ab hærede fi-
lio, hætenus impiè suppressum, quum & ipsa quoq; penè ad exi-
tum perducta, Bethici Belli historia in lucem non prodeat: Oppres-
sit

fit eum repentina Paralyſis, quum ad ſeptuageſimum ſeptimum ætatis annum perueniſſet; tanto quidem corporis, ingeniiq; uigore, ut nihil de ſtudioſorum labore omnino remitteret: & ut natura mulieroſus, ad ſupremum uſq; diem uenereis uteretur: Obiit ſub id tempus, quo popularibus ulterioris Hiſpaniæ ad arma cōſternatis, aduerſus Belgas præſides, tanquàm auarè imperantes, grauiter eſt tumultuatum.

MYRTEI.

Me putat æternum ſaxo poſuiſſe ſub imo

Acerba mors, & fallitur.

Non ingrata etenim mea gens uolitare per ora

Dat, & per oras omnium.

Hæc mihi pro reduci ſtudio, latiisq; camœnis

Certè trophæum non minus,

Quam tibi pro Mauris debet Fernande fugatis

Et pro recepta Batica.

BERNARDVS BIBIENNA.

HOMO Valdè mirus in utraq; fortuna exitit BERNARDVS DIVITIVS in oppido Bibienna, undè ei cognomen, ad ſummas Aretinorum alpes natus. Is à pueritia inter Mediceæ familiæ clientes, primum ſolertis indiſtriæ locum meritus, Leonis patriæ pulſo, atq; exuli, ſingulari fide comes fuit, & conſiliorum quidam omnium particeps: in multa enim, & uaria rerum commutatione, diuturnoq; uſu grauiffimarum actionum peracutus, efficax, & quod unum in aula maxime conducit, iucundus ueterator euaserat; ita, ut eum Leo rerum potitus inter propinquos maturato honore legerit in Senatum magno ſi quidem adiumento fuiſſe conſtabat in comitiis ad promerendas ſuffragatorum uoluntates, quum antea nobiliſſimis Cardinalium hero conciliatis, ad petendum Pontificatum, expeditam uiam, aſtuta quadam Urbanitate muniuiſſet. Conuiuia enim in quibus erudito luxu certabatur, miris facetiis condire, ſeria iocis miſcere, adulari, resq; arduas diſſimulanter conficere ſolitus, ingenium nuſquam absurdum, aut ineptum, in otio pariter, atq; negotio feliciter afferebat. Scripſit admirabili lepore Comœdiam

Comœdiam Calandram, quæ acta est in Vaticano Ludis Lupercalibus, per nobiles comœdos Romanæ iuuentutis, in gratiam Isabel- læ Mantuanæ Principis uxoris, usq; adeo docenti apparatu, ut ni- hil ad elegantiam theatralem, ab eximio Poëta Comico doctius atq; facetius compositum, aut magnificentius in Scœna editum, confi- teri liceat; nisi tum cæteris patribus sacra purpura pudorem expres- sisset; quum tamen à minus seueris dignitatem attulisse putaretur: Abdicauit in ea numeros primus, ut uernaculos sales dulcius, atq; liquidius scœminarum auribus infunderet: quo multi risus hilarior uoluptas excitaretur. Id enim unum peti, quæriq; debere à nō in- sulso poëta differebat, quod in Terentiana Scœna, Verecundi salis prudentiam admirari quidem, non satis possint spectatores, ridere certè nequeant, quod nullam, uel eruditæ fabulæ inesse gratiam putaret, nisi ab excitato populo, mixtus cachinno plausus reddere- tur. Perit non planè senex, quum è, Legatione gallica in urbem redisset intempestiua ambitione, ad Pontificatum aspirans, si Leo uti in fatis erat, uita excederet, quod ei Rex Franciscus, ex proli- xa pollicitatione suffragaturus crederetur, id multo iunior, habituq; uiuacior Leo, in imbecillo sene adeo indignanter tulisse fertur, ut ip- se Bibienna, tabifico ueneno ex Frixis ouis, de manu in mensa por- rectis, se petitem suspiciosius, quàm decebat existimaret, inani cer- te argumento, quod insignium medicorum, uel iterata, exquisitaq; remedia minimè profecissent.

BOCCARINI ARETINI.

*Trunca fides, lugent Charites, periere lepôres
Desipere sales, desipere ioci.
Lurida nimirum mors, quæ Urbis inuidit, & orbi,
Diuitium immiti funere corripuit.
Purpureos meruit titulos. Romæ occidit, ortus
Est Bibiennæ. hoc te scire sat hospes erat.*

IASON MAINVS.

IASONI MAINO MEDIOLANENSI, uti ip- se in gentilitiis insignibus præscribere solebat, uirtuti fortuna co-
L mes

mes non defuit; natus enim ex concubina nequaquam eodem cultu, quo æquales propinqui, sed eodem pedagogo sibi tantum imitari, atq; aspero utebatur, ut ab eo familiariter audiuius, ex hac schola; missus Ticinum ad ius ciuile perdiscendum, primo anno ita ingenium ad uitia, illamq; supra cætera pestilentem aleam deflexit, ut cum hospite decoqueret, & iuris codicem in membranis scriptum magno emptum pretio fœneratori tradere cogeretur. Ipse uero demum sordida in toga, capite tonso, quod id tineæ deformis obsideret, ridiculus uidebatur; Sed mature, & peracerbe castigatus, se ipsum collegit, bonæq; frugis personam, nequaquam mentitus, tanta contentione in studiis disputationibusq; se se exercuit, ut doctores ipsi, æqualisq; iuuentus, eum adeo celeriter, atq; feliciter profecisse mirarentur. Exinde suggestu dignus, institutiones enarrauit, concessitq; demum Patauium: Sed inde, quum secunda fama profiteretur, euocante Ludouico Sfortia Ticinum reuersus est. Ab eximia tum grauitate, atq; facundia summi oratoris laude fruebatur: nam optimis literis, usq; ad poëticum decus instructus, dicta, scriptaq; lepidissime condiebat, canoram uocem, ualida lætera, gestum oris excellentem, ad suggestum afferens, explicati & perillustri, solidiq; doctoris nomen tuebatur; consultoribus pretio grauis uideri poterat, nisi pecuniam acceptam si causa decidissent; liberali pactione, se continuo redditurum profiteretur: me audiente interrogatus à Ludouico gallorum Rege, cur nunquam duxisset uxorem, ut te commendante inquit, Iulius Pontifex, ad purpureum galerum gestandum, me habilem sciat. Audiuerat enim honoris causa eo die aurata in toga profitentem, Rex ipse quinque Cardinalibus, & centum proceribus subsellia implentibus, quum Genua subacta, de Lyguribus triumphasset. Ea enim lectione dignitatem equestrem ob spectatum in acie facinus de manu Regis traditam, accendendæ uirtutis ergo ad posteros manare diffiniuit. Mortuus est Ticinii ualde senex, extructa nobili domo, emptisq; in Placentino Latifundiis: Suburbano autem in templo Diui Pauli sepulchrum cum his titulis ostenditur.

DARDANI PARMENSIS.

*Quis tacet hoc hospes tumulo? Quis? Summus Iason.
Ille ne Frixæ uellere diues ouis?*

Clarior

*Clarius hic illo longè est. Quis'nam oro? Maynus ,
 Excellens iuris gloria Cæsarei.*

*Non fuit hoc quisquam iuris consultior alter ,
 Qui extinctum posset reddere ius melius .*

*Sed tamen hoc summi uetuit mens dia parentis ,
 Cæsaribus cupiens usque fauere suis .*

*Te audiit , ô nimium felix , qui iura legentem ,
 Damnantemq; acri plurima iudicio ,*

*Nec tamen infelix , tua qui monumenta reuoluit ,
 Et memori condit lecta , fouetq; sinu .*

*Et quanquam obloqueris plebs inuida , solus Iason
 Hic legum nodos difficiles soluit .*

*Amborum sic fama omnem uulgata per orbem :
 Ille nitens belli laude , sed iste togæ .*

CHRISTOPHORVS LONGOLIVS.

CHRISTOPHORVS Longolius Maclinia Belgicæ
 sacerdote Antistite genitus , & Lutetia in scholis frugaliter educa-
 tus , partis disciplinarum omnium peramplis opibus, aureo Leonis
 principatu Romam uenit ; adeo dissimulata ingenii professione , ut
 rubro pileo , & astricta penula semi germani militis habitum menti
 retur , quippè cui mens erat auide peregrinanti priscae felicitatis mo-
 numenta spectare , scrutari ingenia , Bibliothecas excutere , atq; illud
 demum eruditæ censuræ iudicium , quod frustra alibi , quam sub Ro-
 mano Cælo quæritur , certius , atq; liquidius adipisci ; sed intrantî
 gymnasium , & acute disputanti , non insulsi literarum professores
 celeriter , & comiter personam detraxerunt , ita , ut mox honestissimi
 Ciues Romani Flaminius , Tomarotius , & Marius Castellanus alter-
 na hospitii liberalitate intrâ penates receptum triennio aluerint , eiq;
 uirtutis merito Romanæ ciuitatis ius , & nomen impetrarint. Verum
 aliquantò post , emerfit liber execrabilis maledicentiæ ueneno delibu-
 tos , quem iuuenili declamatione perscripserat Romani nominis anti-
 quû decus Barbaro liuore proscindens ; infremuit Populus Romanus
 ea cõtumelia perturbatus , Celso Mellino adolescẽte clarissimo , genero
 sa oratione in Capitolio , tâquam reû Maiestatis accusante. Sed Lon-
 L ii golius

golijs totius aulae clementia praemunitus , duabus orationibus publicatis se se eo nomine defendens , iudicium populi subterfugit , quod nequaquam malignitate animi ; sed more sophistarum , exercitationis studio materiae difficilis , ac insolentis ; ideoq; damnatae spei argumentum desumpisset , scilicet , ut sodales eius temere suscepti muneris , uel infelicem audaciam mirarentur . Transiit inde Patavium , his praesertim actionibus claritatem consecutus . Adhaesitq; Petro Bembo, & mox Reginaldo Polo Britanno , in quorum hodie sacra purpura summam pietatem, atq; doctrinam ueneramur. In eius contubernio , quum ingentibus uigiliis Libros aduersus Lutherum diserte , & grauiter incohatos elaboraret, editis iam ad imitationem Ciceronis Epistolis , febre consumptus est . Tumulum autem , hoc carmine Bembus honestauit .

B E M B I.

Te iuuenem rapuere Deæ fatalia nentes

Stamina , cum scirent moriturum tempore nullo

Longoli , tibi si canos , seniumq; dedissent .

AVRELIVS AVGVRELLVS.

NON EST cur miremur in pusillo corpore uiuacissimi hominis AVRELII AVGVRELLI praetulum ingenium enituisse . Fit enim plerumq; natura , ut innati spiritus uis ipsa collectior paruae compaginis membra aptissime regat , & quod mentis est ad excogitandum plenius , atq; ualidius illustret . Is Arimini natus , uitam in literis perdiscendo , docendoq; ad octogesimum tertium aetatis annum , feliciter extendit , Venetijsq; imprimis habitus est , multo doctior , & purior , quam quisquam alius , qui Latinis, graecisq; literis, priuato quodam officio, ac ob id quaestuosiore proficeretur . Extant eius Odae plures , & paucae Elegiae Romana simplicitate decantatae , sed iambico uersu à paucis haecenus prospere tentato , uisus est ad antiquae laudis metam propius accessisse. Notissimè ridendus ille morbus certae egestatis, & casu laboris comes, curiosis ingenijs familiaris totum homunculum occupauit , metalla & succos in abditis fornacibus recoquētem, ut ex argento uiuo concretum , & ductile argentum ad cudendam monetam efficeret, & admirabilem

admirabilem abditarum naturæ rerum massam conflando , purum inde aurum crearetur. Sed ea cura inani uoto suscepta , nequaquam magno damno ei cesstit , quum ingenium ab irrita spe ad factitanda carmina uerteretur , ut fallacis, & irritæ artis certitudinem , carminum authoritate demonstraret ; quum ipso conscientia pudore inanis artifex proderetur : Scripsit enim Chrysopœiam ad Leonem auri contemptorem , ut prodigè utenti ad alenda ingenia , festosq; & planè Regios sumptus , inexhaustæ opes , sine iniuria humani generis , abundè suppeterent . Edidit etiam Geruntica , Petro Lipomano discipulo dicata , quem hodie, Veronenses, uirtutis merito, Antistitem uenerantur . Taruisii , ubi flamen erat , quum ad Forum in taberna Libraria disputaret, apoplexia correptus , subito interiit. Depicta est Tumulo effigies , cui hoc ipse carmen subscripserat .

IPSIUS.

AVRELI Augurelli imago est, quam uides ,
Vni-uacantis literarum serio
Studio , & iocoso , dispari cura tamen :
Hoc , ut uegetior sic fieret ad seria :
Illo , ut iocosis uteretur firmior .

GVIDO POSTHVMVS.

GVIDO POSTHVMVS Pisaurensis lepidus , & comi, argutoq; ingenio poëta , quum Elegias , & uariis numeris carmina factitaret , in aula Leonis conspicuus fuit . Patebat enim ea liberaliter , meridianis præsertim horis , quum Citharedi cessarent , his omnibus , qui eruditæ suauitatis oblectamenta ad ciendam hilaritatem intulissent : Sed benigna Principis manu sæpè donatum , & non infulsè ad honores aspirantem Regius inuasit morbus , ex moribunda Patriæ sede procul dubio conceptus . Medici suaserunt , ut Capranicum secederet Sutrini agri uicum , aëris salubritate percelebrem ; atq; ita humanitate , ac indulgentia Herculis Rangoni Cardinalis , cuius opibus familiariter utebatur , eo deuectus est . Verum non multo post exusto , lenta febre , toto uiscere , uel adhuc iuuenis , uim morbi , fatiq; sustinere non potuit , in Æde Diui Francisci tumultum , poëtæ sodales his carminibus profecuti sunt.

TIBALDEI.

*Posthumus hic situs est, ne dictum hoc nomine credas
In lucem extincto quod patre prodierit.
Mortales neque enim talem genuere parentes
Calliopæa fuit mater, Apollo pater.*

IANI VITALIS.

*Querite nunc alium Musæ, quem semper ametis.
Qui vos semper amet, Posthumus occubuit.*

NICOLAUS LEONICENVS.

NEMO PROFITENTIVM, MEDICORVM,
NICOLAO LEONICENO Vicentino uera salutaris
scientiæ dogmata purius, atq; nitidius explicauit: Nemo errores So-
phistarum importuna garrulitate cuncta fœdantium, eloquentius,
atq; ualidius confutauit: Nemo co demum ad illustrem certioris
peritiæ fidem longius, atq; salubrius uitam produxit. Primus enim
græca Galeni uolumina latine interpretando studiosis perdiscenda
demonstrauit, Imperitorum latratibus, publicatis summa eloquen-
tia commentariis occurrerat, ut potè qui ab ineunte ætate, optimis
literis deditus, ingentes opes capacis, & maxime constantis inge-
nii ad illustrandam medicinam contulisset. Cibi enim, & uini ma-
xime abstinens, somniq; minimi præsertim, uero ueneris cōtinen-
tissimus, usq; adeo mollioris uitæ uoluptates abdicauit, ut pecunias,
luxurie instrumenta, nec agnita quidem monetæ nota contemneret;
oblatum, & nulla delectum cura cibum caperet; nec unquam de for-
tuna quereretur, quod unam uir acutus studiorum laudem respice-
ret; nec opportuna mediocris uitæ subsidia benignitate Ferrarien-
sium Principum Herculis, Alfonsiq; filii sibi defutura prospiceret:
Eum herclè perfectum stoicum putasses, nisi honesto ori liberalis
hylaritas affuisset. Edidit eruditum, & perelegantem Librum, qui
Romanus Medicus Antisophista inscribitur, quum antea de ordi-
ne trium doctrinarum, & de uirtute formatiua perutiles Libellos
publicasset; Dionis quoq; historia, & Luciani Dialogi, uernacula
loquentes

loquentes lingua, Herculi Latinarum literarum imperito mirè placuerunt. Peruenit ad nonagesimum annum integerrimis sensibus, uegeta'q; memoria, nec incurua quidem ceruice, quum esset staturæ celsioris, & sine scipione uenerabilis. quum ego aliquando comiter ab eo peterem, ut ingenuè proferret, quonam arcano artis uteretur, ut tanto corporis, atq; animi uigore uitia senectutis eluderet, uiuidum inquit ingenium, perpetua, Ioui, uitæ innocentia, salubre uero corpus, hylari frugalitatis præsidio facile tuemur; Tumulus eius in Atrio ædis.

MYRTEI.

*Cui neque sat fuit, & terras euoluere, & undas,
Quæq; arcana tenent flumina, terra, mare;
Dum rerum caussas latè uestigat, & ægra
Morborum reuocat corpora colluie:
Nunc Leoniceus tegitur paruo aggere terræ:
Cuius utramq; uolat fama per Hesperiam.*

PETRVS POMPONATIVS.

PETRVS POMPONATIVS Mantuanus, in philosophia præceptor meus inter Peripateticos illustres primum suggestus locum obtinuit: Enarrabat enim Aristotelem simul, ac Auerroem suauis, & præclara uoce; Elocutione autem emendata, & leni quum proponeret; uolubili, & concitata quum infringeret; porro quum diffiniret, atq; decerneret, adeo graui, sedataq; ut auditores in subselliis scriptitando, explicatas sententias notis exciperent. At in coronis, confessuq; doctorum, quum exercitatione perutili ad Prætoriam porticum disputaretur, ita mirus euadebat, ut sæpè anticipiti, & cornuto Achillini enthymemate circūuentus, superfuso facetiarum sale aduersarii impetum, ex illis gyris, & mæandris explicatus eluderet. Erat pusilla admodum, sed quadrata corporis statura, capite nulla ex parte enormi, uel insulso, ut potè oculis ad omnes animi habitus aptissime paratis, & intentis. Exorto bello Veneto, post Achillini mortem, Bononiæ professus est; ubi cucullatos sacerdotes contrà se in caput, & nominis famam uehementissime concitauit;

concitauit ; edito scilicet uolumine , quo animas post corporis mortem interituras , ex sententia Aristotelis probare nitebatur , secutus Aphrodisæi placita , cuius dogmate ad corrumpendam iuuentutem , dissoluendamq; Christianæ uitæ disciplinam , nihil pestilentius induci potuit : quanquàm in exemplo dudum fuisset , qui pariter scriptis assentiretur , uir sanctissimus , atq; doctissimus Thomas Caietanus Cardinalis . Scripsit etiam de fato , & de incantationum occulta potestate . Sexagesimo autem tertio ætatis anno , stranguria oborta Bononiæ , Fato functus est : relatusq; inde Mantuam , nobile sepulchrum , Hercules Gonzagæ Cardinalis , erga ciuem , & Magistrum , liberali pietate promeruit .

IANI VITALIS.

*En animarum ingens globus , en legio omniuagantum ,
Quas tu perpetua luce carere negas .
Mortuus , ut discas æternam has uiuere uitam ,
Ad cineres ululant Pomponiate tuos .*

ANDREAS MARO.

NULLIS OMNINO certioribus lineis , nulloq; exactiore pennicillo ANDRÆ MARONIS ingenium depinxerim , quàm si eisdem utar coloribus , quibus illud , dum ille uiueret , diligenter expressimus in Dialogo nostro , quem in Ænaria insula , dum Vrbs Roma à Cæsarianis , capto Pontifice uastaretur , perscripsimus . Interrogante enim Daualo , his fermè uerbis respondi , quum de uiris , & fœminis ætate nostra florentibus , iucundissimo censuræ ordine disputaretur , & non temerè in mentionem Andræ Maronis incidissemus . Is erat Brixianus , quanquàm dimidiam patriam ab Euganeis , foroq; Iulio repeteret . Cupiebat enim Dux generosus cultorq; Musarum , Poëtam inusitata uirtute præditum è funesta clade urbis eripere . quod , ex me , illum ter captum , cruciatumq; diu , ac omnibus fortunis expoliatum , miserabili , ridendoq; famescentis baiuli , habitu in urbe plena funeribus mendicare didicisset . Non est inquam Daualæ , cur tantoperè , Ethruscos Vates ad expeditæ facundiæ laudem , arguta Cithara personantes admiremur , in eam enim peramcenæ uoluptatis consuetudinem , mos patrius illos

los adduxit; quod faciles ad ueniam aures dicere audientibus plurimum indulgeant, ita, ut nec eos, uel leui sibilo notandos putent, qui hæsitando, amissa celeritatis laude, uel in dissona, uel in dispari syllaba peccauerint. Verè siquidem admirari, & plaudentis clamorem attollere iuuat, si nouum Maronem audiamus. Is enim cum summa eruditorum admiratione ex tempore ad quam iusseris quæstionem, Latinos uersus, uariis modis, & numeris fundere consuevit. Audax profectò negotium, ac munus impudentiæ, uel temeritatis plenum, nisi id à natura impetu propè Diuino, mira felicitas sequeretur. Fidibus, & cantu Musas euocat, & quum semel coniectam in numeros mentem, alacriore spiritu inflauerit, tanta ui in torrentis morem citatus fertur; ut fortuita, & subitariis tractibus ducta, multum ante prouisa, & meditata carmina uideantur. Canenti defixi exardent oculi, sudores manant, frontis uenæ contumescunt, & quod mirum est, eruditæ aures, tanquàm alienæ, & intentæ, omnem impetum profluentium numerorum, exactissima ratione moderantur. Exceptus est secundissimo plausu, ac idcirco à Leone repræsentatæ facultatis nomine, sacerdotio donatus. quum post celebre conuiuium, cui Regum Legati, Senatoresq; aderant, de suscipiendofacro bello dicere iussus iucunda figurarum uarietate decantauit, orsus hoc nobili carmine. **I N F E L I X** Europa diu quassata tumultu Bellorum. Tum enim Selymus Turcarum Imperator, Campsone, & Tomumbeio ultimis Ægypti Regibus, una, atque altera acie deuictis, ac interfectis, magnum Europæ, intestino bello deflagranti terrorem intulerat. Perijt, amisfis Poëmatibus infelix Maro in uili caupona ad Scrofam lapideam, Campi Martii ab omnibus desertus, quinquagesimotertio ætatis anno; quum è Tybure, quo perfugerat, uagantibus etiam ibi Barbaris, in pestilentem urbem, urgente fato rediisset.

MYRTEI.

Postquàm secundum publica abstulit clades.

Maronem, & urna caruit infelix, campis

Quæ situs Elysiis, nec inuentus Musis.

*Phœbus furoris nam minister illius ,
Quo carmen edere inclytum Maro suerat ,
Inter Sybillas rapuit , æternum ut uiuat .*

ANDREAS MATTHÆVS
A Q V A V I V I V S .

N E M O Ex his qui illustribus orti familiis ætate nostra clauerunt , quum peculiari bellica laude ducerentur A N D R E A M A T T H Æ O A Q V A V I V I O ad Præcutinos Hadrianorum Regulo se luculentius optimis disciplinis exornauit ; uti præclare constat ex eo Libro nobili pariter , ac erudito , qui Encyclopædia inscribitur , & de morali uirtute Plutarchi plenior liber subtili , & copioso commentario persimilis ostendit . Hic heros antiquæ uirtutis , uti casus tulit , bis bello , præliōq; aduerso , & uulneribus honestissimè susceptis captus , forti animo tetri carceris calamitatem , studiorum solatio , ita leniuit , ut ad eam exculti ingenii frugem , quæ ab impotenti fortuna eripi non potest ; generosa meditatione peruenerit . Sed quum eum uictor Consalius cum reliquis captiuis in Triumpho ducendum in Hispaniam mitteret ; Rex Ferdinandus prudentiæ , & Lenitatis nomine maximè clarus , Libertati , pristinaq; fortunæ restituit . Tanto itaq; usus beneficio per uiginti-quattuor annos egit iucundo in otio uitam dicatam Musis , adeo splendide , & uigilanter ; ut ad idem literarum honestissimum decus Belisarium Fratrem Neretinorum Regulum æmulanter inuiteret , quem de Venatione , & de singularis certaminis prouocatione scripsisse uidemus . Cæterum uir tantus , quum Neapolitanos proceres , candore , innocentia , & Liberalitate faciliè superaret . Visus est parum accuratus , & diligens in tuenda rei familiaris dignitate , quum in ultimo uitæ actu præaltus animus contemptor opum institutæ Liberalitatis neruos inconditis sumptibus incidisset . Fato functus est ad Conuersanum Bario finitimum , septuagesimosecundo ætatis anno , quum Lotrechii Galli infelicibus armis , Apulia quateretur .

MARCELLI PALONII ROMANI.

*Non minus æternum ex Aquiniuo habet Hadria nomen ,
Nobilis immenso , quam dedit ipsa Mari .*

*Adde , freto suus est supero quòd terminus : illi
Nec Limes tellus ulla , nec unda datur .*

*Nam Musis ubi honos , martiꝫ , togæꝫ manebit ,
Et lucebit ubi sol , Aquinius erit .*

PETRVS GRAVINA.

NATVS EST PETRVS GRAVINA Catinæ in Sicilia, sed ipse primam domus originem à Capua repetebat; Natura ei admodum indulgenter , præter excellentis ingenii uim, summam etiam procero corpori , & uenusto tribuit dignitatem, firmitate imprimis , & agilitate quadam singulari , quum in ludo pilæ usq; ad admirationem , & gladiatoria arte, equestribusq; armis ad militarem laudem exerceretur, naretq; sapissimè ad incredibilem urinandipatientiam, quibus agitationibus ita firmavit corpus, ut nulla paulò sæuiore tentatus ualetudine ad extremam propè senectutem , integro , & planè iuuenili uigore peruenerit, utebatur parciorere mensa , sed ea semper nitida , uinum à ueseuo , surrentoq; in honore erat ; sed semper sobriè , & moderate perpotanti . Vitæ genus adamauit quietum , cunctis solutum curis , & litibus , hilariq; imprimis, & tenera studiosorum adolescentium familiaritate gaudebat; ingenio enim erat aperto liberali, perblando , cultu corporis nitido, & sumptuoso , quum undulata toga uteretur , & serico latiore uiloso pileo argenteam comam morosè perornaret . quum in Aragonia aula uersaretur , emanarentq; ab eo uersiculi ex nobili semper occasione , argutè , lepidèq; perscripti ; Pontano carus esse cœpit , qui erat ingeniorum censor longè grauisissimus , idq; Diuinis operibus ad immortalem amici laudem benignè testatus est ; Spectatæ demum eius uirtuti externus Meccenas adfulsit Magnus Consaluuus , qui ipsius uictorias , & trophæa gallica heroico celebrantem in templo maximo Neapoli sacerdotii honore nobilitauit : Sed Consaluo in Hispaniam abducto , quòd Regi in suspicionem affectati Regni uenisset , Prospero Columnæ adhesit . In pangendis

M ii Elegis,

Elegis , tencro quodam lepore , sibi genium respondere fatebatur : Sed in scribendo Epigrammate uni ei haud dubiè palmam tribuebat Aëtius Syncerus ; qui , & parvus , & amarulentus in alicui operis censura Laudator esse consueuisset. Heroica poemata periiisse tunc ferunt , nisi iampridem à nobis lectitata compareant , quum Cæsariam à Gallis Neapoli obsessi , tanquàm non in socia urbe , diuina , ac humana omnia conturbarent , ita , ut non miretur quispiam , tam paucis quæ extant ingenii monumentis , præclari poëtæ famam confutuisse : nam & multa ipse lugentibus amicis spontè deleuit , ueluti strepentibus armis , sæculum indignatus , aut iratus Musis ; quòd externi duces conceptæ spei minus liberaliter arrisissent. Sed dispari iudicii sorte id poemà propè amissum querulus lugebat ; quo Surrentini otii delicias elegantissimè depinxerat . Sed Scipionis Capycii Pietas dignam egregio , nobiliq; poëta , colligendi dispersa & publicandi officium præstitit , ut penè intercepta amico poëtæ uita redderetur. Non carbat quoq; compositi Oratoris nomine , quanquàm dum publicè oraret una actionis laude contentus esse uideretur. Decessit septuagesimoquarto ætatis anno , ad Concham oppidum Sidicini agri , quum ei in umbra meridianti , Castanæ echinus tibiæ furam leuissimè pupugisset : temerè enim scalpendo enatum est ulcus accersita lætali febricula : Adeo enim subtiles mortis causas fata inueniunt , quum ex decreto urgent .

IANI VITALIS.

*Hanc tibi pro tumuli Ianus Vitalis honore
Ramosam Laurum Magne Grauiua dicat .
Hic ubi odorata manes requiescere in umbra
Floribus in medijs , & inuēt esse tuos :
Illa , Notis quoties rami quatiantur , & Euris ;
Perstrepēt in Laudes Sanctæ Poëta tuas .*

POMPONIVS GAVRICVS.

ARGIVÆ iuuenis Fanum , quod est Picentinorum nobile oppidum , Geminos Fratres Gauricos præstanti ingenio protulit ; Lucam ipsum , quem Astrologiæ peritissimum , feliciq; sæpè eventu futura prædicentem , in aula PAULI TERTII Pontificis admiramur

admiramur ; & Pomponium non incelebrem Poëtam , ualidaq; in uarias artes , ardentis ingenii fecunditate mirabilem , nisi instabili genio abductus , dum feruidè transcurrit , & sectatur operum nouitatem , in cunctis , nusquam accuratus , & diligens firmæ prudentiæ dignitatem amisisset . Is Græcorum Poëtarum uitas , Petri Criniti æmulatione , qui de Latinis Librum addiderat , Latine perscripsit ; atq; item geminos de Physiognomia , & de Architectura Libellos : Extat & eius Volumen de Metallicis , curiosorum insanæ turbæ gratissimum . Neq; enim desunt , qui Aurum pariter , & Argentum , ex ignobili materia , inanibus recoctionum artificiis procreari , atq; exprimi posse arbitrentur . Exierunt etiam in publicum Epigrammata aliquot , & Elegiæ , non dubia amatorix uanitatis inditia ; nam illustrem fceminam arsisse constat , enudasseq; animi ægritudinem procaci Musarum Lenocinio , adeo incautè , & flagranter , ut quum Surrentina uia , Stabias peteret , in eoq; itinere ab obuiis salutatus fuisset , nusquam demum apparuerit . Frustra eum , Luca fratre , per sexdecim annos expectante , quum procul dubio , ab ea suspitione trucidatus , & cum seruis , & iumentis , ne ullum cædis uestigium extaret , in subiectum Mare præcipitatus existimetur .

MYRTEI.

*Ibat Gauricus ad suos amorès
Sed diu haud potuit suos amorès
Vti Gauricus . abstulere fata .
Verum nulla manet sepulchri imago .
Nanque (quod coluit pari labore
Musas & Vnerem) uel à Camœnis
Raptus créditur inter alta montis ,
Qui iacet Stabias super uetustas :
Vel Pulchræ Veneri datus sacerdos
Tyrrheni Maris in Sinum profundum .*

MARCUS ANTONIVS CASANOVA.

MARCO ANTONIO CASANOVÆ Comen-
se ; patre Romæ genito , arguti Epigrammatis palmam detulit illa
M iii ipsa

ipsa Roma seueræ auris iudicio superba ; nec unquam inconfesso pudore poëtis adulatrix . quod lepida, & falsis finibus, aculeata carmina factitaret , Elocutioni tamen casta puritas , ac in numero sæpè duro lenitas defuit ; qualis in Catullo pratenero poëta conspicietur , quum ingeniosè mordaci , & impuro Martiali , perfimilis esse mallet , & una præsertim peracuta , circumductaëq; sententiæ gloria duceretur . Sed miscuisse utrumq; genus tum iuuit , quum paucorū uersuum spectanda posteris Elogia Priscis Romanæ uirtutis heroibus , tanquam manentibus eorum statuis inscripsisset . Nemo autem eo simplicitate , ac innocentia uitæ melior ; Nemo urbana comitate iucundior existimari potuit ; nisi Columnæ familiæ alumnus in gratiam Pompeii Cardinalis , Clementis Pontificis famam intemperantissimè lacerasset . Sed Clemens se ipso , & toto deniquè desumpto nomine maior , & augustior , reo Maiestatis , captoq; ad supplicium facile pepercit , præclara C. Cæsaris imitatione qui Catulliani dentis æternum uirus , & liuidam libertatem generosa dissimulatione contempserat . Perit pestilenti correptus morbo , quo cladem urbis , fortuna nec innumeris saturata funeribus accumularat , quum obfesso , captoq; Pontifice , Pompeius ipse , diuerso ingenii habitu inimici calamitate lætaretur , & ruentis patriæ casum inani pœnitentia deploraret . Tumulatus est iuxta Naumachiam campi Martii Laurentiano in templo : quod olim Lucinæ dicatum fuerat , Et Blossius Palladius sodalis, quod funeris honore caruisset, hoc piè inscripto carmine , tumulum spectantium oculis ad lachrymas indicauit .

BLOSSII PALLADII.

*Comensis Casanoua , dum priores
Et Duces canit , & canit poëtas
Præcurtis Epigrammatis : perennem
Ac longam sibi gloriam parauit .*

BALTHASAR CASTELLIO.

HIC EST ILLE BALTHASAR CASTELLIO
Mantux natus , ingenii laude , Maroni Ciui suo planè secundus ,
qui ad exactam principalis Aulæ normam , militari , ciuiliq; munere uirum

re uirum elegantem instituit ; pariq; disciplina illustrem foeminam ,
 descriptis Lectissimorum morum finibus effingit , quo opere iucun-
 dissimo græcæ , Latinæq; facultatis peramcænos flores decerpisse ui-
 detur ; ut in unum uolumen nobilioris uitæ præcepta , oblectamen-
 taq; honestissimi otii conferrentur , placere siquidem magnæ Fortu-
 næ uiris , ut sæpè literarum expertibus , ipsisq; præsertim foeminis
 magnoperè cupiebat ; ob idq; maluit uernacula quàm Latina Lingua
 stylum Ethrusca molliorem exercuisse ; scilicet , ut imperiti ex anti-
 quis arguta manu surrepta , translataq; scitissimè non agnoscentes ,
 ea omnia tanquàm noua mirarentur . Scripsit & Latinas Elegias ,
 & grandi Heroico Cleopatram , sed paucis admodum Ethruscis
 Rythmis , quum amatorii doloris finem superba comparatione de-
 speraret , nobilis poëtæ , famam tulisse iudicatur . In sago autem ,
 togaq; pariter habili ingenio , & generoso quidem ore pacis , belliq;
 muneribus interfuit , obiuitq; subitarias Legationes ad Reges , atq;
 Pontifices , quum momenta grauisimarum rerum , non modo præ-
 stantis animi fidem , sed expediti corporis diligentiam , celeritatemq;
 requirerent . Nouissimè annis prouectum , sed medicamentis , occul-
 tata canitie , & multis cultus munditiis , iuuentæ decus assestantem ,
 quum eruditæ artes in eo uigerent , Clemens ad Carolum Quintū ,
 in Hispaniam misit ; ei , non dubio honore purpuræ destinato , nisi
 Fortuna Romanæ urbi immane excidium struens utriusq; uota fe-
 fellisset . Corruit enim mox Roma , Cæsarianorum Ducum , simul-
 latis indutiis prodita , uideriq; potuit Castellio in ea re non satis di-
 ligentem , aut certe parum felicem operam præstitisse , quum dela-
 tum sibi in ea lugubri clade Episcopatum Abulensem , munere Cæs-
 saris accepisset . Verum ea dignitate diu perfrui , uel uberiores expe-
 ctare non licuit . Sublatus est enim , occulta febre , quum uix quin-
 quagesimum sextum attigisset annum , ad Mantuam in Carpentari-
 nis . Funeri eius Aulæ procures officium præstiterunt : nec eum Chi-
 romantis Ariolus fefellit , qui ex dextræ uolæ lineis , eum dignitate
 auctum Mantuæ : sed nequaquam in Hispania moriturum prædis-
 xerat .

IANI VITALIS.

*CASTALIONEVM ad Tumulum dum Hispania tota
 Conuenit , & sancto iusta parat cineri :*

*Scipiadum manes referunt dixisse secundum
Hic docta amisit Mantua Virgilium.*

MARCI ANTONII FLAMINII.

*Si truculenta ferox irrumpis in agmina, Marte
Diceris iniuncto Castalione satus;
At molli cithara si condis amabile carmen,
Castalia natus diceris esse Dea.*

EIVSDEM.

*Horrida terribilis cum tractas arma, Maronis
Castalione tui carmine digna facis:
Idem cum molli uacuis requiescis in umbra
Castaliæ, æterno digna Marone canis.*

ANDREAS NAVGERIVS.

ANDREAS NAVGERIVS Patritii ordinis, Sabellico Venetiis proficiente, Latinas literas, græcas autem à Marco Musuro Cretense Patauui hausit; Sed in Latinis delectu, ac observatione præceptore diligentior, illum, quem superior ætas in salubri, atq; aspera styli nouitate delectata contempserat; candorem antiquæ puritatis assecutus est; ut funebribus Liuiani Ducis, & Principis Lauredani laudationibus apparet. Proposito quidem Cicero ne ad imitandum, quem Politianus, & Hermolaus fastidisse uidebantur, utpotè qui omnis eruditionis exundante copia instructi, aliquid in stylo proprium, quod peculiarem, ex certa nota mentis effigiem referret, ex naturæ genio effinxisse nobiliter putarint, quâ seruili imitatione enata ad nouam frugem ingenia distorsisse. Magni tum quidem probro erat doctis, ridendis pares simiis uideri. Eodem quoq; præstanti iudicio, quum Epigrammata lepidissime scriberet, non falsis, aculeatisq; finibus, sed tenera illa, & prædulci prisca suauitate claudebat; adeo Martiali seuerus hostis, ut quotannis statò, die Musis dicato, multa eius uolumina, tanquàm impura, cum execratione Vulcano dicarentur. Nec minore felicitate
Ethruscos

Ethruscos numeros attigit : Sed in Liuiani contubernio castra secutus studiorum diligentiam remisit , & salubri quidem remedio , quum ingenium bilis atra ueterum Lucubrationum Vigiliis accersita haud leuiter afflixisset . Propterea scribendæ Venetæ historiæ munus à Senatu demandatum , acceptoq; liberali stipendio susceptum præstare non potuit , quanquam non desint ; qui eum in ipso statim limine feliciter exordientem , religiosi operis grauitate deteritum existiment , quum infinita curiositate , summoq; labore , & pertinaci memoria tantarum rerum notitia paranda uideretur. Verum in ea cogitatione , ut Reipublicæ operam præstaret à Senatu ad Carolum Cæsarem in Hispaniam missus infaustam Legationem suscepit , quum in id tempus incidisset , quo Italiæ Principes,seruitutis metu ad arma consternati , affectanti dominatum Italiæ, Cæsari restitissent ; Secunda autem suscepta Legatione , quum exitiali festinatione , mutatis ad celeritatem iumentis in Galliam percurrisset , uix dum salutato Rege Blezio in oppido ad Ligerim febre correptus interiit , quadragesimo septimo ætatis anno , omniq; eum funeris honore , Rex Musarum amicissimus nec sine luctu prosecutus est .

MARCI ANTONII FLAMINII.

*NAVGERI ne quis tibi certet , nèue laboret
In cassum , laudes æquiparare tuas ;
Siue Epigramma facis iuncto pede , siue soluto
Desles Magnanimum funera acerba uirum .*

IOANNES MARIUS CATANÆVS.

IOANNES MARIUS CATANÆVS No-
uariensis , Merulæ , Demetrii q; discipulus , quum iustas ex utraque lingua facultates comparasset . C. PLINII Cæcilii secundi Epistolas , erudito commentario interpretatus est : collectaq; inde non mediocris eruditionis fama , Romam se contulit in domoque Bendinelli Sauli Cardinalis , cui ab Epistolis operam præstabat . Tres Luciani Dialogos diuersi characteris in Latinum uertit , prætenere scilicet AMORES , uel
N parum

parum pudicos ; iucundo Lapithas , graui uerò , illum de Legibus conscribendæ Historiæ , tanquàm in usum suscepti à me , eius muneris Iouio nomini dicatum , ex censura quidem Scipionis Cartheromachi , quum ille in Academiam nomen daret , magnopere laudatos . Descripsit demum carmine Genuam in Heri gratiam , atque inde poësis amore iam planè senex correptus est ; sera & parum ideo felici libidine , quum Musas nunquàm tentatis numeris in iuuenta lacesisset ; Itaque Gotifredi Bolionis sacrum bellum sub titulo Solymidos , quo potuit ore decantatum est ; in quo poëma te non morosus , & æquus lector , argumenti pietatem , & quædam schemata iucundæ nouitatis admirabitur , si carmina , tanquàm salebrosa , & distortis numeris luxata probare noluerit . Id opus author , quum alieni ingenii iudicium subiturus , ad Bembum , me præsentem detulisset ; Lecto statim titulo , Bembus hylari comitate , nunquàm Catanæ putassem inquit , te alioqui uirum de utraque Lingua optimè meritum , hac ipsa , qua nos gaudemus carminum facultate ualuisse , quum nihil omnino , ad quod Musæ dulces ardeant , in se uero , & militari uultu tuo prorsus emineat ; quo uerbo ille perstrictus , argutè respondit ; Ergo nec tu Bembe satis peritus Phisiognomus uideri potes , quum te Philomusi poëtæ gratia tua florentis à dedolatis ruditer maxillis , & repando naso , enormis uultus omnino deceperit ; quo responso , omnibus exortus est plenior cachinnus ; quod Philomusus poëtâ , utique non insuauis , & Lyristes Bembo sodalis , è patria Pisauro Vespillonis senis Buxeam faciem referret . Nondum autem , perfectò poëmate , rediit ad pedestrem orationem , non obscure ipsa spe conceptæ laudis destitutus : perscripsitq; duos exactæ eruditionis Dialogos de potestate , & cursu solis , ac Lunæ ; & de Ludis Romanis : sed ingruente fatali morbo , absolui nequiverunt . Periit in urbe , quum abesset Clemens , Carolo Casari Romani Imperii insignia Bononiæ traditurus . Ideo , cælata morte , quòd ita impetrandis sacerdotiis ex mora caueretur , ut sepulchri , & funeris honore caruerit , quum ab Academicis ad uetulonias aquas secessisse crederetur .

MYRTEI.

*Vide uiator , quanta iactura occulti
Esset sepulchri , ni ingeni sui claris*

Perenz.

*Perennioribusq; monumentis tectus ,
Adbuc ubique uiueret Catanaeus .*

IACOBVS SANAZARIVS.

IACOBVS SANAZARIVS Equestris ordinis poëta Neapoli natus , atq; educatus , quum præclarum fœcundi , atq; felicitis ingenii specimen daret , repudiato auito , gentilitio'q; nomine , **ACTIVS SYNCERVVS** appellari uoluit , adhortante Pontano , qui Iouiani cognomen , amicorum imitatione desumpserat : Sed origo uetustæ stirpis è Sancto Nazario , Laumellini agri , oppido , inter Padum , & Ticinum non ignobili , undè maiores aduenerant , non obscure petebatur . Floruit amicitia Federici Regis senescente Pontani gratia : qui Aragonum nomen uehementer offenderat , quum ueluti personæ oblitus , Victorem Carolum inuidiosa , uel intempestiua Oratione publicè laudasset . Permansit in ea belli procella in officio Actius , Redeuntiq; Ferdinando iuniori armatus inter fideles ciues operam præstitit . Vndè ei conspicuus in aula gratiæ locus . Sed infestius demum urgente Fortuna , quum Federicus Regno pelleretur ; constanti studio , atq; integra fide , eum exulem in ulteriorem Galliam secutus est ; qua gratisimi animi testificatione singularem laudem promeruisse , uel eius inimici iudicabant . Scripsit , tanquàm ambi dexter , Ethrusca simul , atq; Latina carmina , pari lepore , salèq; , arridentibus utrinque Musis , quum multo felle odii subamarus præpilata iacula iambis intorqueret ; aut amorum suorum dulcedine resolutus tenerrimè lasciuiet . Graui autem , & sacro poëmate , De Partu Virginis , uiginti annorum lima perpolito , summum decus frustra expectasse uideri potuit ; quum illæ quæ iuueni exciderant , Piscatoriæ eclogæ publico exceptæ plausu reliquorum operum famam opprefferint ; ita , ut eam publici tanquàm iniqui iudicii querelam , aperto cum pudore , nec tamē sine tacita uoluptate deuoraret . Vixit annos septinginta duos , peramceno , uirentiq; semper ingenio , accuratoq; , & planè iuuenili cultu inter amatorias oblectationes ; nunquàm non festius , & hylaris , ex dolore autem indignantis animi supremum concepit morbum , quod Philibertus Aurantius Dux Cæsaris Mergillinae uillæ suæ delitias temerè , excisa turre deformasset , ea ad Pau-

N ii filypi

filijpi radices conspicitur . Sed Aurantio demum acie interfecto ,
quum hora fatalis adueniret , audito eius interitu se se in cubitum
erigens , excedam , inquit , è uita hoc meo non inani uoto latus ,
postquàm Barbarus Musarum hostis ultore Marte , immanis iniur-
riæ pœnas persoluit . Sepultus est iuxtà uillam Mergillinam in tem-
plo Deiparæ uirgini ab se dedicato . Marmoreo autem Tumulo
Bembus hoc carmen inscripsit .

B E M B I .

DA Sacro cineri flores : hic ille Maroni
Synccerus , Musa , proximus , ut Tumulo .

M A R C I A N T O N I I F L A M I N I I .

*Quantum Virgilio debet Sylua Maroni ,
Et pastor , donec Musa Maronis erit .
Tantum penè tibi debent piscator , & æta
Æti diuino proxime Virgilio .*

I O A N N E S M A N A R D V S .

I O A N N E S M A N A R D V S Ferrariensis in Panno-
nia Vladislao Rege , medendi artem exercuit ; eandemq; demum in
gymnasio Ferrariæ professus Epistolarum Librum edidit ; quo ma-
gna medentibus , & pharmacopolis utilitas paratur ; quum terræ fru-
gibus , indicisq; præsertim in Medicinæ usum adoptatis , obsoleto
antiquo nomine , & incerta uirium potestate , perobscuris eruditam
claritatem attulerit . Duxit autem uxorem planè senex , & articu-
lorum dolore distortus , ab ætate , formaq; florentis iuuenis toro di-
gnam adeo leui iudicio , & lætali quidem intemperantia , ut matu-
rando funeri suo , aliquantò prolis , quàm uitæ cupidior ab ami-
cis censeretur .

PETRICVRSII.

*Dum Manarde Vigil cum prole Coronidis esses ,
 Vidisti uitam perpetuam esse tuam .
 At dum formosa cum Pallade coniuge dormis ,
 Sensisti mortem curuus adesse senex .
 Hic nunc clarè iaces , & quem Podalirion esse
 Vidimus , amosum sustulit ipsa Venus .*

CAMILLVS QVERNVS ARCHIPOETA.

CAMILLVS QVERNVS è Monopoli , Leonis fama excitus , quum non dubiis unquam præmiis , Poëtas in honore esse didicisset in Urbem uenit , Lyram secum afferens , ad quam suæ Alexiados supra uigintimillia uersuum decantaret. Arrisere ei statim Academiae sodales, quod Appulo præpingui uultu alacer , & prolixè comatus , omnino dignus festa laurea uideretur . Itaq; solenni exceptum epulo in insula Tyberis Æsculapio dicata , potantemq; sæpè ingenti patera, & totius ingenii opes , pulsata Lyra proferentem , nouo ferti genere coronarunt ; id erat ex pampino, Brasica , & Lauro eleganter intextum , sic , ut tam falsè , quam lepidè , eius temulentia , Brasicæ remedio cohibenda notaretur ; & ipse publico consensu Archipoëtæ cognomen , manantibus præ gaudio Lachrymis latus acciperet , salutareturq; itidem cum plausu , hoc repetito sæpè carmine .

*Salue Brasicea uirens corona ,
 Et Lauro ARCHIPOETA pampinoq;
 Dignus Principis auribus Leonis :*

Nec multo post tanto cognomine percelebris productus ad Leonem infinita carmina in torrentis morem , rotundo ore decantauit ; fuitq; diu inter instrumenta eruditæ uoluptatis longè gratisimus , quum cœnante Leone , porrectis de manu semesis obsoniis , stans in fenestra uesceretur , & de principis lagena perpotando , subitaria carmina factitaret ; ea demum lege , ut præscripto argumento bina saltem carmina ad mensam , tributî nomine soluerentur , & in pœnam sterili uel inepto longè dilutissime foret perbibendum . Ab hac autem opulenta , hylariq; sagina , uehementem incidit in podagram ;

N iii sic,

fic, ut bellissime ad risum euenerit, quum de se canere iussus in hunc
exametrum erupisset;

Archipoëta facit uersus pro mille poëtis.

& demum hæsitaret, inexpectatus Princeps hoc pentametro per ar-
gute responderit;

Et pro mille aliis Archipoëta bibit.

Tum uero astantibus obortus est risus; & demum multo maximus,
quum Quernus stupens & interritus, hoc tertium non inepte car-
men induxisset,

Porrige, quod faciat mihi carmina docta Falernum.

Idq; Leo repente mutuatus à Virgilio subdiderit

Hoc etiam eneruat debilitatq; pedes.

Mortuo autem Leone, profligatisq; Poëtis, Neapolim rediit; ibiq;
demum, quum gallica arma perstreperent, & uti ipse in miseriis
perurbane dicebat pro uno benigno Leone, in multos feros Lupos
incidisset. Oppressus utraq; prædura egestatis, & insanabilis mor-
bi miseria in publica hospitali domo, uitæ finem inuenit; quum in-
dignatus fortunæ acerbiter, præ dolore, uentrem sibi, ac intima
uiscera forfice perfoderit.

IANI VITALIS.

Laurus, Brasica, Pampinus Coronam

Contextæ simul, hinc pares in unam

Deflent interitum sui poëtæ:

Quinimmo Archipoëtæ, & hinc Lagenæ,

Scyphiq; & cyathi, Amphoræ, Urceiq;

Queruntur lepidum suum patronum,

Pro dulci, modo, Cretico, & Phalerno

Exhaurire acidas stygis Lacunas,

Et sales peruisse Quernianos,

Dum uitæ, sibi, prodigus molestæ

Fodit uiscera forfice, o seuerum

Nostri temporis appulum Catonem.

ALBER.

ALBERTVS PIVS CARPENSIS.

LVBET hoc loco sub illustri scilicet imagine Alberti Pii inter exempla fortunæ humanis consiliis malignè & petulanter illudentis, eius uiri grauisimi, genus, opes, ingenium, mores, studiaq; referre, ut uel hinc mortales inani rerum peritiæ persuasione subnixi, fortunam omni prudentia superiorem intelligant. Is antiquissima stirpe ortus à maioribus per manus traditum quum ante ducentos annos Mutinæ imperasset, in campis Nacris, Carpum nobile oppidum possedit; optimisq; literis, generosisq; moribus animum pariter, & corpus excoluit. Erat enim à procra, decentiq; statura ad arma neruis, & spiritu ualidus, ac habilis; maximarum autem rerum negotiis, & literis præaltum, & incomparabile ingenium attulerat. Nihil enim uel præstantis doctrinæ, uel solertis industriæ, uel reconditæ artis, ardens eius ingenium, semperq; uiuidum, & maximè efficax subterfugit. Erat enim celeri captu expedita ratione tenaciq; memoria stupendus, eloquentia porro tanta, ut in omni congressu, & disputatione, quum de arduis consuleretur, & odio amarus; & amore prædulcis, tranquillitate lenis, atq; sedatus, & uehementia concitatus, atq; fulmineus, quo uellet principum animos impelleret; & summus bello, & pace consultor, & mirabilis occasionum inuentor, & artifex censeretur. Quattuor summis Regibus, & totidem maximis Pontificibus in præclaro semper honore legationum operam præstitit, uigilantia, fide, & prouidentia semper illustrem. Sed uti occultæ Principum uoluntates, & erumpentia ex insperato eorum odia tulerunt, coactus est alterna partium studia profiteri, quod his omnino adhærendum iudicaret; quibus Alphonsus Atestinus hostis esset, quo eum de possessione paterni agri disceptabat. Sed Atestini fortuna præclare ipsa Pii prudentia uirtuteq; superior, priuatam causam publicis cladibus inuoluit, atq; ita capto Clemente Pontifice, quum urbs Roma fœdè periisset, ex arce emissus in Galliam enauigauit, ubi se paterna ditione Cæsaris iudicio exutum audiuit. Indee diuturnus articularis morbus, quo miserè conuulsus cruciabatur adaustus est; hunc diu æquo animo, & christiana patientia fortiter tulisse frustra fuit, quum sæua pestis fatalem horam adduceret. Obiit Lutetiæ non planè senex sub id tempus, quo Carolus Cæsar, & Solymanus, irritotrinq; ausu ad Viennam Noricam certaturi credebantur. Rodolphus Pius fratris filius, quem aliquantò post Paulus Pontifex eximiam

miæ uirtutis meritò legit in Senatum , condito aneo sepulchro Patruï memoriam prosecutus est . Sed Albertus ipse, multò perennius antea sibi struxerat , quum librum longè grauisimum aduersus Lutherum , perstricto etiam Erasmo Roterodamo publicasset.

FERDINANDI BALAMII.

*Insignēs usu rerum , studiisq; Mineruæ
Perpaucos ætas prisca recensq; dedit ;
In solem , assuetus doctos uersare libellos .
Quum prodit , lucem non tulit insolitam ,
Laudibus hunc omnes doctrinæ , & rebus agendis
Conspexere domi , conspicuumq; foris .
Hunc Arar , hunc Rhenus toties , hunc accola magni
Eridani , hunc Tybris sensit , & obstupuit .
Fortuna inuidit , raperisq; Alberte , tuorum ,
Italiæq; omnis cum gemitu , & lachrymis .*

IVLII GONZAGÆ.

*Hoc decus Italiæ tegitur Pius ille sepulchro
Solerti ingenio , consilioq; potens ;
Nulli hominum uis dicendi , facundia maior ,
Ille sed & Studiis auxit , & arte magis .
Hunc Reges , hunc Pontifices sibi rebus agendis
Optarant socium , consiliisq; Ducem .
Felix , spem senii natum nisi flectet ademptum ,
Et data in hostiles Regna paterna manus .*

LVDOVICVS ARIOSTVS.

LVDOVICVS ARIOSTVS Nobili genere Ferrariæ natus , quum paterna hæreditas inter numerosam fratrum sobolem diducta , ipsi pertenuis obuenuisset , ingenium in literis uigilanter exercuit , ut certo , nobiliq; præsidio familiæ nomen tueretur : Sed uti pari propè necessitatis , & gloriæ stimulo uehementer excitatus feliciore certè iudicio inter primos Ethruscæ Linguæ poëtas

tas celebrari, quàm inter Latinos in secundis gradibus consistere maluit; quòd eius industriæ labor cum eruditis, ac idiotis latisimè dispensatus, uberiorem præsentis præmii, & diffusæ laudis fructum ostenderet. Adhæsit comes Hippolyto Atestino Cardinali in Pan- noniam profecto; quum ille erudito, ac illustri comitatu apud Re- ges Hungaros ambitiosè gauderet: Sed iterum euntem, quum sequi recusasset usq; adeo grauiter offendit penè implacabilis odii discris- men adierit. Receptus inde est ab Alfonso Principe tanquàm hora- rum omnium amicus, & sodalis, cuius benigna manu urbanam do- mum extruxit, peramœna hortorum ubertate, frugum mensæ quoti- dianos sumptus adæquantem: in eo autem ciuili otio, extrà Aulæ strepitum poemata factitauit. Satyras imprimis, mordaci sale con- spersas, ac item Comœdias plures theatriali uoluptate, sæpè repeti- tas, inter eas autem, maxime Suppositi excellunt, inuentionis, atq; successus amœnitate cum Plautinis faciliè contententes, si utriusq; sæculi mores non ineptè comparentur. Sed Luculentissimum ope- rum, ob idq; forsitan æternum id uolumen existimatur, quo Or- landi fabulosi Herois admiranda bello facinora, octonario modulo decantauit. Boiardo hercè; ipsoq; Pulcio peregre superatis. Quandoquidem & hunc rerum, & carminum accurata granditate deuicerit; ac illum surrepto inuentionis titulo, ac eo quidem uariis elegantioris doctrinæ Luminibus illustrato penitus extinxerit. Cun- cta enim euoluisse uolumina uidetur, ut sibi undiq; collecta gra- tia, ex iucundissimis floribus longè pulcherrimam: ideoq; peren- nem, quo lepidum caput ornaretur coronam intexeret. Interiit in patria, scalaris ætatis anno, quum diu pectoris angustia, ex pitui- tæ stillicidio laborasset: hoc autem carmen, uiuens composuit, ut sepulchro incideretur.

IPSIVS.

LVDOVICI Ariosti humanantur ossa

Sub hoc marmore: seu sub hac humo: seu

Sub quicquid uoluit benignus hæres:

Siue hærede benignior comes: seu

Opportunius incidens uiator:

Nam scire haud potuit futura: sed nec

O

Tanti

Tanti erat uacuum sibi cadauēr :
Vt urnam cuperet parare uiuens ,
Viuens ista tamen sibi parauit
Quæ scribi uoluit suo sepulchro ,
Olim si quod haberet is sepulchrum :
Ne cum spiritus hoc breui peracto
Præscripto spatio misellus artus ,
Quos ægrè antè reliquerat , reposcet :
Hac , & hac cinerem hunc & hunc reuellens ,
Dum noscat proprium , diu uagetur .

ÆGIDIUS CARDINALIS.

NON est cur te præteream Ægidi humili quidem loco , uerum
 maxime illustri fato , Viterbii nate : Christiani scilicet oratoris in
 sacra pergula , primum , atq; ultimum decus merite ; quanquam
 egregia illa ex arcanis Moseos deprompta sublimis ingenii monu-
 menta tenebris adhuc impie suppressantur . Præstantissimum enim
 præceptorem facile superasti Marianum scilicet Genezanensem Pon-
 tani , & Politiani admiratione , eruditoq; præconio inclytum , huius
 enim extat in Epistolis laudatio florentissima , illius uero nobile car-
 men , quod in Ægidio Dialogo tale legitur .

Qualis Alphei liquidos ad amnes

Siue Meandri uiridante ripa

Concinit serum moriens in ipso

Funere Cygnus .

Talis ad plectrum ad Thyasos Deorum

Ludit in cælo Marianus , ipsa

Morte uicturus Marianus , ipso

Funere felix .

Ipse sis felix , faueasq; nobis

Ipse ades fessis Mariane rebus

Tu preces audi miserorum , & iras

Siste tonantis .

Cæterum Marianus , Ægidius cōparatione ad optime glorioseq; dicen-
 dū nequaquam tanta ex Græcis noui , & ueteris instrumenti enarrato-
 ribus præsidia compararat ; neq; penetrarat ad Chaldaeos , ut admi-
 randa

randæ nostræ legis fundamenta reuelaret ; neque concionibus prædulce illud , & nobile poëticum melos instillaret ; ut suspensos arrectis auribus animos , suauitate carminum ad colendam pietatem reuocaret . Sed Ægidius quum in suggestu uerè admirabilis æquo iudicio per omnes Vrbes oratoriæ facultatis lauream mereretur , etiam domi lepidissimis sermonibus nouam laudem ferebat . Erat enim eius ingenium exquisito literarum omnium delectu grauius instructum sic , ut in omnes exemplorum casus peramplas opes alacris , & expedita memoria suppeditaret . Facundia porro tanta dissimulatis illecebris audienter semper exhylarans , atque demulcens ; ut ipso concionante uel maxima templa complerentur . Ante autem id tempus , quo totius Eremitani ordinis præfecturam à Iulio consecutus est , nonnunquàm accidit , ut Patauii optimis literis operam nauans , factitata ab se lepidæ carmina ad lyram elegantissimè decantaret . Ei demum Leo Pontifex uirtutem omnem liberaliter exornare solitus honorè purpurei Galeri detulit ; quum Petruciana coniuratione , & Vmbrico bello circumuentus , Senatum aut malignè , aut segniter Principis iniuriam ferentem supplere cogeretur . Exinde functus est legatione in Hispaniam , quum Selymo post debellatos Persas , & duos Memphiticos Reges interfectos , nobis arma comminante , christianæ gentes ad sacrum bellum excitandæ uiderentur . Sexagesimo ætatis anno subita oppressus Pituita Romæ interiit , quum Clemens Carolum Cæsarem Bononiæ iterum excepisset destinatus , optatusq; à multis ad Pontificatum tanquàm par summo oneri : Sed non deerant , qui præclari nominis famam , uerbis eleuarent , quod pallorem oris sumpto cumino , & suffitu uix palea mentiretur , uariasq; libidines censoria seueritate contegeret , quas demum malignus potius rumor quàm ulla certi uestigii relictæ proles detexit . Fit enim quadam naturæ minimè benigna sorte , ut nulla absolutæ uirtutis præclara facies enitere possit , nisi aliquem uitii turpem næuum ad eludendam felicitatem ostendat .

IANI VITALIS.

*Ante sacrosanctos cineres bona uerba Viator
Dicito , diuinus hic iacet Ægidius ;
Qui potuit lingua humanas inflectere mentes*

*Et trahere hærentes feruidus ad se animos .
Quicquid pandit Arabs , diuinum quicquid Erebus
Diues Arameis occulit in tabulis
Explicuit populis , & si quid spiritus ultra
Sentit , adhuc sanctum quod meditetur habet .*

IOANNES FRANCISCVS
PICVS MIRANDVLA.

IN IOANNE FRANCISCO PICO Mirandulano inter studiosos bonarum artium , scribendiq; auidos memoria uerborum uehementer excelluit : Sed in ipso rerum delectu illud perillustre iudicium, quod summo uiro Hippocrati maximè difficile existimatur , omnino non uiguit. Frustra enim ad Ioannis Patruigloriam aspiranti , ingressoq; grauissimorum studiorum penetralia, quum insatiabili lectione duceretur , nusquam Minerva satis arriserat. Extant eius sacra Poëmata suis quoq; Commentariis illustrata , ne Legentibus minus clara uiderentur. Et Libri de ueritate fidei christianæ , in quibus Disciplinarum omnium acerus eminet. Sed acriter disputantem inter Cucullatos , magna etiam expeditæ Doctrinæ Laus sequebatur, quum scribentem, uel mediocriter eloquentes minimè probarent. Neq; enim quid potissimum imitaretur, constitutum habuisse uideri potest ex duobus præsertim Libellis , de optimo imitationis genere ad Bembum perscriptis . Sed quum in omnibus ingenii operibus sacras Literas religiose respiceret , contempsisse Latinæ facundiæ flores , atq; inde gloriam , tanquam inanem existimari uoluit ; quanquam eius uniuersa literarum studia , tanquam illustri in homine & in domo sanctissimis moribus perornata , quum in minus seueros iudices facilè incidèrent, splendidiora uiderentur : & herclè uir antiqua simplicitate , potiusquam nouo astu æquiora iudicia redimebat; quum Libros ipsos priuato impressos sumptu , liberali largitione publicaret . Interfectus est cum Alberto filio , uir indignus adeo crudeli uitæ exitu à Galeotto fratris filio , quū nocturnis insidiis , capta arce, Mirandulæ dominatū , ex paterno iure inuadendum existimasset . Fuere qui crederent merita fortasse pœna mulctatum , quod cudendæ monetæ miserum artificem ipsius officinæ præpositum ex impuri auri , & ad Decumum subtiliter

subtiliter improbi, magnum sensim Lucrum ipsi Domino reddentem, crudeli supplicio ad deriuandam inuidiam sustulisset; quem intellecta fraus ipsius famæ uehementer officeret, palamq; ea aurea moneta, ex eius effigie spectabilis, uulgato uitii detrimento reiiiceretur. Sed iuuat audire quosdam, uirum alioqui integra fide optimum, excusantes, tanquàm eius auaræ fraudis penitus ignarum, quum in uxorem, quòd esset accurata, & diligens materfamilias, tanquàm muliebris auuditatis probro notatam, eius flagitii nomen nullo cum pudore referendum existiment.

MYRTEI.

HIC Picus iaceo, atque me illa, quæ iam

Ante non potuere, nunc iniquo

Me seruant obitu arma literarum.

Aegrè illud fero concidisse dextra

Fratris filii hoc eleuor, me adeptum

Vitam pro studiis meis perennem.

NICOLAUS MACCIAVELLVS.

QVIS NON MIRETVR, In hoc Macciauello tantum ualuisse naturam, ut in nulla uel certè mediocri Latinarum literarum cognitione ad iustam rectè scribendi facultatem, peruenire potuerit; habili siquidem ingenio, ac ubi solertiam intenderet, planè mirabili, cuncta, quæ aggrederetur elegantissime perficiebat, siue seria, siue iocosa scriberentur. In historia enim apprimè grauis, & astutus, ita Patriæ fauit, ut dissimulatis factionum studiis, impellente recondita Libidine, & lenis, & asper incesisse iudicetur; egregia herclè cum laude, nisi uti nos non imperiti rerum Ethruscarum præclare conspicimus, prædulcis eloquentiæ mella, occulto ueneno illita, singulis operibus infudisset; & tum etiam, quum optimum Principem formaret, quum bellicis præceptis Ducem instrueret; & deniq; traditis exactæ prudentiæ documentis, in deliberando, & consulendo eximium Senatorem effingeret; Sed comiter æstimemus Ethruscos sales ad exemplar Comœdiæ ueteris Aristophanis, in Nicia præsertim Comœdia, in qua adeo iucundè uel in tribus risum excitauit, ut illi ipsi ex persona scitè expressa, in Sce-

nam inducti ciues , quanquàm præaltè commorderentur , totam iniustæ notæ iniuriam , ciuili lenitate pertulerint : Actamq; Florentiæ , ex ea miri leporis fama Leo Pontifex , instaurato ludo , ut urbi , ea uoluptas communicaretur , cum toto Scenæ cultu , ipsisq; histrionibus Romam acciuerit . Constat eum , sicuti ipse nobis fatebatur , à Marcello Virgilio , cuius & notarius , & affecula publici muneris fuit , Græcæ , atq; Latinæ linguæ flores accepisse , quos scriptis suis infereret . Ipse quoq; natura perargutus , & docilis , falsiq; iudicii plenus pedestrem patrii sermonis facultatem à Boccacii conditoris uetustate diffluentem , nouis , & planè atticis uinculis astringerat ; sic , ut ille castigatior , sed non purior aut grauior otiosis ingeniis existimetur . Cæterum quòd olim eiecto Soderino à Mediceis in quæstione tortus fuisset , ab his leniendo dolori , annuam scribendæ historiæ mercedem promeruit ; ita tamen , ut ægrè compresso odio , quum dicendo , scribendoq; Brutos , & Cassios laudaret , eius coniurationis architectus fuisse putaretur : in qua Aiactus poëta , & Alamanus , ex ipsa Turma pratoria leuissimus eques , concepti sceleris capite pœnas dederunt . Fuit exinde semper inops uti irrisor , & Atheos : Factoq; functus est , quum accepto temerè pharmaco , quo se aduersus morbos præmuniret , uitæ suæ iocabundus illusisset , pauló antequam Florentia Cæsarianis subacta armis , Mediceos ueteres Dominos recipere cogeretur .

ANTONII VACCÆE CONSILICENSIS.

*Quisquis adis , sacro flores , & ferta sepulchro
Adde puer , cineri debita dona ferens .
Nam uete res belli , & pacis , qui reddidit arteis
Iam pridem ignotas Regibus , & populis
Ethruscæ Macciauellus bonos , & gloria linguæ
Hic iacet . hoc saxum non coluisse nefas .*

PHILIPPVS DECIVS.

PARI ferè gloria , & dignitate PHILIPPVS DECIVS in professione humani , diuiniq; præsertim iuris floruit . Maini Iasonis , & ciuis , & æmulus , ac ætate simul æqualis ; sed qui docendo ,

docendo, & scribendo in omnibus Italiae gymnasiis multo latius ingenii famam protulerit. Enarrabat enim subtilissime, & uti saepe uidimus longe omnium acerrime disputabat. Ab ipsis Pisis ubi uxorem duxerat, Ticinum à Gallo Praefide, opimis stipendiis euocatus, in id tempus incidit, quo Ludouicus Rex ad conuellendam Iulii Pontificis auctoritatem concilium Pisis indixerat. Fugitiua, ideoque Rebelles, aliquot Cardinales in gratiam Regis, synodum postulabant. Ius uero in dicendi, decernendi que loci, Pontifex ad se reuocabat; Consultus propterea Decius super ea re intemperanter contra Maiestatem Pontificis de scripto respondit, secus ac Iason, qui rogatus sententiam, uel magno munere oblato adduci non potuit, ut non clementissime responderet. Ob eam contumeliam Matthaeus Sedunensis Cardinalis, pulsus Gallis uictore cum exercitu, Ticinū urbem ingressus, unam omnium Decii domum, militi diripiendam dedit, tanto accepto incommodo in Galliam ex fuga profectus in ciuitate Biturigum ius Diuinum edocuit per duos ferme annos. Inde uero in Italiam reuersum Senenses conduxerunt; qua in urbe, unica eius filia Senensi patritio collocata octogenario maior interiit. Delatusque est Pisas ad Sepulchrum Marmoreum magno sumptu ab se in Maximi Templi fronte constitutum, inscriptione adeo inepta, ut si eam supponamus elegantibus ingeniis non sine pudore boni mortui, ridenda uideatur.

IANI VITALIS.

*Dum curat Decius sibi sepulchrum
 Clarum marmore ponere eleganti
 Inscriptit titulos ineruditos,
 Ut risum magis excitare possint,
 Quam laudare hominem undecumque clarum:
 Quod si non sibi cultius sepulchrum
 Quam doctos titulos, & elegantes
 Curasset, modo mollius iaceret.*

THOMAS MORVS.

FORTUNA impotens, & suo more instabilis, infestaque uirtuti si unquam superbe, & truculenter iocata est, sub hoc nuper
 Henrico

Henrico Octauo in Britannia immanissime defauit. Prostrato ante alios Thoma Moro, quem Rex, paulo ante præclarus eximiae uirtutis admirator ad summos honores extulerat, ut inde eum fatali scilicet oborta insania, mutatus in feram, crudeli mox impetu præcipitem daret, quod ipsius furentis tyranni, nefariae libidini, uir omnibus religionis, atq; iustitiae numeris longè optimus, atq; sanctissimus adulari noluisse; Dum enim ille uxorem repudiare, pellicem inducere, filiamq; magno probro abdicare properaret, Morus scrinii Magister, pietatis ac innocentiae suae Reus, causam ad tribunal dicere coactus, impio iudicio, nisi par metus ab irato & sauo, mentes excuteret, ita damnatus est, uti Latronum more, terribilissimo supplicii genere necaretur; nec fas esset dilacerata membra, propinquorum pietate sepelire: sed Henricus, uel hoc uno facinore Phalaridis æmulus eripere non potuit, quin ad sempiternam inusitati sceleris memoriam, Mori nomen in utopia, perenni constantiae laude frueretur. In ea enim Beatae gentis Regione, optimis instituta Legibus, ac opulenta pace florentem Rempublicam elegantissime descripsit, quum damnatos corrupti sæculi mores fastidiret, ut ad bene, beateq; uiuendum, commento periucundo, rectissima uia monstraretur.

IANI VITALIS.

*Dum Morus immeritæ submittit colla securi
Et flet occasum pignora cara suum,
Immo ait infandi uitam deflete tyranni
Non moritur, facinus qui graue morte fugit.*

IACOBI EXERICHII HISPANI.

*Henricus Morum gladio iugulauit iniquo
Tam dignum uita, quam fuit ipse nece:
Mortuus ille tamen uiuet per sæcula cuncta
Post mortem uirtus uiuere sola facit.*

INCERTI.

Quis iacet in tumulto, cuius caput ense recisum est, *Hospes.*
Et natat in tetro sanguine canities?
Hic est ille Thomas Morus, sic fata rependunt, *Ciuis.*
Tristia multa bonis, & bona multa malis.
Quæ circûsistunt Diuæ lugubre cadauer? *Hospes.*
Diua tenax ueri, sancta fides, Nemesis,
Harum prima odii causa, & fuit altera mortis,
Vlrix iniustæ tertia cædis erit.

ROFFENSIS CARDINALIS.

P A R I quoq; immanitatis portento, ante paucos dies, quàm
 Morus obtruncaretur, eadem sanguinarii Regis rabies Britannæ
 lumen extinxit Ioannem Ficerium Antistitem Roffensem animi pic
 tate, candore, constantia priscis illis, atq; sanctissimis christiani or
 dinis patribus comparandum: Is quum summa sacre eruditionis,
 & probitatis autoritate clarissimus spectaretur, uel atrocissimi sup
 plicii metu, expugnari non potuit, ut Regi ex impudenti repudio
 inauspicatas nuptias affectanti, uolens pareret. Putabat enim Re
 gem paulo ante admirabili uirtutum omnium concentu, & rarissi
 mis naturæ, atq; fortunæ muneribus præstantissimum, atræ bilis
 morbo correptum insanisse, quod iratus Romani Pontificis senten
 tiæ, qua fuerat ex Diuini iuris formula damnatus, Pontificii Impe
 rii patrimonium inuasisset. Non subscripsit ergo nefario rebellan
 tis Regis uoto, uir egregiè pius, integrèq; seuerus, ac ideo in car
 cerem ductus est, ut uitæ periculo, & longo cruciatu, imbecilli se
 nis constantia frangeretur. Id celebre factum ita Roffensi parauit
 laudem, & Henrico inuidiam cumulauit, ut eum P A V L V S
 Tertius ad exornandam uirtutem natus, collato sacre purpuræ ho
 nore legerit in Senatum. Sensit illico exprobrati odii uulnus
 Rex superbus, & impius, sanctissimoq; uiro modeste ea dignita
 tis fama permoto, caput in foro præcidit, ne merita purpura
 ornaretur. Ferunt id caput lanceæ præfixum ut ludibrio, ter
 roriq; cæteris foret, publicis lachrymis laudatum, ac adora
 tum extitisse. Reliquit ingenii monumenta, Eruditum uolumen
 P quo

quo Lutheri opiniones grauissimè confutarat : itemq; alios utiles libros, quibus sacri sacerdotii authoritatem defendit, & de ueritate corporis, & sanguinis Christi in Eucharistia libros quinque aduersus Oecolampadium : Sed is sibi admodum exitialis fuit, quo Catharinæ Reginæ coniugium tuetur. Extat etiam Religiosæ meditationis explicatio in septem Dauidicos Psalmos, Reliqua in carcere purgatissimè conscripta, quòd damnatæ causæ nomen iugularent, Tyrannus aboleuit.

INCERTI.

*T'è ne uiri tanti ceruicem abscindere posse?
 T'è ne cruore pio commaculare manus?
 Si uita spoliis Roffensem barbaram, quando
 Illum producet terra Britanna parem?
 Sed tu sancte senex æuo fruiture beato
 Lætus abi, in cœlum te uocat ipse Deus.*

LEONICVS TOMÆVS.

LEONICVS TOMÆVS Epirota patre Venetiis genitus, sed Patauio insitus ciuis, quum Florentiæ græcas literas sub Demetrio didicisset, Primus Latinorum philosophorum Patauii Aristotelem græcè interpretatus est. Philosophiam enim, ex purissimis fontibus, non ex lutulentis riuulis salubriter hauriendam esse perdocebat, explosa penitus sophistarum disciplina, quæ tum interimperitos, & Barbaros principatum in scholis obtinebat, quum doctores excogitatis Barbara subtilitate Dialecticorum figmentis, Phycas quæstiones non ad ueritatis lucem, sed ad inanem disputandi garrulitatem reuocarent; & iuuentus in gymnasio Arabum, & Barbarorum commentationes secuta à recto, munitoq; itinere in confragosas ignorantiae crepidines duceretur. Scripsit eruditè, & luculenter Commentarios in parua naturalia Aristotelis: ac item pereleganter aliquot quæstiones, & in his de Intellectu, de Alica, & de Astragalo, Tituli uarietate iuuenturi gratas, & utiles. Sed in libro de uaria historia quo ingens, & peramœna recondita lectionis copia exprimitur, omnes eius ætatis styli iucunditate superauit. Vita eius procul à contentione, ambitioneq; in studio,

studioſo , molliq; otio uerſabatur , ita , ut domi, quàm in ſchola clarior , beneuolis uera Peripateticorum , & Academicorum dogmata ſuauiſſima comitate pomeridianis horis explicaret . peruenit ueneranda Barbæ canitie ad ſeptuageſimum tertium ætatis annum , mediocri ſubſtantia , ipſaq; ciuili frugalitate , & cœlebs , & felix, quòd nemo uel innocentia , & doctrinae conſcientia , uel munditia corporis, uel animi nitore, beatior ætate noſtra fuerit. Aluerat domi gruem, de manu ipſius , ſenili oblectamento cibaria capientem per quadraginta annos . Is ſenio tabefactus , quum periſſet , ex eius deſiderio triſte omen concepit, prædixitq; nullo lacceſſus morbo, ſe non multò poſt adamati gruis fatum maturo uitæ exitu ſecuturum , Patauii , externaq; gymnaſii cultrix iuuentus funus ornauere . Sepulchrum autem Bembus faciundum curauit , & carmine nobilitauit.

B E M B I.

*NATVRÆ ſi quid rerum te forte latebat ,
Hoc legis in magno nunc Leonice Deo .*

AUGVSTINVS NIPHVS.

AUGVSTINO NIPHO Sueſſæ ad Auruncam nato : ſed ab Vrbe Trophea in Brutiis oriunde inter Ariſtotelica ſectæ profefſores eximia laus contigit , quum in omnibus fere Italiae gymnaſiis Achillino , & Pomponatio florentibus , opima ſtipendia meruiſſet . Erat ingenio fertili , adaperto , liberali , ſermone autem Campanum pingue quoddam reſonanti maxime libero , & ad ſerendas fabulas in ſuggeſtu , coronaq; ad uoluptatem aurium periucundo ; ſed uel toto ore ſubagreſti , & penitus inſaceto ita ſe ad urbanos iocos componebat , ut ualdè mirarentur , qui mox tacentis ſupercilium , auſteraq; labra , & lineamenta conſpiceret . Scripſit in omnes Ariſtotelis Libros perampla commentaria , ſed rudi , & incondita quadam ubertate , ut tum mos erat , crasſis & plane barbaris auribus accommodata , quòd Latine , recteq; ſcribendi facultatem , tanquàm inimicam optimis diſciplinis ab ipſa præſertim philoſophia ſegregabant . Luculentius eius operum exiſtimatur id , quod pro Auerroe aduerſus Algazellem diſputante tum publicauit, quum florente ætate à multo uigore ingenii neruoſior haberetur , quanquàm

ipse in opinione , decretoq; parum constans, euariatoq; sæpè iudicio commentationes in Analytica Priora, & in libros de anima tenerius adamasse uideamus . Parto demum otio , obrepenteq; podagra , scripsit aduersus Astrologos , Moralesq; Libellos , & de Tyranno & Rege, & de Auguriis, uarietate tituli uel parum curiosis expetendos , & longiore quidem dignos uita, si plenior Latini sermonis spiritus accessisset . Susceptis liberis , & senescente uxore septuagenarius senex, puellæ citra libidinem impotenti amore correptus est usq; ad insaniam , ita , ut pleriq; philosophum senem , atq; podagricum ad tibix modos saltantem , miserabili cum pudore conspexerint, unde illi maturatum uitæ exitum constat . Perit in patria nocturno itinere refrigeratus , quum serò è Sinuessâ rediisset , obortis scilicet tonsillis , quæ fauces obsederant , ea ipsa nocte Ethruriæ admodum funesta , qua Alexander Medices, in Lecto turpissimè confossus interit : Galeacius Florimontius quum Præceptorî Vrnæ poncret hoc carmen incidi iussit .

INCERTI.

*Dum lapidi titulum moerens GALEATIUS addit ;
Et tristi curat funera cum gemitu :
Si quis honos tumuli ; Non hoc tibi NYMPHE supremum ,
Sed patriæ , & misero stat mihi munus , ait .
Næ uiuis meliore tui tu parte : leuamen
Luctus nos mediis quærimus in lachrymis .*

MARCI ANTONII FLAMINII.

*Qui docuit rerum Niphus cognoscere causas ,
Non rerum oblitus hoc iacet in tumulo ,
Sed cœlo meliore sui cum parte receptus
Nunc gaudet melius discere quàm docuit .*

IOANNES RVELLIVS.

RVELLIVS in Vrbe Suesionum natus, quum susceptis Liberis uxorem extulisset, abdicata medendi arte , Sacerdotium in templo

templo Deiparæ Virginis , Lutetiæ Parisiorum Poncherii Antistitis liberalitate promeruit, totumq; id otium optimis literis , ut fortunis auctum decebat , impendit , non ignobili quidem gloriæ prouentu, quum eruditionis authoritate Budæo proximus esset, & Latini sermonis nitida puritate superior haberetur , ut præclare indicat Dioscorides in Latinum è græco emendatè traductus . Leguntur & libri aliquot probe , fideliterq; translati de Mulomedicina , & Actuarii Medici Volumen de Urinis, sed proprio usus ingenio librostres de natura stirpium perscripsit , Theophrastum in multis , & Plinium eleganter æmulatus . Extant quoq; singulari diligentia translati è græco quinq; libri de Agricultura ex uiginti qui nomine Constantini circūferuntur, Reliquos Coroneus Gallus uertisse dicitur : Sed Cornarius Germanus expedita facundia celebrer , uniuersos uiginti Latinitate donatos nuper publicauit ; Erat Ruellius natura modestus , & lenis , uultu multo rubore suffuso , & resimis naribus , statura uerò mediocri . Sexagesimo ætatis anno uita functus est , pauló ante quàm Rex Franciscus niuosas alpes traiceret, ut copiis suis Cæsarianorum impetu percussis fortiter opem ferens, subalpina oppida, summotis hostibus in fide confirmaret ; ut inde in spem inauspicatæ pacis induciæ pararentur .

DIONYSII CARRONII.

HIC situs est , in quo uiguit medicina , Ruellus

In quo naturæ notitia , atque Poli .

In quo prima fuit dos , Grauium uertere scripta .

In Latium ; ac Latio scribere digna Ioue .

Olim erat affinis , nunc est conuiuia Deorum

Præmiâq; illa sui grata laboris habet .

ANTONIVS TIBALDEVS.

HIC PRIMVS fere post Petrarcam supra æmulantes Seraphinum, atq; Manutium planè extinctum Ethrusci carminis decus excitauit, usq; adeo grata auribus alternantium numerorum suauitate , ut quum expetitis ubiq; eius iucundæ facultatis illecebris in amatorios lusus Principum aulas perambulasset : Edita , uel surre-

pta eius carmina à uiris pariter & fœminis ad Citharam cantarentur. Sed tantam mox famam feliciore orti sydere Bembus, & Syncerus æternis carminibus oppresserunt. Agnouit ille tanto perstrictus fulgore, ingenii sui fortunam, atq; ideo ad Latina carmina se conuertit, quum in his ad genium non insulsa uena responderet. Sed factus grandæuus senex, ridente urbe Roma carminum suorū Ethruscorum exequiis interfuit, ita herclè ut euanescentis antiquæ laudis magnam partem redimeret, quum Epigrammata multo Latino sale, leporeq; conspersa inexpectatus edidisset. Perijt in uia lata octogenarius senex, firmissimo corpore, & celsa prosperitate, semper erecto, stranguiria cruciatus, adeo grauiter, ut ex atra demum bile se ipso factus amarior sæpè, nec insulse delirare uideretur, quum ianua, fenestrisq; penitus occlusis Carolum Cæsarem ex Africa, relato insigni triumpho, ad eius limen transeuntem spectare noluerit, quod eum minime iustum Imperatorem putaret, qui sub fide publica captæ, deletæq; urbis scelus, quo Maiestas eius uel extra culpam sugillari potuit; decumatis legionibus minime uindicasset, quasi non satis fuerit, in tantæ cladis solatio Borbonium, Dorbinium, Moncatam, & Aurantium, quattuor summos Duces, & patrati facinoris authores, singulis ictos fulminibus, ultore magno numine spectauisse.

COLÆ BRVNI MESSANENSIS.

QVÆ Ripis te sæpè suis stupuere canentem
 Eridanus, Tyberisq; parens ille, hic tuus hospes,
 Credibile est Vates, Antoni, nunc quoque campis
 Te canere Elysiis, turba admirante piorum.

ERASMVS RHOTERODAMVS.

ERASMVS RHOTERODAMVS Ex insula Batauorum perpetuis eruditæ laudis honoribus extollendus uidetur. Postquàm ætatis nostræ scriptorum prope omnium decus ingenii fertilitate superarit. Is ab adolescentia, pio religioso animi decreto, ad cucullatos sacerdotes se contulit, tanquàm humana despiceret. Sed non multo post, pertesus uoti intempestiuæ seruitutis uotiq; temerè suscepti ea sacrati ordinis sapta transiliit, ut ad excolendum

dum ingenium planè liber, per omnia Europæ gymnasia uagaretur. Contendebat enim cura ingenti ad summæ gloriæ fastigium, ad quod literarum omnium cognitione perueniri posse intelligebat, quum iam ad arcana cuiusq; doctrinæ, infinita lectione, inusitataq; memoria penetrasset. Edidit Moriam, atq; inde primam nominis famam longissimè protulit, imitatione Luciani Satyræ pungentis aculeos passim reliquens, omnium scilicet sectarum actionibus ad insaniam reuocatis. Opus quidem falsa aspergine periucundum, uel grauib; & occupatis; Sed sacrato uiro prorsus indecorum, quum diuinis quoq; rebus illuisse uideretur. Sed maturè demum quòd eius intemperantiæ, malè audiendo pœnas daret, sanctiores literas complexus est, tanta robustissimi ingenii contentione, ut uertendo græca & commentarios excudendo, plura quam quisquam alius uolumina publicarit; Verum se ipso haud dubiè cunctis admirabiliior futurus, si latinæ linguæ conditores grauitè imitari, quam feruido, properantiq; ingenio indulgere maluisset. quærebat enim peculiarem laudem ex elocutionis, atq; structuræ nouitate, quæ nulla certa ueterum æmulatione pararetur, ut in Ciceroniano, non occulti lioris plenus ostendit; Tanta enim erat naturæ fœcunditas, ut plena semper ac ideo superfoetante aluo, uaria & festinata luxuriantis ingenii prole delectatus nouum aliquid quod statim ederetur, Chalcographis, tanquàm intentis obstetricibus parturiret. Obiit apud Heluetios Friburgo in pago, siue ut aliqui asserunt Basiliæ septuagesimum excedens ætatis annum, quum Carolus Cæsar in prouinciam irrumpens, ad Aquas Sextias, Francisco Galliæ Regi graue bellum intulisset.

IANI VITALIS.

*Lubrica si tibi mens fuit, & spinosior æquo,
 Ingenium certè nobile Erasme fuit:
 Felix si mistas labruscas dulcibus uuis
 Prodigia desisset uinea ferre tua:
 Barbarie è media præclarum sydus haberent,
 Et te Varronem tempora nostra suum:
 Hanc tamen inscriptam his titulis posuere columnam,
 Iactura hic laudum publica facta fuit.*

INCERTI.

*Theutona terra suum quum miraretur Erasmus
Hoc maius potuit dicere , nil genui .*

RUTILIVS.

RUTILIVS è Colonia oppido Vicentini agri , quum erudito diligentiq; eius ingenio Nicolaus Ridulphus Cardinalis familiariter uteretur , ex umbratili iureconsulto flamen euasit , quòd nunquam in forum prodiisset . Edidit enim uolumen ab industria , atq; facundia commendatum de his qui florente Romano Imperio iuris intelligentia præstiterunt ; quo laborioso , elegantiq; opere Ciceronem obiter à multa mendorum labe repurgauit . Maiora porro editurus uideri potuit ; nisi immatura mors lucubrantem Venetiis oppresisset . Amici autem poëtæ , de eo tanquam conspicui sepulchri honore , ex humili fortuna facile carituro , hæc carmina decantarunt .

PETRI CURSII.

*Vt mors Rutilium sensit tot reddere uitæ
Styx uale , ait , uitæ iam patefacta uia est .*

CROTI.

*Exciri ut Legum latores sensit ab Orco
Inuida mors fusis protulit hæc lachrymis :
Quam uerè eiusdem est inferre , auferreq; Leges ,
Lege horum cum Lex penè refixa mea est .*

IANI VITALIS.

*Viuitur in chartis , Rutili felicius ipsis ,
Cum uideant mortem marmora , & æra suam .
Absumpsit præscos Legum Libitina peritos ,
Tu facis in scriptis uiuere , & esse tuis .*

Quam

*Quàm meritò illi igitur dicent, æternior ære
Est tua, & æternis pagina marmoribus.*

GVLIELMVS BVDÆVS.

NVLLI MORTALIVM. Ætate nostra perpetuis Lucubrationibus aspirante Fortuna, cum græcæ, tum Latinæ eruditionis maiores opes contigerunt, quàm GVLIELMO BVDÆO non Galliæ modo, sed totius etiam Europæ longè doctissimo. Natus Lutetiæ præcellentium disciplinarum celebri domicilio, dum perennem spectaret laudem, & rei familiaris fortunas, honoresq; ingenio suo, & sperata gloria uiliores arbitraretur, Sexaginta amplius ætatis annos in studiis consumpsit, ita, ut summæ eruditionis Libro de Assè, alteroq; in Pandectas edito, ac infinita demum lectione confectis Commentariis, quibus græcæ, & Latinæ facultatis ornamenta comparantur, nulli communicata laude, æquales omnes doctrinæ auctoritate superarit. Sed qui in memoriæ thesauris tantas diuitias miro digestas ordine continebat, ueluti occupatus in apparatu, candidioris eloquentiæ cultum neglexisse existimatur. Id enim in toto studiorum negotiò longè grauissimum, nemo, nisi irrita spe senectuti unquam reseruauit. Adaugebant nominis famam in perspicuo animo sanctissimi mores, quibus aliquantò uberiora rei familiaris incrementa, quam pertinaci diligentia, uel honoris ambitione, educatis feliciter liberis reliquit, quum Rex Franciscus, subita liberalitate inclytus, optimi uiri otium foueret, & ipse supplicibus libellis præpositus, honestissimo prouentu ditaretur. Sed uir alioqui incorrupta mente compositus Erasmiæ obtrectionis spicula ferre non potuit, quum facile indignabundus, bile gallica redundaret, ille autem contumaci odio incensus tela ueneno Batauò delibuta iacularetur. Septuagesimum tertium agentem annum oppressit febris longinquo & æstuoso ad Armoricum oceanum itinere concepta. Pie autem tranquilleq; uita excedens condito testamento, omnes honores funeris & tumuli penitus abdicauit, ita ut, quum numerosa proles eum lugeret, noctu tumularetur. Fato functus est, non multo post celebres illos hospitaless Triumphos, quum Cæsar ab Hispania per mediam galliam in Belgas profectus, gentem bello fessam, festa passim hylaritate in spem pacis erexisset.

IANI VITALIS.

*QUI Sanctum simul, & simul disertum
Exquiris sapientiæ magistrum
Vltra quid petis? hic iacet Budæus.*

SALMONII.

*Budæus uoluit media de nocte sepulchro
Inferri, & nullas prorsus adesse facēs:
Non factum ratione caret, clarissima quando
Ipse sibi Lampas, luxq; corusca fuit.*

HIERONYMVS ALEANDER.

DE TVR HOC INCOMPARABILI inusitatae
memoriæ felicitati, quæ in Hieronymo Aleandro supra cuiusque
uel antiqui sæculi captum admiranter excelluit, ut eius ex uero des-
cripta facies, uel in pudenda ingenii sterilitate inter fecundissimas
imagines conspiciatur, quando nihil eum cuncta uolumina cupide
perlegentem, uel rerum, uel uerborum omnino subterfugerit, quin
singula memoriter, uel à multis annis longo sepulta silentio recita-
ret. Latinæ enim, græcæq; literæ, quum sæpè alacriter iactabundo
pro uernaculis haberentur, Hebraicas admirantibus iudeis & suæ
stirpis eum facile credentibus solertissimè didicit. His ingenii do-
tibus insignis, quum Lutetiæ Parisiorum græcè docendo honorem
præfecturæ gymnasii concordi studiosæ iuuentutis acclamatione es-
set consecutus, uenissetq; in urbem, Leo Pontifex grauisissimus inge-
niorum æstimator, eum extulit, misitq; Legatum in Germaniam,
ut Lutheranae hæresis initia, disputatione tollerentur, exinde Cle-
mens Brundisium, casu potius quàm animi iudicio Antistitem fe-
cit. Paulus autem ueræ uirtutis eruditus exornator legit in Sena-
tum, Lætatus est ea purpura per annos quinque peruasurus haud
dubiè ad exactam ætatem, nisi nimia tuendæ uoletudinis solici-
tudine intempestiuis medicamentis sibi herclè insanus & infelix,
medicus, uiscera corrupisset. In toto autem uitæ cursu, extem-
poranea facundia delectatus serò ingenii labem sensit, quum ad
meditatam scriptionem purior eloquentiæ uena, uti externo &
præcipiti

no & precipiti quodam luto perturbata minimè profluere, ita spe melioris styli, miserè destitutus, quum uastum opus, uasta illa memoria aduersus singulos disciplinarum professores agitare. Romæ interiit fato suo uehementer indignatus, quum se præreptum anno uno ante climactericum inter anxiam, supremamq; suspiria quereretur. Tumulatus est in æde Transtiberina Diuo Chrysogono dedicata, ea testamenti lege, ut sepulchrum, græco carmine ab se composito, cum reliquis titulis inscriberetur, quo nomas clades imminere nobis ominatur in hanc sententiam.

IPSIUS.

*Excessi è uitæ ærumnis facilisq; lubensq;
Ne peiora ipsa morte dehinc uideam.*

IANI VITALIS.

*Non tibi literulis ornare Alexandre sepulchrum
Fas erat, at uastam ponere Pyramidem;
Stesichorosq; inter celebres, sanctosq; Platones,
Ex auro solidam stare tibi statuam:
Vidimus in te uno diuinæ insignia mentis,
Et plusquam humani par decus ingenii;
Nunc periit tecum, quantum uix sæcula mille
Quantum uix præstent millia mille hominum.*

LAMPRIDIUS.

LAMPRIDIUS Poëta Cremonensis, quum in colle Quirinali schola græcorum adolescentium, instituyente Lascare coalesceret, docendi munus suscepit exercitatione perutili; quod argumenta proposita utriusque linguæ uerbis, & figuris ad mutuam ingeniorum æmulationem uerterentur. Sed erepto Leone, & subinde euerfis optimarum literarum studiis, Patauium se contulit, ubi per aliquot annos domi exollaticia mercede delectorum iuuenum græcas, & Latinas literas, maiore quæstu, quam gloria professus est. Nunquam enim (uti erat) elato, contumaciq; ingenio adduci potuit, ut publicum suggestum conscenderet, ne cum eloquentioribus

Q ii bus,

bus , uel minus eruditis , ambiguae existimationis aleam subiret ; Nouissimè Federicus Gonzaga , ut filio praeceptor esset, Mantuam acciuit . In eo munere , Septenne discipulo , & uix degustata Principis liberalitate minimè senex lateris dolore , surreptus est . Scripsit Odas æmulatione Pindarica eruditae & graues , sed ob id plerisque minus iucundas , quod Prisci imitationeque difficilis poetæ cursum , tanquam inflati, & tortuosi fluminis sequutus insolentior, & durior Latinis auribus euaserit . Fit enim, monente Flacco, ut quæ optima & excellenter græcè ornata intelliguntur , uel paribus numeris tractata ad genium Latinæ suauitatis minimè respondeant.

MYRTEI.

Ergo ego , nobilium ò genitrix , atque hospita uatum
Mantua , quod nimium uicina Cremona Maroni
Obfuerit , solus pœnas abs te ipse reposcor ?
Ille solum tantum damnum tulit : at ego de te ,
Mantua , deique tuo meritis bene principe , cara
Pro patria , & uitam , & cineres tibi reddere cogor .

ASPASIAE AMICAE.

Sepulchro inscriptum in templo Sancti Andreae .

LAMPRIDIVM Carum Musis hic Mantua seruat.

MARCI ANTONII FLAMINII.

Perdideras Varium , nostro sed tempore laudes
Lampridius renouat docta Cremona tuas .
Ille sophocleo cantabat digna cothurno ,
Iste canit lyricos pindarico ore modos .

GASPAR CONTARENVS CARDI.

GASPAR CONTARENVS Patritii ordinis Venetus , ab insigni memoria , illustrique doctrina , & corporis , ac ingenii

genii castitate mirabilis , ad Rempublicam ita accessit ; ut grauitate iudicii consumata prudentiæ Senatoribus æquaretur : atq; inde maturata maximarum Legationum munera capefferet , non ætatis quidem , sed una uirtute prærogatiua commendatus . Iuuenis enim , tanquàm perfectus Peripateticus Aristotelem à calumnia defenderat , quanquàm modestiæ causa suppresso nomine , aduersus Pomponatium præceptorem , quum ille , si non insano , impio tamen conatu animas nostras interire cum corpore , ex Aristotelis sententia persuadere Libro edito contendisset . Appulit exinde ingenium ad sacras literas adeo diligenter , ut ad normam Christianæ disciplinæ Librum , de optimi Antistitis officio publicaret , In ipso autem ciuiliu honorum cursu , honestum , decorumq; sibi , & patriæ De Repu. Venetorum uolumen edidit , ut institutæ Leges ex antiquo more ciuitatis in mandandis honoribus , ad memoriam posteritati traderentur . Nouissimè Paulus Pontifex , Augusta illa generosi iudicii maturitate facile superiores Principes antecedens nihil tale expectantem in Senatum legit , Purpuraq; ornatum in Germaniam legatum misit ; ut diris quorundam animis , concepta Lutheri factio salubri adducto dogmate sanaretur : Sed post eam rem , casto labore semper actitatum , quum in urbem rediisset , Legatus Bononiæ creatus est ; In eoq; munere , paucos post menses , nondum sexagenarius , rapida febre interiit . Sepulchrum eius , Lateritii operis in æde Diui Proculi ad leuam , cum hoc carmine conspicitur .

MARCI ANTONII FLAMINII.

CONTARENE tuo docuisti magne Libello

Extinctis animas uiuere corporibus .

Ergo iure tui uiuunt monimenta Libelli ,

Et uiuent sæclis innumerabilibus .

EIVSDEM.

Descripsit ille Maximus quondam Plato

Longis suorū ambagibus uoluminum

Quis ciuitatis optimus foret status .

Sed hunc ab ipsa sæculorum origine

Nec ulla uidit, nec uidebit ciuitas.

*At CONTARENE S optimam Rempublicam
Parui Libelli disputationibus
Illam probauit esse, quam millesima
Iam cernit æstas Hadriatico in Mari
Florere pace, Literis, pecunia.*

IANI VITALIS.

*CONTARENE tibi pietas dum dia parentat,
Et queritur longo amissum Res publica luctu,
Ite ait illustres animæ, uitalia sæcla,
Heroum, & uestro Athletæ exornate sepulchrum
Floribus, hic ueris docuit rationibus esse
Immortalem animam summa de mente creatam.*

HENRICVS CORNELIUS AGRIPPA.

*QVIS IN HENRICI CORNELII AGRIP-
PÆ sedato uultu, portentosum ingenium latuisse crediderit? Hic
enim immenso captu, uastaq; memoria, scientiarum, artiumq; om-
nium rationes, arcanaq; intima & summos apices complexus, di-
sciplinas conuellit, religiones in dubium reuocat, studiorumq; om-
nium labores festiua declamatione deridet, eoq; uehementius, atq;
ualidius quod tantæ nouitatis argumenta sacrarum literarum aucto-
ritate confirmentur, quasi feliciore opere illudentis ingenii tantas
opes ostentare nequiuerit, nisi uir educatus in literis, & à Cæsare
eruditionis ergo Equestris ordinis dignitate honestatus, importu-
nos Arietes inanis eloquentiæ æternis optimarum Literarum arcibus
admouisset: Sed ad hoc cum plausu à multis exceptum uolus-
men de uanitate scientiarum, alium addidit Librum de occulta phi-
losophia curiosis admodum pestilentem, quod opus, ex censura
christiana, edicto, uetitum apud unos impios reperitur, Sed in
utroq; serio, pariter & ioco grauior, atq; lepidior, ac ideo forsitan
æternus appareret, nisi puriorem eloquentiam non secus ac reli-
quas facultates infelici uel inepto iudicio contempsisset: Excescit e-
uita nondum senex apud lugdunum ignobili, & tenebroso in diuer-
sorio*

torio, multis eum tanquam Necromantiæ suspitione infamem execrantibus, quod Cacodæmonem nigri canis specie circūduceret, ita ut quum propinqua morte ad pœnitentiam urgeretur, cani collare loreum magicis per clauorum emblemata inscriptum notis exolverit, in hæc suprema uerba iratè prorumpens, abi perdita bestia quæ me totum perdidisti, nec usquàm familiaris ille canis, ac asfiduus itinerum omnium comes, & tum morientis Domini desertor, postea conspectus est, quum præcipiti fugæ saltu in Ararim se immergisse nec enataste, ab his qui id uidisse asserebant, existimetur.

IOANNIS BAPTISTÆ
POSSENINI.

*Viuens quem cernis ne te fortasse moretur
Os placidum, Stygii Rex fuit iste lacus :
Quare etiam custodem habuit dum uiueret orci
Cui nunc in tenebris præda daret comitem.
At hic si ingenium moderari scisset, ad auras
Tantum issæt, quantum Tartara nigra subit.*

BAPTISTA PIVS.

Non erit ullo sæculo agrestibus præsertim grammaticis ingratum, Pii nomen, urbanis autem, & elegantibus uiris unquam inuicundum. robusto enim ingenio, tenaciq; memoria præualidus doctissimi famam meruit, quum obscuros authores interpretandos suscepisset, inepta quidem Beroaldi præceptoris æmulatione cuius in Asinum Apuleii commentationes exierant, in iis fuere Fulgentius, Sidonius, & è poëtis Plautus, Lucretius, & Valerius Flacus. exoleta enim rancidæ uetustatis uocabula delectu infano sectabatur; admirante quidem discipulorum inscia turba, quum planè à non insulsissimis rideretur: Siquidem eius sermo, stylusq; Oscoꝝ, & Aboriginum linguam pingui, atq; aspera nouitate referebant; quàm nonnulli lasciuè ludentes discere percuperent, nisi contagiosi uitii periculo terrentur, factum autem breui est, ut ea absoletæ, & ridendæ passim elocutionis uerba tanquam Portenta in Scœnam transferint, confecta scilicet à lepidis ingeniis mirabili fabula, hæc enim impressa extat, qua suo habitu suoq; idiomate Blatterantis Pii persona

persona inducitur, ab obiurgante, reprehendenteq; Prisciano meritas flagello plagas, puerorum malediscentium more, clunibus nudatis excipiens. Tum enim Phadrus ad antiquæ pronunciationis decus romanani iuventutem glorioso studio reuocabat, quum Ludis Capitolinis stupende apparatu, miraq; felicitate Plauti Penulium per ingenuos, nobilesq; comædos repræsentata florentis quondam urbis fortuna, edidisset, id expetente Leone, quod tum frater Iulianus à Populo Romano Ciuitate donaretur. Caterum Pius quadrato ingenio eos nasutorum rumores contempsit, sua conscientia profectò felix, quod neminem se uidere diceret, eruditi nomine dignum, qui de ui & tota facultate uel abstrusæ lectionis interrogatus præclare, & constanter prolato præsentis doctrinæ thesauro minime responderet: id enim ipse uegeta rerum omnium, & in senequidem admirabili, recordatione, tam probe, quam superbe præstare erat solitus. Sed uel serò ita explosi styli uitium agnouit, ut se totum ad Ciceronem reciperet, & multa in eo elucidando commentaretur; cum Postremò quum Bononiæ, Mediolani, & Lucæ per quinquaginta annos docuisset, Paulus Pontifex tanquam ueterem suum familiarem, in urbem acciuit: publicoq; in munere defunctus est octogenarius, summa temperaturæ firmitate aduersus morbos inuictus, contigit ei subita, ac inexpectata mortis lenissimum genus, quo diuinus Plato felix fuisse iudicatur; Pransus enim hylariter, & remota mensæ mappa subinde lectitans Galeni librum, in quo de signis propinquæ mortis agitur, deprehendit fatales in unguibus maculas, & dixit ergo sæua Parca instans uitæ meæ filum commordet, nec multò post nullo acri clementis utiq; mortis impetu concussus in complexu Probi Priuernatis Poætæ leniter expirauit, Tumulatus est in templo diui Eustachii his carminibus honestatus.

LEONARDI MARSI.

Ingenio tentasse Pius se se omnia cernens

Nunc repeto, dixit, Sydera, terra uale.

ANTONII VACCÆ.

Felsina quem genuit, studiis consumptus, & annis

Ille Poætâ Pius Bibliotheca loquens

Hic

*Hic situs est . qui cum priscæ omnis gratia linguæ
Et Plauti ueteres interiere sales .*

FRANCISCVS ARSILLVS.

FRANCISCVS ARSILLVS è Senogallia per triginta annos , alternante ingenii libidine Æsculapio filio , patriq; Apollini sacra fecit ; quum Medicinam uti popularis , & pedestris ordinis Medicus ad alimenta uitæ passim exerceret , & quotidiana fere carminum fœtura lataretur . Natura enim frugi , & aureæ libertatis custos , Vaticanam Aulam , & potentium limina , contumaci quadam superbia deuittabat . Scripsit appposito carmine ad præscriptum , proloquia Hippocratis , & lepidum item libellum de poetis urbanis , mihi tanquàm ueteri sodali dedicatum , quum Leone ingeniis liberaliter arridente , multi undique poetæ illustres , nequam ad inanes spes in urbem confluxissent , & pulcherrimo quodam certamine à singulis in una tantum statuæ materia scriberetur , qua carminum farragine Coritius homo Treuir , humani iuris Libellis præpositus , uti perhumanus poetarum hospes , ac admirator inclaruit ; ea scilicet statua insigni marmorea , Aureliano in templo dedicata , inuitatisq; Vatibus , ut tria numina Christi Dei , & Martis , ac Auia uno in signo celebrarent . Sed Arfillus qui se se artis præsidio aduersus morborum contumeliam præmunens uitam satis extenderat , intercute morbo oppressus , septuagesimum ætatis annum superare non potuit .

IANI VITALIS.

*Carminibus nostros celebraſti Arſylle poëtas
Qualia diclarunt Phœbus , & Anides ;
Nos memores grati officiū tibi ſerta dicamus
Myrthea Pyrmillæ munera grata tuæ ;
Optamusq; tibi ſedes ubi ſancta piorum
E lyſios inter dicitur eſſe cohors .*

HONORATI FASITELII.

Ergo uidemus lumine hoc spirabili
Caesum iacere te quoque ,
Ut plebe quiuus unus è uili iacet ,
ARSI LLE , magno Apollini ,
Nouemq; Musis care ; siue poculis
Præsentibus morbi graues
Essent leuandi , siue dulci carmine
Dicenda mater aurea
Cupidinum , lususq; furtorum leues .
O' uota nostra inania :
Quid dura fati non potest necessitas ?
Ida lyram mihi puer ;
Manuq; funde promiore cœcubum :
Nunc sunt Lyæi munera ,
Nunc plectra cordi ; nunc iuuat lectissimo
Cinxisse flore tempora :
Sicci tenebris obstiti tristi in styge
Fortasse cras silebimus .

MOLSA.

MARIUS MOLSA Mutinensis , eximium atque habile ad poëticam ingenium à natura consecutus , Latinis Elegis, & Ethruscis Rhythmis pari gratia ludendo Musas exercuit tanta quidem omnium commendatione , ut per triginta annos, qui Romæ Meccenatis nomen tulere , insigni liberalitate , studioq; adiutum adipiscendis honoribus efferre contenderint : Prægrauante semper cius genio , quum rediuiuis toties amoribus occupatus , par ingenio studium subtraheret , neque habitu , uel incessu, uel lœue nobili commertio carminum famam tueretur ; Fœdè prodigus, honestiq; nescius pudoris neglectum rerum omnium ad innoxia libertatis nomen reuocabat usque adeo supine , ut summæ laudis , & clarioris fortunæ certissimam spem facile corruperit . His moribus, quum Venerem, quàm Mineruam impensius cole-ret ab illa meritum pudendo contactu miserabilis morbi , quo periret

ret uenenum hausit . Ab hac uero sempiternam ingenii laudem retulit , non à iucundo tantum carmine quo lasciuisse uidetur . Sed pedestri etiam , grauiq; facundia , qua Laurentium Medicem , nefaria libidine antiquis statuis , noctu illustria capita detrahentem apud Romanos ab ea iniuria dolore percitos accusauit . Ea enim perscripta oratione Laurentium usq; adeo pudore , & metu perennis probri consternatum ferunt , ut atroci animo , quo iniustam ignominia notam nouitate facinoris obscuraret interficiendi Principis , amiciq; singularis immane consilium suscepit ; scilicet ut Diis inuitis Patriæ libertas pararetur , uel si cuncta humanæ , & fraternæ simul amicitia , hospitalisq; cubiculi , sanctissima iura tollerentur , nec Regum omnium salutis interesset , quum eo uno exemplo , omnis uel in arcano uitæ securitas expiraret , dum ille altè stertenti , tanquam tyranno parum nobili , si non scelestæ manu , uitam eriperet .

TRYPHONIS.

*Qui lepido ueteres æquauit carmine Molsa
Hic iacet ætatis maximus huius honos .*

FRANCHINI COSSENTINI.

*Molsa iaces , tua fama uiget , tua scripta leguntur ,
Felix qui potuit uiuere post obitum .*

MARCI ANTONII FLAMINII.

*Postera dum numeros dulces mirabitur ætas
Siue Tibulle tuos , siue Petrarca tuos ,
Tu quoque Molsa pari semper celebrabere fama ,
Vel potius titulo duplici maior eris ;
Quicquid enim laudis dedit inclyta Musa duobus
Vatibus , hoc uni donat habere tibi .*

ALBERTVS PIGHIUS.

MAGNA herclè naturæ illudentis inuerecundia , excellens
R ii tem

tem doctrinam cum illustri eloquentia coniunctam, si christiani scriptoris decus spectetur, multa infaceti oris truculentia opertam, in Alberto Pighio conspeximus. Is Campo Batauorum uico editus, secutusq; Adriani Pontificis fortunam, quæ ex disciplinis peregre didicerat, latini sermonis elegantia feliciter exornauit. Ita ut subtilissimarum scientiarum placita, & si quid durum, atq; difficile ex sacris literis nouitate rerum ac nominum scribentibus offertur, prouidentius ac molliter explicaret. Sed in differendo uultus Scythico more contusus & enormis, & aspero gutture uox educta, & grauius resonantis nasi tumultus, totam fere sapientiæ gloriam deformabant. Admirabili quoq; cum ingenii, tum manuum argutia excelluit, ut potè qui ærea instrumenta deprehendendis syderum cursibus, exactissimè fabricaret. Verum in libro de Hierarchia quo ueluti acutissimo gladio Lutheri causam iugulauit, fere nemini concessam pietatis & doctrinæ laudem adeptus est. Quum id uolumen commentaretur, ut direptam ab impiis sacrosanctæ potestatis hæreditatem Romano Pontifici assereret eum è summo uitæ periculo certissimum Dei maximi numen eripuit. Bononiæ enim in celeberrima pompa, quum transeunte coronato Cæsare Carolo Quinto pars lignei pontis iuxta Cæsarem turbæ pondere corruisset, Albertus tignorum, atq; hominum ruina ita oppressus est, ut probitatis, ac instituti operis merito seruaretur. Obiit nondum senex in patrio solo, sacerdotiis à Clemente, & Paulo liberaliter honestatus.

MYRTI.

*Qui extrema Batauum profectus ora
Non bello ore, animo sed omniumq;
Præclarus studio scientiarum
Pro Republica, & optima Quiritum
Sede, acer stetit hostis in Lutherum
Albertus iacet hic. Sacrum sepulchro
Da Tibus maxime Pontifex, & undam.*

BENEDICTVS IOVIVS NOVOCOMENSIS.

Q V O iusto nomine te appellem Benedicte Ioui? qua satis digna

gna cum laude te prosequar uix scio , amore siquidem naturaꝝq; germanus frater , summo charitatis officio pater optimus , moderatus educator , & diligens in literis magister extitisti , ut erga me orbatum patre nec adhuc pubescentem , omne munus perfectæ uirtutis adimpleres . Sed hæc alii fratribus fortasse plenius præstiterunt , tu certè , quod ad spem immortalitatis pertinet , quum patriam historiam , atq; item res gestas , & mores Heluetiorum eleganter perscriberes , ingenium meum , ueri gloriosiꝝq; itineris monstrator , æmulatione domestica succendisti . Scilicet ut nostrorum temporum historiam cogniti orbis res gestas complectentem , exordiri atq; perficere posses , te demum admirante , feliciter auderemus . Verum hæc una erit tua peculiaris Christianæ modestiæ laus , quod frugi contentus uita ex nobili coniugio , Iouiam familiam uetustate quàm fortunis clariorem præclara sobole amplificasti . Supra id etiam felix , quod ambitiose patria nunquàm pedem extuleris , nisi ut Mediolani Demetrium græcè profitentem pronunciationis causa audires , qui eam linguam nullo præeunte magistro didiceras . Indeꝝq; perpetua uitæ innocentia ac animi tranquillitate æquatus summis Philosophis ad tertium & septuagesimum ætatis annum perueneris , nihil morbis , corpore affecto , uegetaꝝq; semper illa incredibili rerum , & nominum memoria , & integro intentoꝝq; ardentis ingenii uigore , quo dudum centum epistolas grauisimæ eruditionis posteris dedicasti . Sed hæc & græcæ translationis non ignobilia opera cum lepidis poematibus , eruditorum liberorum diligentia publicabit . Ego uero te , quanquàm ex merita pietate haud dubiè cœlesti felicitate beatum frustra singulis horis cum fletu requiram , & eo quidem grauius , atq; molestius , quo instantis senectutis sperata solatia fato tuo mihi erepta , satis dolere non possim , nisi tibi malorum finem , & perennis boni uel serò partam possessionem , impiè aut impudenter inuideam . Elatus est nobilium iuuenum humeris , tumultusꝝq; in templo maximo , qui honos nemini adhuc nisi sacro uiro , Comi contigit .

IOANNES BAPTISTAE POSSE
VINI MANTVANI.

*Claudere Musæum iam Paulus cœperat , atque
Extremam chartis imposuisse manum ;*

R iii Cum

Cum subito exclamat *Benedictus*, muneris huius
Siccine me expertem frater abire sinis?
Non datur hoc, Iouius, uiuenti, dixit, at ille
Perpetuum sperans uiuere, lætus obit.

ANTONII SERONIS.

Quod sis ultima Pars IOVI libelli
Id fratris Pietate, & arte factum est,
Ne uel Charior aptiorue imago
Olim quam tua iactet ulla se se
Signasse hunc Lepidissimum libellum.

DESIDERANTVR autem à nobis multorum imagi-
nes qui præclara, quum iam pridem obierint, scriptorum testifica-
tione ingeniorum suorum effigies famæ consecrarunt. Frustra enim
eas, uel diligentissima uestigatione perquisiuius, sic tamen, ut mi-
nimè desperemus uiros elegantes huic honesto uoto humaniter suf-
fragaturos. Alii enim aut statuas, aut picturas publicis, aut priuas
tis in locis ostendent, aut turpiter apud propinquos neglectas, aut
occultatas indicabunt. Quid enim in toto nobilis officii genere ho-
nestius esse poterit, quam in Musæum, quo publicus uirtutis
honus ad exemplum & uoluptatem continetur, exoptatas imagi-
nes liberali pietate contulisse?

MAPHEI VEGII LAVDENSIS.

QVI HEROICO Spiritu Maronem feliciter æmulatus,
quum Æneidem addito Libro suppleuisset, omnes fere à mille an-
nis illustres poëtas, nec excepto quidem Petrarca Laureato, præcla-
ra cum laude superauit. Sed grauioris quoq; doctrinæ, & summæ
prudentiæ

prudentiæ opinione , Martini Pontificis amicitiam consecutus in conferendis sacerdotiis supplicium Libellorum officio præfuit, ita, ut mox Eugenio, & Nicolao carissimus fuerit. Extat & eius iucundus nobilisq; Dialogus de præstantia disceptantium , Terræ , Solis & Auri , & ne quid ad cumulatam eruditionem uero christiano deesset , quædam etiam in sacris literis sinceræ interpretationis glossæmata reliquit , Aureumq; præsertim Libellum de rebus antiquis, memorabilibus Basilicæ Sancti Petri, in quo donaria, sepulchraq; Pontificum referuntur .

IACOBI GVIDI II VO:
LATERRANI.

*Felix , dum studet addito libello
Æneam V egius referre ad astra ,
Illustres alios it ante uates
Asserta sibi gloria Maronis .*

IOANNIS TORTELII.

QVI Aretii natus ingenium omnibus ferè disciplinis excultum Romam attulit , meruitq; inde , ut ab optimo Pontifice Nicolao intra cubiculum curarum, & consiliorum particeps, & sacrorum studiorum adminiculor ascisceretur. Suauitate enim sermonis, hylariq; modestia æquales antecessit , inter quos pudenda simulas insanis altercationibus excitata , omnem literatæ dignitatis existimationem fœdisimè conuellebat . Sed Tortelius exacti grammatici laude contentus fuit , edito nobili, æternoq; uolumine de potestate literarum , quo maximum renascenti eloquentiæ lumen adfulsisse uidemus , Diui quoq; Athanasii uitam Eugenio expetenti latinam fecit . Sed quid maius Tortelio in toto genere laudum tribui non ineptè potest , quando eum Valla disertissimus omnium grammaticus, tanquàm summum censorem sibi delegerit ?

BARTHOLOMEI FACII.

HVNC Spedia intimum Lunensi in Portu Lyguriæ oppidum protulit , utriusq; linguæ peritia insignem , sed certè clariorem si Genuensium

si Genuensium uictorias de Veneto hoste naualibus præliis partas, incorrupto iudicio perscripsisset; Nam Valla, quanquam suspectus hostis, & irrisor, nihil eum æqua prudentia, nihil ex lege conscribendæ historiæ, dum illa conderet, perpendisse testatur. Sed Alfonsus Rex ueræ gloriæ cupidus, eum ideo liberali stipendio conduxerat, ut res suæ bello gestæ, quæ erant absoluto scriptore dignissimæ, posterorum memoriæ mandarentur, Eo nomine quanquam in diuersa materia; Vallæ æmulus factus obtrectatione Laudis peracrem uirum ita pupugit, ut talionis, immortalis uulnere facile suscepto, clarior euaserit, alioqui secundam famam meritis, quum Arrianum de rebus ab Alexandro Magno gestis, e græco Latine loquentem edidisset. Subsecutus est propere hostem Vallam pari, ac importuna factorum iniuria elegantioribus studiis ereptum ita ut non infacetè hoc carmen Epitaphio subscribendum ederetur.

*Ne uel in elysiis sine Vindice Valla susurret,
Facius haud multos post obit ipse dies.*

GVARINI VERONENSIS.

AB HOC insigni uiro, græcæ, Latinæq; literæ obscuris illis temporibus antiqui sæculi normam, quadratæq; structuræ ordinem, & diu quæsitum decus receperunt. huius quoq; immortalis beneficio, Strabonem ferme totum legimus, atq; item aliquot Plutarchi Vitas in Latinum accurate conuersas. hæc parta laus manauit ad filium, qui tali hæreditate peculiariter honestatus, æmulatione patris, quum iisdem studiis operam dedisset, rem utiq; & familiæ nominis dignitatem diligenter adauxit.

PETRI PAVLI VERGERII.

IS IVSTINOPOLI in Histria natus, Chrysoloræq; discipulus, græcas literas ex purissimo fonte haustas illustribus discipulis humanissime refudit, ut inductis passim eius linguæ riuulis, Italiam planè sitientem irrigaret. Latine autem scribendi, singularis, eo sæculo, facultas enituit, uti apparet ex eo libello, qui de educandis liberis ad exactam disciplinam, peramcenè atq; prudenter scriptus, me puero, in scholis legebatur.

IACOBI BRACELLII LYGVRI.

PRÆCLARO huius exemplo liquidissime constat, non esse usq; adeo dura atq; aspera Lygurum ingenia, quum à quibusdā damnatæ eius terræ glabris cautibus assimilentur, ut non facile Musarum cultura molliantur. Scripsit enim Alfonsi Regis res bello gestas, omnium scriptorum collatione, qui nuper antecesserint longè gravisime, si eius sæculi nondum perpolitam eloquentiam cum ea conferamus, quæ demum inducta subtiliore antiquorum imitatione candidior euaserit.

GEORGII VALLÆ PLACENTINI.

QVI DISCIPLINAS, literasq; omnes, uno ingenti uolumine complexus multa potius didicisse, quàm in eo celeri transcursu perdiscenda posteris reliquisse uidetur. quandoquidem coaceruantis omnia, indefessèq; scribentis, requisitus ille Romanæ elocutionis spiritus omnino defuerit, quo uno uoluminum uita præclare alitur, longissimeq; producitur.

IOANNIS SIMONETÆ.

HIC FRANCISCI SFORTIÆ Res gestas elocutione, texturaq; operis. C. Cæsarem alludendo imitatus, Latine perscripsit: is demum liber, ut diffusius, in castrisq; præsertim à militibus legeretur, à Landino in Ethruscum sermonem conuersus est. Erat Ioanni Germanus frater Cichus, ille in Brutiis natus, qui Galeatio à coniuratis interfecto, quum pupilli incorrupta fide tutelam suscepisset, nefaria ambitione, Ludouici patruī captus, damnatusq;, Fatalis constantiæ suæ abscissis ceruicibus pœnam subiit, mitiore aliquantò fortuna erga Ioannem, quum in eadem quæstionis acerbitate diu tortus euaserit, ualido scilicet apud Tyrannum pudore, ne uideretur ingratè sublatus, qui patrem summæ uirtutis principem, ne unquam interiret, beneficio literarum immortalem effecisset.

BERNARDI IUSTINIANI VENETI.

HIC à prima patriæ nascentis origine historiam scribere orsus

sus, quod susceperat graue munus elegantissimè perfecit, ita, ut eum nobili gloria dignum existimemus, quum patritius, eruditoq; patre genitus, quod patriæ debebat egregiè, cumulateq; persoluerit.

CHRISTOPHORI PERSONÆ ROMANI.

IS inter diuæ Balbinæ flamines in Auentini montis cœnobio prior appellatus Procopium Latine loquentem fecit, non dubia in Leonardum Aretinum conflata inuidia, qui suppresso græci authoris nomine, Gothicam historiam, tanquam è uariis scriptoribus decerp- tam pro sua Iuliano Cæsarino Cardinali, qui ad Varnam ab Amu- rathe cæsus periit, nullo pudore nuncuparat.

GEORGII TIPHERNATIS.

H VIVS Doctissimi uiri munere reliquam Strabonis par- tem, quam Guarinus nō attigerat, in Latinum splendide traductam legimus, Fama quoq; fertur Herodiani historias eius ingenio, labo- req; fuisse translatas, quasi eas morienti subtraxerit Politianus uir in literario negotio sæpè conuictus furti; Sed uix credibile uidetur, ut uir in omni dicendi facultate, opulentissimus, idem atq; promptissi- mus, ex alieni ingenii labore famam probro, & calumnia redundan- tem quassisse uoluerit.

RAPHAELIS VOLATERRANI.

F VIT hic Vir infinitæ propè Lectionis, quippe qui discipli- nas omnes in acervum coniecerit utili potius in aliena desidia, quam ad explicatæ doctrinæ decus nobili opere; non multò enim cum sale, & sine ornamento Latinæ orationis, cuncta astricto ordine ita digessit, ut alibi quærenda legentibus indicare uideatur: ea uerò quæ, de Principibus ætatis suæ scripsit, tanquam timido ore, car- ptim enarrata, rerū superiorū haud dubiè fidem eleuant, ostenduntq; ea omnino certa ueritatis luce carere, quæ inter adulationem & metū nec præsentis nec futuræ spe laudis intempestiue publicantur. Sed multum herclè debemus ingenuo, gratuitoq; labori, quo hic integri- tate uitæ uir optimus, delicatis rerū noscendarū cōpēdia demonstrauit;
& Pro-

& Procopium de Persico, atq; Vandalico bello, sincere potius quàm splendide conuertit.

ANTONII GALATHEI.

HIC E' SALENTINO extremo Italiæ Angulo perillustis Medicus atq; Philosophus studia quæ sectabatur optimis literis expoliuit, extenditq; ingenium usq; ad poëticam laudem, ob id à Pontano Hermolaoq; grauisimè celebratus. Eius extant, præter Ethrusca carmina, & physica quæstionis subtiles libellos Iapigia corographice descripta; quæ meo iudicio cum antiquis comparanda uidetur: Sed tum cum lepore doctus & urbanus apparuit, quum in curatione podagræ leniendo dolori, eius insanabilis morbi Encomium festiuissimè cecinisset.

LVDOVICI COELII RODIGINI.

HVIVS multa uolumina lectionum antiquarum, quum ingentes uigiliarum opes ostentent, pleriq; admirantur: Sed ea farrago, tanquàm ex uetere horreo laboriosè affectatèq; prolata, delictis lectoribus quoddam subrancidum olere uidetur, nullus enim compositi ac illustri styli neruus, tanta in compage conspicitur. Sed eum tamen Patauii & Mediolani cum laude, uel ob id quod egregiam totius habitus dignitatem attulisset, è suggestu docentem audiuius.

IACOBI FABRI STAPVLENSIS.

AB HOC homunculo genere; staturaq; perhumili, sed ab ardenti ingenio cum optimatibus haud dubie conferendo, totius galliæ iuuentus ad cultarum literarum studia alacriter excitata est. Faber enim ingeniorum appellari uolebat; quum in omni ferè doctrinè genere ad docendum aptissimus haberetur. Defuit in eo, dum scriberet, illa Latini Sermonis puritas, quæ diu, aut neglecta apud externos, aut parum accurate quæsitæ, non magnoperè feruida ingenia delectabat. Scripsit Commentarios in Astronomicis iuuentuti perutiles, & scholia in Moralem philosophiam perdiscantibus opportuna; ætate autem confectus, quum sacras literas attigisset à Lutherana heresis ueneno non procul affuit, ita ut in ea suspicione

senex parum feliciter moreretur .

ANTONII TILESII COSSENTINI.

HIC Varia tenuiq; materia , & minuto semper lemmate delectatus non ignobilis poëtae nomen tulit , quum in paruis singularis & planè conspicuus esse mallet , quàm in grandi caractere , ueluti unus de populo in turba tot uatum trita , & centies repetita carentium mediocris , & obscurus . Descripsit enim lepidè & diligenter nonnulla curta poëmata inexpectati, ac ideo festiui semper argumenti ; & in his Zonarium Reticulum quo sacerdotum serica crumena suspenditur , fictilemq; Lucernam , tantum sibi olei , dum Musas coleret exorbentem , & lucentem noctu uolucrem Cicindellam , puerorum lusibus opportunam . Reliquit & Tragediam in qua Danaem , sub aurei imbris nomine , cum multo sententiarum uerborumq; splendore expressisse iudicatur : ac item breues Libellos de Coronis atq; Coloribus grammaticis , rei nouitate gratissimos . At Romæ in gymnasio Horatium comiter , & tenerè professus sacerdotium à Giberto promeruit , effugitq; cladem urbis ut in patria non planè senex interiret .

PETRI ALCYONII.

IS quum duarum urbium suppressio nomine se Hybridam fateatur , diuq; in calchographorum officinis , corrigendis erroribus menstrua mercede operam nauasset , multa obseruatione ad præcellentem scribendi facultatem peruenit . Sed hic partus honos non erat in conspectu , quum nulla ex parte ingenuis , sed planè plebeis , & sordidis moribus foedaretur ; Erat enim impudens gulæ mancipium , ita ut eodem sæpè die bis & ter , aliena tamen quadra cœnaret ; nec in ea foeditate malus omnino medicus , quod domi demum in lecti limine per uomitum ipso crapulæ onere leuaretur . Quum aliqua ex Aristotele perperam insolenterq; uertisset , in eum Sepulueda Vir Hispanus egregiè de literis meritis , edito uolumine peracuta iacula contorsit , non herclè indigna tanti philosophi uulneribus , si uindictæ nomine merita pœna mulcetur , tanto quidem eruditorum applausu , ut Alcyonius ignominia dolore miserè consternatus , Hispani hostis Libros in tabernis , ut concremaret , graui pretio cœmere cogeretur . Sed luculento opere de toleranda

da exilii fortuna; ita eruditionis ac eloquentiæ famam sustentabat; ut ex Libro de gloria Ciceronis, quem nefaria malignitate aboleuerat, multorum iudicio confectum crederetur. In eo enim, tanquam uario Centone præclara excellentis purpuræ fila, languentibus cæteris coloribus intertexta notabatur. Verum non multò post, confirmatæ suspitionis inuidiam duabus splendidissimis orationibus peregregiè mitigauit, quum in clade urbis uehementissimè inuectus in Cæsarem populi Romani iniurias, & Barbarorum immanitatem, summa perfecti Oratoris eloquentia deplorasset.

PETRI MARTYRIS ANGLERIÆ.

IS est, qui apud Verbanum Cisalpinae Galliae Lacum natus, Oceaneas Decades rerum indicarum conscripsit, quum in Hispania ascitus in Regiam Ferdinando Regi ingenii, ac industriæ suæ operam obtulisset. Nactus enim materiam luculento scriptore dignissimam id ingenue, fideliterq; præstitit, quod mediocris ingenii Vires tulerunt, sic ut ingentis & peramœnæ occasionis augmentum, his præbuisse uideatur, quibus liberales Musæ, ad ornate, copioseq; scribendum facultates amplissimas contulerunt. Extat etiam eius legatio ad Campsonem Gaurum Memphiticum Regem suscepta uiriliter, integerrimeq; descripta, quo uel breui opere, sublata demum Sultanorum Tyrannidis, & Mamaluchorum equitum quorum nomen nobis erat obscurius, memoria relinquitur. Sed tum importune decessit, quum Ferdinandi Cortesii in altero ad occidentem orbe inuento, subactoque inusitatae felicitatis uictorias scripturus esse uideretur.

GABRIELIS ALTILII.

GABRIEL ALTILIVS In Lucania natus iunioris Ferdinandi Regis præceptor usq; adeo molliter, ac admirande in Elegis, & heroico carmine excelluit, sicuti ex Epithalamio Isabellæ Aragoniæ perspicui potest, ut Pontani atq; Actii testimonio antiquis Vatis æquaretur. Is uirtutis merito, Policastri, ea urbs olim Buxentum fuit, Antistes factus à Musis per quas profecerat, celeriter, impudenterq; discessit, magno hercle ingrati animi piaculo, nisi ad spem non iniustæ ueniæ ob id culpa tegeretur, quod ad sacras literas nequaquam ordinis oblitus tempestiue confugisset. Mortuus

est in sacrata sacerdotii sede sexaginta annis maior, tulitq; Pontani pietate supremi officii nobile carmen, quod pro titulo urnæ marmoreæ incideretur.

MARCELLI VIRGILII FLORENTINI.

EXIMIA huius fuit in blando uultu cultoq; sermone suauitas, & quum è suggestu iuuentutem doceret, aut in corona loqueretur, doctrina multiplex ipsaq; uarietate mirabilis ex eo autem officii munere quod antea Aretini, Poggiiq; fuerat, ab Epistolis Reipublicæ operam præstabat, & quum suppeteret otium tertio muneri uacare erat solitus. Susceperat enim Dioscoridem omnino traducendum, expetentibus Medicis, petebat enim ex eo labore non obscuram laudem, quod in perdifficili herbario negotio ab ineunte ætate accuratissime desudasset. Sed edito opere statim in publicum exierunt, duæ omnino diuersæ interpretationes, altera Hermolai quæ extincta putabatur, altera Ioannis Ruellii Galli à Latini styli mundiciis multo maxime laudata. Extat, etiam nobilis oratio in consuetudine habita, quum Laurentio Medici Iuniori militaris Imperii insignia traderentur.

IANI PARRHASII.

HIC Vir honesta familia Cosentia natus, quum è suggestu, summa facundiæ Maiestate Latinas literas Mediolani profiteretur, cunctos nostri sæculi doctores, erudito rerum omnium quæ explicaret apparatu, ac una præsertim rotundæ pronuntiationis gloria superauit. Duxerat uxorem Demetrii Chalcondylis filiam, qua felici cognatione & socer & gener mutui suffragatores in scholis utriusque linguæ Imperium tenuerunt, tanta Parrhasii fama, ut Triuultius summæ dignitatis sexagenarius Imperator inter iuuenes auditores conspiceretur. Edidit commentarios in Claudianum, & Nasonis Ibim, recondita eruditione refertissimos. Nouissime autem in manibus erat penè absolutum Volumen de rebus abstrusis per epistolam quæsitis, Sed Mediolano excedere coactus est, quum Ludimagistri Regionum sæpè ab eo reprehensi redarguitq;, ac ob id inscitia pudore decoquentes in eum conspirassent, ita ut lasciuia fabula insubrum auribus grauis excitaretur, tanquam auditores parum pudicè dilectos corrumpere; Verum ab ea futili calumnia, tanquam

tanquàm literarum nomine clarissimus, conducente Leone cum Bafilio uxoris fratre in Vrbem uenit; Sed tanti suggestus honore diu perfrui non potuit, articulare morbo, membra omnia sauisimè deformante, unde ei maturatus in patriam reditus cum uitæ exitu contigit.

GEORGII SAVROMANI GERMANI.

HIC In Italia, quum iuris ciuilis studio operam dedisset, eamq; facultatem sine forensi agitatione parum nobilem, nec fructuosam esse fateretur, ad humaniores literas ingenium traduxit, adeo feliciter, ut duabus Orationibus in laudem Caroli Cæsaris publicatis, totius Academiæ iudicio, Longolio plenior, atq; torosior censeretur. Ob id ciuitate Romana donatus est, egitq; tenerum sodalem apud Academicos, exuta quidem omni uocis, moris, atq; habitus asperitate per aliquot annos, dum minuta Cæsaris negotia procuraret, Leoni, Hadrianoq;, & demum Clementi eloquentiæ nomine non ingratus. Sed in tumulto captæ urbis ab Hispanis, omnibus fortunis exutus, ne in tormentis expiraret à Germanis ita seruatus est, ut non multo post, crassante pestilentia cum filio, concubinaq; perierit.

COELII CALCAGNINI FERRARIENSIS.

HIC diu in patria iuuentutem docuit; honestissimo patre, sed incerta matre genitus ab Atestino Principe sacerdotio donatus est, quum fœcundum, miteq; ingenium, & elegantes mores ad literas attulisset, pronior erat ad Elegos, quandoquidem in pedestri oratione ieiunus, & scaber, & sine dulcedine numerorum affectatus haberetur. Dum enim multa legisse uideri uellet, & plurima docere percuperet in Epistolicis quæstionibus, & titulo inepto; & toties usurpata ab aliis materia nasutos offendit, & bilem mouet nobilibus ingeniis, quum in libros Ciceronis de officiis, inuerecundè prorsus inuehitur, qua in re à festinante fato beneficium tulisse iudicari potest, quod luculentam Ciceronis defensionem à Maioragio in publicum prodeuntem, & uiuum proculdubio iugulaturam morte effugerit.

AVGVSTINI IVSTINIANI GENVENSIS.

HIC è Secta Diui Dominici Linguarum uarietate delectatus instrumenti ueteris , nouiq; textus hebraico , græco , & Chaldaeo sermone perscriptos curiosis representauit ; graui quidem sumptu , & tenui cum laude , quum impressa domi præalta uolumina emptores rarissimos inuenirent sic ut temere conceptam spem lucris inanes inita rationes eluserint. Sed factus inde Nebiensis Antistes scribendæ patriæ historiæ negotium suscepit , adeo ineptis ad id ingenii uiribus , ut præcipitata editionis , male audiendo , pœnas daret . Nec multo post , quum è Genua in Corsicam incerta adhuc tempestate traicere uellet , in cursu fluctibus obrutus , aut à Pœnis prædonibus interceptus creditur , quum nullum usquam naufragii , aut pyratarum prædæ , uestigium apparuerit .

ROBERTI VALTVRII.

IS Sigismondo Malatestæ Ariminensium Principi Militaris disciplina præcepta è Græcorum & Latinorum historiis collecta perscripsit , eo luculentiore , utilioreq; uolumine , quod explicatis ueterum machinarum artificijs totius bellici apparatus instrumenta secundum picturæ imagines legentium oculis subiecerit .

MATTHÆI PALMERII FLORENTINI.

HVIVS ingenio , & industria Eusebii libro de temporibus addita est coronis . Scripsit etiam historiam Pisanam , atque item poemata Latinis , ac Ethruscis uersibus quodam etiam opere Danthis comœdiam æmulatus . Sed id nequaquam prospere successit , quum de Diuinis perperam , incauteq; locutus libro ex theologorum sententia damnato , crematoq; in hæresis Arrianæ suspensionem incidit .

IACOBI ANGELI FLORENTINI.

HIC Ptolomæi Cosmographiam ex græcis codicibus , & tabulis diligentissime Lineis ex picturæ dimensione expressam Alexandro Quinto dedicauit , quo munere gentium omnium historiæ ingentem requisitæ lucis splendorem accepisse uidentur , quum narratio

ratio maximarum rerum ferè omnis tanquàm lumine suo orbata , & manca sordescat , nisi positis sub aspectum Regionum tabulis , ex uero situ locorum totius rei gestæ notitia , quod est miræ uoluptatis illustretur .

HECTORIS BOETHI.

QVI à prima origine Scotorum Regum historiam Latine diligenter perscripsit ; passim ueteris chorographiæ memor , & moderatæ libertatis nusquam oblitus , ita ut magnoperè miremur extare de remotis ab orbe nostro Ebridum , & Orcadum insulis mille amplius annorum memoriam , Cum in Italia Altrice ingeniorum tot sæculis post eiectos Gothos scriptores omnino defuerint , tanto quidem publicæ dignitatis detrimento , ut non dispudeat maioribus nostris indignari , nisi satius fuerit amissæ Libertatis obliuisci , quam cum infami quodam pudore calamitatis , ac ignauix nostræ uulnera refricasse .

POLIDORI VIRGILII.

HIC Urbini natus ubi adoleuit optimis instructus literis in Britanniam transiuit , cum antea lepidò argumento prouerbia , excepta demum ab Erasmo & eruditissime amplificata publicasset. Is ab hoc Henrico Rege fortunis adauctus , flamenq; Londinii creatus conscripsit Historias rerum Britannicarum , ea fide ut Scotis , & Gallis sæpè reclamantibus , alieno potius arbitrio , quàm suo intexuisse multa in gratiam gentis existimetur , quod in recensendis minorum Ducum nominibus , tanquàm gloriæ auidis plurimum indulserit .

GVAGHINI GALLI.

HVIC , Gallia plurimum debet , sed de fide illi uiderint quorum interest incorruptam rerum memoriam ad posteros transmitti , nam in his quæ ad Italiam pertinent huius tempestatis , usq; adeo insolenter , & pingui stylo cacutire solet , ut qui nulla orationis ornamenta in eo conspiciunt , passim eius imprudentiam stomachentur .

MARINI BE CICHEMI SCODRENSIS.

AB hoc Dalmata non infulsè Latino Georgii Castreoti Schenderbechi admirabiles res bello gestas quanquam inusitatis excessibus perscriptas legimus. Æquauit enim hic Vir amore patriæ, & Barbarorum odio à fide procul abductus Epirotæ Reguli uirtutem antiquis heroibus, ita ut iustam egregiè factorum gloriam, dum supra æquum in laudes prorumpit suspicione mendacii eleuasse censetur.

IACOBI ZIEGLERI.

QVIS eò Latinas literas quò Romana arma penetrare nequierint peruenisse non miretur. Hic enim in terra Gotica natus ac educatus adeo exactè puriter & facundè, Christierni Daciæ, atq; Noruegiæ Regis immanitatem, neq; ipsi sanguinario Tyranno diu latam, neq; demum Diis Vltoribus neglectam perscripsit, ut eruditis gentibus pudori esse possit; quod Latinæ facundiæ fruges, sub cimmerio cœlo penè felicius ac uberius, quàm sub hac benigniore, ac temperatiore plaga proueniant.

PAVLI ÆMILII.

HVNC protulit Verona; Gallia aluit, Ludouicus duodecimus Sacerdotio in æde Deiparæ Virginis Lutetiæ Parisiorum exornauit, quod orsus à primis Galliæ Regibus mille amplius annorum gallicam historiam, laconica tamen breuitate perscripsisset, Sed in sacri belli enarratione, quum Gothifredi Bolionis uirtute Hierosolimæ caperentur, aliquantò luculentius ita se se diffudit, ut medium iter, non interitura cum laude tenuisse existimetur.

GERMANI BRIXII.

IS ad Altisiodurum Galliæ oppidum natus in Poësi Lauream meruit, Latino carmine edito, de trium ingentium nauium miserabili conflagratione, quum duæ Britannicæ Gallicam cognomento Chordigeram; hæc erat inusitata magnitudinis, harpagonibus comprehensam expugnare niterentur; Sed demum emendatiora

tiora poemata uario titulo publicauit . Inde uero pedestri orationi deditus , transtulit e Græco, uti Lascares Alumnum decebat, ex Chrysostomo Babylæ uitam , & libros septem de sacerdotio puritate sermonis minimè contemnendos . Senescentem , sed adhuc planè robustum inuasit atræ bilis morbus ob id paulatim sæuior . atq; lethaliior effectus , quum ex accumulato multo auro dimidiam fere partem furto sibi subtractam miser sensisset , ut credi par est , à domesticis, quibus nec uitam quidem postea credidit, sic ut in itinere iuxta Ligerim apud Carnutes expirarit .

NICOLAI TEGRIMI.

IS Luca natus , professione iurisperitus post Magistratus honestissimo in Italia gestos , Patriam historiam egregia fide perscripsit ; & in ea præcipuè Vitam Castrucci qui Luca , Pisarum, & Pistorii dominatum tenuit ; & magnas Florentinis intulit clades : cuius uiri, si Tyrannidis inuidiosum nomen facebat , inusitata bello uirtus , singulari laude celebranda iudicatur . Sed Macchiauellus Florentinus historicus , patrii ueteris odii memor petulanti malignitate , non interituram memorabilis Ducis famam fabulis inuoluit, quum uitam acerrimi hostis Ethrusco sermone scribere orsus , tam impudenti , quàm astuto illudendi genere sacrosanctam rerum gestarum fidem corruerit .

CAMILLI GHILINI MEDIOLANENSIS.

CVIUS extat liber exemplorum florida per omnes ætates uarietate periucundus , ac ipso penè Valerio Maximo argumenti hylaritate festiuior . Ea rerum exempla diligenti , grauiq; studio collegerat Baptista Fulgosius gentilium suorum Perfidia Genuæ principatu deiectus , sed quoniam Latine orationis facultas minimè superpetaret , ea materno sermone perscripserat, ut aliquantò post ab hoc Ghilino Latine uerteretur. Fuere qui existimarent à Iacobo patre id opus longo uigiliarum labore compositum in quotam hæreditatis partem obuenuisse filio adolescenti , studiosoq; liberali quidem indulgentia beneuolentissimi patris , quum in eo eruditi ingenii certa indoles emineret , qua uel alieni operis oborta suspicio præclare discuti posse uideretur . Erat enim Camillus in grauissimis Legationum muneribus ob industriam cum summa fide , prudentiaq; con-

T ii iunctam,

iunctam , diu uersatus , ita ut excitatæ fabulæ famam ridendo dilueret , & perurbanè se ab hoc furti genere non abhorre fateretur , quando iure damnari non possit amore incensus adolescens, si quid opulento patri arguta manu furripiat ; Periiit in Sicilia apud Carolum Cæsarem Francisci Sfortiæ Legatus , quum debellatis ad Tunetum Barbaris , Augustus Victor ad Triumphum in Italiam reuenteretur .

IOANNIS REUCLINI GERMANI.

HIC est ille Capnionis cognomento è patria lingua in Græcam uerso , ne Latine fumeus euaderet , Germanorum ætate nostra clarissimus , qui inusitato fretus ingenio , Græcas , ac Hebraicas , atq; item Latinas literas in Germania pari felicitate propagauit . Quum arcana Hebræorum confirmandis Christianæ legis Præsidii in lucem proferret , effectricemq; mirabilium operum Cabalæ disciplinam apud ualida , atq; expedita ad perdiscendum eius gentis ingenia profiteretur . Extat eius liber de uerbo mirifico , & de Cabalæ scientiæ placitis , eloquentia illustri ad Leonem Decimum perscriptus . Circunferuntur etiam præter grauiores libros, quanquàm suppresso nomine , ex eius officina obscurorum uirorum epistolæ , admirabili facetiarum lepore conditæ , quibus ad excitandum risum cucullatorum Theologorum ineptissime , atq; ideo ridiculè latina lingua scribentium , stylus exprimitur . Vlciscebatur enim infestam nomini suo turbam , iucundissimo satyræ illudentis genere , quum maligna cucullatorum conspiratione tanquàm iudeis parum æquus hostis, ac ex animo planè recutitus impietatis accusaretur, hic liber auidè coëmptus , & euulgatus , adeo grauiter calumniatores eius ordinis perculit , ut coniurationis Princeps Hostratus lethali dolore sauciatus interierit , & reliqui æstuantes à Leone suppliciter impetrarint , ut edicto diuendi , atq; imprimi uetaretur , sed edicti maiestatem Reuclinus falso ingenio ludificatus secundū epistolarum uolumen tanquàm ex titulo minime uetitum , altero quidem aculeatius impressoribus tradidit , ita ut cucullati misere cum hydra luctantes , animos in ea lite desponderint. Hostrati autem Tumulo hoc nobile Carmen , Capnionis puer affixit .

*Hic iacet Hostratus , uiuentem ferre patiꝑ
Quem potuere mali , non Potuere boni .*

Crescite

*Crescite ab hoc Taxi, crescant Aconita sepulchro
Ausus erat sub eo, qui iacet, omne nefas.*

IOANNIS DE MONTE REGIO GERMANI.

H V N C enim unum admirabili solertia diuini ingenii Astro-
nomorum omnium qui hactenus floruerunt præstantissimum uene-
ramur, quum decimam spheram totius cœlestis globi supremam,
inclusasq; diurna rotatione rapientem, certissima supputatione si-
bi, & posteris inuenerit; hac ipsa ædè gloriofa sapientiæ palma,
Thalete, Eudoxo, Calippo, Ptolomæoq; ipso; tantæ scientiæ con-
ditore, ac Alfragano, nobilior. Extant eius subtilissima Commenta-
ria in Almagestum Ptolomæi, & Mathematicæ ratiocinationis ex-
actus, atq; perutilis liber de Triangulis. Ab hac commendatione
eruditi nominis creatus est à Xysto Quarto Ratisponensis Episco-
pus, accitusq; Romam, ut annum ex uetusta intercalatione fastis
minimè respondentem ad statas ex cursu lunæ Pascales cerimonias
reuocaret: Quod confici posse uidebatur, subductis semel aliquot
diebus Martio mensi, qua una ratione, mille & quingentorum an-
norum excessus in cursu syderis non planè sensilis, toto demum cu-
mulo deprehensus, emendatissimè tolleretur. Sed crassante in urbe
pestilentia fato surreptus, quod maximè cupiebat, præstare non
potuit.

LVDOVICI VIVES VALENTINI.

H I C quanquàm ducta uxore apud Belgas liberis operam da-
ret, sacrarum tamen literarum studia egregio digna sacerdote com-
plexus, adeo profecit, ut Diui Augustini librum de Ciuitate Dei
luculenta commentatione adiecta, religiose admodum illustrarit,
quum publicè auctus stipendio liberales artes profiteretur legendaq;
posteris multa uolumina perscriberet, nondum senex fato functus
est, Brugis quod est Emporium Gossoriaci littoris, prosequentibus
magno luctu amissi Præceptoris memoriam Belgis omnibus, sed ma-
ximè ciuibus Hispanis, quòd eo doctiorem in Hispania superesse
neminem faterentur.

COSMVS PACTIVS.

COSMVS Pactius ex amita Leonis Decimi genitus nobili uir ingenio, elegantiq; doctrina præditus, quum esset Florentinus Archiepiscopus Maximum Tyrium Platonicae sectae Philosophum è græco in latinum scitissime uertit. Nec in eius ingenui muneris labore cessaturus uideri poterat, tanquam uirtutis, & pietatis amore flagrantissimus, nisi importuna mors, uix dum Leone auunculo ad Pontificatum prouecto & optimorum consiliorum studia, & paratae purpuræ honorem intercepisset. Hæc subinde studia Alexander germanus frater, diuerso nec utiq; multum felici itinere secutus est. Ad scribendas enim Tragædias ingenium appulit, eruditum herclè, sed aliquantò quàm cothurnatum Poëtam deceret aridius, quòd etiam & gracilitas ipsa totius habitus, & angustæ uocis exilitas, ex uiuentis fronte promitterent. Poëticam autem Aristotelis non ineptè uti difficilem in latinum uerterat. Ob id tanquam ex concepta artis ratione Tragædiis incumberebat, uerum adeo intemperanter, ut Græcas & ex his præsertim Iphygeniam in Latinum pariter, & Ethruscum carmen uertendo, propriaq; inuentionis alias effundendo, quæ in theatris agerentur, intentæ libidini uix modum imponeret, quanquam ab Ethruscis histrionibus repudiarentur, qui exhibilantis populi iudicium maximi instar periculi omnino fugiendum existimabant, quod ea poëmata uersibus constarent pede uno longioribus, ex noua scilicet, ac ob id insolèti nostris auribus Græcorum imitatione, quæ numero, & modo prorsus infaceto tanquam enormis, nusquam nisi Gracissantibus arrideret. Iure itaq; nouæ inuentionis exemplar, nemine imitante, apud ipsum authorem stetit, atq; consenuit. Vsq; adeo difficile est, obsoletis nitorem, & nouis authoritatem feliciter attulisse.

LV BET

V B E T postremo desiderare quorundam externorum
 1 rum imagines Germanorumq; præsertim, quum literæ
 non latinæ modo cum pudore nostro, sed Græcæ,
 & Hebraicæ, in eorum terras, fatali commigratione
 transierint, ita ut eorum qui iam fato functi,
 cæteris clariores euaserunt, ueras imagines à uiuis, & pari laude
 florentibus, efflagitare non dubitem, quando id ab humanissimis,
 nisi uiolato Musarum sacramento, frustra expectari minime possit.
 Quis enim nisi planè barbarus, & impius, uel exiguam laudem sine
 piaculo defunctis inuiderit, quanquam ex peculiari sua ingenii
 fecunditate nullo æuo perituris? Pertinet herclè in quota parte exoptatæ
 laudis, ad producendam uitam, in albo, atq; ordine præcellentium
 hominum recenseri, agnosciq; item ex uera oris effigie, ostendiq;
 posteris in perstricta nec inuiti editorum operum censura, unde nouam
 nobilitatem, ueluti liberali nec sperata quadam adoptione, ad
 cumulatam decus induerint. Emicuit dudum perillustis eruditio in
 Ioanne Oecolampadio, sed profectò clarius, & luminosius illuxisset,
 nisi eam diræ hæreseos maculæ defcēdassent, dum enim Theophylactum
 maligna præuaricatione, quadam omitendo traducit & Christianæ
 hostiæ sacramentum repudiat, Rophense Britanno seuera manu
 iugulante, redargutus concidit. Eadem ferè nouæ sectæ libido
 Zuuinglum in sacris literis apud Heluetios clarum cruento exitu
 præcipitem dedit, facundia siquidem pestilenti, ac impiis concionibus
 quum Ciuitatem Heluetiorum, diductis in contraria studia simplicissimis,
 & militaribus populis, ad tuas cædes concitasset, in acie trucidatus
 occubuit, ita ut nefariæ temeritatis pœnas, Deo maximo uindice
 dedisse credatur. Contigit & honestissima laus ex studio nobilium
 literarum Bilibaldo Nurimbergensi, cuius extant nonnulla opera
 ex Gregorio Nazanzeno piè translata, & Cosmographiæ liber ex
 Ptolomæo accuratius quàm antea traductus, & totius Germaniæ
 Urbium descriptiones, eruditam lucem obscuris regionibus afferentes.
 Quis Vadiano ex Sancto Gallo Heluetiorum insigni Pago, nouæ,
 atq; uetustæ Cosmographiæ curiosus, gratias non aget? quum
 Libellum Pomponii Mellæ perutili commentatione, ex breui & obscuro,
 magnum illustremq; reddiderit. Miramur quoq; diligentiam laboremq;
 uero Regia in aula conspicuo longè honestissimum, Cuspiniani
 Viennensis, à quo civili quadam facundia Germanorum, & Bizantiorum
 Cæsarum Imperia, propinquitates, stemmata, mores, atq; exitus

tus referuntur . Viget apud nos eruditi nominis authoritate Cop-
pus Basiliensis ab exacta doctrina feliciq; artis industria medicus ,
Francisco Galliae Regi , magnoperè , repetita sæpè memoria , desi-
deratus . Suspiciamus etiam ingenium Conradi Godenii , uertendi
Græca , docendiq; facultate , apud Belgas , magnoperè celebratum .
Venerantur iureconsulti nostri Zasium ex harudum Constantia
humani iuris intelligentia , cum exactissimis scriptoribus conferen-
dum . Floret adhuc apud nos prædulcis , & grata memoria Beati
Rhanani , ex eius enim ingenii liberalitate , officinaq; libraria , opti-
marum literarum magnas opes ad nos peruenisse conspiciamus . Sunt
etiam in celebri fama Camerarius Græcæ , atque Latinae linguæ ita
peritus , ut scribendo pernobilis Ciceronis imitator euaserit , & Co-
pernicus absolutæ subtilitatis Mathematicus , atque item Albertus
Crantius , qui Danorum , & Suecorum Regna ad extremum Bo-
realem Oceanum , nostris obscura facundissime descripsit . Sed qua-
demum ueteri sodalitio digna pietate , imaginem tuam , ut Elogio
nostro coronetur expectauerim , Vrsine Gaspar Vindelice , paucis
ante annis morte præpropere nobis crepte : nobiles enim Poëtas
læto carmine , Historicos uero styli grauitate , superabas : Sed in
cumulo honestissimæ laudis uti integer uitæ , scelcrisq; purus , tran-
quilli animi probitate periculosi officii munus feliciter adimplebas ,
quum Maximilianum summæ indolis adolescentem Ferdinandi Cæ-
saris designati , filium , patruï fortuna dignissimum , perfectis mori-
bus , ac literis erudies . Sed cur reliquos enumerare non desino ,
postquàm inanis spei uotum , infinitus eruditorum numerus inter-
rumpit : offertur enim latissima seges , ab ipsa mirabili Germanici
cœli fecunditate . Occulta herclè syderum commutatione euenisse
arbitramur , ut illud cœlum , molestis Boreæ flatibus frigore geluq;
damnatum , horrida dudum torpentiaq; ingenia mollierit , ac exci-
tarit . Neq; enim contenti sua uetere militiæ laude , qua Martium
decus Romanis Gentium uictoribus ereptum stabili disciplinæ se-
ueritate feliciter tuentur , ipsa etiam pacis ornamenta literas , opti-
masq; artes decoquenti Græciæ , ac Italiæ dormitanti (quod pu-
deat) abstulerunt . Patrum siquidem nostrorum memoria Architec-
ti in primis , ac exinde Pictores , statuarii , sculptores , Mathema-
tici , & perargutæ manus artifices , ac item Aquileges , septempeda-
riiq; mensores , è Germania petebantur . Nec mirum quum antea
inuisitata , & portentosa inuentionis , æreas formas excudendis li-
bris , & formidanda bello ænea tormenta nobis attulerint . Sed
hac

hæc infesti sæculi fortuna , non usq; adeo illis benigna mater , & nobis immitis extitit nouerca , ut nihil omnino ex pristina hæreditate reliquerit . Tenemus enim adhuc (si fas est uel modeste gloria ri tota penè libertatis possessione spoliatis) synceræ , & constantis eloquentiæ munitam arcem , qua (si castis Musis placet) ingenuus Romani candoris pudor , aduersus externos , inexpugnabilis conseruatur , atq; defenditur . In hac enim statione ad perenne decus , optimo cuiq; ciui intente uigilandum erit , ut Bembo Sadoletóq; signiferis quod reliquum est è tanta maiorum substantia , generose tueamur ; Quanquam inani miseriarum nostrarum solatio, postquam non iniquo iure apud nos conuulsa libertas interiit , qua una proculdubio altrice studiorum, bonas artes excitari , propagariq; conspicimus .

V V M iam confecto priore uolumine , quo fato
 q functorum imagines continentur, ad secundum non
 inuita Minerua peruenerim (id enim de uiuis erit)
 censura periculo grauius quidem , sed ingeniorum
 illustrium religiosa commendatione iucundius , ope
 repretium existimaui , eorum nomina profiteri , quorum tabulæ pi
 ctæ in nostro conclauī immortalibus dicato spectantur . Sit hæc
 enim delectæ sedis , & instituti operis certa nuncupatio, ut uel hinc
 uiri elegantes , tanquam arridentis augurii læto omine accepto, suo
 rum ingeniorum monumenta ad posteritatem æterna prospiciant ,
 nec ideo grauate morem gerere uelint , honesta mihi pariter ac ip
 sis , & deniq; grata omnibus expetenti . Appello enim eos, qui lite
 rarum amore uoluptates abdicarunt , & bona spe diuturnæ laudis
 aluntur , num laudari uel à mediocribus poëtis , ineptum putent ?
 Superbe quidem insaniunt si alienæ liberalitatis munera fastidiant.
 Idcirco mihi satis fuerit Italos blandè , ac humaniter admonuisse ,
 neq; enim eos adeo austeros , & illiberales fore crediderim quin ima
 gines scite pictas ad Musæum minime transmittant . Quid enim

V inuere

inuerecundius, ne dicam agreſtius admitti poterit, quàm ab exemplo tot inſignium uirorum omnino diſceſſiſſe, qui hoc eruditæ benignitatis officium latiſſimè præſtiterunt? Quam ob rem annotata nomina ſubdidimus, ut qui abſunt certam ſedem benignè ſibi relictam intelligant; ſi in hac florida, ac immortalī corona, conſpici deſcorum exiſtimarint. His equidem ingenuis luſibus noſtris, primos uigiliarum ſuarum fructus prædulci libatione deguſtabunt. Quid enim uiuenti, ac utiq; de ingenii uirtute benemerito, beatius acciſdere poteſt, quàm repræſentata alieni iudicii teſtificatione gloriam præſentire? Quid porro latiſſus, atq; iucundius, quàm intereſſe poſteritati ſuæ, & deniq; fatiſ inuitis mortem non timere? quàm neſmo niſi anxius ante ipſum inuidiæ laceſſentis euentum, non timuit.

Nomina eorum qui adhuc uiuunt & præclara fœcundi ingenii gloria perfruuntur, hæc ſunt. Imagines autem eo ſeriatim ordine ſedem obtinent, ut dignitatem omnem uel fortunæ uel generis, ipſe unus ætatis honos antecedit.

Nomina eorum, qui in tabulis habentur.

Petrus Bembus Cardinalis

Baptiſta Aegnatius

Iacobus Sadoletus Cardinalis

Georgius Trisſius

Hieronymus Fraſcaſtorius

Hieronymus Vida Epicoſpus Albanus

Ioannes Pierius Valerianus

Romulus Amaſæus

Andreas Alciatus

Marcus Antonius Flaminius

Philippus Melancton

Ianus Vitalis

Reginaldus Polus Cardinalis

Daniel Barbarus

Antonius Mirandua

Philander Gallus

Honoratus Faſitellus

Baſilius Zanchus.

Sed qua spe alienæ benignitatis munus expectauerim? quum hæc nostra cupiditas ad externorum imagines extendatur, nisi uiri nobiles adiutent, honestisq; uotis arrideant. Nulla enim res est uel non planè ardua, quæ illustri patrocinio non indigeat, ut rectè, matureq; perfici ac impetrari possit. Rogabo itaq; ueteres patronos in Prouinciis dignitate, atq; opibus præcellentes, sic ut eos etiam pie obtester per communia Musarum sacra, ut hoc officium expedite, ac liberaliter præstare uelint. Quid enim non præstabunt sacrati Proceres, qui se alumnos, amatoresq; Musarum professi nunquam ueræ gloriæ nomen contempserunt? Ita ut uel ab ultima Sarmatia, qua latinæ linguæ septa Roxolanorum niuib; terminantur, mihi minimè defuturum sperem Ioannem Dantiscum Varmiensẽ Episcopum, qui multis legationum functus honoribus, & Poëtica Lauru coronatus, suæ gentis nobilitatem ad eandem laudem accendit, ad quàm præclare aspirant Philippus Padneuius, Martinusq; Cromerius. Nec in hoc ædopol erudito munere collocando suspensè cunctabitur generosus ille Musarum hospes Otho Truchses Germaniæ decus, & sacri Senatus ornamentum, Quum eius explorata liberalitas neq; usu consenescat, neq; præterita existimatione satietur, nec aliud quicquàm nisi extra inuidiam positum, perennèq; respiciat, Nec id herclè mirum, postquàm ille alioqui multis importunus maturatæ purpuræ splendor, nec perstrinxerit oculos, nec memoriæ neruos eliserit, nec quicquàm de synce ro, nobilèq; pudore uel leuiter inumbrarit. Patefecit enim innatæ uirtutis studia in hoc dudum apud Vangiones conuentu longè grauisimo, quum summa auctoritate præses, ideoq; Reipublicæ causa uehementer occupatus, omnes numeros perfectæ uirtutis expresserit: ita ut ab eo iam non paucos quidem, sed ex feraci ingeniorum Germania, integram per imagines lectissimorum uirorum cohortem expectem, in qua inter tantos Græcorum authorum interpretes, diuinarumq; rerum scriptores inclytum Poëtam Georgium Logum, sodalem meum, si ita fas est, cum Laurea signiferum exoptarim. Nec Thomam quoq; Nadastrum qui unus in Pannonia pari studio Martis, & Palladis antiquum decus tuetur, quenquam omnino prætermisurum ex his arbitror, quos intestini, ac externi belli calamitas reliquos fecit. Iam pridem enim amisimus sacrati ordinis Antistites literarum, atq; uirtutis studio præcellentes Ioannem Pannonium æterno poemate edito stabili fama commendatum, & Philippum Moræum Strigoniensem Mugaciana acie à barbaris in-

V ii terfectum,

perfectum, & quos nuper non sera dies nobis eripuit ueteres amicos pietate, ac altitudine animi, latinaque facundia illustres, dum tota Europa maximas legationes obirent Stephanum inquam Brodericum Vacciensem Francapanem Agriensem, & Statilium Albæ Iuliæ Dacorum sacerdotio insignem. Sed Florentissimi pauloante Regni profecto miseret; tanquam subacti, ac in fœda seruitute planè merientis, quum in eo egregia illa, ideoque non temerè formidata barbaris, ueterum militum soboles interierint, extincto nimirum Matthia Rege, cuius summæ uirtuti nusquam Fortuna defuit, pudore ingentis animi uicta, scilicet ut mox indignata imbelles firmissimi Regni dominos, uti suo more instabilis non iniquo iure rebellaret. Hæc eadem pari incurso Dalmatas afflixit, apud quos ualida ad capeffendam ex literarum studiis laudem, hac ætate ingenia floruerunt, sed ab assiduâ Barbarorum incursionibus exturbati uetere agro, ac in extremas patrii littoris margines compulsi, tanquam de retinenda libertate desperantes, armis literas commutasse uideri possunt, sic ut nemo dignus elogio compareat, nisi in lucem studiose producat ciues suos Tranquillus Andronicus præclarus Ciceronis æmulator, dum grauisimarum actionum ac Othomanicæ legationis, obscurorumque nobis itinerum commentaria perscribit. Belgarum porro ingenia mihi herclè diligenter excudet, & bona fide recensabit, oraque delectorum, ni fallor eruditè picta benigne largietur, Antonius Peronetus Atrebatensium Antistes, modo ei adeo grauius maximis officiis occupato, hæc ardens conficiendæ publicæ pacis cura, excolendis Musis otium relinquat, quod certè necessario somno subtracturum crediderim, quum iam pondera consiliorum ingentium ex sinu Cæsaris, nimia plane uel importuna fatiscentis senis patris humeris, piè subeundo nauiter excipiat. Sed ualebit opinor Erasmi uiri summi præceptorisque memoria, quum discipulorum eius insignis globus passim occurrerit Petro Nanio duce, quo optimarum literarum professore, Louaniensium Academia gloriatur. Quia in re se monitorem occupato Peroneto, facile præstabit Cornelius Cepærus eruditi iudicii pondere, & in tantis legationibus, ac illustri totius Europæ peregrinatione celebratus. At non hæc quoque sperauerim ex opulenta Gallia, quæ uariâ, & inconditâ Doctrinæ acruos aliquandiu mirata, nunc primum quid sit illud eximium in literis, & perillustre decus intelligit, repudiataque barbarie,

rie, ita latinæ orationis puritate delectatur, ut siquid manes omnino sentiunt, Budæum pariter, ac Erasum misere pudeat, adeo agresti, & senticosa uia laudem uigiliis parem omnino quæsiuisse? Aspirabit utique nobili uoto luculenter Ioannes Belaius præclaro uetustæ familiæ, ac insitæ uirtutis nomine Parisiorum Antistes, & bis merita purpura Senator amplissimus. Quid enim amico ueteri erudita præsertim ideoque minimi sumptus munera cupienti non tribuet? qui perenni studio Græcis, atque Latinis Musis sacra facit, qui ingenia fouet, productaque in Regiam eruditi Principis liberalitate, protinus exornanda in luce constituit. Huic igitur non immerito uiri doctissimi morem gerent, benigneque docta ora pictoribus præbebunt, ipseque ante alios Perionius uel religionis amore sacratis inclusus sepius, qui Aristotelem Ciceronis ore loquentem fecit, Dum Strebeum pari æmulatione conspicuum glorioso certamine superare contendit. Quid non tribuet sodali Danesius, qui Budæi præceptoris imaginem huc usque transmittit, uir hercle summa eruditione, Romanoque iudicio insignis, à quo propediem absolutæ felicitatis partum expectamus. Nec puto Lazarum Baiphium libris de re uestiaria naualique percelebrem, & Guliermum pellicerium explicato totius rei herbariæ negotio, publicæ utilitati consulentem, quicquam uetere amicitia indignum admissuros. Nec desiderio meo prorsus illudet ipse Castellanus præcellentis doctrinæ merito perpetuus Comes ascitus Regi, ut inter molissimæ Ccenæ tempora rerum omnium origines, & euentus infinitæ Regis memoriæ recondenda repræsentet. Consequenter & hos Tusanus in rei literariæ substantia Budæi præceptoris astutus hæres, quum id tantum adierit, quod certum, & salubre uidebatur, totam autem parum comptæ elocutionis intemperiem effugerit. Nec ab his uestigiis longè aberunt Poëta duo planè suaues & teneri, Salmonius Marinus, Nicolausque Borbonius, & Regius qui pedestri oratione poetarum honoribus adequatur. Postremo & ipse Vatablus, quamquam in celeberrimo Gymnasio plenis subselliis superbus, suam uel hæbraica duritie non planè faceti oris effigiem denegabit. Sed ad quem modo confugiam qui in Hispania præcellentium ingeniorum delectum habeat, ac eleganti uiro dignum huius non indecoræ liberalitatis officium præstet?

inter multos hercle qui feuerioribus diuinarum rerum , ac humana-
rum studiis dediti , tanquàm Reipublicæ priuatæq; maximè utiles
iudicantur , rari occurrunt , elegantium literarum ornamentis insi-
gnes , quòd hic omnis Latine scribendi lepor , à parum grauibus
inani ambitione quæsitus , nulla omnino subsidia seriis facultatibus ,
sed impedimenta nonnunquàm afferre uideatur . Qua de causa
quum uigente adhuc seniorum opinione ipsi etiam totius Hispaniæ
Proceres , hæc studia tanquàm importuna militiæ penitus abdicar-
ent , hic excellens cultus quo disciplinæ omnes exornantur aliquan-
tò serius quàm alias in terras , in Hispaniam peruenerit ; ita , ut hæc
terra alioqui rerum omnium ferax , acerrimorumq; in primis , &
sublimium ingeniorum alitrix , quæ tot nobiles æternosq; Poëtas ,
ac oratores Romanæ Ciuitati quondam inseruit , hoc toto , quod
suspiciamus , illustris eloquentiæ honore , penitus orbata censi pos-
sit . Agnouere tamen nonnulli maiorum incyriam , Nebrissæ moni-
tore , ingeniaq; sua ad hanc laudem feliciter extulerunt , in quibus nu-
per emicuit Garcias lassus , Horatiana suauitate odas scribere so-
litus , sed eum generosè ad fastigium euadentem , dum alteram mi-
litiæ laudem ardentè appetit mors acerba elusit , & casu quidem
ignobili , quum ad aquas Sextias ex Turricula ab agrestibus lapide
caput ictus spectante Casare concidisset . Sed hodiè procul dubio
Ioannes Sepulueda Cordubensis , ipsam eximiæ laudis arcem obti-
net , qui Græcæ peritus linguæ , & scientiarum propè omnium ua-
lidis instructus prædiis , dum assidue , atq; ideo feliciter stylum
exercet , eloquentissimus euadit . Huic autem proximum accedere
audimus . Martinum Silicæum Carthaginensem Episcopum , qui le-
ctissimis moribus ac literis , uiriliq; ingenio & casta facundia , dum
Philippum Casaris filium persanctè & solerter edocet , optimum
Principem ad paternum decus , & ad Regni felicitatem instituit .
Reliqua porro ingenia quæ fecunditatis egregiæ aut maturæ fru-
gis specimen præbent , indicaturum scitè atq; fideliter crediderim
Franciscum Mendocium Cardinalem , quem accipiendis de manu
summi Pontificis solennibus Senatoriæ dignitatis ornamentis pro-
pediem expectamus . Hic enim supra generis antiquum decus ,
amplissimam ex optimis literis laudem spectat , potiturq; iam par-
ta ex his studiis insigni gloria . Quæ nixa ueræ uirtutis radicibus
nunquàm deflorescet . Ea Porro ingenia , quæ ultima terrarum Lu-
sitania ad Oceanum nobis abscondit à Michaële Syluio Cardina-
le non diu quidem expectabimus is enim à uaria doctrina Poëta
cultissimus ,

cultissimus , ac omnis elegantiae iucundus arbiter , studia nostra ue-
hementer amat , & laudat ; patriiq; decoris plane cupidus , supra re-
liquos animosae gentis honores , hoc literatae laudis nomen , tan-
quam non postremae , si non summae gloriae , minimè contemnit .
At quid postremo ab ultima Britannia expectauerim ? nisi lugubres
fortasse imagines : quum ibi , optimi pauloante Regis importuna
crudelitas , aeternae laudis procures excisa plane uirtute sustulerit .

F I N I S .

Postquam relegit omnium
Prouinciarum IO V IV S intimos lares ,
Nec instituta substitit
Via , uel alto territus montis iugo ,
Hinc diuidentis Italos ,
Illinc Hiberos Bellicosa Gallia :
Vel aestuosae Adriæ
Illinc procellis , hinc profundis fluctibus
Turbatus Inferi maris :
Sed inter acreis euagatus milites ,
Interq; rauca cornua ,
Et fusa uictorum hinc , & hinc cadauera
Non otiosa indagine
Tot inde retulit libros annalium :
Mox utriusque littoris
Ora remensa , diligens felicibus
Piscator inde retibus ,
Auara quicquid ante Neptunni manus
Celauerat nobis , tulit .
Nunc inquietus patre deductus Ioue ,
Animusq; terrestribus
Non rebus explendus , uelut celeri Noto
Elatus , ubi cœlestibus
Explere sese latius rebus potest :
En aureo promit penu ,
Quantum supremo Iuppiter magnus polo

00
Pulchri recondit: & quia
Nunquam moueri cœlites queunt loco,
Ut sustulit fati dies,
Veras recepit singulorum imagines:
Quas dedicata Apollini,
Musisq; Larium colentibus lacum,
Beata continet domus,
Has si uidere longa te uetat uia,
Aut morbus, aut senium graue,
Præsens libellus indicabit aureo
Quouis monili carior.
Vos hinc remordet, illa si cura, arduum
Tentate cœlum posterī.
Quod summa uirtus sola dat recludier:

PAVLI IOVII NOVOCOMEN. EPISCOPI
 NVCKERINI AD GVLIERMVM CARD.
 DERTV SENSEM IN VITAM
 HADRIANI VI. PONT. MAX.

PRÆFATIO.

Ouit me præclara quâdam æmulatione gratis simi ani
 mi tui studium Gulierme Cardinalis amplissime, *V*t
 m Hadriani sexti memoriam literarum beneficio ad
 posteros quàm longissimè proferrem. Nam tam
 & si magnis opibus & liberalitate penè incredi-
 bili sepulchrum marmoreis signis inter cætera *V*rbis ornamenta
 conspicuum Sanctissimi *V*iri cineribus operosa celeritate persol-
 ueris: id tamen ad æternitatem, quàm quisque optimus pro gloria
 avidissimè semper spectauit, nequaquàm firmissimum erit, & ma-
 ximè diuturnum: Quod uel elaborata excelsaq; artificum opera, uti
 fortunæ, ac innumeris inuidiæ casibus subiecta uel una nec longi qui-
 dem temporis iniuria celerrimè consumantur, Itaque & meo uetere
 decreto, & tua præsertim authoritate impulsus, non iniucundum tibi
 fore putauî, si ad dignitatem sumptuosi operis, fidelis etiam historiæ,
 & literarum honos, opinione mea facile sempiternus adderetur. Sci-
 licet ut posteri diffusè intelligant, quantum Hadrianus uirtute animi
 pietateq; in omni fortuna præstitit: nec è titulo tantum marmoriz-
 bus inciso, sed è perpetuis actionum omnium annalibus, christianæ
 uitæ exempla, sacratis præsertim hominibus petantur. & herclè de-
 siderio uotoq; tuo dignum uidetur, ut optimi uiri nomen, non in *V*r-
 be tantum legatur, inclusum scilicet angustis unius ædiculæ spaciis,
 uerum etiam ubique terrarum latina uoce celebretur. Huius autem
 publici beneficii laus, apud te, aliquantò quàm apud authorem uerior
 & cumulator erit; quum imperasse scripturo, maius sit atque præ-
 clarius, quàm iubenti liberalique animi magnitudine flagitanti, me
 nequaquam grauatè, uel infelicitè obsecutum fuisse. Sic enim tur-
 bidioris sæculi more ferunt, ut ditissimus quisque laudari effingi-
 q; li-
 teris, ineptum & absurdum putet; quando ipsum scribenda facere,
 & benigna manu excitare ingenia oporteat; quod occupatis auaritia
 X animis

animis fieri nequit, unde seruili improbæq; adulationi certior atque nobilior sit locus, quam liberalibus eloquentiæ studiis, quorum præsidio perillustre, nec periturum quidem spectatæ uirtuti lumen adferatur. Nec mirum est si existimaris, optime Gulierme; inter multos bonarum literarum præcipuus, & liberalis æstimator: decurristi enim felici passu, per omnes fortunæ gradus, ut in hanc summi prope honoris sedem prouehere; quum tibi ab ineunte ætate perpetuæ comites adessent, rarissimæ uirtutes, innocentia, modestia, fides; adieicisti demum pietatem, quæ est una omnium uirtus Senatore sacerdote dignissima. Hac enim multos diuitiis atque natalibus florentes facile superas, & cum priscae ætatis optimis Cardinalibus certissima cum laude contendis. Studia porro tua, plena officiosæ humanitatis, moderationis, atque iustitiæ ita in Senatu, in Vrbe, totaq; Italia, atque Germania nudantur; ut quum neminem omnino ambitiosè colas, uel astutè captes, uel malignè circumscribas; hic ipse, quo emines, Pilei purpuræq; honos, merito tuo inferior habeatur: Ob id ferè nemo est in Vrbe bonus, & studiosus, qui tibi fortunas amplissimas, & in hac uiridi, uenerabiliq; canitie, seram felicemq; senectam non optet; Miseri etiam, quorum sanctissimæ sunt preces, pro tua salute uota suscipiunt; ut potè quos uel durior egestas oppresserit, uel atrocior, & foedior afflixerit morbus; uel immitis fortuna iactauerit: & hoc loco annumerare foeminas lubet, quæ profligato quondam pudore nunc demum ab honesti decoris cura, religionis amor, abdicatis uoluptatibus intra pudicitiae septa conclusit; eæ enim suppliciter uitam, & dignitatem tuam superis commendant; Quoniam his omnibus alendis, fouendisq; pia liberali, opportunaq; manu semper occurris. Et id quidem iucundiore, & clariore cum laude, quod quum tibi uni, qui aurea, & uerè beata mediocritate delectaris, sis Frugi moderatus, & diligens erga hos demum, ueluti contemptis opibus, pietate singulari profusissimus habere. Igitur ea mente, qua tot uirtutes colis; atque ea fide, qua scripsimus, hoc ingenii mei munus suscipias uelim: periucundus enim labori fructus cedit, si unam ante omnia egregiè propensi animi uoluntatem expendes; postquam id, uti uolebas, & ego ipse curiebam, elaborata florentiq; facundia præstare nequiuimus. Vale.

HADRIANI SEXTI

VITA.

EMO Vnquam ab ulla sacrorum comitiorum me-
 moria , ex his qui literarum , & uirtutis opinione cla-
 ruerit , uel minore sua ambitione , uel tenuioribus
 amicorum studiis Hadriano Sexto, Pontificatum est
 adeptus , quippè qui tot candidatis , qui gratia , meri-
 tis , atq; opibus nitebantur , sine contentione superatis, ipse Romæ
 nulli cognitus , & uix auditus ab Hispania extremisq; Germaniæ
 oris ad summum rerum fastigium , tam felici,quàm inopinato euen-
 tu facile peruenierit . Ita ut hinc liquido constet Pontificatum Fato
 dari , comitiorumq; suffragia nequaquam libidine , decretoq; homi-
 num , sed certa , & incredibili deorum immortalium prouidentia
 gubernari . Natus est Hadrianus in inferiore Germania ad Belgi-
 cum Oceanum in Vrbe Traiecto , quæ Prouinciæ dat nomen , ac
 inter Batauos , & Canenifates summam obtinet claritatem . Nam
 Episcopus sacrorum Princeps ornatis etiam præest , & latè domi-
 natur , estq; ex eorum procerum insignium numero qui Cæsaribus
 addesse , & bello , paceq; operam præstare consueuerunt , hunc ul-
 timum Terræ tractum Holandiam uocant , cuius fines ab occasu
 Oceani fluctibus alluuntur, Cætera ad insulæ formam Bicornis Rhe-
 nus intercipit . Hadriano pater fuit Florentius qui Familiæ nomen
 tulerat , uir animi probitate , & ciuili industria , potiusquàm hone-
 stis opibus insignis . Nam adeo angusta re familiari utebatur , ut
 quum in filio à primis statim pueritiæ initiis miram indolem nobis-
 lioris ingenii deprehenderet , & ob id eum altius omnino erudien-
 dum arbitraretur , pecuniam uel in frugalissimæ uitæ sumptus faci-
 le suppeditare non posset , Itaq; Louanium missus impetrauit , ut
 in Collegio Portiorum gratuito aleretur . Sunt enim in eo celebri
 Gymnasio quattuor Collegia disciplinarum omnium referta docto-
 ribus , Liliū scilicet , Falconium , Castrense , & Portium , in quibus
 uetere instituto , honestis ac ingenuis , quos egestas presserit in ali-
 quot annos ad capiendum ingenii cultum alimentum publicè præben-
 tur . Per hunc modum Hadrianus Patre Florentio annuæ impen-
 sæ metu liberato , sese ita liberalibus studiis excreuit , ut nemo eo at-
 tentius , aut ardentius literis operam nauare diceretur . Nulla ferè
 eum unquam à Scholis iuuenilis uoluptas euocabat , & quum esset

supra disciplinæ duritiem , uini , cibiq; parcissimus , etiam cæteros æquales suos perenni continentia , & lenitate animi superabat. eratq; in eo tanta discendi felicitas , ut quæ aliis essent obscura , uel nimia commentantium subtilitate abstrusiora , ea iucundè rimanti apprehendentiq; longè facillima uiderentur . Ita paucis annis singulas scholarum classes ingenio & doctrina facile princeps , secundissimo cursu percucurrit . Primum ei Dialectici honorem detulerunt , quum nemo esset eius ordinis qui ei solertia , & acuitate disputandi conferretur . Pari quoque fauore apud philosophos , uti sæpius spectata eruditione insignis, ante omnes candidatos lauream promeruit . Porro in Mathematicis ei propè unica contigit laus , quum plerunque sine præceptore conuolutas earum artium subtilitates , & per se caperet sedulo , & cæteris admirantibus lucidissimè recitaret . Ad extremum tantis instructum disciplinis Theologi in scholam auide receperunt , quibus in studiis perpetua cum laude usque ad senectutem religiosè conqueuit , ita ut carptim tamen , & subcisiuis temporibus Pontificii iuris decreta perdisceret . Cæterum quod unum ei , uiri elegantes defuisse prædicant , eloquentiæ cultioris flores , & poëtarum amœnitates contemnere erat solitus, Siue quod putaret eas sibi aliquid de grauissimorum studiorum autoritate detrahere , Siue quod castis , & piis ingeniis Poëtarum lusus , prauos mores importare , & religionibus plurimum officere arbitraretur , erat enim seueritate christiana adeo uerecundus , ut nihil nisi sobrium , & pudicum, uel ioculariter auribus admitteret. Eo modo probatissimi nominis fama fruentem Margarita Maximiliani Cæsaris filia, quæ tum Belgis imperabat, sacerdotio parochiali in Holandia liberaliter honestauit , quod tam sibi inopinatum est uisum, quàm postea Pontificatus summus , per singulos officiorum , & sacrorum ordines euadenti , inexpectatus fuit . Enim uerò præclara uirtus adeo ei prosperè fortunam , & Principum animos conciliarat , ut quum nihil prorsus ambiret , uel appeteret , sed in altitudinem studiorum abditus , sæpè hominum qui literas nescirent , colloquia deuicaret , ad honores , & dignitates occultiore uisyderum non inuitari , sed rapi crederetur, Nec multò post ab hac morum, & doctrinæ prerogatiua , suffragiis sacerdotum omnium Louanii in templo maximo Decanus est effectus , qui est in ea urbe inter sacratos homines summæ dignitatis locus . Id quoq; sacerdotium alium honorem secum traxit . Is est in Gymnasio præcipuæ potestatis & præcellentiæ, magistratus, uicecancellarium

cellarium uocant , in scholis Collegiorum omnium cuncta moderantem . Nam ei professores deligendi commutandiq; , & quod est præcipuum , & insigne munus benemeritos de optimis studiis laurea exornandi , cura demandatur , tanquam uiro in omni doctrinæ genere peritissimo , qui non temerè , quenquam nec nisi acerrimis à graui iudicio disputationibus excussum , omnibusq; obiter probatum suffragiis , laurea Corona , & peramplis priuilegiorum codicillis decoraret . Ab hoc sacerdotio , magistratuq; ditior factus , nihil mox antiquius duxit , quam Louanii Collegium , ut quintum adiiceretur , sub Hadriani nomine luculenter ædificare , adiunctis prædiis , quibus studiosi adolescentes oppressi inopia cum Doctoribus alerentur . Gratisimo namq; animo , quum Portii Collegii benignitatem agnosceret , priuati beneficii gratiam , publica liberalitate reponendam statuebat . Quod adeo supra eius uires Louanienfis est uisum , ut non minus ambitiosè quàm piè , tantæ rei inchoandæ consilium suscepisse diceretur , quando facultates eius , quæ erant mediocres , uix iaciendis fundamentis suffecturas appareret . Sed quum parsimonia , & sancta frugalitate auctiores sibi efficeret rerum omnium redditus , adeo ingenti animo cuncta est complexus , ut sibi iam tum ampliorem , & supremæ quidem proximam , fortunam prælagire uideretur . Ferunt Bernardinum Caruaialem Hispanum , qui erat inter Cardinales autoritate , atq; opibus insignis , quum id Collegium tam felici ausu cceptum , quàm facili successu operis perfectum admiraretur , quodam ingenuo dolore concepto , fortunæ suæ indignantem suspirasse , quoniam id opus ad laudem sempiternam Decanus haud planè diues condere fuisset ausus , quod ipse tantus Cardinalis sicuti ab antiquo animi decreto destinasset , nondum inchoare potuisset . Per id tempus Philippus Hispaniæ Rex Maximiliani Cæsaris filius apud Urbem Burgos morbo correptus interiit ; relicto Carolo septenni filio , qui nunc amplitudine Imperii , & Augusti Cæsaris nomine insignis , rerum potitur . Huic ipse Auus Cæsar felici prudentia , quum Præceptorem esset daturus , unum Hadrianum præcipua quasi tum cura delegit , repudiatis qui se ambitiosè obtulerant , uel amicorum studio producti , ingenium uariis artibus ostentabant . Enimuero ille grauis , & pius Imperator non modo lectissimarum literarum magistrum , sed optimorum etiam morum egregium formatorem tantæ indolis , & fortunæ puero adhibendum existimabat . Quasi eum iam supra Hispaniæ Regni hereditatē

quæ ei materno nomine obueniebat, sibi in Imperio successorem fore diuinaret. Dicere enim solebat turpe quidem esse magno Principi nescire literas, Sed longè turpissimum his eum moribus, atq; uirtutibus omnino caruisse; quæ populis, & Gentibus imperantem, cum eximia pietatis, ac excellentiæ laude contra superbiam, atque libidinem, & reliquas immoderati animi cupiditates inuictum penitus, & incorruptum præstarent. Nec Hadrianus Cæsaris opinionem fefellit, quum nemo ferè ipso solidæ doctrinæ opinione celebrior, nemo sobrietatis, & Castimoniæ laude ornatior, nemo uitæ modestia, innocentia, religione præclarior haberetur. His enim exactæ disciplinæ præceptis Carolum adolescentem per se natura docilem ingenioq; pacatum ad has, quas in ipso maximo, atq; optimo Imperatore impetrata pace, & Francisco Sfortia restituto agnoscimus, & admiramur, incomparabiles iustitiæ probitatis, & clementiæ laudes prouexit; ita, ut afflicta tot malis Italia, quum æquisimi, & moderatissimi Principis beneficio sublatis bellis pacem receperit, in eiusq; salutari tutela, nunc primum securè admodum respiret, & per iucundè reflorescat, non modo gratisimis uotis, Cæsari gratias, uti Salutis, & quietis auctori, habendas existimet, Sed magistrum etiam pro sua pietate in cælum receptum, qui discipuli animum sanctissimis moribus instruxerit religiosissime ueneretur, Quoniam aliquantò maius, & augustius fuit, optimi, quàm maximi Principis cognomen bonorum omnium iudicio meruisse: Quum ea omnia, quæ benigna manu Fortuna præbuerit, eius etiam nunc potestate impotentiq; arbitrio teneantur: Illa uero diuina uirtus, qua duce, non modo ad totius orbis imperium, uerum etiam consummata uictoriarum laude, in cælum certis passibus contendit, Firmissimam possessionem sempiterni fructus, & perennis gloriæ præstare uideatur. Defuit tamen Hadriano summa felicitas in excolendo puero, Nam Carolus quum mores in Principe literis potiores existimaret, nec his perdiscendis tantum operæ, uel temporis, quàm quantum equorum, & armorum studiis impartendum arbitraretur, deprecante præceptore citius quàm debebat scholam deseruit. Ferunt Carolum Ceurium Nobilem Belgam, qui tum erat nutritius, ut integra adolescentis possessione frueretur, alumnum militares iocos sæpius offerendo sensim auertisse à literis, proptereaq; Hadrianum auctoritate imparem, & natura lenissimum officio facile decessisse. Ita tamen ut discipulo perblande diceret, futurum aliquando, ut eum præsentis negligentia pœniteret. Audiui ego Cæsarem quum Ge
nuæ

nuæ Latinam orationem à quodam recitatam nequaquam præclare
 intelligeret , suspirantem hæc uerba ingenuo ore protulisse . Agnos-
 sco inquit , nunc maxime , & cum dolore quidem Hadriani magis-
 tri mei diuina monita , quum hos flores , & elegantias latinis sermo-
 nis percipere nequeam , & meminerim eum sæpè prædixisse me ali-
 quando puerilis incuriæ pœnas daturum . Itaq; Ceurio ad summam
 potentiam contendente . Hadrianus ad Ferdinandum Regem in His-
 paniam mittitur amplissimo quidem cum munere Legationis , nisi
 ea honoris specie uir æquisimus longius ablegari uideretur . Erat
 eo tempore Ferdinandus animo nequaquam pacato erga Regulos
 ulterioris Hispaniæ , quòd primo statim Philippi Generi aduentu ,
 deserta ueteri aula se se ad illius amicitiam recepissent , quum ferè
 omnes pro sene , & eo quidem genere Catalano , & parum liberali ,
 nouum atq; legitimum Regem iuuenta , natalibus , & uitæ splendor-
 re maxime florentem , cupide sequeretur usq; adeo , ut Federicus To-
 letanus Albæregulus ferè omnium solus integra sacramenti religione
 fidem seruaret . Quibus procerum studiis Philippus eo se se extule-
 rat , ut socerum planè exutum ulteriore Hispania iuuenili quadam
 alacritate contemnere uideretur , maneretq; sola inter eos imago ne-
 cessitudinis , & amicitiae , non expressa quidem mutuis officiis , sed
 inanibus tantum epistolarum , & uerborum titulis sustentata tanta
 quidem utrinq; suspicione , ut quum ad constituendas leges , quibus
 in regendis Prouinciis uterentur , Speciemq; coniuncti animi popu-
 lis præbendam , necesse esset ut in colloquium deuenirent , delecto
 campestri loco , parum familiari habitu , tanquam ad hostilem aciem
 promotis utrinq; equis sint congressi . Nec multo post Ferdinandus
 Neapolim nauigauit , ut inde magnum Consaluum abduceret , uir-
 tute & liberalitate , suspectisq; artibus ad Imperium aspirantem . Sed
 eo in Italiam nauigante Philippum uehemens extinsit morbus , itaq;
 rebus cum Neapoli tum in Hispania feliciter confectis , rediens Fer-
 dinandus aliquantò amarior , & asperior est effectus aduersus pro-
 ceres , qui propter intempestiuam ingrati animi leuitatem , intempe-
 ranti obsequio noui Regis gratiam , ueteris maiestatis honori pratu-
 lissent . Harum igitur offensionum memoriam Hadrianus ex animo
 regio opportunissimo tempore deterfit . Erat enim ad temperandas
 affectiones Regis , tum exulcerati , & ad uindictam uergentis inge-
 nii , uehementer accommodatus ; tum ipsa sanctissimorum morum
 existimatione , tum suauissimis philosophiæ Christianæ præceptis ;
 quibus Rex ipse prudentiæ , & religionis laude insignis , facile obtem-
 perabat .

perabat . Regulis eo modo sincera fide ab Rege in amicitiam receptis , Dertusensis Episcopus fato cesit . in cuius locum iudicio Regis , & procerum omnium Hadrianus nequaquam eius honoris appetens est suffectus . Existimabatur enim eo sacerdotio longè dignissimus , quoniam præter incomparabiles uirtutum omnium dotēs , se etiam tanto oneri fore imparem , uerecunda reluctatione prædicabat , & non modo opes , uerum & conspicui nominis amplitudinem , non exiguo sed modesto animo contemnere uideretur . His susceptis Episcopatus insignibus , nihilosecius in uetere obeundæ legationis munere perseuerauit , usq; ad uitæ exitum Ferdinandi Regis , qui cum propter eximiæ probitatis , atq; iustitiæ laudem , sanctissimi parentis loco enixè coluerat . Mortuo autè Ferdinando , quū Carolus nepos summo populorum studio , tot Regnorum hereditatem adiunisset , remansit etiam tum in Hispania ex Legato consilio rerumq; omnium particeps , & moderator effectus , quanquam summa regendæ Hispaniæ Cardinalem Toletanum respiceret . Secutum demum est id tempus , quo Leo Pontifex in Umbria difficili bello implicitus , eam Cardinalium coniurationem detexit , cuius princeps fuerat Alfonsus Petrucius Senensis , Is enim à Leone Patria pulsus , quum uindictæ libidine atrox facinus animo agigaret , iracundiæ suæ decretum cum aliquot Cardinalibus stultissima linguæ libertate communicarat , unde mox inditiis nefarii consilii facile deprehensus , ipse in quæstione tortus , & demum necatus infaniæ suæ pœnas dedit , ceteri quod neglecta salute Pontificis , tanti periculi consilia minime detulissent , adempto iure punicei pilei cū ignominia Senatu sunt amoti . Fuere ii Raphaël Riarius , & Bendinellus Saulius Lygures , & Hadrianus Cornetanus , Francisco autem Soderino clementer ignouit , ne si ob recentem iniuriam Senatu motus esset , id ueteribus odiis dedisse uideretur . Ad horum calamitatem Senatus reputatione periculi consternatus , quum alienos ab ea seueritate animos in dicendis sententiis ostendisset , Pontificem impulit , ut nouis Cardinalibus Curiam impleret , indignatum quod parum beniuolo fideliqu; animo detectæ coniurationi crederetur . Ea enim tum uidebatur Senatorum naturæ lenitas , ut pleriq; in misericordiam uersi , nequaquam uti debebant , Principis periculo permouerentur , & eam cogitati sceleris pœnam , non iustitiæ , sed crudelitatis nomine , haud obscuris sermonibus appellarent . Quibus de causis Leo beneficii pariter ac iniuriæ natura grauis æstimator , ut inimicorum contunderet Spiritus , & maiores , & fideiores necessitudines

resfitudines sibi, & Mediceæ familiæ compararet, unum, & triginta Cardinales, una atq; eadem liberali pronuntiatione in Senatum legit, egregio ædè pol' excellenti'q; delectu, Si in uniuerſum quiſque amorum literarum'q; cenſura ſpecteretur, nec immodicus numerus ſeueriorum animos offenderet, qui ſacroſancti ordinis dignitatem imminui, & ſcœdari tanta multitudine prædicabant. In hiſ fuit Hadrianus Leoni quidem antea ab egregia nominis fama planè cognitus. Sed tum præſertim Maximiliani Cæſaris literis, & Alberti Pii, Guliermi'q; Enchauordii pleniffima commendatione laudatus, erat hic Guliermus ex eadem inferiore Germania uetus eius familiaris: qui quum Pontificia in aula ab incunte ætate honeſta cum laude ſolertis induſtriæ uerſaretur, Hadrianum impenſè laudare, & doctis ſanctiſſimis'q; uiris omnibus, noſtræ ætatis, præferre erat ſolitus. Itaq; Hadrianum arridentis fortunæ prorſus ignarum, nec tale quicquam tranquillo ingenio cupientem, iſ qui pileum ab urbe detulerat, operandis ſacris occupatum inuenit, ita ut quieſta admodum, & lenta quadam hylaritate uenientem excipere, nec paulò iucundius, & liberalius tanto munere lætari uideretur; qui animi habitus ea moderatione definitus erat, ut nihil ad inuidiam propter faſtum, ſed propter incorrupti animi ſimplicitatem ad gloriam omnium teſtimonio uerteretur. Sequenti anno Carolus confirmata cum Franciſco Rege ad Nouiodunum amicitia, quam iniquis conditionibus impetraſſe uidebatur, in Hiſpaniã uenit, circumuectus'q; per ulteriores Prouincias, paſſim Ciuitates, & Regulos in uerba iurantes ſacramento adegit, nec multò poſt Cæſar Maximilianus in Germania moritur. Inde pro nouo Cæſare deligendo, procerum comitia habita, in queis ipſe etiã Franciſcus Gallorũ Rex magnis inſinixus largitionibus pro ſe eum ſummi Imperii honorè petebat: Sed Germani natura Gallis inſenſi, quanquã nonnulli præſenti pecunia corrupti, & ingentiũ pollicitationũ ſpe inducti labare uiderentur. Facile tamẽ rerũ omniũ, præterquã publici decoris memoriã abiecerũt atq; ita Carolus cunctis ſuffragiis Cæſar eſt appellatus. Nec mora, tãto cognomine auctus, uti neceſſe erat, quàmprimũ in Germaniã redire cõſtituit, ut de more apertis in cãpis, & Cæſar, & Imperator militariſ comitiis acclamaretur. Itaq; eo in Calecoſ ad Columnas Herculis antiquũ portũ ut inde per Oceanũ in Germaniã nauigaret cõtendẽti, Hadrianus cũ Imperio toti Hiſpaniæ præſcitur, tanta cũ dignitate, ut Cæſar reculantẽ, & præoptantẽ ſequi humaniſſimis precibus, ut manere uellet, exorare cogeretur, quãdo Rege abſente in Hiſpania Præ

fide opus foret , præclaræ dignitatis , & famæ, qui Populos nequaquam adhuc parendi obsequio confirmatos , omnibus moderatiōnis , atq; iustitiæ exemplis in officio contineret . Verum Hadrianus , uel ob id in Hispania remanebat inuitus, quòd alienæ improbitatis inuidiam sibi uiro innocentissimo minimè subeundum esse iudicabat . Erant enim Hispani fermè omnes Belgis ipsis uehementer irati , qui Ceurio Principe , atq; authore Ciuitates inuitatis auaritiæ commentis expilassent . Siquidem Ceurius Caroli nutritius , uti erat in procuratione rerum omnium cum incredibili authoritate constitutus , in unam eam præsertim curam rapacis ingenii neruos intenderat , ut quanta uis maximè posset, signati auri , uel impudenti ratione cogeretur . Erat enim nouo Cæsari paranda classis , exornandus in Germania exercitus , remunerandiq; procures , qui eximia & constanti suffragiorum benignitate , augusti Imperii coronam detulissent , is erat in Ceurio consilii prætextus, cæterum quum omnia apud eum essent uenalia , non Cæsarianos modo, sed priuatos etiam loculos inexhausta cupiditate auro replebat , adeo ut passim fœdislimis auaritiæ probris , & maledictis proscinderetur . Oderat Ceurium Hadrianus propter acerbitem , ac insolentiam auarioris animi & super hæc manebant adhuc uestigia ueteris iniuriæ , nam Hadrianus dum Louanii Collegium conderet coniuncti soli non magnam aream cum attigua domuncula ad maiorem publici adificii laxitatem , & elegantiam , à Ceurio , nec æquo precio, nec religiosissimis precibus , impetrare potuerat . Existimabat etiam se in Hispaniam specie honoris fuisse ablegatum Ceurii impulsu, ut Carclus adolescens uno ipsius Imperio pro libidine regeretur . Tum uero minimè dubitabat quin & eius quoq; opera in Hispania relinqueretur , ut ad arma consternatæ , & planè desciscientis Prouinciæ immani æstu , & sæuis fluctibus iactatis , & absorptus interiret . Nec eum fefellit opinio , nam Cæsare iam adhuc Toleti agente , haud uanus rumor increbuit coniurare in unum ulterioris Hispaniæ Populos , & Toleti esse qui Ceurium opprimere cogitarent . quibus cognitis Carolus Ceurio trepidè suadente adeo properè cunctisq; inopinantibus , & spurcissima quidem Cœli tempestate urbe excessit , ut nequaquam proficisci , sed præ metu prorsus effugere crederetur . Vbi Cæsar ad oceanum peruenit , Legationes ad conuentum euocantur , & quæ est conuentuum fermè omnium summa, pecuniæ postulatur , quas imperare nefas est nisi Reges ad promerenda ea subsidia , Populis uariarum rerū immanitates concedant . Petebatur autem

autem ab uniuerſis, ut Ciuitates Belgis præſidibus liberaret, hiq; honores æquiſſima liberalitate indigenis hominibus mandarentur. namq; officia ita ad quæſtum Belgis dono data erant, ut ea demum præſenti pecunia Hispanis hominibus uenderentur. Sed Cæſar durior eſt inuentus, quoniam ea inſolenter atq; ſuperbè petentibus, nihil ferè concedendum arbitrabatur: Comminatus etiam fuerat Petro Gironi Regulo qui non dubitaſſet contumaci ore profiteri, ſe oſtenſurum quid in Hispania authoritate clienteliſq; ualeret, poſtquam Cæſar ſibi iniqua lite circumuento, & ſemioppreſſo ius dicere recuſaret. Cæterum aliquot Ciuitatum Legati, qui, ut priuatim gratiam & præmia promererent. Cæſari grauiora pecuniæ ſubſidia petenti propenſiore obſequio obtemperarent, à ciuibus ignominia mulctantur, nonnulliq; etiam populari tumultu pulſantur: eodem quoq; iudicio Segobienſes Legatos ſuos quoniam audacter, & fortiter pecuniam ſe collaturos pernegäſſent, niſi ampliſſima immunitatis priuilegia eſſent conſecuti, tanta cum lætitia, & gratulatione receperunt, ut honoris cauſa triumphantium more urbem intrarent. Quibus de cauſis Hadrianus initia rebellionis mature opprimenda exiſtimans, aduerſus Segobienſes Ronchillium ſæuum atq; atrocem rerum capitalium præfectum, cum ala prætoria, & cohorte cuſtodum corporis mittit, à Regulis etiam proximis auxilia implorat, quibus diſcedens Cæſar ipſum totius Hispaniæ præſidem creatum uehementiſſimè commendarat. Verum Ronchillio Segobienſium agrum deuaſtante, & commeatus è proximis oppidis in urbem importari prohibente, ut fame ſubigeret, Toletani & Salamanticenſes in auxilium Segobienſibus aduolant & pulſo Ronchillio obſidionem ſoluunt. Tum uero, Hadrianus ingenti cura angī, euocare beneficiarios proceres, & ampliores copias parare, quibus effrenes inſanientesq; populos ad officium reuocaret, ante alios Antonius Fonſeca Cæſaris partes ſuſcipit, & ad Metimnam campi nobile emporium proficiſcitur, ut inde ænea tormenta, quæ Regiis armamentariis ſeruabantur in præſentes uſus educeret. Facile intelligens nullam uim uel militariſus copiis nullamq; uel optimo duci ineſſe authoritatem, quæ iuſto tormentorum apparatu caruiſſet. At Metimnenſes uti planè eodem iudicio publicam cauſam ſecuti fœderatiq; finitimis, captis repente armis, ne tormenta educantur, egregiè reſiſtunt, id uero minimè ferens Fonſeca uir nobilis, & ingenio ferox, ut plerunq; fit in turbidis, & repentinis caſibus, auxilium planè audax, & ſucceſſu longè fœdiſſimum capit,

Proximis etenim tectis ignem inferri iubet , ut in summo urbis, & fortunarum omnium periculo , ciues à tuendis tormentis , ad restinguendum incendium , seruandamq; patriam nequaquam ineptæ ratione reuocaret . Sed tanta uesanis obstinatisq; animis contumacia inerat , ut tueri tormenta , quàm patriam ab miserabili incendio seruare pulchrius existimarent , adeo ut discedente Antonio , seruatisq; tormentis , tanquàm uictores in ipsis patriæ cineribus effusè lætarentur . Ferunt ingentes opes , & preciosa totius Europæ mercatorum , qui nundinas ibi celebrarent mercimonia omnis generis , & aromata item Lusitani Regis incomparabili iactura conflagrasse ; quæ res sicuti Hadrianum incredibili dolore affecit , quod tantæ cladi causam præbuisse uideretur , ita populos iam suoptè ingenio nequaquam regiis magistratibus parentes ad rebellandum ea ueluti accepta iniuria uehementer incitauit , nam haud dubiè totius Hispaniæ opes uno eo incendio absumptæ uidebantur . Nec mora singulæ ferè Ciuitates præter Bethicas , in unum coniurant , copias instruunt , & non obscure uti erectæ ad libertatem , à præsidibus Cæsaris rebellant . Regium tamen nomen in honore habent , & magistratus tantum odisse uideri uolunt , à quibus expilati oppressiq; indignissima paterentur . Ante omnia iudices creantur uiri fortes , acerrimiq; , qui causam populorum cognoscant : Tum uerò humillimo cuiq; fas fuit iniurias deferre , & liberrimè conqueri de impotentia acerbitateq; prætorum , qui contra consuetudinem antiquorum Hispaniæ Regum populos omneis nulla moderatione uexauissent , ea etenim disertè conscripta ad Cæsarem , ut flagitia suorum inspiceret , continuo missuros dictitabant . Erat tum Vallesleti Hadrianus cum Senatu Regio euocandis Regulis & parandis præsidiis intentus , cum ad eum popularium copiæ , duce Petro Gironè qui unus ferè nobilissimi generis à Cæsare defecerat pacato agmine ueniunt , quorum aduentu cognito , Senatores metu territi , alii alio habitu , atq; itinere dilabuntur . Hadrianus autem eodem animo urbe egressus , dum abire contendit à Gironè Ioannèq; Padillia sistitur , ii summo cum honore uerborum eum cohortantur ut redire in urbem & conquiescere uellet , Satis superq; enim perspectam esse omnibus Hispaniæ populis ipsius uirtutem , innocentiam , moderationem , atq; ita ipsum , atq; ipsius nomen omni tempore propensissimè colituros , se & tum Cæsaris nomini parere , & perpetuò fidem seruatuuros . Sed decreuisse benemeritis de Regum nomine Ciuitates nolle eas turpissimæ seruitutis compedes diutius

diutius perferre, quas auarissimi, & iniquissimi uiri adolescentis Regis praesides nihil tale expectantibus innexissent. Hadrianus itaque tranquillo uultu postquam ita necesse erat, armatis hostibus paret. Verum dat secreto operam cum sacerdote quodam, ut perfosso urbis muro, qui uetustate obsitus facile terebrari poterat noctu educeretur quoniam priuato captoque similis postquam Senatores diffugissent parum incolumi dignitate, sibi nequaquam diutius permanendum apud rebelles arbitrabatur, & in proximo Riuosicci oppidum erat Amirantis Reguli ad quem perfugere cupiebat, nec multo post omnibus deceptis intempesta nocte perforato muro sese eiecit, consensuque ad id praeparatis equis cum sacerdote in pacatum cuasit. Eius fugam Valleoletani quanquam grauiter tulissent, tamen familiam cum uniuerso apparatu ad eum inuiolatam postero die praecleara uenerationis, ac obseruantiae testificatione dimiserunt. Interea Caesar cognita tredecim Ciuitatum defectione, opportuno salubrique consilio, duos summae dignitatis, atque Virtutis Regulos, regendae Hispaniae praeficit, eosque ad persequendos qui defecissent pari cum imperio duces creat. Didacum scilicet Vellascum, qui erat magister equitum; & Federicus Henricum quem ab ipsa maritimi officii praefectura Amirantem uocabant. Hi coactis undique copiis, ad Riuosiccum Egurrorum olim forum ubi tum erat Hadrianus, cum paucis Senatoribus perueniunt, & de gerendo bello consultant, omnibusque consiliis Hadrianum adhibent, quanquam is nouo successorum aduentu ueluti abrogata potestate penè priuatus esse uideretur: quasi is qui esset externus & Belga itemque uir saecratus, & senex bellique penitus ignarus militaribus consiliis minime foret admiscendus. Sed singulari humanitate aequitateque dum facile fiebat, ut pristino honore, & solita rebus in omnibus authoritate potiretur ita ut ambo Hadriani domum honoris, & reuerentiae causa communi quadam benignitate frequentarent. Dum haec à Caesarianis ducibus parantur. populares ad summum insolentiae prouecti non modo eos qui à Regiis iniurias pertulissent audiebant, & bona spe maturae libertatis implebant, Sed populos etiam nobilioribus Regulis subiectos tanquam publici disceptatores causarumque omnium supremi iudices, ut magnis querimoniis iniurias deferrent inuitabant, quae res importune mota, procerum omnium animos subito timore corripuit, adeo ut qui modo eius belli tumultusque spectatores esse cupiebant, tam propinquo periculo monerentur, ut se se protinus ad Regios conferrent, tempestiuaque

inclinacione applicando uires , & promererent gratiam apud Cæsarem & aduersus populares ditionem , & dignitatem suam in tuto collocarent , eadem de causa Petrus Giro desertis eorum castris ad nobiles se recepit, quo discedente Ioannes Padillia à Toledo, & Ioannes Brauus à Salmantica duces creantur , & ad Tordefillam contendunt hæc olim fuit Segisama Iulia ubi Regina Cæsaris mater à Philippi coniugis interitu mente commota in lachrymis , desperatis medicinæ remediis miserabilem uitam ducebat , igitur eam uti Reginam salutant , suadent ut munia reipublicæ suscipiat , & se se aduersus externos præfides uti Ferdinandi Regis filiam deceat, cuncta gubernet , hæc omnia quum ipsa alacri animo se facturam diceret , & ex interuallo atræ bilis nonnunquam opportuna loqueretur , ut potè quæ se Cæsaris matrem , ac Ferdinandi filiam tenacissime meminisset , nequaquam tamen adduc potuit , ut libellis , & codicillis subscriberet, ita ut ea uerborum detractiōe, popularium consiliis magnum incommodum afferre crederetur . Interim Padillia negotium tereret copias ad oppidum Villapandam ducit , cuius discessu præclaram occasionem rei bene gerendæ fortuna Cæsarianis ducebibus ostendit remanserant cum Regina popularium Principes, & illi præsertim iudices ad quorum nutus cuncta gerebantur, exiguo cum præsidio militari , itaq; Vellascus & Henricus opportuno tempore eductis copiis ad Tordefillam aduolant oppidum temerè munitum , priusquam Padillia fiat certior atq; opem ferat , inuadunt, & occupant . Iudices ipsi cum magna imbellium popularium turba capiuntur , diripitur eo impetu oppidum , atq; ipsa etiam Regina domus , quo negotio ad momentum summæ uictoriæ prosperè confecto , ad Riuosiccum reuertuntur . Nec multum inde Padillia , & Brauus his detrimentis acceptis, se ipsos colligunt, parandasq; maiores copias censent . quibus se se aduersus Regios tueantur . Erant apud oppidum Torum circiter octo milia hominum, ex his qui pro publica salute libertateq; Zamorensi præsertim Episcopo concitante arma ceperant Zamora autem antiquitus Sara bris fuit ad hos ut in unum iungerentur , Padillia, & Brauus mortis castris contendunt , & ex itinere Lupatoniam Turrim, quæ erat in ditione Amirantis acriter oppugnant . At Regii duces de consilio , itinereq; hostium haud inani coniectura iudicantes , quin & ipsi protinus copias educent, nullam omnino consultationi moram attulerunt . quoniam magnæ felicitatis arbitrabantur , si hostibus, priusquam maioribus copiis augerentur, occurrerent . itaque à

Riuosicco

Riuosicco cum expedito tormentorum apparatu obliquis itineribus profecti, nouissimum hostium agmen apud uillam Alariam confectur. Erant superiores peditatu populares, Sed eo tamen tumultuariis armis instructo, & prorsus ignaro militiæ, equitatu autem Regii superiores erant, cum numero, tum uirtute, nam quisque Regulorum secum insignes, & ueteranos equites adduxerat. Quum in conspectu utræque acies essent, & à Regiis antecursoribus abeuntium terga premerentur, & undique Regii toto campo prouolarent. Padillia, & Brauus pedestres copias maturè progredi iubent, ipsique alacriter cum uniuerso equitatu ora conuertunt: ut dum insultantium impetum à tergo sustinent, peditibus spacium detur conficiendi eius exigui itineris ad tutissimum receptum, nam uilla Alaria, ut diximus, erat in conspectu. Cæterum Padillia, & Brauus acerrimo cum primis contracto certamine, dum sese audacter efferunt, & à peditatu temerè disiunguntur intercepti circumuentique à multitudine Regiorum equitum capiuntur, qua fortunæ iniquitate territi pedites, dum prima acies ad uillam effugit, & postrema uictorum impetum non sustinet, toto campo conciduntur, fugientibus tamen, & ad terram arma proicientibus, non obliui humanitatis Vellascus & Henricus parci iubent, tantus enim pavor amissis duobus, militum animos occuparat, ut qui pauloante ferocissimè, ac acerbissimè uociferando, Regiis extrema supplicia minabantur, puncto temporis animo conciderent, nec quicquam aliud quàm fugam abiectis etiam gladiis spectarent, ita ut nulla eorum integra manus uti pauore dissipata ex tanta multitudine in unum omnino certum locum euaserit. Postridie Hadrianus prælii campos inuisit, & quanquam sacrato homini tot conspectis hostium cadaueribus, non erat exultandum; ea tamen uictoria, uel ob id magnoperè est lætatus, quod nefarii belli duces uiui in potestatem deuenissent. Eos Vellascus, & Henricus noxiorum habitu ad ignominiam asinis impositos per castra circumduci sub uoce præconis, & demum iugulari iussere, ut cæteros eo supplicii exemplo deterrerent. Ferunt Padilliam æquo pioque animo tulisse eam calamitatem. Brauum uero contumaci ore se proditorem esse pernegasse, ac ob id à lictore uirga immaniter fuisse uiolatum, ad quem Padillia conuersus dixisse fertur, heri inquit sodes summa uirtute nobis depugnandum fuit, hodie autem ea æquo animo subeunda arbitror, quæ fortuna tulit conatibus nostris aduersa, quum nemo nisi parum pius aut insanus ad immortalem deum, in hoc infelici uitæ exitu animum non conuertat.

conuertat. Caterum ultimis omnium Toletanis uix dum pacatis, bellum Gallicum est exortum, per occasionem etenim tumultuantis Hispaniæ Asparosius Lotrechii frater Nauarræ Regnum inuaserat, occupatoq; Pompelone atq; eius arce in potestatem redacta, ad Hiberum usq; amnem arma promouerat. Neq; enim ulli humanarum rerum non ignaro, dubium erat, quin Cæsari in ipsa occupatione intestini belli, aliquod sæuum uulnus inferretur. Sed fortuna quæ eius rebus effusissime semper fauit sublati discussisq; periculis longè secus ac sanus quisquam putasset, cuncta opportuna atq; facilia ad uictoriam parauit. Nam populi qui dudum ad fidem redierant defectionis infamiam egregia uoluntate, & illustribus factis diluere cupiebant cohortantibus ducibus Regiis, atq; ipso præsertim Hadriano passim concionante facile contra Gallos arma uertebant, qui certè nisi magnis laboriosisq; delectibus latè habitis, magnaq; imperata pecunia exciri, armari ue in ipso otio minime potuissent. Itaq; ualido exercitu Hiberum properè traducto, hostes in Nauarræ finibus adsecuntur. Galli tum forte à Grunio quod anti quitus Iulio briga dicebatur ad Pompelonem modicis itineribus se se recipiebant, ut potè qui de calamitate popularium, Regionumq; uictoria certiores facti, in tuto sistenda signa, & Pompelone expectanda auxilia priusquam de prælio decertarent, arbitrabantur. Sed quum eorum inordinatus, & segnissimus admodum esset receptus. Vel laseus, & Henricus transuersis, & asperis tramitibus progressi, ita eorum iter celeritate in paucis miliaribus adæquarunt, ut à fronte uiam quæ ad Pompelonem ducit, occuparent, nec mora collatis signis pugnari cœptum, & ab initio quidem felicior Gallorum equitum irruptione, qua Cantabrorum cohortes protritæ, fugatæq; fuerant, Sed ubi Hispani expansis equitum alis à tergo, & à lateribus se se intulere, & peditum promota sunt signa, Gallicæ turmae, & Vasconum cohortes numero ualde inferiores sustinere nequiuērunt, quin se se in fugam præcipiti cursu mandarent, pauci in acie, multi in fuga cecidere, aliquos etiā præaltæ segetes in fuga prætexerunt. Asparosius dux ipse collisa ferreis clauis galea uehementissime sauciatus in potestatem Beomontii Reguli deuenit, captus est, & Tornonius qui pari propè cum imperio copiis præerat, Caterum Beomontius Asparosium non multo post carcere emisit, ut creditur, pecunia corruptus, cuius admissi sceleris pœnas postea iudicio Cæsaris capite persoluit. Tornonius autem apud Hadrianum, & duces in libera custodia est retentus. Ea uictoria feliciter parta, omnes

nes Nauarræ Regni oppidorum atque Urbium portas Cæsarianis aperuit, atque inde demum Hadrianus ad urbem Burgos est reuersus, exardenteq; bello cum in Belgica, tum in Italia aduersus Gallos occupatoq; in ora Cantabriæ à Gallis fonte Rabido, operam dedit, ut nulla in re Cæsar, aut diligentiam aut fidem omnino desideraret. Interea Leo Pontifex leui ab initio, & ferè contemnenda, Sed mox uehementi atque mortifera febre inopinantibus medicis extinguitur. Tum uerò Cardinales iustis nouendialibus defuncto perfolutis, ad comitia coeunt: aduenerat Mediolano mutatis ad celeritatem iumentis Iulius Medices, qui pulsus Gallis; apud exercitum erat Legatus. Is magnis opibus, & clientelis innixus, recentiq; fama rerum prosperè gestarum, & prudentiæ, ciuilibq; modestiæ nomine commendatus ante omnes Pontificatum petebat, traxeratq; in partes sexdecim Cardinales in quibus pleriq; erant iuniores, qui uel ob id ardentius ac expeditius Iulio fauebant, quod pro se ipsis minimè petendum arbitrarentur, & gratiam apud nouum Pontificem præclaro maximè studio, apertisq; suffragiis omnino parandam existimarent. At seniores quorum plures erant candidati, quanquam duplici ferè numero cæteros superarent, multis tamen de causis ut Pontificem declararent adduci non poterant, priuatis scilicet implicati uotis, & uariis factionibus impediti, ita ut nequaquam in unum sincera uoluntate consulerent, & sapè ad alium atq; alium magnis ambitionis fluctibus uoluerentur, Sed unum, & certum senioribus detestabili consilio coniuratis, decretum erat nemini nisi ex ipso sui corporis ordine suffragari, quod ætatis honore, & opinione uirtutis iunioribus præstare uiderentur. Id porro magnas afferebat difficultates quominus Pontifex libera uoce diceretur. nam quisque ex senioribus suo ambitu inductus, quum ad Pontificatum aspiraret, in eo uehementissimè laborabat, ut occulta mutui suffragii pactione alios atq; alios ex iunioribus sibi obstringeret, daretq; operam fallendo atq; infirmando alienas spes, ut in multos dies comitia proferrentur, nam si primi competitores repulsam ferrent, nemo erat adeo maculosus, & degener, qui sibi ipsi nō blandiretur ad petendum, & certam spem minimè collocaret in ipsa ætatis, uel doctrinæ prærogatiua aut in usu rerū, & generis claritate, ea enim est ambitiosorū natura mortaliū, ut quum ipsi nulla insigni dote præstatoris ingcnii ad laudē emineant, aliena uitia in censu tanquam proprias uirtutes adnumerēt. Igitur pleriq; inimicos probis, & falsis sapè calumniis onerabant, ut cæteros à

Z ferendis

ferendis suffragiis prætextu pietatis deterrent , adeo ut non modo malignis susurris in Sacrosancto Conclau, uerum & per urbem singulorum mores famosis carminibus notarentur , tanta maledicendi libertate , ut populus pariter , & Magistratus , quos seueriore pœna persequi debuisset , uti iucundissimos poëtas singulari petulantia celebrarent . Ea res fœdissimè tolerata , existimationem Sacrosancti ordinis magna ex parte conuellit , effecitq; ut sacerdotum nomen pauloante in Prouinciis augustum , & uenerabile , despectui , & ludibrio penitus haberetur , quum ea carmina contumeliosissimè conscripta , ad extremas usq; totius Europæ Nationes permanerent , à quibus non multo post tam atrox & mortiferum id acceptum est uulnus , quo omnes capta , ac direpta urbe Roma , dignitate , & fortunis exuti turpissimè concidimus . Prodierat candidatus ante alios Bernardinus Caruaial Hispanus, Senatus Princeps, qui quum uel demisse prehensando apud surdas aures nihil proficeret , facile repulsam tulit , nam per se quisq; Cardinalium ab illa ualde funesta , & propè execrabili Alexandri sexti memoria , Hispanici nominis ingenia perhorrebat , & ipse quanquam probe eruditus , & grauis quod à Iulio Pontifice , excitato schismate descuisset , recentis adhuc ignominia notam præferbat . Secutus est Alexander Farnesius , magna Romanæ Nobilitatis , & optimarum literarum præsidia secum ferens , is uti nemini inuisus , nec omnibus gratus , non multum abfuit à summo , quod petebat honoris fastigio , nec hæssisset in cursu , si ad suffragiorum numerum , quem sperauerat tenorem , in accessibus esset consecutus . Siquidem Iulii Medici nutu , auctoritateq; iuniorum suffragia regebantur , cuius id unum erat summæ prudentiæ consilium , ut neminem qui gratia polere uideretur , suorum suffragiis iuuari permetteret , ne quid temere , uel imprudenter admitteretur , quo sibi eripi posset is honos ad quem tantis studiis , atq; opibus , & fatali sed nondum matura felicitate contendebat . Ab hac dissensione Senatus , utrinq; magis & magis studia accendebantur . nam utraque pars , quum in tanta spe sitiq; obtinendæ , uel tradendæ supremæ dignitatis æstuarer , si ab altera uinceretur , calamitosum , & turpe maximè fore existimabat . Nec quisquam adduci poterat , quin alienæ cōstantiæ exēplo cōtumacissimè persistendū censeret . Ita ut liquido cōstaret , neminē posse Pontificem creari , qui iunioribus , & Iulio minimè placuisset , quoniam ex ordine seniorum nemo reperiebatur , qui se eo honore nō dignū putaret , & id studio , & præcipiti liberalitate , alteri uel amicissimo concedere

dere uellet , quod priuato ipsius merito , aut ætati , in aliena præsertim altercatione facile tribui posse uideretur, in comitialibus etenim superiorum temporum procellis nonnunquam accidebat, ut Senatores commutata uoluntate , non ad eos , quos antea certis animi decretis euehere destinassent , Sed ad obscuros, & minimè ambiciosos homines repentino ueluti turbine raperentur . Præter hæc duæ etiam subortæ erant factiones Cæsari aut Gallo fauentium , quibus de causis fiebat , ut tota suffragiorum ratione conturbata in plures dies ipsa comitia fremente populo traherentur . Ob id Farnesius quum aliquândiu diligenter ambiendo , & plures sibi amicos adsciscendo , patres ad suffragia uocare , & gratiæ fortunæq; suæ periculum facere decreuisset ut Cæsarianorum certiore studio uteretur, Manuli Cæsaris legato fidem obstrinxerat tãquàm Cæsari eo datæ fidei pignore nunquam defuturus . Si eius auspiciis Pontifex esset effectus . quæ res nequaquam feliciter occultata , ab eo Gallicæ factionis aliquot Cardinales protinus auertit . Sed Medices qui tam & si hominem probaret , & coleret , eum tamen sibi minimè præferendum iudicabat illius spes facile constantia sua præcidit . Et herclè supra omnes insigni studio erga Cæsarem præcellebat , ut potè qui dudum spectatis operibus , belloq; aduersus Gallos præclare suscepto , opes suas , & dignitatem cum Cæsaris fortuna miscuisset. Hac tanta & semper illustri existimatione , & certissimis amicorum studiis fretus , ita iuniorum suffragia moderabatur , & seniorum uota flectebat , ut iam non mediocri inuidia conflagraret, quòd per eum impotenti quadam ambitione comitia retardantem , stare uideretur, quominus aliquis probatus , & insignis senex libero omnium uota Pontifex diceretur. Itaq; seniores ad Medicem Legatos mittunt Antonium Montanum iuris scientia illustrem, & Thomam Caietanum sacrarum literarum studiis longè clarissimum. Li meditatæ orationibus orsi à religione Pontificatum cælo dari , non humanis studiis dicebant . Propterea debere ipsum pertinaciæ finem imponere , & restitutos in libertatem iunioribus æquo animo pati , ut tandem aliquis ab ætate moribus , & doctrina probatus , etiam si ex omni parte minimè placeret , Pontifex crearetur , ut is christianis sacris præesset , qui non malis artibus , Sed commendatione uirtutis eueheretur . Prouectis enim ad Sanctissimam Sedem nequaquam amicis, & fautoribus sed diis immortalibus habendas esse gratias. Quãdoquidem Pontificatus semper calamitosus , & infelix extitisset iis, qui ui contendendo contra leges ambitus, illum inuitis melioribus

essent consecuti, ad futurum pro certo cœlestē numen in suffragia euntibus, Si Cardinales rerum omnium præterquam uerā pietatis obliuiscerentur. Ad ea Medices graui, & moderato sermone respondit, nulli magis quam ipsis eas adhortationes conuenire, qui nefaria coniuratione inita, iurare minimè dubitassent, nemini nisi ex ipsorum Seniorum corpore suffragia daturus. Non deesse apud Iuniores omni uirtutum prærogatiua dignissimos, qui expetita senioribus ex æquo mererentur. quos eo summæ iniquitatis decreto, & detestabili secessione ad contumeliam notatos alienassent. Neque se qui tam, & si exquisitis literis abundè non sit instructus, ulli unquam uel moderatione, uel iustitia uel pietate, uel senatoriis officiis, uel clarissimis erga Rempublicam meritis, esse concessurum. ad hæc etiam liquido constare quanta fide, quantaque propensione, & frequentia gratisimorum amicorum confirmatus, id petere, & sperare posset, quod tamen ad declarandam animi temperantiam alteri concedere paratus foret, propterea se nominaturum uirum insignem, ut se illo inuidiæ, & ambitionis onere liberaret, & præclara uoluntate Reipublicæ Christianæ consuleret, quod si is a Senioribus minimè probaretur, tum uero manifestè eorum consilia obtreptionis, & cœcæ malignitatis plenissima nudarentur. Ab eo colloquio quum esset discessum. Medices prolixè cum iunioribus disputando constituit, ut postero die Hadrianus Cardinalis Derthusensis, conscriptis in eius nomen Syngraphis, in Comitio nominaretur, quoniam is esset omni pietatis, & continentiae laude conspicuus, nec Cæsarianas partes deserturus esse uideretur, quibus ipse uehementer esset implicatus. Erat enim ei magnopere timendum, ne si Gallus noui Pontificis Bellum in insubribus reuocaret. Placentia, & Parma uix dum receptæ, atque ægrè per interregnum defensæ Vrbes protinus amitterentur, & subindè ipse uti belli socius Florentiæ patria pelleretur. Iam enim Franciscus Maria Feltrius Gallicis instructus auxiliis, Vrbinum Secundissima populorum uoluntate, eiectis Florentinis Magistratibus receperat. Malatesta quoque Baleonus, qui tum cum laude apud Venetos militabat, cum Horatio fratre in Umbriam delatus, paternis amicis ad arma excitis, pulsisque Perusia Gentile patruo, & Vitellio Trifernate, Pauli patris necem ulturus esse uidebatur, quem Leo Pontifex in mole Hadriani Biennio ante capitali supplicio affecisset. Nec deerat in agro Romano Rencius Ceres, qui pro Gallis cohortes conscriberet coniunctisque cum Baleono, & Feltrio copiis bellum atrox Senensibus, & Florentinis

& Florentinis se illaturum tanquàm Gallorum hostibus minaretur, hæc omnia per notas arbitrarias angustissimè conscripta syngraphis inter fercula sedulo occultatis, intra comitia & Conclauē Iulio Medici quotidie nunciabantur. Quibus rerum grauisimarum periculis adductus, nequaquàm diutius in comitio perseuerandum arbitrabatur, nedum incertam spem adipiscendi Pontificatus obstinatius sequeretur, præsentem dignitatem, quæ erat amplissima, & Regnum item Ethruriæ togatæq; Galliæ ditionem, in qua ipse Legationem obtinebat, in manifestum discrimen deuocaret. Super hæc tenuissimam quoq; spem, uel ob id conceperat, quod certam fidem uti optimo iure antea sperauisset in quibusdam Cardinalibus minimè reperiēbat, quos præsertim ipso enixè flagitante Leo Pontifex in Senatum legisset, ii erant ante alios Scaramutia Triuultius, Pompeius Columna, Dominicus Iacobatius, Baptista Pallauicinus Lygur, & Raimundus Vicus Hispanus. Itaq; Medices desperato, uel neglecto Pontificatu Hadrianum nominat, Juniorum suffragia perpetuò Syngrapharum tenore illi fauent. Subit cunctos admiratio ad inexpectatum candidati nomen. Tum uero Thomas Caietanus ad proximos conuersus. Ergo inquit pedibus in Sententiam accedamus, ut postquàm diis ac hominibus placet, uir Sanctissimus omnibus numeris Christianæ uirtutis insignis Pontifex creetur, nec mora pleriq; tactis religione animis alacres accedunt, alii cunctabundi qui nec eius nomen audiuisent, erectè tamen ac ueluti præsentī numine impulsī spes suas abrumpunt, & rationum suarum obliuiscuntur. Hadrianumq; Derthusensem Pontificem renunciant. Vnus omnium Franciottus Cardinalis Vrsinus, ut suffragio, accessu ue iuuaret adduci non potuit, quoniam nefas esse diceret eum Christianis sacris præficere, quem non uidisset unquàm nec ab opinione uirtutis planè cognouisset. Cæterum exultante Iulio Medice quasi uicisset, quod ab inimicis minimè superatus animum ingenti cura liberasset, alii fermè omnes deformi quadam mœstitiā deiecti & tristes ægris animis reputabant quis nam rerum exitus esset futurus, postquàm emissō ē manibus Pontificatu, eum homini externo, nulli ferè cognito & procul agenti in extremis Terrarum oris præcipiti temeritate detulissent. Id uero populus adeo indignanter tulit, ut quum patefacto Conclauī Cardinales domum redirent passim maledictis incescerentur, quod infamibus comitiis nō modo urbem Romam suo Antistite orbatam prodidissent. Sed quod insanix proximum uideretur. Italiam etiam Pontificatus ho-

nore spoliassent. Erat enim opinio statim edita in uulgus Pontificem neglecta Roma, ui aut sua sponte permansurum in Hispania, aut enauigato protinus Oceano Germanos esse petiturum, ut ad immortale decus gentis sacrorum princeps in terra patria conspiceretur. Adaperto Conclauī quum globus Cardinalium Hadriani Pontem esset præteruectus, & opifices pueriq; minacibus oculis uoceq;, & manibus obstreperent, nec à fœdissimis probris abstinere. Sigismundus Gonzaga Cardinalis renidenti uultu his egit gratias, quod aduersus extrema supplicia meritos contumeliis essent contenti, nec lapidibus publicam iniuriam uindicare. Nec multo post Cardinales ne quid detrimenti respublica pateretur, Triumuiros auctoritate Pontificia constituunt, qui menstruo cum imperio ex triplici Senatorum ordine sorte ducti, pacis, & belli negotiis præsent, Ii in Vaticano Pontificia in parte ædium cuncta administrabant. Interim tabellarii cum priuatis literis per Gallias, & Pyreneos salutus ad uictoriam Vellicam Cantabriæ Urbem tertio decimo die peruolarunt. Redibat tum forte Hadrianus à Federico Henrico Amirante, quem ægrotantem inuiserat, itaq; Tabellarii ædium scalas conscendenti, ad pedes prouoluuntur, eumq; porrectis literis Pontificem salutant, ille nihil ad tanti nuncii nomen uultu animo ue commotus, paulum substitit, & cum tabellarios ab osculo pedum auerteret conuersis ad amicos oculis, Si uera sunt inquit quæ nunciantur, mihi profecto plurimum est dolendum, Nec mora exultantis, & salutantis populi turba atrium porticus, atque ipsa etiā superiora conclauia replentur. Ingruente uero nocte nobiles equites uti in publica lætitia decuit, maurorum habitu uibratis funalibus decurrerunt. Verum Hadrianus nihil propterea, aut decore corporis cultu, aut de pristina uitæ consuetudine sibi mutandum esse iudicauit, quum prius expectandas à Senatu literas arbitraretur, quàm quicquam uel muneris uel habitus de Pontificia maiestate, uti præpropere leuiq; similis usurparet. Erat enim non fastu aliquo, uti iis plerumq; accidit, qui in secundis fortunæ flatibus facile contumescunt. Sed à simplici morum nitore stabiliq; uitæ continentia grauisissimus. Siquidem literæ conscriptæ erant à Gerundensi Episcopo haud planè graui & certo authore, quibus ille ad promerendam gratiam Pontificatum omnibus suffragiis ei delatum effusè gratulabatur. Sed omnes erecti erant in expectatione literarum quæ à Cardinalibus cum Senatusconsulto electi Pontificis in Hispaniam mitterentur. Obstabat mare hybernis tempestatibus sæuum, infestisq;

stisq; per omnia littora Gallis prædonibus interclusum, Pyreneiq; saltus iuga cum præaltis niuib; , tum perpetuis Gallorum custodiis tenebantur: adeo ut quum tredecim dierum spacio , nihil ad confirmandam tantæ rei famam penitus adferretur , iam de ea re plerique dubitarent , quasi Galli hostes fictitiis literis ad eludendam hominis dignitatem totum id commentum in Hispaniam deferri curauissent . Cæterum ipse mirum dictu ea omnia de se uti Romæ acta erant , ab initio constantissime credidit , quasi ab oraculis fatidicarum uirginum edoctus , quæ tanto rerum euentu promissis fidem attulissent , siue exactissima Syderum scientia , qua plurimum iuuenis oblectabatur , in opinione confirmatus , quum in genitura à sede planetarum admodum felici , stella etiam eximie magnitudinis in Horoscopo ad ipsam finitoris lineam præclara summæ fortunæ denunciatione præfulgeret , adeo ut Acredio medico anxie nimis , & tristi fronte , tantæ moræ spacium per singulos dies uti spe deposita , supputanti , dicere non dubitaret; ut in spe concepta permaneret , neq; amplius eo literarum desiderio torqueretur , se enim Dei optimi maximi beneficio creatum esse Pontificem , & breui fore ut ab ipso in sede Principis apostolorum in urbe Roma , sub illa solemni Thiara conspiceretur . Interea à Cæsarea Augusta os mandibulæ Diui Lamberti martyris ad eum pro insigni munere delatum incredibili cum læticia suscepit , id enim antea uel assiduus precibus impetrare nequiuerat , quamuis id Leo Pontifex ab ipsis Cæsare augustanis sacerdotibus per epistolam flagitasset , & Carolus Cæsar eos ad communicandas sanctissimi uiri reliquias , etiam atq; etiā hortaretur . Hinc est illud perfacetum Hadriani dictum ad familiares languidiore spe in ea tristi mora literas de Pontificatu ab urbe præstolantes , si non uobis arridendo inquit , Sed mihi ipsi futurus eram Pontifex , mihi equidem amplius non est opus tanta summi honoris potestate , quando iam Diui Lamberti reliquias , quod unum in tota uita uehementer optauerim , uel ad falsam delati Pontificatus famam felicissime sim consecutus . Inter hos ambigua spei sermones , quum per tredecim dies tota eius aula , & omnis ferè Hispania suspensis animis uerlaretur , Cœnanti superuenere Nuncii ab urbe Roma , qui literas à Triumuiris cum Senatusconsulto ipsiq; comitiorum actionibus deferebant , quos tanta animi tranquillitate suscepit , ut plecttis literis , atq; his quod honestè conscriptæ uiderentur , pacata uoce , & leni capitis nutu laudatis , nihil plus sit locutus , quàm ut Nuncios tanquàm de uia fessos ad quietem hortaretur.

hortaretur . Adeo ut in eo sedati animi habitu frigidiorēq; latitia Vianefius Albergatus , qui à Leone missus , sacerdotum defunctorum hæreditates in Hispania colligebat , indignanti similis non obscura uoce dixerit . Tenuatur ergo hic summus Pontificatus postquam tam lenta hylaritate suscipitur . Petebat Senatus , ut postquam legitimis omnium suffragiis Pontifex esset creatus , de se benemeritos Cardinales diutius frustrari nollet , paratisq; ad nauigandum rebus omnibus in Italiam primo quoq; tempore maturaret , ut quod Deo optimo Senatuq; deberet , opportuna ope afflictis Italiæ rebus maturè allata , religiosè solueretur . Ferunt Hadrianum uti ipse postea testatus est , ea nocte diu mente ambigua uolutasse , an Pontificatum susciperet , nullaq; grauiore de causa inductum suscepisse , quàm ut Dei optimi maximi nutibus obtemperaret , postquam aspirante cœlesti numine ab ignotis hominibus tantus honos offerretur . Apparebat enim ipso recusante , Christianæ reipublicæ dignitatem , dira dissensione Cardinalium conuelli penitus ; & ad non dubium interitum fœdisimè lacerari , quoniam instauratis comitiis exitioso diroq; schismati materia præberetur . Nolebat etiam uti Cæsari deditissimus , recentis eius uictoriæ cursum impedire , nam Gallos Leonis morte plurimum exultare , Sublatisq; animis in spem noui Pontificis , qui partibus adesset , bellum in insubribus renouare didicerat , quæ omnia abrupta spe pacis atq; concordia ad conurbationem humanarum , & diuinarum rerum procul dubio pertinerent . Igitur sequenti die stolatus in publicum prodit , calciamenta aureis crucibus exornat , salutanti turbæ omnis generis hominum exosculandos præbet pedes , desumptoq; Hadriani Sexti nomine , id confestim in publicis libellis literisq; præscribit . Tum uerò finitimi populi ad constantem famam creati Pontificis Victoriæ undiq; conuenire , ultteriores trans Hiberum amnē gentes pia quadam hylaritate postpositis rebus omnibus ad iter excitari , quoniam , quod tum rarissimæ felicitati datum uidebatur , ab ulla maiorum memoria Pontificem in Hispania nunquam uidissent . Ipsi Reguli insignes , natura admodum pii , atq; magnifici , opulentiq; item sacerdotes , & Episcopi imprimis Nobilium Ciuitatum inter se ambitiosa liberalitate certabant , nam quisq; munificentia studio in sacros præsertim usus se se regalibus donis onerabat , quibus apud Pontificem opimæ gratulationis nomine ad parandam gratiam uterentur . Nec defuere etiam pleræq; Matronæ nobiles , & sacratæ uirgines Cœnobiorum Septis inclusæ , quæ lintea omnis generis elaborata

borata pictis operibus , & ad cultum Pontificis , & in sacras uestes
 ornamenta'q; altarium cupidissimè conferrent . Iamq; Hadrianus ,
 uel ipso comitatu , uel aulae frequentia , uel instrumentis omnibus
 in augenda maiestate ad augustiorem pompam exquisitis , Roma-
 no, ac ornatissimo Pontifici simillimus erat, quū ad Cæsareā Augu-
 stam cōtendit. Ipse purpurea in sella succollantibus Hispaniæ Regu-
 lis effusa obuiam ingenti equitum multitudine urbem est inuectus,
 ueneratq; tum Alexander Cæsarinus Cardinalis ab urbe, qui Ponti-
 ficem sacri Senatus , & Romani populi nomine uehementer impel-
 lebat ad nauigandū , ut Italiā atrocibus bellis , & imprimis Roma-
 ni Pontificis prouincias ab ipsa factionū insania, cadibus ac incen-
 diis expositas matura profectione liberaret . Quū esset Cæsareæ Au-
 gustæ, libido ei incessit ab singulari pietate inspiciendi diui Lamber-
 ti cadaueris, è quo pauloante, uti diximus, mandibulam dono mis-
 sam, tā læto animo suscepisset ; Itaq; loculū , & ossa cupidissimè , &
 cū eximia quidē ueneratione cōtemplatus est, quæ res in prodigium
 cōtinuo uersa , quoniā primū ipsius operū cadauer extitisset, famam
 præbuit , eū cito inter mortales esse desiturū : Quā etiā portenti suspi-
 tionē auxisse uisa est Lampadis Christallus in tēpli medio ante arā
 temerè effracta, ob cuius casum, & ipse Pontifex , & qui circa erant
 solenni in ueste sacerdotes lucernali olio fœdissimè conspersos con-
 stat, ariolis id totū ad funesti ominis interpretationē faciliè trahenti-
 bus . Cæterū Hadrianus cū pio tum egregio cōsilio in unā eā curam
 corporeatq; animo erat intentus , ut quāprimū Romā relicta His-
 pania nauigaret. Quāquā pleriq; Hispaniæ nobiles summis pre-
 cibus , & ingentibus promissis eū in Hispania retinere conarentur ,
 Henricusq; Britanniaæ Rex eū ad se religiosa cōtentione in insulam
 euocare perseueraret, pollicereturq; uiaticum Regiæ munificentia ,
 uenienti pariter, ac demum quum aliquot dies in Britannia sub-
 stitisset , per Germaniam ad urbem in Italiam profecturo . Sed ni-
 hil hac in tam pia , quā decora propositi seueritate permanen-
 tem omnino morabantur , quin ipse spes omnium , uti parum ho-
 nestas , sanctissima castigatione præcideret , & per Derthusiam in
 qua urbe ipse fuerat Antistes , Tarraconem ad mare deferretur ,
 Vbi classē exornarat , contractis undecim Triremibus , & na-
 uibus triginta onerariis , quibus præsidiariæ cohortes decem , &
 totius aulae comitatus imponeretur . Expectabat etiam Ioannis
 Lusitaniæ Regis naues aliquot à Gaditano Freto, atque item non-
 nullos terrestri itinere equites , ut aliquantò maiore , nobilioreque

frequentia nauigaret . Verum hæc diutius non esse expectanda iudicauit , quum Cæsarem è Germania in Hispaniam redeuntem ad Portum , cui in Asturia uillæ uitiosæ nomen est , felici nauigatione peruenisse cognouisset . Nolebat enim à Cæsare uel retardari , uel omnino in Hispania retineri , quanquàm nihil ei foret optatius quàm Cæsare ubiq; uictorem , & dudum à Germanis Imperatorem appellatum conspiciere complectiq; arctius , ac item coram docere , quo in statu singulæ totius Hispaniæ prouinciæ relinquerentur . Sed se uti pius , & grauis iam plane Pontificem esse meminerat , & propterea publicæ personæ rationibus , potius quàm priuatæ beneuolentiæ seruiendum arbitrabatur , ut potè qui statim repudiatis minorum negotiorum officiis , rerum omnium cogitationes , ad pietatem publicamq; salutem prudentissimè reuocaret . Cupiebat etiam se se confestim eripere ab ea ingentis inuidiæ procella quæ sub aduentum Cæsaris sibi uni multo grauior , quàm cæteris magistratibus imminerebat , erat enim in eos seuerè animaduertendum , qui in tumultuosissima populorum defectione , perturbata uniuersa fere Hispania à Regio nomine rebellassent , nam si eorum nomina deferret , & in tabulis ad cæteros metu liberandos proscriberet , nolebat eos ipsius potiusquàm magistratus iudicio damnatos uideri , quos Cæsar , uti æquum foret , ex merito ad pacandas prouincias esset percussurus , Quando ad Sanctissimi Pontificis opinionem piè , & clementer dictis , factisq; omnibus retinendam , nihil melius atq; præclarius foret , quàm à miserorum suppliciis , atq; omni cruenta seueritate inuiolatum , atq; purissimū animū seruauisse , itaq; scribit ad Cæsare , ut eas colloquiū spes abiiceret , & uti pium iustumq; principem deceret , æquo animo pateretur , si ipse grauissimis de causis incitatus , omnibus postpositis rebus , quamprimū in Italiā nauigaret , ibi enim cuncta bello deflagrare , populosq; præsertim Pontificiæ ditioni subiectos , per se factionibus implicitos , obnoxiosq; potentiorū iniuriis uexari passim , & uagantibus externarum gentiū armis crudeliter euastari , nec populū Romanū , qui suo principe esset orbatus , nec Sacrosanctum Senatum , qui delato Pontificatu , tantū de se iudiciū fecisset & spes suas in externi hominis fide collocare minime dubitasset , deserēdos uideri . Quādo nihil turpius esset futurū , q̃ eorū opinionē fefellisse , qui uni probitatis atq; iustitiæ , nomini famæq; ante periculū , nō minus piè , quàm benignè credidissent , proinde ut maturo aduētū benemeritis de se Cardinalibus gratiā referret , dū per lenissimas tēpestates mare esset idoneū , cōtinuo ab Hispania

nia soluturum, daturumq; operam, ubi primum in urbe consedis-
 set, ut Cæsariani duces aliquantò opportuniore maioreq; studio,
 quàm si in Hispania moraretur, aduentus sui beneficium sentirent,
 Nec multò post commonefacto sapius Senatu, & Guliermo En-
 chauordio ob spectatam fidem negotiis in urbe præposito circiter
 quattuormilia peditum, & paucos equites nauibus imponit, admi-
 nistrante Ferdinando Andrada, quem copiis, & classi præfecerat,
 uel ob id quod sub magno consaluo ante uiginti annos in Italia
 cum eximia laude militasset, pridieq; nonas augusti Tarracone pro-
 fectus lenissimis tempestatibus Genuam peruenit. Excepere adue-
 nientem Genuenses cum pie, tum liberaliter, quanquàm ab recen-
 ti calamitate direptæ urbis, neq; apparatu, neq; animis ullam o-
 mnino latitiam præferrent. Erat tum Princeps in Ciuitate Hierony-
 mus Adurnus, uirtute animi, & bellica laude insignis, qui dudum
 expugnata arce gallicum præsidium expulerat, is ingentia dona re-
 centis præcipuè commeatus cū publico ciuium, tum suo etiam no-
 mine Pontifici detulit, quæ tanta fuere, ut Hadrianus quasi non
 omnia oculis planè contemplatus, singularum rerum indicem de-
 posceret, ut grato ad eius officii memoriam animo cuncta conside-
 ratius æstimarentur. Aduenere etiam à Mediolano ipse Franciscus
 Sfortia, Prosperq; Columna, & Ferdinandus Piscarius, ut de
 statu rerum Italiæ explicando, & communicando sociorum atque
 hostium consilia, ipsum earum rerum non planè peritum accurate
 perdocerent, quum triduo Genuæ substitisset, celebratam illam
 Smaragdum excauatam in Hexagonium poculum, quæ una o-
 mnium gemmarum precium superare existimatur, tam cupide, quàm
 humaniter inspexit, miratus quod in tumultu direptæ urbis seruari
 potuisset. Ab Genua demum in Delphini portum, atq; inde secun-
 dissima nauigatione, comitantibus Adurniorum Triremibus, ad
 Liburnum Pisanum portum est deuectus. Quo iam uenerat Iulius
 Medices, quinq; Cardinales, & totius Italiæ Principum Legatos
 secum adducens, Superuenit & ipse Federicus Gonzaga Mantua-
 nus Pontificii exercitus imperator. Itaq; extructo ligneo ponte,
 qui in mare prominebat, atq; eo festa fronde, & pictis insignibus
 exornato, inter magnas acclamantis populi gratulationes, & tor-
 mentorum bombos excipitur, Is primo statim egressu perueniſto
 totius corporis habitu, omnium oculos simul atq; animos imple-
 uit, erat enim ore probo, graui, uerecundo, ab sancta quadam hy-
 laritate ualde conspicuo, uenerabundis autem Cardinalibus, & fe-

licem aduentum enixe gratulantibus . Florentinisq; Legatis, qui ingentem copiam rerum esculentarum ad alendam aulæ comitatum recreandosq; remiges dono attulerant, tranquillo potius, quàm læto uultu, & sermone, dulci breuitate periucundo respondebat, ita ut quum nulla in gestu aut uerbis familiaritate uteretur, nihil temere, quod esset elatum, & insolens, aut subagreste penitus emineret, id solum Cardinales, & reliquos blandimentis Romanæ aulæ assuetos uehementer permouit, quod Pontifex parum humaniter, & ferè contemptim secum agere uideretur, nam quum solus cœnasset, & nautæ utendum nocturna aura suaderent, adeo cupidè, & festinanter ad mare se proripuit, ut Cardinales in proximo simul cœnantes, nec moneret, nec expectaret, itaq; omnibus raptim ad triremes contendentibus, de secunda uigilia, oram soluit, & ad centumcellas est prouectus . Ibi affuere à Senatu missi Pompeius Columna, & Franciotus Vrsinus Romani Cardinales, qui exceptum sub umbella Pontificem ad templum deduxerunt, ubi postquam ad aram supplicatum fuit; oratio habita est à Pompeio tanti aduentus lætitiæ accommodata, à Centumcellis postero die Ostiam peruenit periculosa nauigatione, nisi maturasset, nam Tyberinas intranti fauces sæua tempestas exorta est, quæ triremes uiolento cursu in diuersum abripuit . ab Ostia etiam pari festinatione est profectus, adeo ut Cardinales, qui iumenta ab urbe expectabant uel paucarum quidem horarum moram impetrare nequiuissent, per hunc modum tumultuario deformiq; agmine, quum Cardinales ignobilibus iumentis ueherentur, & nonnulli minores Antistites, & totius aulæ incondita multitudo, onusta sarcinulis in feruido sole iter faceret, ad Diui Pauli templum extra trigeminam portam est peruentum . Postero die quarto calendas Septembris Populus Romanus, singuliq; sacerdotum ordines solemnī pompa per urbem inuectum ad uaticanas ades deduxerunt, Sequenti die se totum præbuit Vrbani magistratibus, ut cuncta sigillatim cognosceret, opemq; afferret labanti Reipublicæ, nam Romæ pestilentia uulgatis morbis, ignobile præsertim uulgus inuaserat & ararium non modo erat inane, Sed gemmas publicas, & sacrorum solemnium ornamenta, & Leo ipse, & Triumuii demum Cardinales fœneratoribus oppignerarant, ut præsidia afflictis rebus pararent . Ariminum quoq; per insidias occupat . Sigismundus Malatesta, quoniam eam Urbem à patre Pandulfo diuenditam progenitores eius per ducentos amplius annos imperio tenuissent . Nunciabatur etiam Solymanus Turcarum Imperator,

perator, Rhodum ualidissimis tormentis & cum incredibili militum, & rerum omnium apparatu, iam tertium mensem oppugnare, Præfectosq; Turcarum qui in illirico fines tuerentur. Pannoniam citiorem crebris incurſionibus uastare, nec Ludouicum Regem uti ætate nondum integra ac ingenii uiribus parum ualidum sustinere hostes posse, nisi in stipendium Pontificia pecunia iuuaretur. Quibus de causis necesse erat Pontificem rerum Italicarum penitus ignarum, & tum primum urbium suarum, & prouinciarum, Regulorumq; nomina perdilcentem in omnibus consiliis uehementissime conturbari, adeo ut quum his curarum fluctibus iactaretur, aliquando diceret, sibi fuisse iucundius Louanii Gymnasium cum studiorum laude moderari, quàm Romæ Pontificia in sede Christianam rempublicam administrare, quando inquit in eam affectam omnibus malis, & recisis neruis magnoperè debilitatam miser inciderim. Sed anxium, & diuersis difficultatibus implicitum, unus maximè de amittenda Rhodo metus agitabat, cuius clarissimæ urbis salus neq; negligi sine summo dedecore, neq; maturè, strenuèq; defendi sine grauissima impensa ingentiq; periculo posse uideretur, cum magnis Turcarum clasibus, non modo portus Urbis, fretumq; ipsum, sed totius etiam insulæ littora, & circumiecta maria obseſſa tenerentur. Suadebat Iulius Medices ante alios, ut delectas ex his quas adduxisset cohortes, iisdem nauibus omnium rerum copia repletis Rhodum continuo transportandas curaret, fore etenim ut ea per autumnales tempestates ualidioribus usæ uentis, contempta aut elusa Turcarum classe in portum plenis uelis inferrentur. Quarum nauium professione ausuros fortasse aliquid, Venetæ classis præfectos, qui in Cræta cum quinquaginta rostratis diligenter excubarent, inuitariq; percuperent ad egregium facinus, si casu aliquo delendæ Turcarum classis facultas offerretur, quod si Venetus nihil omnino contra ueteres inducias cum Otomannis sibi tentandum putaret, eo certè subsidio cum fortium tum maximè recentium militum feliciter adducto, necesse fore spes ipsas ex desidia christianorum Principum conceptas, Turcis imminui, & contrà Rhodiis plurimum augeri, qui in ea auxiliorum expectatione erecti, tantam belli molem fortissimè sustinerent. Sed quoniam in fatis erat, ut Rhodus amitteretur, Hadrianus eius rei gerendæ occasionem propter multas, & rei præsertim numariæ difficultates penitus amisit. Hispani quoq; ut potè qui semel terram Italiam pedibus attigerant, longinquæ nauigationis laborem, ad incertum ma-

ximè rerum exitum recusabant . Et Ludouicus à Corduba Princeps Sueffanus qui apud Pontificem pro Cæsare erat Legatus , Italiae Vrbes certo praesidio tueri ac exercitum imprimis , qui erat in Gallia Cisalpina , Hispano milite supplere , quàm Rhodiis opem ferre malebat , quoniam Rex Gallus etiam tot bellis , & praeliis uictus , quin Italiam repeteret , minimè quieturus esse uidebatur . proinde singulis in hac oratio , instandoq; , Pontificem ne Cæsari deesse uellet . vehementissimè perurgebat . Erat Hadrianus suoptè ingenio amantissimus , & quantum salua Pontificii nominis maiestate poterat , eius uictoriis non obscure lætabatur , quanquàm uti æquus , & quietis , & otii cupidus execrato bello , maxime cuperet , sedare eam controuersiam , quæ inter Gallum , & Cæsarem sine spe compositionis agitabatur . Erant uni omnium Hadriano ualde intimi Guliermus ipse Enchaordius quem statim gratisima uoluntate à subnotandis supplicibus libellis Datarium & demum Dersthusensem Episcopum fecerat , & Theodoricus Hetius à secretioribus epistolis uir optimarum literarum notitia , & christiana modestia insignis , ii Belgæ erant , quibus propter usum grauissimarum rerum aliquando miscebatur Ioannes Ruffus Antistes Cōsentinus , ei antea familiaris , quum in Hispania apud Ferdinandum Regem pro Pontifice Legationis munere fungeretur . Hi Cæsarianis rebus propensissimo studio fauebant , & summam diuinarum ac humanarum rerum nequaquàm latè cōmunicata auctoritate gubernabant . Horum consilio Pontifex bellum aduersus Malatestas , qui Ariminum occuparant , missis in Vmbriam Hispanorum cohortibus suscepit , nec multo labore Sigismundus est eiectus , ut potè qui iam Ariminensibus propter Naturæ acerbitem atq; sæuitiam odio esse cœpisset . Nec alicunde circumuento , obfessoq; auxilia mitterentur , adiuuante maxime Pontificios Duces , Francisco Maria Feltrio Urbinate , ac item Alfonso Atestino Ferrariensi , qui ad promerendam gratiam eo bello insignem operam nauare cupiebant . Neq; tamen abiecta cura Rhodii belli Pontifex ad Adurnios Petrum Raboriū Genuam misit , qui onerarias naues conduceret . Sed ægrè admodum expedita pecunia , aliquantò tardius quàm oporteret , Tres excellæ naues sunt exornatæ , quibus incredibili euentu felicem cursum fortuna denegauit . Nam perpetuo duos menses prodigio quodam contra anni consuetudinem Euris & Vulturnis , qui sunt uenti omnium aduersissimi nauigantibus ad orientem , maria tenuerunt , quum eo tempore naturali terrarum halitu Etesia flare consueuerint ,

fueuerint , periit , & Rhodii Magistri insignis oneraria quæ à Ni-
 cea prouinciæ omnium rerum ingentem copiam ad insulam deue-
 hebat . Interim Pontifex ingrauescente pestilentia Vaticanis ædibus ,
 & coniunctis uiridariis se tenebat , neq; aditus nisi à maximis uiris
 Legatisq; Principum , & Cardinalibus impetrabatur , Sustulerat is
 more Germanorum qui pestilentiam contemnunt , omnem seueri-
 tatem quàm libitinæ magistratus exercere consueuerat , aduersus eos
 qui se se contracto , & dissimulato morbo incolumibus miscuissent ,
 quæ libertas , & dissoluta euagandi , tegendiq; morbi licentia , ur-
 bis faciem multiplicatis funeribus mirum in modum deformauit ,
 itaq; hortantibus Triumuiris Romani populi conseruatoribus in-
 staurati sunt magistratus cum officialibus , & reuocatæ leges ad ue-
 terem formulam puniendæ multitudinis , quæ edictis minimè pa-
 ruisset . Interea Pontifex ad Germanos Regulos , & liberas Ciuita-
 tes , quarum Legationes ad Conuentum Nurnbergæ undiq; coi-
 bant ; Franciscum Cheregatum misit qui omnium primus ab ipso
 Episcopus propter ueterem amicitiam , & uirtutis opinionem fue-
 rat effectus . Hortabatur Germanos , ut ad defendendam salutem
 Ludouici Regis auxilia decernere atq; summittere uellent , simulq;
 earum heresum obliuiscerentur , quæ antea rectè atq; legitime plu-
 ribus conciliis essent damnatæ . Nanq; Germania fermè omnis
 Lutheri diri hominis superstitione imbuta , Romani Pontificis ma-
 iestatem nefario criminationum genere proscindebat , quum ipse à
 ueteribus sacrorum institutis , christianisq; moribus Desciuisset .
 Sacerdos enim è cœnobio abiecta cuculla se proripiens cum sacra-
 ta uirgine nuptias fecerat , ita ut præclari modo nominis Theolo-
 gus in sago militari conspiceretur . Proposita tum erant à Luther-
 nis centum postulata , in queis pleraq; summæ æquitatis uideri po-
 terant : quod sæpius à Romano Pontifice ueluti impositis sacrarum
 rerum uectigalibus auarissime premerentur . Cæterum corruptis
 impietate animis , id unum maxime spectabant , ut honestissimo
 prætextu auaritiæ fœdæq; licentiæ , uti quisq; sua libidine raperetur ,
 ianuam penitus aperirent . Alii nanq; dicata templis prædia impu-
 denter ufurpabant , alii professione sacerdotes abdicatione cultu , &
 eiurata continentia sacratas uirgines ex templorum septis tanquàm
 uxores celebratis nuptiis ducebant , alii gulæ dediti nefastis diebus ,
 contra maiorum instituta carnibus uestebantur , nonnulli etiã im-
 mani furore perciti , Deiparæ uirginis simulachra fœdabant , & qui
 ingenio , ac eruditione insignes erant . Sanctissimorū patrum dog-
 mata

mata insanis interpretationibus peruertere conabantur. Quorum immanitati neq; antea quisquam apprimè eruditus, neq; tum Chæregatus, uel saluberrimis disputationibus feliciter obuiam iuit. misit etiam Pontifex pecuniam in stipendium Ludouico Pannoniæ Regi, nam multis, & quidem turpissimis de causis Pannoniæ Regnum pauloante sub Matthia Coruino peramplum, & florens opibus, deformatum atq; exutum omni bellica laude penè conciderat, adeo ut Rex ætate, fortunaq; admodum imbecillus, uix tueri fines, & arcere Turcas hostes posset, qui crebris, & repentinis incursionibus modo à Dacis & Triballis, modo ab Illirici limitibus prouinciam euastabant. Interim Rhodii magnitudine incredibilium operum superati, fessiq; perpetuo sex mensium labore, & uulneribus fermè omnes debilitati, Solymanno deditionem fecerunt, neq; enim ulla iam spes auxiliorum supererat, & cuncta intus in maximè diuturna propugnatione defecerant. Ostentabat ueniam præclarè uictis Solymanus, quasi in parte gloriæ reponeret, si longè fortissimis uiris iam planè parta uictoria pepercisset. Enimuero uix credibile erat, non amplius Septingentos illustres equites cum paucis militibus græcis, tot mensium uigiliis, atq; laboribus nequaquam cecidisse. quum minore indies sui fiducia, & maioribus semper rerum omnium periculis, aduersus ducenta milia bellatorum nihil intermissa dimicatione restitissent. Equauerat Solymanus murorum, & Turrium fastigia terrenis duobus ingentibus tumulis, quos coacta ad opus innumerabili fossorum multitudine excauantium, & sensim ante se contra urbem terrenum & aggerem prouoluentium paucis diebus erexerat, è quibus tormenta inusitate magnitudinis directà contra pinnarum summitatem ad æquissimos ictus omnibus horis emittebantur, inuaserautq; iam fossas Turcæ, muroq; successerant, fundamenta ab imo dolabris, & uetibus subruendo, ita ut amplissimis ubiq; cuniculis in urbem penetrarent, & sæpè Rhodiis occurrendo per subterraneos specus decertarent, iustis quoq; præliis sæpè Prætoriani quos Ianizaros uocant, aggressi murum in summa propugnacula euaserant: Sed fortissime repulsi præcipitatiq; in fossas temeritatis pœnas dederant, nam tam & si à lateribus ex obliquo minoribus tormentis stererentur, nihil uel certissimæ mortis metu, quominus occisis integri recentesq; succederent, omnino deterrebantur. Erat Rhodiis tormentum quod ab immani uiolentia Basiliscum appellabant, excelso in loco constitutum, cuius pilis sesquipedali crassitudine castra, & taber-

& tabernacula longissimè cū miserabili obuiorū Turcarum interitu petebantur magnā etiā gregariorū, & opus faciētū militū autumnus solito grauior absumpserat, inductoq; & euulgato uentris profluuio dum illi fatigata corpora meridianis uētis intemperanter exponerēt. Sed Solymanus stabili decreto innixus singulari perseuerantia has tantas difficultates nō minore sua uirtute, q̄ nostra desidia superarat proposuerat enim emori potius, q̄ abscedere irritō incepto, Suadentiq; Pyrrho Bassæ, ut in proximā Cariæ continentē transfiret, atq; inde administrato bello, ex tuto uictoriæ exitum expectaret, grauius ignauia increpita succensuerat, nequaquam eā insignē esse uictoriā, prædicās, quæ præsentis Imperatoris manu minime pararetur. Itaq; nouis delectibus in Cilicia, Syria, Ægyptoq; habitis copias egregiè suppleuit. Nam Feracatus Gazelle uicto cæsoq; & Mamaluchis ad intentionem deletis maximè illustribus ab Attalia, Isicoq; sinu, & Antiochia, atq; item Caierbeius à Memphi, Pelusioq; & Alexandria in parandis, & transmittendis comitatibus, & copiis, omnem, uti opus erat, diligentiam adhibebant. His tantis adductus difficultatibus Philippus Villadamus Militiæ Rhodiæ magister, in consilio differuit, summæ esse stoliditatis, id ultra defendere conari, quod nec recentibus quidē receptis auxiliis, egregia spe tueri possent, quando iam cuncti fere propugnatores confauciati, cōfectiq; uigiliis animos despondisse uiderentur nō esse funesta pertinacia, diutius cū fortuna cōtendendum, Quādo ipsi qui in præsidio essent, satis superq; officio & dignitati satisfecerint, amissæ siquidē insulæ dedecus ad eos pertinere, qui toties implorantibus opem ferre noluisse eius herclè admisi flagitii, quod extrema necessitas attulisset, nō Rhodios, Sed totius Europæ Reges infamia deflagratos, proinde sumendū esse cōsiliū à prudentia quā necessitas exprimeret nō ab inani animorū obstinatione, qua nihil iis qui in extremo casu uersarentur lethalius accidere posset. Sibi ergo tam honestum, quā omnibus ad salutem necessarium uideri, dedere urbem & Solymani qui pro gloria certare existimari uellet, fidē experiri, ut benemeritos de republica christiana milites conseruaret, nec fortibus uiris opportunū in Europa locū esse defuturū, ubi meliore fato Rhodiæ militiæ signa defigerent, & acceptas à Barbaris iniurias egregio religionis studio, & commodiore tempore uindicarent, itaque emisissis Legatis, atque ipso demum Philippo sub fide publica ad Solymanum in castra profecto, conditiones de dedenda urbe sunt conscriptæ, quas Solymanus alioqui sauius hostis religiosissime seruari iussit, ipso enim urbem ingressō

neq; templa , neq; priuatas domos, neq; obuios milites christianos, quisquam uel ingenio ferox Barbaros omnino uiolauit, ita ut Philippus clementer admissus & à Solymano Pater appellatus, quum omnia propè, prater bellici apparatus instrumentum suis triremibus imponeret, septem etiam ænea tormenta præsidii nomine contra Piratas, uti ab eo didicimus impetrarit. Eo die quo Rhodus est data, prodigioso casu Epistilium portæ Sacelli in Vaticano sponte corruit, quum non plus passu altero Pontifex abesset à limine ad operanda sacra, solenni die christi Natalis statim ingressurus, ita ut prætoriani duo milites effracti marmoris fragmine opprimerentur; cæterum is nuncius toti Europæ admodum lugubris Pontificem incredibili dolore affecit, Quasi recens adhuc primorum mensium principatus, aduerso quodam rumore, adlatrantis uulgi, ea ferali clade notaretur. Nec multo post ad pacandam Italiam conuersus, Alphonsum Atestinum Ferrariæ principem in gratiam, amicitiamq; recepit, quum is Herculem filium cum ornatisima legatione Romam misisset, ita ut ea, quæ criminosis admodum codicillis à Iulio Leoneq; Pontificibus aduersum eum tanquàm Pontificiæ maiestatis reum decreta, & publicata fuerant, penitus antiquaret, eadem clementia, & liberalitate Franciscum Mariam Feltrium est persecutus, quem Leo Pontifex Principatu pulsum, atq; hostem declaratum sacris interdixerat. misit, & Legatum ad Venetos, ut eos Cæsari coniungeret, nouisq; initis fœderibus Gallus ab Italia procul arceretur. Erat tum Florentiæ Iulius Medices præclaro studio, omnibusq; sensibus cum Cæsare coniunctus, cuius auctoritatem pleriq; ueteres eius hostes, & ante alios Franciscus Soderinus Cardinalis conuellere contendebant, ita ut apud Hadrianum eum palàm accusarent, quasi ueteribus Pontificū thesauris potiretur, quos conuiunte Leone fratre in administranda republica rapuisset. Quæ tametsi falsa, & ridenda erant, quoniam abundè constabat Leonem immodicis sumptibus natura gaudentem, & postremo grauissimis implicitum bellis, suos pariter, atq; alienos loculos pecunia penitus exhaustisse, contractoq; insuper graui ære alieno uectigalia etià publica addidisse sceneratoribus, tamen hæc apud externum hominem ingenio suspicacem, imperitum Romanæ aulæ, & inopia plurimum æstuantem uerisimilia uidebantur. Inuoluit, & isdem propè suspicionibus Soderinus mirabili astu Laurentium Puccium & Franciscum Armellinum Cardinales uetere amicitia Iulio Medici coniunctissimos, quasi hic uti prædator insignis nullo iure, Quæsturæ officio

cio potiretur, ille uero Sanctissimis indulgentiis, quibus animæ defunctorum expiarentur, immani quæstu diuenditis, ingentem pecuniæ uim nullo metu pœnæ peculatus auertisset. Quasi si hos publica flagrantès inuidia repetundarum postulari, & facile conuictos damnari pateretur, Ærarium inane celeriter eorum opibus esset repleturus. Cæterum Iulio auctoritate sua, atq; innocentia præclare cuncta refellenti, potentes amici non decrant, qui eius absentis causam dissimulanter, & obliquis maxime sermonibus tuerentur, & manebat quidem apud æquum gratumq; Pontificem, recentis, & antiqui beneficii memoria prorsus incorrupta, ita ut parum ea subtili, & accurata Soderini delatione commoueretur, quominus pie, & grauiter se gereret aduersus eum qui præclare cum Pontificio nomini, tum ipsi Cæsari bellum gerenti totius Ethruriæ uiribus nixus semper adfuisse. Verum fortuna sicuti sæpè aliàs, ita & tum Iulio peregre, ac opportunissime fauit. in transitu etenim Arni amnis Soderini literæ à Mediceis exploratoribus intercipiuntur, quibus ille Franciscum Regem hortabatur ad transferendum bellum in Siciliam exulum multitudine, & Hispanorum odio nouandis rebus opportunam, ut Cæsariani ab insubribus ad tuendum id Regnum traherentur, monebatq; ut nihil Pontifici temere crederet, qui quum de pace agere uideri uellet, Cæsari tamen perenni quodam studio cunctis in rebus obsequeretur, nec quicquam aliud propensa uoluntate magis cuperet, quàm Cæsarem noua semper dignitate, nouisq; uictoriis auctum, florentemq; conspiciere, neque eum debere existimare in componenda controuersia æquisimum iudicem fore, qui in excollendo attollendoq; Cæsare, parentis & præceptoris officia semper impleuisset. Erant eæ literæ arbitrariis conscriptæ notis, Sed adeo rudi artificio, ut uel à mediocri interprete obseruatis, & deprehensis caracteribus facile legerentur. Has itaq; Iulius confestim Romam transiit ad Ludouicum Regulum Sueffanum Cæsaris Legatum eumq; disertè edocet, quanto cum periculo Soderinus Pontificiis consiliis, & grauissimarum rerum disceptationibus adhiberetur, eum enim esse hominem eximiis simulationis ambiguaq; fidei artibus ualde instructum, & super hac insensum Cæsari, & Gallorum amicissimum, propterea se ab eo occultis insidiis, & atrocissimis criminationibus peti apud Pontificem, qui ab sancta illa Naturæ simplicitate nullas de magnis rebus suspensiones superfluas esse duceret, ut illo falsa persuasione deprauato, ipse concideret, circumuentusq;, & distractus Florentia pelleretur,

pateretq; Soderinis respublica Florentina, & tota simul Ethruria, uetere suo studio, gallico nomini iungeretur. His conspectis literis Hadrianus quanquam ab initio confictas crederet, incredibile odium aduersus Soderinum concepit, ita ut id tamen egregiè comprimeret, donec Iulius ad conuincendum Soderinum ab Ethruria uocaretur. Is non multo post intrauit Urbem à flaminia triumphali fermè pompa incredibili ordinum omnium fauore exceptus, nam ueteres etiam hostes cum eo in gratiam redierant, adeo ut Horatius Baleonus, cuius pater recenti Leonis seueritate conciderat, & Fabius Petruccius, cuius frater Cardinalis in Arce Hadriani fuerat necatus, itemq; ipse Franciscus Maria Feltrius bis Urbino Mediceis armis eiectus, à Ponte Miluio aduentanti obuiam honoris causa prodirent. Nec multo post à Pontifice Soderinus & Iulius in Vaticanum euocantur, nam de industria erat euulgatum, Pontificem enixè pieq; daturum operam, ut duo maximi Cardinales, qui affinitate essent coniuncti, se pacificatore atq; arbitro cognitis & sublati simultatum causis, ad amicitiam redirent. Verum ubi eos in penitiorem Borgiæ Turris testudinem abduxit, & illi inter se parum familiari uultu colloquerentur. Pontifex ad Soderinum conuersus, interrogauit an unquam in Galliam per arbitrarias notas scripisset, prolatisq; literis ita conuicit, ut protinus lethali pallore confusus cuncta deiectis ad terram oculis fateretur, nec mora quum interruptis uerbis defensionem pararet, & supplex, ne in carcerem duceretur, oblatis uadibus locum in Vaticano ad dicendum causam, sibi dari postularet, à Prætorii Præfecto in Arcem est deductus. Id factum gallicarum partium animos fregit, auxitq; mirum in modum auctoritatem Pontifici, qui ab ætate, Urbana- rumq; rerum inscitia, & quadam naturæ lenitate, cum in consilio perplexus & timidus, tum in agendo maximè lentus, & parum efficax esse credebatur. Cœperat enim Hadrianus arcana rerum Soderino liberali fiducia communicare; & magna ex parte consiliis eius regi, nam is erat ætate, atq; oris habitu grauis, ingenio & facundia insignis, cultiorum etiam literarum & humani diuinique iuris scientia perornatus, quibus uirtutum umbraculis sicuti subtilissimas artes incerti & parum sinceri animi peregregiè contegebat, ita Hadrianum nihil ultra perscrutantem facile deceperat. ob id Pontifex neminem fallere solitus, iniquissimè ferebat, se ab eo fuisse deceptum, qui lenocinio quodam bonarum artium tam ingratiè quam impiè fidem fefellisset. His de causis aliquanto suspiciator, & Sen-
natui

natui nihilo familiarior erat effectus, adeo ut Cardinalibus tanquàm
 factiosis & parum fidelibus de belli pacisq; negotiis nihil omnino
 communicandum existimaret, proinde Bernardino Caruaiali & Ni-
 colao Flisco Cardinalibus respondere non est ueritus, nemini uel
 Cardinali, se temerè credere, quod cum periculo Reipublicæ cre-
 dendum foret, cum illi forte quererentur quod in consilium Car-
 dinales superiorum Pontificum more nequaquàm adhiberet, quan-
 do tot graues peritiq; rerum Senatores, ipsi nouo externoq; ho-
 mini, alleuando curas, & in partem laboris impigrè succedendo in
 regenda Republica singulari adiumento futuri uiderentur. Ioannes
 quoq; Ruffus Antistes Consentinus qui usu rerum insigniq; pru-
 dentia plurimum ualebat ab intimis arcanorum cubiculis penè re-
 iectus fuerat, quoniam Foro Liuii in Æmilia quod illi natale solum,
 Gibellini, quibus impensius fauisset, complures Guelfos noctur-
 na irruptione trucidassent. Oderat enim Pontifex factiosos homi-
 nes, nec eos publicarum rerum consiliis adhibendos putabat, qui
 priuati studii rationes, nequaquàm sincera iudicii libertate, respice-
 rent. Hinc fiebat ut Pontifex durior & hebetior in administranda
 Republica diceretur. Nam cum in ualde prudentibus, & maxima-
 rum rerum peritis, uariis de causis, nullam omnino uel exiguam
 fidem reponendam esse iudicaret, necesse erat ut unis maxime Bel-
 gis, quibus præclara fides abunde superesset, in arduis consiliis ute-
 retur, quanquàm in eis maiorem uim rationis atq; solertiæ, in ex-
 pendendis absoluendisq; negotiis desideraret. Hinc illud perfacetum
 & plenum ingenuæ libertatis Hieronymi Balbi dictum emanauit,
 quum Legatus Romam missus à Ferdinando Cæsaris fratre, fu-
 rentibus Lutheranis atq; imminentibus Turcis, à Pontifice matus-
 ram opem impleret, & ille contra perplexius & consideratius deli-
 berata, retractaret Pleno Senatu, Fabius Maximus Sanctissime
 Pater inquit, Rem Romanam cunctando restituit, tu uero pariter
 cunctando, rem Romanam simul ac Europam perdere contendis.
 Quo orationis exordio adeo Pontifex uultu commotus est, ut ple-
 riq; Senatores uix risum cohibere potuerunt, offenderat enim pri-
 mo aduentu, in uniuersum Cardinales omnes, nam præmia quæ il-
 li triumphali magistratu ipso absente, benemeritis de Repub. tri-
 buissent, ita antiquatis decretis irrita fecerat, ut officia aliquot, uel
 grauissimis de causis dono data, repeteret, dicebat enim sibi inopi
 postquàm ararium penitus esset inane, ea pecunia opus esse, ad
 tuendam Pontificii nominis dignitatem, nec debuisse Cardinales

alioqui rei suæ minimè profusos , liberalitatis laudem ex aliena pecunia quaeritare . eodem etiam consilio uenalitia officia his omnibus protinus ademit , quæ singulari benignitate Leo Pont. literatis uiris & præcellentibus ingeniis uirtutis causâ tribuisset . ita tamen ut eius inusitata acerbitatis inuidiam humanissimis uerbis deliniret , quum ea detrimenta , se totidem sacerdotiorum redditibus pensaturum polliceretur , & certè nemini unquam lætius atq; propensius , sacerdotia conferre erat solitus , quàm his qui ab optimis studiis commendationem aliquam meruissent , Me quoq; dimidia parte equestris officii protinus exutum , quàm Leo Pontifex historiam nostrorum tēporum , ad eius genium non iniucundè conscribenti , dono dederat , Comensi sacerdotio adeo studiosè remuneratus est , ut Scaramuciae Triuultio Cardinali , uehementer pro alio impetrare contenti , responderet , Iouium omnino eo , quanquàm tenui , sacerdotio esse perornandum quem audiuisset optimis disciplinis liberaliter eruditum , & scriptorem annalium ualde elegantem , nec tamen esse poëtam ; ut cæteri , qui cultiores literas sectarentur . Suspecta enim habebat poëtarum ingenia , ut potè qui minus syncero animo de christiana religione sentire , & damnata falsissimorum Deorum nomina ad Veterum imitationem studiosè celebrare dicerentur , ita ut aliquantò plus mihi profuerit , non attigisse poëticam , quàm in cæteris grauioribus studiis perpetuo multorum annorum labore desudasse . Grauisimè etiam tulerat se famosis carminibus apud Pasquilli statuam fuisse laceratum , sed id postea ciuili animo tulit , quum didicisset , eam maledicendi licentiam obscurorum hominum libertati atq; nequitiae dari , ut quum insignes uiros impunè carpsent , fortunam suam , ea uindictæ uoluptate consolentur . Decreuerat Hadrianus uti poëtis non obscure subiratus , Pasquilli statuam , quæ erat in Parione , demoliri , atq; eam in Tyberim præcipitare , sed Ludouicus Sueffanus Urbano falsoq; ingenio id fieri debere pernegauit , subdens Pasquillum uel in imo uado , ranarum more , non esse taciturnum . ad id uero Pontifex , exuratur ergo inquit in calcem , ne eius uestigii ulla omnino memoriam supersit . Tum rursus Sueffanus , rectè inquit , sed tam crudeliter concremato , poëtæ clientes non deerunt , qui Patroni cineres inuidiosis carminibus prosequantur , & supplicii locum quotannis statuto solenni die concelebrent , Quibus uerborum lusibus Pontifex ab iracundia ad iocos hylaritatemq; sensus omnes lenissimè reuocauit . Cæterum qui ab eximiis doctrinæ & pietatis laudibus , primo aduentu omnibus

gratus,

gratus , ac admirabilis euaserat , quum equitum Sancti Petri , & annonæ Præsidentium officia sublati aut dimidiati redditibus deteriora reddidisset , multis ordinibus aulæ & Ciuitatis inuisus esse cœpit , nam pleriq; uniuersam patrimoniorum substantiam , & totius uitæ laborum ac industriæ fructus in officia contulerant , allecti scilicet ubertate prouentus , cum pecuniæ sub fide publica Pontificibus creditæ , supra decumam in annum liquidissime responde rent , sed oppigneratis Prouinciarum uectigalibus atq; portoriis tantæ facultates minime supererant , ut debitæ pecuniæ , tenore illo ueteris instituti , persolui possent . Hinc fiebat , ut Pontifex contra naturam suam ab inopia tenacior & illiberalior effectus iniquitatis & auaritiæ calumniam subiret , ne uti ipse crebro dicere solebat , dum omnibus satisfacere contendit , omnibus demum decoquere cogeretur . Eo decreto exacerbatis officialium animis , quando quisq; se impotenter exutum bonis , & sub fide publica deceptum , graui uociferatione quereretur , Marius Placentinus Vir togatus sacratiq; nominis desperatis honestæ uitæ commodis , immaue Facinus confodiendi Pontificis uecordi animo concepit , ita ut quum egressurum cubiculo aliquandiu expectauisset se se demum eodem ferro transuerberaret , siue impetu commotæ bilis , siue atrocioris supplicii timore , quod rem communicasset , nec constituto in loco , socius facinoris , uti crediderat , esset repertus . Ferunt Pontificem eo casu uerecunda consternatione perturbatum , sæpius id omnino esse uerissimum prædicasse , quod ab antiquis auctoribus traderetur , multum scilicet referre ad feliciorum fortunam , in quæ tempora alicuius uel præclara uirtus incidisset . Aurea namq; tempora Leonis , omnibus Florentis pacis ac opulentiae commodis , ad luxum beatique otii lætitiā , affluentia , ita bella & fames & pestilentia , tot per inter regnum Pontificisq; absentis incommoda , detrimentis illatis euerterant , ut ex ea recentis status publici recordatione , cuncta mala uel immerito ad execrationem innocentissimi Pontificis uerterentur . Interea Franciscus Rex Gallorum magnis undiq; coactis copiis in Italiam transire constituit , quibus rerum motibus exciti Cæsariani Duces , operam enixe dederunt , ut confecta pace cum Venetis , ii etiam qui plurimum auctoritate atq; opibus ualerent , in partes traherentur , in tractandis enim & exæquandis earum rerum conditionibus Hieronymus Adurnus antea uehementissime laborarat , moriensq; Venetiis cuncta facilius absoluenda Marino Garaciolo reliquerat , Itaq; inter Cæsarem & Venetos fœ-

dus

164
dus solenne percussum est nec Hadrianus moram attulit, uti oportebat, quominus Cæsar, omnibus Italiæ uiribus ad arcendos Gallos uteretur. Etenim postridie nonas Augusti, qui dies ab admirabili casu multæ niuis festa memoria ad Mariæ Virginis templum in exquiliis est insignis, sacra celebrauit, Fædusq; proluxa oratione aduersus Gallos est pronunciatum, quo adscripti erant Rex Henricus Britannæ & Pannoniæ Ludouicus, & quicquid minorum Principum & liberarum Ciuitatum in Italia erat, ipseq; Federicus Gonzaga Regulus Mantuanus Pontificis & Reipublicæ Florentinæ Imperator est declaratus, deditq; epulum regio apparatu Pompeius Columna Cardinalis, cunctis Principum Legatis, & Senatoribus, quum Pontifex, grauiore sacrorum mora ut in maximo æstu fatigatus se se in proximum diui Martini templum ad quietioris prandii commoditatem, opportunè recepisset, ibi leuem ab initio sed mox lethalem contraxit morbum, ita ut sensim ualesceret febris, adulatione præsertim Medicorum, qui nec exusto intus, apprimèq; siticuloso, & de nocturna iactatione conquerenti Venas, tangebant; ne scilicet in perniciosam propinquæ mortis suspicionem dubio metu erectum senem adducerent, itaque non diu deceptus, ubi hora fatalis instabat, Senatum aduocauit, commendatq; Repub. Pileo quem ipse detulerat, Guliermum Enchauridium gratisimo animo decorauit, adiuuantibus, præsertim Iulio Medice, & Ludouico Sueffano, quamuis pleriq; Cardinales, uti in ipso mortis limine despecto Pontifice, in suffragium ituri minime uiderentur. Obiit idibus Septembris exacto anno ex quo ab Hispania appulerat, & eo forte die quo Gallicus exercitus Boniueto Duce repulsis Cæsarianis Ticinum amnem transiuerat, ita ut maximum negotium Successori reliquisse diceretur. Morte eius pleriq; & præsertim ueteris aulæ sectatores effusissime sunt lætati, & secundum eos nonnulli Romanorum, qui detrimenta rerum suarum senserant, nam quum ignotæ hominum Facies Vaticano à Belgis ac Hispanis occupato, aditum petentibus occurrerent, longum atq; operosum erat, familiaritate difficili, nouas amicitias comparare, ita ut quisq; nouo statim Principatu, eam luctuosi & pestilentis sæculi fortunam præuerti posse existimaret, quasi ea incommoda nequaquam malignitate temporum, quæ tot calamitatibus essent notata, sed quadam inexperti duriq; Pontificis acerbitate prouenissent. Super hæc manauerat in uulgus fama haud incerto auctore Pontificem nouo summæ seueritatis edicto publicatis super
id bullas

id bullatis solennibus codicillis dissolutæ Ciuitatis mores esse correcturum , ita ut atroci pœna tria præsertim hominum genera persequeretur; eos scilicet ante omnes qui ad Christi fidem reuersi impia animorum deuotione iudaicæ superstitionis ritus obseruarent, quorum maximè pecuniosorum ingens turba, iudiciorum metu, ab Hispaniis delapsa in Urbem, tanquàm in portum certissimæ salutis confluxerat . His enim Hadrianus uetere consuetudine plurimum erat infestus ; ut potè qui in Hispania ipsis inquirendis damnandisq; cum insigni Magistratus honore præfuisset , sub id genus ii quoq; ueniebant , qui superis impuro scelestoq; ore maledicerent , & contemptim aut ioculariter de religione christiana loquerentur , & ii etiam qui minimè dubitarent profana negotiatione sacerdotia uenditare . Secundo loco erant Fœneratores atq; mensarii qui egentium fortunas acerbisimis usuris euerterent, & annonam impotenti monopolio & diris præoccupationibus impudentissimè flagellarent . Vltimo inquirere punireq; decreuerat iuuentutis corruptiores , eius enim criminis non omnino falsa suspicione , Vrbs ipsa conuiuentibus legibus infecta credebatur . Qua inopinata & graui seuerissimæ legis mentione , maculosos quosdam, cum Aulæ tum Ciuitatis , ueluti desperata publica securitate terruerat. adeo ut non defuerint petulantissimi iuuenes qui Ioanni Antracino Pontificis medico postes festa fronde per intempestam noctem protinus exornarent , cum titulo uncialibus literis inscripto in hæc uerba. Liberatori Patriæ S. P. Q. R. scilicet ut eo ioculari elogio non medicus uti ueneficus aut imperitus sed Maiestas ipsa sanctissimi Pontificis , qui saluari censura uti dignum erat Principe christiano, Urbem atq; aulam probrosis uitiis repurgare cogitasset , non obscure carperetur . Enim uerò ea est natura populorum, ut quum dissolutæ uitæ licentia gaudeant , præsentis semper Principis mores detestentur , superiorum , uitam commemoratis uirtutibus in cœlum ferant , eius uerò qui defuncto sit successurus mores & consilia uti plena prudentiæ liberalitatis atq; iustitiæ futura pronuncient . Nam , ut plerunq; fit, spes hominum euentis rerumq; successibus alebatur , quando sibi quisq; fallacissima sæpè ratione mutato statim Principe meliora tempora destinaret . Laudabant in doctissimo Pontifice & longè grauissimo sanctimoniam , illiberalitatem non probabant , oderant seueritatem , quam ubi , sicuti sæpè erat solitus, lenitate remisisset , eam demum clementiæ laudem auaritiæ calumniis inuoluebant , quasi fontibus & conuictis nequaquàm naturæ faci-

litate, sed parum honesta cupiditate præsentis quæstus omnino parceretur, Nec sæuisissima temporum conditione, ualde egentis, & multis simul difficultatibus circumuenti Pontificis necessitatem excusarent; Ita ut tum Ciuitatis status miserè deplorandus esse uideretur, quum quisq; ferè insignium ac infimorum ordinum recti atq; honesti penitus oblitus, cuncta sibi in summa uitæ libertate licere uellet, nec ullum omnino corrigendis moribus censorem pateretur, etiam uel sola pecunia, digna supplicio crimina, uindicantem. Scilicet ut repudiatis christianæ medicinæ præfidiis, affecti corruptiq; eo insanix proueremur, ut indignantibus demum diis atq; hominibus in ipsa quæ imminebat horribili cadentis Urbis ruina immanibus barbaris corpora atq; animos ad omnia exempla crudelitatis ac ignominia præberemus. Acciuerat Hadrianus pauloante in Urbem, in Vaticanasq; aedes cupide receperat Petrum Caraffam Archiepiscopum Theatinum & Marcellum Caietanum ueteris christianæ disciplinæ moribus uenerabiles, & in omni grauiore doctrina longè lectissimos, ut eorum consilio in censura morum, ac administranda ea parte Reipub. quæ sacra respiceret, omnibus horis uteretur. Sed mors eius aliquantò maturior cœptis consiliis exoptatum ad publicam salutem successum eripuit. Ferunt Hadrianum alioqui uegetæ uiridisq; senectæ, contraxisse morbum assiduo ceruicis potu, quæ germanica consuetudine ex lupulis, ordeoq; decoctis exprimitur, nam per se cibi parcissimus erat & in tuenda ualitudine apprimè diligens & morosus, tanta horarum definitione ut denunciante architriclino paratas esse epulas, uel maximarum rerû colloquia protinus abrumperet, in mensa autem ad remittendum animum sæpissimè delectari solebat Toccino Sannione falsissimo quem ab Hispania secum adduxerat, quo etiam pro speculatore urbanarum rerum utebatur. Ornamenta insignis picturæ & statuarû prisca artis nequaquam magnificet, adeo ut Viancio Bononiensium Legato commendante statuam Laocoontis, quam in Beluederii uiridariis Iulius ingenti pretio cœmpram, ad loci dignitatem collocarat, auersis statim oculis tanquam impia gentis simulachra uituperaret. Erga propinquos usq; ad notam naturæ subagrestis, durus & illiberalis fuit, ita ut patruelis filium Senæ Etruscæ in gymnasio literis operam nauantem, quod Romam nequaquam uocatus intermissis studiis repentè uenisset, confestim meritorio equo impositum remisit, leuitatem animi identidem obiectans, & seuerè admonens, ut ab se modestiæ & temperantiæ exemplum oppor-

tunc

tunc defumeret, alios quoque nec remoto quidem affinitatis gradu necessarios, quum spe celsioris fortunæ à Germania pedibus Romam uenissent, mirum in modum increpauit, donatosque singulis sagis laneis, & frugi uiatico, pedibus similiter in patriam redire iussit, quarum rerum testimonio superiorum Pontificum profusam liberalitatem erga propinquos, uti grauem perniciosamque Reipub. detestari erat solitus. Quando eo præsertim errore, cuncta sensim labefactata, se demum Pontifice ruitura uiderentur. Amicis autem & familiaribus gratisimo animo sacerdotia concessit, & locupletare bonos & studiosos moderata stabilique liberalitate concupiuit, honoreque pilei coccinei Theodoricum Hetium quumprimum noui Cardinales in Senatum legerentur, exornandum destinarat. Præcessere mortem eius haud obscura prodigia, nam Borgiæ turris testum plumbea fastigii testudine insigne, sub qua ipse habitabat, repente conflagrauit, retulerat etiam inter diuos Bennonem uirum Sanctissimum, & admirandis operibus apud germanos insignem, & Antoninum Antistitem Florentinum singulari pietate conspicuum, nanque antea sæpius fuerat annotatum Pontifices non diu superuixisse, postquam aliquem in diuorum numerum retulissent. Vti Leone, mortuo statim obseruarant, à quo Franciscus à Paula ingenti apparatu relatus fuerat. Conditus est Hadrianus temporario monumento in æde Diui Petri, iuxta Pios Picolhomineæ familiæ Pontifices cum hoc titulo. Hadrianus Sextus hic situs est, qui nihil sibi infelicius in uita duxit quam quod imperaret. Cæterum Guilielmus Enchauordius Cardinalis egregia gratisimi animi liberalitate non multo post magnifici operis sepulchrum extruxit, in templo Deiparæ Virginis Germanorum, ad Circum Flaminium, in quo marmoreis pluribus signis, clarissimarum uirtutum effigies erudita arte repræsentauit, Quarum auspiciis Hadrianus humanæ fortunæ fastigium immortalis cum laude esset adeptus, & demum moriens, certissimum inter cœlites nunquam interitura felicitatis locum, optimorum omnium iudicio meruisset.

F I N I S.

Hæc carmina sepulchro fuerunt affixa

*Quam Potes merito optimoq; iure
Inter Pontifices Pios iacere
Maximæ Pietatis Hadriane.*

*Insignis Pietas tua Hadriane
Viventi tibi profuit, decusq;
Aurei diadematis paravit
Iure id mehercule, at æquius tuæq;
Certius pietatis hoc Trophæum est:
Defunctus quod honoribus tot, inter
Duos contigerit P I O S iacere.*

INDEX ELOGIORVM.

A

Albertus Magnus	fo. 5
Ambrosius Monachus	9
Antonius Panhormita	10
Antonius Campanus	15
Argyropylos	18
Antiochus Tibertus	32
Alexander Achillinus	36
Antonius Nebriffensis	40
Aurelius Augurellus	42
Andreas Maro	44
Andreas Mattheus Aquauuius	45
Andreas Naugerius	48
Albertus Pius Carpenfis	52
Ægidius Cardinalis	53
Augustinus Niphus	58
Antonius Tibaldeus	59
Albertus Pighius	66
Antonius Galatheus	70
Antonius Tilefius Coffentinus	70
Augustinus Iuftinianus Genuenfis	72

B

Boccacius	7
Bartholus	7
Baldus	8
Beffanion	16
Bartolomeus Cocles	33
Bernardinus Corius	36
Baptifta Mantuanus Carmelita	38
Bernardus Bibienna	40
Balthafar Caftelio	47
Baptifta Pius	64
Benedictus Iouius	66

Bartolomeus Facius	6 8
Bernardinus Iustinianus Venetus	6 9

C

Callimachus	2 7
Christophorus Longolius	4 2
Camillus Quernus Archipoëta	5 1
Christophorus Persona Romanus	6 9
Cœlius Calcagninus Ferrarien.	7 2
Camillus Ghilinus Mediolanensis	7 4
Cosmus Pactius	7 5

D

Danthes	6
Donatus Acciaiolus	1 2
Domitius Calderinus	1 4
Demetrius Calcondiles	2 0

E

Emanuel Ghrisoloras	1 6
Elisius Calentius	2 9
Erasmus Rotherodamus	5 9

F

Franciscus Petrarca	6
Flavius Blondus	1 1
Franciscus Marius Grapaldus	3 8
Franciscus Arfillus	6 5

G

Georgius Trapezuntius	1 7
Georgius Merula	2 4
Galeottus Martius	2 8
Guido Posthumus	4 3
Gulielmus	

Gulielmus Budæus	6 1
Gaspar Contarenus Cardina.	6 2
Guarinus Veronenfis	6 8
Georgius Valla Placentinus	6 9
Georgius Tiphernates	6 9
Gabriel Altilius	7 1
Georgius Sauromanus Germanus	7 2
Guaghinus Gallus	7 3
Germanus Brixius	7 3

H

Hermolaus Barbarus	2 3
Hieronymus Sauonarola	2 7
Hercules Strozza	3 3
Hieronymus Donatus	3 5
Hieronymus Aleander	6 1
Henricus Cornelius Agrippa	6 3
Hector Boethus	7 3
Hadrianus Pontifex	8 2

I

Ioannes Scotus	5
Iacobus Card. Papiensis	1 4
Ioannes Lascares	2 1
Iouianus Pontanus	3 0
Ioannes Cotta	3 4
Iafon Mainus	4 1
Ioannes Marius Catanæus	4 9
Iacobus Sanazarius	5 0
Ioannes Manardus	5 0
Ioannes Franciscus Picus Mirandula	5 4
Ioannes Ruellius	5 8
Ioannes Tortelius	6 8
Iacobus Bracelius Lygur	6 9
Ioannes Simoneta	6 9
Iacobus Faber Stapulensis	7 0
Ianus Parrhasius	7 1

Iacobus Angelus Florentinus	72
Iacobus Zieglerus	73
Ioannes Reuclinus Germanus	74
Ioannes de monte Regio Germanus	75

L

Leonardus Aretinus	8
Laurentius Valla	10
Leo Baptista Albertus	22
Laurentius Medices	22
Laurentius Laurentianus	31
Lancinus Curtius	37
Ludouicus Ariostus	52
Leonicus Tomæus	57
Lampridius	62
Ludouicus Cælius Rodiginus	70
Ludouicus Viues Vallentinus	75

M

Musæi Descriptio	1
Marullus Tarchaniota	19
Marcus Musurus	20
Mirandula	25
Marsilius Ficinus	28
M. Ant. Coccius Sabellicus	31
M. Ant. Turrianus Veronen.	37
M. Antonius casa noua	47
Marius Molfa	65
Maphæus Vegius Laudensis	67
Ioannes Tortelius	68
Marcellus Virgilius Florentinus	72
Marinus Becichemus Scordensis	73

N

Nicolaus Perotus	13
------------------	----

Marcus

Marcus Musurus	3 0
Nicolaus Leonicens	4 3
Nicolaus Macchiauellus	5 5
Nicolaus Tegrinus	7 4

O

Ordines Imaginum	4
------------------	---

P

Pogius	8
Petrus Candidus December	1 1
Philelpus	1 2
Platina	1 3
Petrus Leonius	2 3
Politianus	2 4
Pomponius Latus	2 6
Pandulphus Collenucius	2 9
Philippus Beroaldus	3 2
Petrus Crinitus	3 5
Petrus Pomponatius	4 4
Petrus Graulina	4 6
Pomponius Gauricus	4 6
Philippus Decius	5 5
Petrus Paulus Vergerius	6 8
Petrus Alcyonius	7 0
Petrus Martir Angleria	7 1
Polidorus Virgilius	7 3
Paulus Æmilius	7 3

Q

*

R

Rodolphus Agricola	2 1
Roffensis Cardinalis	5 7
Rutilius	7 0
Raphaël Volaterranus	6 9
Robertus	

Robertus Valturius

72

S

T

Thomas Aquinas.

Theodorus Gaza

Thomas Linacrus

Thomas Morus

5

1 8

3 9

5 6

V

Z

Series Chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R

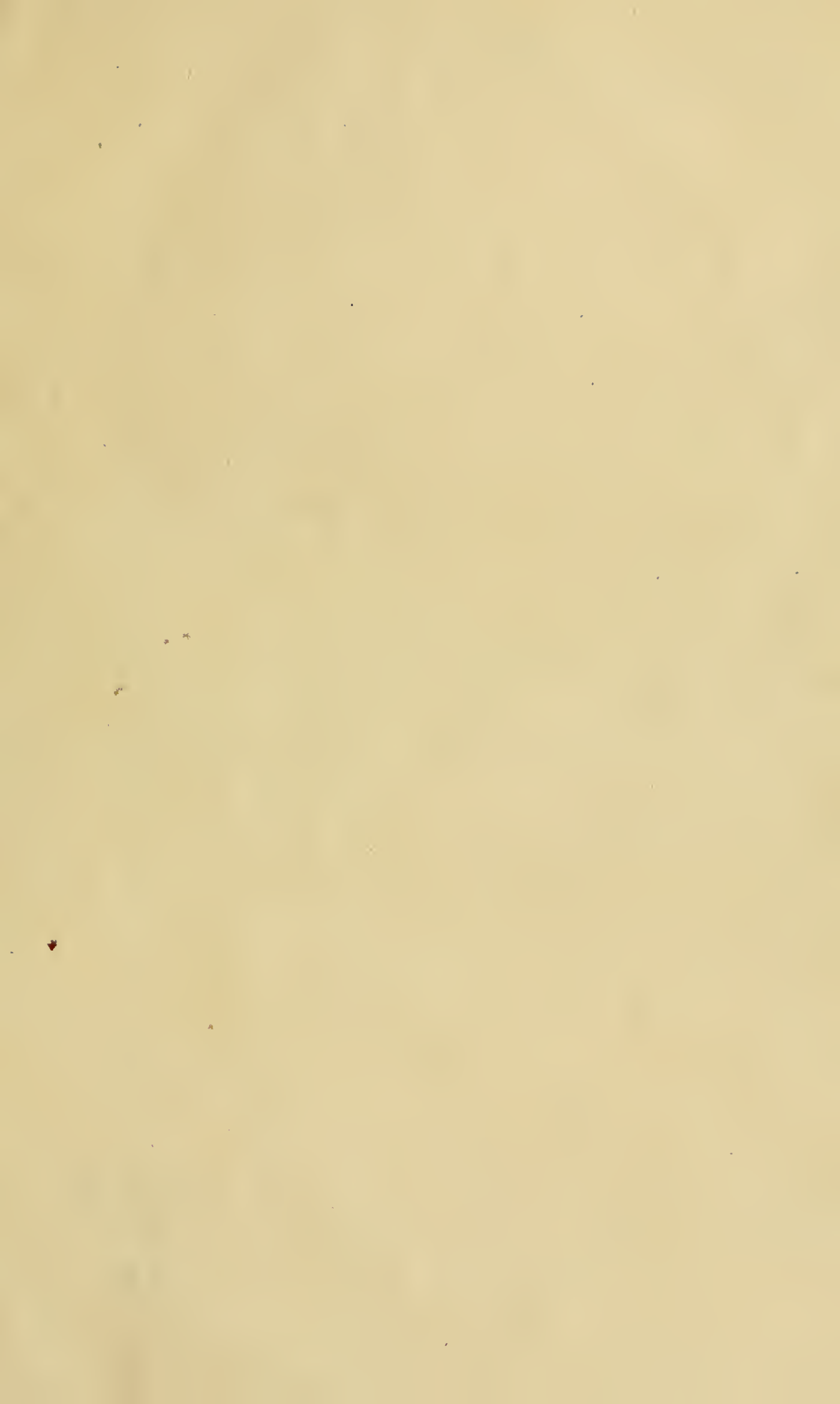
S T V X Y Z A A B B C C.

Duerniones omnes, præter CC qui est Ternio.

Venetis apud Michaëlem Tramezinum.

M D XLVI.

a, A - Z, AA - BB⁴, CC⁶

SPECIAL

92-E

306

